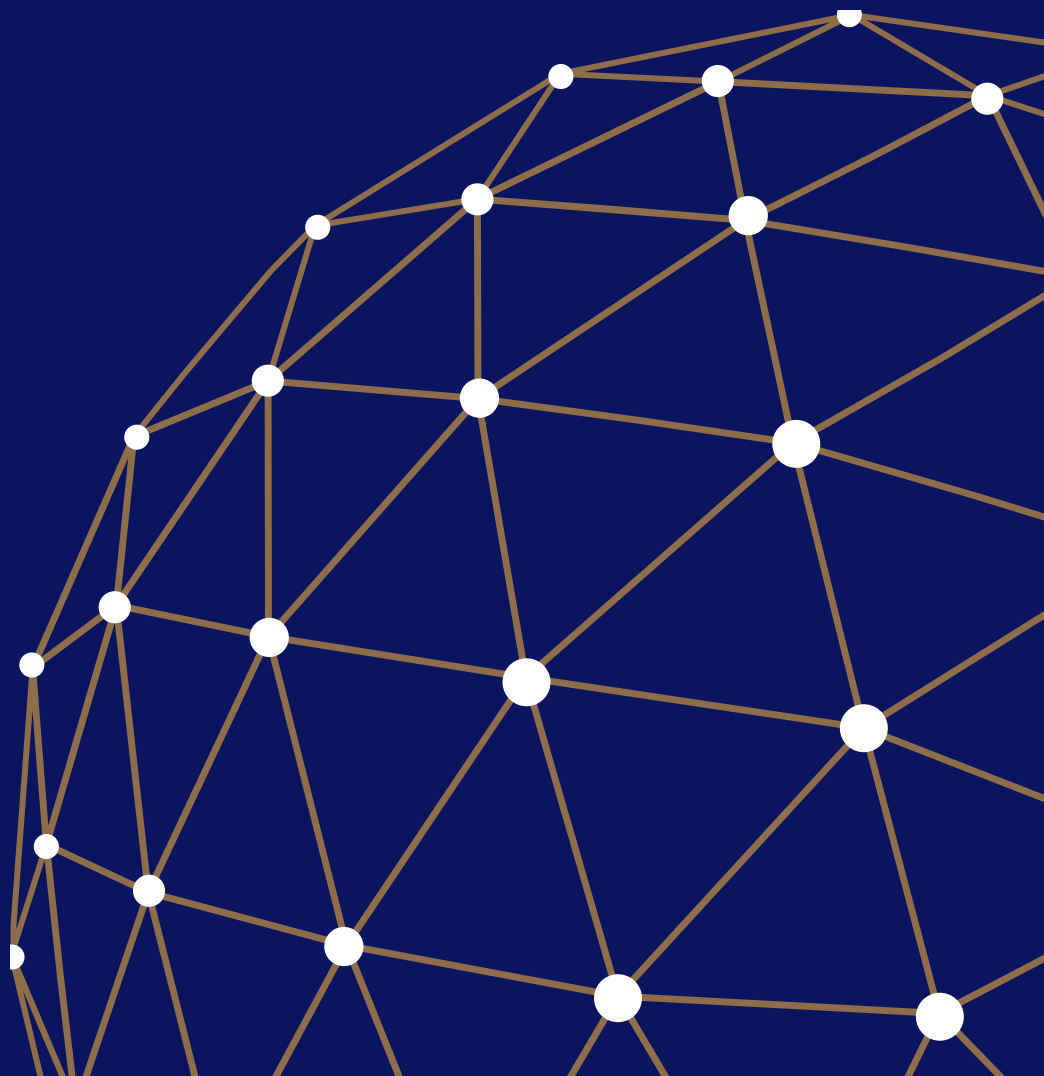

Éves jelentés

2014

Éves jelentés

A MAGYAR NEMZETI BANK 2014. ÉVRŐL
SZÓLÓ ÜZLETI JELENTÉSE ÉS
BESZÁMOLÓJA

Kiadja: Magyar Nemzeti Bank

Felelős kiadó: Hergár Eszter

1054 Budapest, Szabadság tér 9.

www.mnb.hu

ISSN 1216-6200 (nyomtatott)

ISSN 1585-4582 (on-line)

Tartalom

A) rész

A Magyar Nemzeti Bank 2014. évi üzleti jelentése	5
1. Elnöki összefoglaló	7
2. A Magyar Nemzeti Bankról röviden	11
2.1. Az MNB célja, alapvető és egyéb feladatai	11
2.2. Az MNB szervei, vezetői	12
2.3. Az MNB szervezete	17
2.4. Az MNB mint a Központi Bankok Európai Rendszerének tagja	17
3. Beszámoló az MNB 2014. évi tevékenységéről	20
3.1. Monetáris politika	20
3.2. A pénzügyi közvetítőrendszer stabilitása	25
3.3. Felügyeleti tevékenység és fogyasztóvédelem	29
3.4. Szanálás	36
3.5. Fizetési és értékpapír-elszámolási rendszerek	37
3.6. Devizatartalék-kezelés	39
3.7. Készpénz-logisztikai tevékenység	42
3.8. Statisztikai szolgálat	46
3.9. Az MNB társadalmi felelősségvállalási tevékenysége	48
3.10. Az MNB kommunikációját meghatározó tényezők	49
3.11. Az MNB 2014. évi eredményének alakulása	50
3.12. Az MNB gazdálkodása	52
3.13. A KBER-bizottságok bemutatása	57
3.14. Az MNB kutatási tevékenysége 2014-ben	59
3.15. Kiadványok, MNB által szervezett konferenciák 2014-ben	60
4. Kiegészítő információk az MNB 2014. évi felügyeleti tevékenységéről	65
4.1. Intézményfelügyelés	65
4.2. Lefolytatott vizsgálatok statisztikája	66
4.3. Engedélyezési és jogérvényesítési tevékenység	66
4.4. Piacfelügyelés	69
4.5. Fogyasztóvédelem	71
4.6. A Pénzügyi Fogyasztóvédelmi Központ tevékenysége	72
4.7. A hatósági perképviselési tevékenység 2014-ben	74
5. Rövidítések, jegybankspecifikus fogalmak magyarázata	75

B) rész

A Magyar Nemzeti Bank 2014. évi auditált beszámolója	79
1. Auditori jelentés	80
2. A Magyar Nemzeti Bank mérlege	82
3. A Magyar Nemzeti Bank eredménykimutatása	83
4. Kiegészítő melléklet	84
4.1. Az MNB számviteli politikája	84
4.2. A makrogazdasági folyamatok hatása az MNB 2014. évi mérlegére és eredményére	90
4.3. A központi költségvetéssel szembeni forintkövetelések	91
4.4. A központi költségvetéssel szembeni devizakövetelések	91
4.5. A központi költségvetés forint- és devizakötelezettségei	92
4.6. A központi költségvetéssel szembeni nettó pozíció alakulása	93
4.7. A hitelintézetekkel szembeni forintkövetelések és -kötelezettségek	93
4.8. A hitelintézetekkel szembeni nettó pozíció alakulása	95
4.9. A jegybanki arany- és devizatartalék	96
4.10. Egyéb forint- és devizakövetelések	97
4.11. Egyéb betétek és kötelezettségek	98
4.12. Befektetett eszközök	99
4.13. Céltartalék és értékvesztés	105
4.14. Aktív és passzív időbeli elhatárolások	106
4.15. Saját tőke alakulása	107
4.16. A kiegyenlítési tartalékok alakulása	107
4.17. Az MNB mérleg alatti kötelezettségei és jelentős egyéb mérleg alatti tételei	108
4.18. Nettó kamateredmény és a pénzügyi műveletek realizált eredménye	110
4.19. A devizaállományok átértékeléséből származó eredmény összetevői	113
4.20. Bankjegy- és érmegyártás költsége	114
4.21. Egyéb eredmény	114
4.22. A jutaléktól eltérő egyéb eredmény részletezése	115
4.23. Pallas Athéné Közgondolkodási Program	116
4.24. Felügyeleti tevékenységből származó bevételek	119
4.25. A banküzemi bevételek és ráfordítások alakulása	120
4.26. Bér- és létszámadatok	121

A) rész

**A Magyar Nemzeti Bank
2014. évi üzleti jelentése**

1. Elnöki összefoglaló

A Monetáris Tanács 2014 júliusában lezárta a két évig tartó kamatcsökkentési ciklusát. Ennek eredményeként a jegybanki irányadó ráta összességében 490 bázisponttal, 2,1 százalékra mérséklődött. 2014 második felében a kamatcsökkentési ciklus lezárását követően a Monetáris Tanács megítélése szerint az inflációs cél középtávú elérése és a reálgazdaság megfelelő mértékű ösztönzése az alacsony kamatszint tartós fenntartását indokolta.

2014. december 31-ig a Növekedési Hitelprogram második szakaszában a hitelintézetek 584,2 milliárd forint összegben kötöttek hitelszerződéseket a mikro-, kis- és középvállalkozásokkal, ezzel eddig a program két szakaszában összesen mintegy 19 000 vállalkozás jutott közel 1300 milliárd forint finanszírozáshoz. A Monetáris Tanács 2014 szeptemberében 500 milliárd forinttal 1000 milliárd forintra emelte a program második szakaszának keretösszegét, majd 2014 októberében a program 2015. december 31-ig történő meghosszabbítása mellett döntött.

A Monetáris Tanács 2014. április 23-ai ülésén döntött az önfinanszírozási koncepcióról és monetáris politikai eszköztárának ehhez kapcsolódó megújításáról. Ennek keretében az MNB az irányadó eszközt betétesítette, és bevezetett egy kamatcsereeszközt is. Ezt követően jelentősen bővült a bankrendszer egynapos jegybanki betétállománya, azonban október közepétől visszatért a korábban megszokott szintre. Továbbá az önfinanszírozási koncepcióval összefüggésben nagymértékben megemelkedett a bankrendszer forint állampapír-állománya. A Monetáris Tanács 2014. szeptember 23-ai ülésén döntött arról, hogy az MNB a bankrendszer számára biztosítja a lakossági devizahitelek kivezetéséhez – az elszámoláshoz és a forintosításhoz – szükséges deviza mennyiségét. Ennek megfelelően a jegybank két új devizaeladási eszközt dolgozott ki. A jegybanki euroeladási tenderek sikeresek voltak, a forint árfolyamára nem gyakoroltak hatást. A hagyományos (egynapos, egy-két hetes, illetve 3 hónapos) jegybanki eurolikviditást nyújtó euro/forint devizacsere-eszközök iránt a megelőző évben tapasztaltnál nagyobb kereslet mutatkozott 2014-ben. A megváltozott körülményeket mérlegelve a Monetáris Tanács a Növekedési

Hitelprogram III. pillérét alkotó devizacsere-tenderek megszüntetéséről döntött 2014. július 1-jei hatállyal.

2014-ben további jelentős előrelépések történtek a pénzügyi közvetítőrendszer hitelezési aktivitásának élénkítése, illetve az azt akadályozó tényezők elhárítása terén. Az NHP tovább enyhítette a kis- és középvállalkozások finanszírozási korlátait. A hitelintézetek a program második szakaszában mintegy 14 000 vállalkozással közel 600 milliárd forint összegben kötöttek szerződést 2014 végéig. Kedvező tendenciát jelent, hogy a program első szakaszához képest a kisebb vállalkozások nagyobb arányban vettek részt: a mikrovállalkozások részesedése a hitelállományból közel 40 százalék volt; valamint az új beruházási hitelekben belül már minden második hitel 10 millió forint alatti. A kereskedelmi ingatlanhiteleknél a jegybank által 2014 novemberében felállított eszközkezelő (MARK Zrt.) segítheti a portfólió erőteljes tisztítását. A lakossági jelzálog-fedezetű devizahitelek forintosítása egy jelentős rendszerszintű kockázatot szüntet meg, ami ugyancsak hozzájárulhat a hitelkínálat bővüléséhez. A Kúria 2014. júniusi jogegységi határozatával tisztázta a lakossági devizahitelek jogi helyzetét. Ezt követően 2014 szeptemberében a jogalkotó törvényekben rendezte az egyoldalú szerződésmódosítások és a tisztességtelenül felszámított árfolyamrés elszámolását, 2014 novemberében pedig a deviza jelzáloghitelek forintosítását, valamint a hitelek jövőbeni kamatozásának szabályozását („etikus bankrendszer”). A rendezés folyamatában az MNB érdemi szerepet vállalt. Az árfolyamrésre, valamint a tisztességtelen kamat- és díjemelésekre vonatkozó elszámolás kiugró veszteséget okozott a hitelintézeteknek 2014-ben, azonban a jelentős tőkepuffereknek és az anyabanki tőkeemeléseknek köszönhetően a szektor továbbra is tőkeerős, stabil maradt. Mindemellett a forintosítás jelentős árfolyamkockázattól szabadította meg az adósokat és a bankrendszert.

A 2014-es év folyamán az MNB felülvizsgálta a hitelintézetek hosszú távú devizális likviditását szabályozó mutatót, kidolgozta és bevezette az ún. adósságfékszabályokat, megalkotta az elszámolási törvényhez kapcsolódó MNB rendeleteket, valamint

elkezdte további makroprudenciális eszközök módszertanának (mint például a rendszerszinten jelentős bankok beazonosítása, az anticiklikus tőkepuffer vagy a rendszerkockázati tőkepuffer) kidolgozását.

A felügyeleti integráció kibővítette a jegybank eszköztárát és intézkedési lehetőségeit, a mikroprudenciális felügyelés során szerzett adatok és tapasztalatok a monetáris politika számára tágabb információs bázist biztosított. Az integráció következtében a lehetőségeiben megerősödött felügyeleti terület 2014-ben több problémás hitelintézetnél – a teljes felügyeleti eszköztárat felhasználva – következetesen fellépett még azelőtt, hogy az azok működésében felismert negatív folyamatok a többi piaci szereplőt is veszélyeztették volna. A biztosítási piacon a nyugdíjbiztosítások adózási ösztönzőjének bevezetésével kapcsolatos – a piacot a kívánt irányba terelő – ajánlás kiadása volt az év legnagyobb hatású eseménye. A pénztárak esetében a tevékenység költségeinek elemzése, a közvetítőknél pedig az ügyfél-tájékoztatási és nyilvántartási gyakorlat vizsgálata került középpontba.

Az MNB a fogyasztóvédelmi és piacfelügyeleti tevékenységéről önálló kiadványt jelentetett meg, amely részletesen tartalmazza a fogyasztóvédelmi tevékenység tényadatait, a tapasztalatokat, továbbá az azonosított kockázatokat.

Az MNB 2014. évben folytatta a vonatkozó európai uniós irányelvvel összhangban a magyar szanalási keretrendszer kialakítását. A Szanalási törvény 2014. szeptemberi, teljes körű hatályba lépését követően az MNB szanalási hatóságként eljárva megkezdte működését, aktív szerepet vállalva a pénzügyi szektor válságállóságának erősítésében, valamint a szanalási keretrendszer továbbfejlesztése érdekében közreműködött jogszabályok, végrehajtási rendeletek kidolgozásában. Létrejött a Szanalási Alap, amely elfogadta a díjpolitikát és a díjfizetési szabályzatot. Az MNB szakértői folyamatosan építik ki a kapcsolatot az európai uniós társszervekkel és nemzetközi intézményekkel.

A Pénzügy Stabilitási Tanács 2014. december 18-án hatósági feladatkörében szanalás alá vonta az MKB Bank Zrt.-t, amelyhez szanalási biztosokat rendelt ki. Ezzel párhuzamosan 2014. december közepén megalakult az MNB-ben a reorganizációs műveletekért felelős szakterület, melynek legfontosabb feladata az MKB Bank reorganizációjának levezénylése, a szanalási biztosok munkájának koordinálása.

A jegybank 2014 során is jelentős hangsúlyt helyezett a fizetési rendszer biztonságának garantálására. Közleményt jelentetett meg a fizetésre használható virtuális eszközökről (így a Bitcoinról), vizsgálati programjába emelte az internetes fizetések biztonságára vonatkozó nemzetközi iránymutatásokat, több pénzforgalmi tárgyú állásfoglalást és szakmai véleményt adott ki, valamint pénzforgalmi ellenőrzés keretében 23 pénzforgalmi szolgáltatót ellenőrzött. Az ellenőrzések során a jegybank 127 esetben állapította meg jogszabályi rendelkezések megsértését, a jogsértő hitelintézetek körében pedig 38,8 millió forint összértékű bírságot is kiszabott.

A hazai fizetési rendszerek fejlesztése terén két kiemelő esemény történt 2014-ben. Az MNB megvásárolta a GIRO Zrt.-t, mely az új irányítással díjcsökkentést hajtott végre és stratégiai fejlesztési tervet fogadott el, illetve egész évben szakmai egyeztetés folyt a CLS Bankkal annak érdekében, hogy a forint kiegyenlítési devizává váljon a CLS által üzemeltetett nemzetközi devizakiegyenlítési rendszerben. Az MNB felvigyázói szerepkörében és a BIS által kiadott új alapelveknek megfelelően átdolgozta az MNB kockázat alapú felvigyázási keretrendszerét, az év végén pedig elindult a hazai pénzügyi alapinfrastruktúrák ezen alapuló átfogó értékelése. A KELER KSZF újrarendelése nemzetközi együttműködésben sikerrel zárult 2014 nyarán, a pénzforgalommal kapcsolatos tevékenységéről pedig publikációkban és előadások során számolt be az MNB a szakmai közéletnek.

A hivatalos devizatartalékok nagysága az év során 795,8 millió euróval növekedett, így 2014. év végén 34,6 milliárd euro volt az állomány. Az év folyamán a devizatartalék szintjének növekedése mögött az Európai Bizottságtól érkező transferek, illetve az Államadósság Kezelő Központ kötvénykibocsátásai álltak, melyek hatását döntően az adósságtörlesztési célú kifizetések csökkentették.

2014 végén a forgalomban lévő készpénzállomány összértéke 3736 milliárd forintot tett ki, ami 17 százalékos emelkedést jelent az előző év végi értékhez képest. A készpénzállomány növekedése mindegyik címlet esetén tapasztalható volt, de leginkább a két nagy címletet érintette.

Az MNB 2014-ben összesen 3243 milliárd forint értékű készpénzforgalmat bonyolított le ügyfelei, a hitelintézetek és a Posta számára.

A forintbankjegyek hamisítása 2014-ben is a korábbi évek tendenciáját követte, a készpénzforgalomból kiszűrt 1935 darab hamisítvány a megelőző évhez képest 21 százalékos csökkenést jelent. A forintbankjegy hamisítványok több mint 40 százaléka az 5000 forintos bankjegyek közül került ki.

Az MNB a 2014 és 2018 közötti időszakban megújítja a jelenleg forgalomban lévő bankjegysorozatot. A hat címlet közül elsőként a tízezer forintos vált törvényes fizetőeszközzé 2014. szeptember 2-től, majd 2014. december 1-jétől megjelent a készpénzforgalomban is.

Az MNB 2014 júniusától érvényesíti fizetésimérleg- és pénzügyiszámla-statisztikájában a nemzetközi módszertani szabványok átfogó megújításából eredő változásokat. A módszertani váltást követően rövidebb határidőkkel és részletesebb tartalommal jelennek meg mind a fizetési mérleghez, mind a pénzügyi számlákhoz kapcsolódó adatközlések. Ezen túlmenően a fizetésimérleg-statisztika új, havi publikációt indított 2014. júliusban a még gyorsabb és rendszeresebb tájékoztatás érdekében. A felügyeleti célú adatszolgáltatások területén az MNB 2014-ben adaptálta az Európai Bankhatóság által kidolgozott, a hitelintézetekre és befektetési vállalkozásokra vonatkozó prudenciális (CRDIV/CRR) szabályozáshoz kapcsolódó adatszolgáltatási standardot: az év közepétől megkezdődött az európai szinten egységes tartalmú és formátumú jelentések fogadása és feldolgozása.

2014-ben az MNB-nek 27,4 milliárd forint nyeresége képződött, mely kismértékben meghaladja a 2013. évi nyereséget. Az eredmény kedvező alakulása a devizaárfolyam-változásból származó nyereség emelkedésének tudható be. Az egyéb eredménytényezőkből származó ráfordítások az MNB társadalmi felelősségvállalással kapcsolatos programja hatásaként nőttek.

A működési költségek 2014. évi tényleges összege 32 175 millió forint volt, ami a jóváhagyott tervtől 7,2 százalékkal maradt el. A 2014. évi terv- és tényadatok már az MNB felügyeleti tevékenységgel kibővült feladatkörére kiterjedő éves költségeket is tartalmazták.

A 2014. évi tervteljesítést döntően a személyi jellegű ráfordításoknál jelentkező – részben a tervezettnél alacsonyabb éves átlaglétszámból és a 2015. évre átütemezett feladatból adódó – megtakarítások határozták meg, de abban közrejátszott a jegybanki kutatásra előirányzott összeg felhasználásának 2015-re történt áthúzódása, továbbá az üzemeltetési költségek tervezettnél való elmaradása is. Emellett az oktatási,

a kommunikációs és a jogi költségeknél is a tervezettnél alacsonyabb kifizetések merültek fel.

A 2014-ben megvalósított beruházások pénzügyileg realizálódott összege – a beruházási célú előleg viszszavezetésekkel együtt – 20 379 millió forint volt. Ennek nagy része az oktatási, irodai és egyéb intézményi célú ingatlanvásárlásokhoz és az ezekhez kapcsolódó felújításokhoz kötődött, melyek az előző évhez képest magasabb összegben merültek fel. Informatikai beruházások 1,1 milliárd forint értékben valósultak meg, míg a tervezett bankbiztonsági beruházások nagy része 2015-re húzódott át.

Az MNB 2014-ben megújította környezetvédelmi stratégiáját, melynek fókuszában középtávú időhorizonton (2014–2016 között) az MNB épületeinek környezettudatos fejlesztése, valamint a készpénzellátási lánc környezeti teljesítményének további növelése áll. 2014-ben átfogó felülvizsgálatra került az intézmény környezetvédelmi menedzsmentrendszere (KÖVHIR) és az első hároméves ciklus működési tapasztalatainak felhasználásával megkezdődött fejlesztése, kiterjesztése. A környezeti teljesítmény terén elért eredmények figyelembevételével alakult ki a környezetvédelmi stratégia megvalósítását támogató program, amelynek végrehajtása folyamatban van. Az MNB a program megvalósításának részeként a KÖVHIR rendszert kiterjesztette a Krisztina körüti telephelyre, és erre az ingatlanra is megszerezte a környezettudatos működést elismerő nemzetközi akkreditációt, az EMAS tanúsítványt. 2014 őszén részletes környezetvédelmi vizsgálat indult az MNB készpénzgyártásában érintett leányvállalatainál, melynek eredményétől függően készül javaslat a KÖVHIR rendszer további kiterjesztésére.

Az MNB küldetésének tekinti, hogy elsődleges céljának és alapvető feladatainak veszélyeztetése nélkül fenn tartható pozitív eredménye terhére a közjót szolgálja és lehetőségeihez mérten szakmai és osztálytársadalmi célok megvalósításához nyújtson támogatást. Az MNB hároméves társadalmi felelősségvállalási programjának 2014. évi eredményei egyértelműen hozzájárultak a stratégiában kitűzött osztálytársadalmi célok megvalósulásához. A jegybank társadalmi felelősségvállalási aktivitása az oktatás, a tudományos tevékenység, a pénzügyi ismeretterjesztés és fogyasztóvédelem, a kultúra és a karitatív célú adományozás keretében megvalósuló értékmegőrzés és értékteremtés széles palettáját ölelte fel.

Az MNB 2014. évi kommunikációját alapvetően a kormány gazdaságpolitikáját és a magyar gazdasági növe-

kedést támogató nagyszabású jegybanki programok, összetársadalmi célokat szolgáló tevékenységek ismeretése határozta meg. Ezek közé tartoznak a sikeres Növekedési Hitelprogram, az önfinanszírozási program, az alapkamat-csökkentés és az eredményes, költségvetést nem terhelő működés, valamint a Pallas Athéné Közgondolkodási Program, a nemzetközi kapcsolatok szélesítése, a Társadalmi Felelősségvállalási Program, a nemzeti értékek gazdagítása, továbbá a lakossági devizahitelek elszámolásának és forintosításának segítése, a jövedeleमारányos törlesztőrészlet szabálya-

inak kidolgozása és a fogyasztókat védő felügyeleti intézkedések.

Lettország csatlakozásával 2014. január 1-jétől az euroövezeti tagállamok száma 17-ről 18-ra emelkedett. A KBER-tagok száma 2014 során nem változott. Az Általános Tanács, a KBER-bizottságok, illetve a bizottságok által létrehozott munkacsoportok 2014-ben is rendkívül hasznos fórumai voltak az EKB-val és a tagállami jegybankokkal folytatott közös szakmai munkának és tapasztalatcserének.

2. A Magyar Nemzeti Bankról röviden

A társaság cégneve: Magyar Nemzeti Bank

Székhelye: 1054 Budapest, Szabadság tér 8–9.

Működési formája: részvénytársaság. A részvénytársaság elnevezést – és erre tekintettel a működési forma (zártkörűen működő részvénytársaság) megjelölését, illetve annak rövidítését (Zrt.) – a Magyar Nemzeti Bank cégnevében nem kell feltüntetni.

Alapítás éve: 1924

Tulajdonosa (részvényese): magyar állam – képviseli: az államháztartásért felelős miniszter

Tevékenységi köre: a Magyar Nemzeti Bankról szóló 2013. évi CXXXIX. törvényben (a továbbiakban: MNB tv.) meghatározott

Jegyzett tőkéje: 10 milliárd forint

2.1. AZ MNB CÉLJA, ALAPVETŐ ÉS EGYÉB FELADATAI

Az Magyar Nemzeti Bank (a továbbiakban: MNB, jegybank) speciális részvénytársasági formában működő jogi személy, tevékenységét az MNB tv.-ben meghatározott körben végzi. Az MNB a 2013. október 1-jétől – az akkortól hatályos MNB tv. alapján – korábbi feladatai mellett ellátja a makroprudenciális politikával, a pénzügyi közvetítőrendszer felügyeletével, valamint a szanalással kapcsolatos feladatokat. 2014 folyamán az MNB alapvető feladatai közül a jegybanki makroprudenciális eszközök kiegészítésére került sor, a hitelintézetek tevékenységéhez való hozzáférésről és a hitelintézetek és befektetési vállalkozások prudenciális felügyeletéről szóló irányelv módosításáról szóló európai parlamenti és tanácsi irányelvvél és a hitelintézetekre és befektetési vállalkozásokra vonatkozó prudenciális követelményekről szóló európai parlamenti és tanácsi rendelettel összhangban. Ezen túl az Országgyűlés 2014-ben megalkotta az MNB szanalási hatósági jogkörét meghatározó keretrendszert, elfogadva a pénzügyi közvetítőrendszer egyes szereplőinek biztonságát erősítő intézményrendszer továbbfejlesztéséről szóló 2014. évi XXXVII. törvényt.

Az MNB elsődleges céljairól, alapvető feladatairól, intézményi, működési, személyi és pénzügyi függetlenségéről, működéséről rendelkező MNB tv. – az Európai Unió működéséről szóló szerződés 127. cikkével összhangban – deklarálja, hogy az MNB elsődleges célja az árstabilitás elérése és fenntartása. A jegybank e cél veszélyeztetése nélkül támogatja a pénzügyi közvetítőrendszer stabilitásának fenntartását, ellenálló képességének növelését, a gazdasági növekedéshez való fenntartható hozzájárulásának biztosítását és a rendelkezésére álló eszközökkel a kormány gazdaságpolitikáját.

Az MNB tv. – az Európai Unió működéséről szóló szerződés 130. cikkével összhangban – a jegybank függetlenségét is rögzíti. A jegybanki függetlenség alapján az MNB, valamint szerveinek tagjai az MNB tv.-ben foglalt feladataik végrehajtása és köteleseik teljesítése során függetlenek, nem kérhetnek és nem fogadhatnak el utasításokat a kormánytól, az Európai Központi Bank és a Pénzügyi Felügyelet Európai Rendszeréből eredő tagság kivételével az Európai Unió intézményeitől, szerveitől és hivatalaitól, a tagállamok kormányaitól vagy bármilyen más szervezettől, illetve politikai párttól. A kormány vagy bármilyen más szervezet köteles tiszteletben tartani ezt az elvet, és nem kísérelheti meg az MNB, valamint szervei tagjainak befolyásolását feladataik ellátása során.

Az MNB alapvető feladatai a következők:

- meghatározza és megvalósítja a monetáris politikát;
- kizárólagos jogosultként törvényes fizetőeszköznek minősülő bankjegyet és érmét bocsát ki, ideértve az emlékbankjegyet és emlékérmét is;
- kizárólagos jogosultként a magyar gazdaság külső stabilitásának megőrzése érdekében hivatalos deviza- és aranytartalékot képez és kezeli azt;
- kizárólagos jogosultként a devizatartalék kezelésével és az árfolyam-politika végrehajtásával kapcsolatban devizaműveleteket végez;
- kizárólagos jogosultként felvigyázza a fizetési és elszámolási, valamint értékpapír-elszámolási rendszer, ennek keretében felvigyázza a rendszer, va-

lamint a központi szerződő fél tevékenységet végző szervezet tevékenységét e rendszerek biztonságos és hatékony működése, továbbá a pénzforgalom zavartalan lebonyolítása érdekében, továbbá az MNB tv.-ben meghatározott jogkörében részt vesz e rendszerek kialakításában;

- a feladatai ellátásához és az Európai Unió működéséről szóló szerződéshez fűződött, a Központi Bankok Európai Rendszere és az Európai Központi Bank Alapokmányáról szóló (4.) Jegyzőkönyv 5. cikkében meghatározott, az Európai Központi Bankkal szemben fennálló statisztikai adatszolgáltatási kötelezettség teljesítéséhez szükséges statisztikai információkat gyűjt és hoz nyilvánosságra;
- kialakítja a pénzügyi közvetítőrendszer ellenálló képességének növelését, valamint a pénzügyi közvetítőrendszernek a gazdasági növekedéshez való fenntartható hozzájárulásának biztosítását célzó makroprudenciális politikát. Ennek érdekében az MNB-ben meghatározott keretek között feltárja a pénzügyi közvetítőrendszer egészét fenyegető üzleti és gazdasági kockázatokat, elősegíti a rendszerszintű kockázatok kialakulásának megelőzését, valamint a már kialakult rendszerszintű kockázatok csökkentését vagy megszüntetését, továbbá hitelpiaci zavar esetén a hitelezés ösztönzésével, a túlzott hitelkiáramlás esetén annak visszafogásával járul hozzá a közvetítőrendszer gazdaságfinanszírozó funkciójának kiegyensúlyozott megvalósulásához.

Az MNB alapvető feladatain túli feladatai a következők:

- szanálási hatóságként jár el;
- kizárólagosan ellátja a pénzügyi közvetítőrendszer felügyeletét
 - a pénzügyi közvetítőrendszer zavartalan, átlátható és hatékony működésének biztosítása,
 - a pénzügyi közvetítőrendszer részét képező személyek és szervezetek prudens működésének elősegítése, a tulajdonosok gondos joggyakorlásának felügyelete,
 - az egyes pénzügyi szervezeteket, illetve a pénzügyi szervezetek egyes szektorait fenyegető, nemkívánatos üzleti és gazdasági kockázatok feltárása, a már kialakult egyedi vagy szektorális kockázatok csökkentése vagy megszüntetése, illetve az egyes

pénzügyi szervezetek prudens működésének biztosítása érdekében megelőző intézkedések alkalmazása,

- a pénzügyi szervezetek által nyújtott szolgáltatásokat igénybevevők érdekeinek védelme, a pénzügyi közvetítőrendszerrel szembeni közbizalom erősítése céljából;
- ellátja a fogyasztó és a pénzügyi közvetítőrendszer szervezetei között létrejött – szolgáltatás igénybevételére vonatkozó – jogviszony létrejöttével és teljesítésével kapcsolatos vitás ügy bírósági eljáráson kívüli rendezését a Pénzügyi Békéltető Testület útján.

Az MNB számára ezeken túl törvény, valamint a pénzügyi közvetítőrendszer felügyeletéhez kapcsolódóan törvény felhatalmazása alapján kiadott jogszabály állapíthat meg feladatot, amelynek összhangban kell állnia az MNB-nek az MNB tv.-ben meghatározott alapvető feladataival és felelősségével.

2.2. AZ MNB SZERVEI, VEZETŐI

Az MNB egyszemélyes részvénytársasági formában működő jogi személy. A részvénytársaságokra vonatkozó általános szabályokat, a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény vonatkozó rendelkezéseit az MNB tekintetében az MNB tv.-ben meghatározott eltérésekkel kell alkalmazni.

A magyar államot mint részvénytulajdonost az államháztartásért felelős miniszter képviseli. Az MNB-ben közgyűlés nem működik.

A **részvényes** részvényesi határozattal jogosult dönteni az alapító okirat megállapításáról és módosításáról, a könyvvizsgáló megválasztásáról, visszahívásáról és díjazásának megállapításáról.

Az MNB elnökének, alelnökeinek, a Monetáris Tanács további tagjainak, továbbá a felügyelőbizottság tagjainak díjazását, szemben más részvénytársaságokkal – a függetlenség garanciájaként – nem a részvényes, hanem az MNB tv. határozza meg.

Ugyancsak az MNB tv. határozza meg az MNB szerveit, a következőképpen: a Monetáris Tanács, az igazgatóság, a felügyelőbizottság, valamint a Pénzügyi Stabilitási Tanács.

Az MNB legfőbb döntéshozó szerve a **Monetáris Tanács**.

A Monetáris Tanács hatáskörébe tartozik:

- a monetáris politikával, a törvényes fizetőeszköz kibocsátásával, a deviza- és aranytartalék képzésével, kezelésével, a devizatartalék kezelése és az árfolyampolitika végrehajtása keretében a devizaműveletek végzésével, valamint a statisztikai feladatokkal kapcsolatos stratégiai döntés, ennek keretében különösen a tartalékráta és a tartalék után fizetendő kamat mértékéről való döntés, az árfolyamrendszerrel kapcsolatos döntés, az alapkamat mértékének meghatározása;
- a makroprudenciális feladatokkal, a felvigyázással, a pénzügyi közvetítőrendszer felügyeletével, valamint a szanalási hatóságként való eljárással kapcsolatban azon stratégiai keretekről való döntés, amely keretek között a Pénzügyi Stabilitási Tanács hoz döntést;
- az ügyrendjének megállapítása;
- döntés minden olyan további kérdésben, amit törvény a Monetáris Tanács kizárólagos hatáskörébe utal.

A Monetáris Tanács tagjai: az MNB elnöke mint a Monetáris Tanács elnöke, az MNB alelnökei, továbbá az Országgyűlés által hat évre választott tagok. A Monetáris Tanács legalább öt, legfeljebb kilenc tagból áll.

A Monetáris Tanács évente – az évi első ülésen – az MNB alelnökei közül elnökhelyettest választ, aki az elnököt – rendelet kiadása kivételével – akadályoztatása esetén helyettesíti. A Monetáris Tanács 2014-ben dr. Balog Ádám alelnököt választotta meg elnökhelyettesnek.

A Monetáris Tanács tagjai 2014-ben:

- Dr. Matolcsy György, elnök, egyben a Monetáris Tanács elnöke 2013. március 4-től,
- Dr. Balog Ádám, alelnök 2013. március 6-tól,
- Dr. Gerhardt Ferenc, alelnök 2013. április 22-től,
- Dr. Windisch László, alelnök 2013. október 2-től,
- Bártfai-Mager Andrea, 2011. március 21-től,
- Dr. Cinkotai János Béla, 2011. március 22-től,
- Dr. Kociszky György, 2011. április 5-től,

– Pleschinger Gyula, 2013. március 5-től,

– Dr. Kandrács Csaba, 2013. szeptember 30-tól.

A 2013. október 1-jén megalakult **Pénzügyi Stabilitási Tanács** az MNB-nek a felvigyázással, a makroprudenciális és a szanalási hatósági feladatokkal, valamint a prudenciális felügyelettel kapcsolatos döntéshozó testülete. A Pénzügyi Stabilitási Tanács ezen hatáskörében

– a pénzügyi közvetítőrendszer egészének stabilitása érdekében folyamatosan figyelemmel kíséri a pénzügyi közvetítőrendszer egészének, illetve a pénzügyi piacoknak a stabilitását;

– számba veszi a pénzügyi közvetítőrendszer egészét veszélyeztető kockázati tényezőket;

– elemzi azokat az intézmény- vagy terméktípushoz, ezek gyors elterjedéséhez kapcsolódó kockázatokat, amelyek veszélyt jelenthetnek a pénzügyi közvetítőrendszer egészére nézve;

– nyomon követi a nemzetközi és az európai piacokon zajló fejleményeket és a pénzügyi közvetítőrendszer egészének stabilitását veszélyeztető kockázatokat, és a Monetáris Tanács által meghatározott stratégiai keretek között dönt a szükséges intézkedésekről;

– megtárgyalja a pénzügyi közvetítőrendszer egészét érintő stratégiai, szabályozási, kockázati kérdéseket és szükség esetén állást foglal;

– a pénzügyi közvetítőrendszer egészének stabilitását fenyegető helyzetben értékeli a rendszerkockázatokat, dönt az azok csökkentése vagy megszüntetése érdekében szükséges intézkedésekről;

– szükség szerint napirendre tűzi az Európai Rendszerkockázati Testületnek a pénzügyi közvetítőrendszer egészének szempontjából releváns ajánlásait, állásfoglalásait, kockázati figyelmeztetéseit;

– szükség szerint megtárgyalja az Európai Felügyeleti Hatóságok által kiadott ajánlásokat, határozatokat, ideértve az európai pénzügyi rendszer stabilitásának komoly veszélyeztetettsége esetén a nemzeti felügyeleti hatóságoknak címzett, egyedi intézkedések megtételére felszólító határozatokat is, valamint állást foglal az azokból származó feladatokról;

- az MNB jogalkalmazási gyakorlatának alapjait ismerető, a pénzügyi közvetítőrendszer szervezeteire kötelező erővel nem rendelkező ajánlást ad ki;
- évente meghatározza az MNB ellenőrzési tevékenységének kiemelt célterületeit; és
- döntést hoz a pénzügyi közvetítőrendszer feletti felügyelet gyakorlásával kapcsolatos hatósági eljárásokban.

A Pénzügyi Stabilitási Tanács tagjai az MNB tv. alapján elnökként az MNB elnöke, a monetáris politikáért, pénzügyi stabilitásért és hitelösztönzésért felelős alelnök, a pénzügyi szervezetek felügyeletéért és fogyasztóvédelemért felelős alelnök, valamint az MNB elnöke által kijelölt vezetőkként a statisztikáért, készpénzlogisztikáért és pénzügyi infrastruktúráért felelős alelnök és a pénzügyi stabilitásért és hitelösztönzésért, valamint a pénzügyi szervezetek felügyeletéért felelős ügyvezető igazgató. Az MNB tv. alapján a Monetáris Tanács és a Pénzügyi Stabilitási Tanács döntéseinek végrehajtásáért, valamint az MNB működésének irányításáért az **igazgatóság** felel.

Az igazgatóság hatáskörébe tartozik:

- a Monetáris Tanács és a Pénzügyi Stabilitási Tanács által hozott döntések végrehajtásának irányítása;
- az MNB számviteli beszámolójának megállapítása, az osztalék fizetéséről való döntés meghozatala;
- az üzletvezetésről és az MNB vagyoni helyzetéről szóló, a részvényesnek küldendő jelentés tervezetének jóváhagyása;
- az MNB szervezetével és belső irányításával összefüggő kérdések jóváhagyása;
- az MNB működésével, illetve feladatainak ellátásával kapcsolatos szakmai tervek és programok – ideértve a fejlesztési és működési költségtervet is – jóváhagyása;
- a felügyelőbizottság hatáskörébe nem tartozó feladatok tekintetében az MNB belső ellenőrzési szervezetének irányítása, valamint a belső ellenőrzés tapasztalatainak és tervének megtárgyalása;
- a munkaviszonyból származó jogokkal és kötelezettségekkel, ezek gyakorlásának, illetve teljesítésének

módjával, az ezzel kapcsolatos eljárás rendjével összefüggő kollektív szerződés-módosítás és

- a számlavezetési és egyéb pénzügyi, kiegészítő pénzügyi szolgáltatások, továbbá befektetési szolgáltatási tevékenységet kiegészítő egyes szolgáltatások végzésére vonatkozó jegybanki jogosultságokkal kapcsolatos döntések meghozatala.

Az MNB ügyvezető szerveként működő igazgatóság tagjai: az MNB elnöke mint az igazgatóság elnöke és az MNB alelnökei.

A Monetáris Tanács, a Pénzügyi Stabilitási Tanács és az igazgatóság feladataira, működésének rendjére vonatkozó rendelkezéseket az MNB tv., az MNB alapító okirata, szervezeti és működési szabályzata, illetve az e testületek által megalkotott ügyrendek tartalmazzák.

Az MNB ellenőrzését a részvényes által megválasztott könyvvizsgálón kívül az Állami Számvevőszék és a felügyelőbizottság végzi.

Az **Állami Számvevőszéknek** az MNB feletti ellenőrzési jogköréről az Állami Számvevőszékről szóló törvény rendelkezik. Az Állami Számvevőszék ellenőrzi az MNB gazdálkodását és az MNB tv.-ben foglaltak alapján folytatott, az alapvető feladatok körébe nem tartozó tevékenységét. E körben az Állami Számvevőszék azt ellenőrzi, hogy az MNB a jogszabályoknak, az alapító okiratának és a részvényes határozatainak megfelelően működik-e.

Az MNB **könyvvizsgálója** legfeljebb 5 évre kaphat megbízást, megválasztásáról és visszahívásáról, valamint díjazásának megállapításáról a részvényes részvényesi határozattal dönt. Az MNB könyvvizsgálójának megválasztását, illetve visszahívásának kezdeményezését megelőzően az MNB elnöke kikéri az Állami Számvevőszék elnökének véleményét.

A **felügyelőbizottság** az MNB tv. alapján az MNB folyamatos tulajdonosi ellenőrzésének szerve. A felügyelőbizottságnak az MNB tv.-ben meghatározott ellenőrzési hatásköre nem terjed ki az MNB alapvető feladataira, a szanalási hatóságként való eljárásra, valamint a pénzügyi közvetítőrendszer felügyelete körében végzett tevékenységére és mindezeknek az MNB eredményére gyakorolt hatására. Ennek megfelelően a számvitelről szóló törvény szerinti beszámolóval összefüggésben előírt jelentését is ezen korlátozásoknak megfelelően készíti el.

A felügyelőbizottság MNB tv.-ben meghatározott tagjai: az Országgyűlés által választott elnöke, az Országgyűlés által választott további három tag, továbbá az államháztartásért felelős miniszter képviselője és az államháztartásért felelős miniszter által megbízott szakértő. A felügyelőbizottság Országgyűlés által választott elnökét a kormánypárti, az Országgyűlés által választott további tagokat a képviselőcsoportok jelölik.

A tagok megbízatása az Országgyűlés megbízatásának időtartamára szól, és az Országgyűlés megbízatásának megszűnéséig tart.

Az MNB felügyelőbizottságának tagjai 2014. május 5-ig, mandátumuk lejártáig:

- Járai Zsigmond, elnök,
- Dr. Katona Tamás,
- Madarász László,
- Dr. Róna Péter,
- Dr. Szényei Gábor András,
- Varga István,
- Orbán Gábor (az államháztartásért felelős miniszter képviselője),
- Dr. Tóth Attila Simon (az államháztartásért felelős miniszter által megbízott szakértő).

Az éves jelentés készítésének időpontjáig az Országgyűlés felügyelőbizottságot nem választott.

2.3. AZ MNB SZERVEZETE

Az MNB szervezeti felépítésének alapját a 2013. július 1-jei, illetve az integrált szervezet tekintetében 2013. október 1-jei hatállyal bevezetett működési és működésirányítási rend képezi. A munkaszervezet felépítése 2014-ben ugyan több alkalommal is változott, azonban ezek a változások a 2013. július 1-jén kialakított szervezeti struktúrát alapjaiban nem módosították.

A munkaszervezet 2014. december 31-i felépítését a **szervezeti ábra** szemlélteti.

2.4. AZ MNB MINT A KÖZPONTI BANKOK EURÓPAI RENDSZERÉNEK TAGJA

Magyarország európai uniós csatlakozása az MNB számára a Központi Bankok Európai Rendszeréhez (KBER) történő csatlakozást is jelentette. A KBER az 1998 júniusában létrehozott, frankfurti székhelyű Európai Központi Bankból (EKB) és az EU-s tagállamok nemzeti jegybankjaiból áll, irányító testületei

az Igazgatóság és a Kormányzótanács, utóbbi az EKB igazgatóságának tagjaiból, valamint az euroövezeti tagállamok jegybankelnökeiből áll. Az EKB harmadik döntéshozó szerve az eurorendszer és az euroövezeten kívüli tagállamok jegybankjai közötti intézményes kapcsolatot biztosító Általános Tanács. A negyedévente üléselő testület tagja az EKB elnöke, alelnöke, valamint az EU összes tagországának első számú jegybanki vezetője. Az Általános Tanács elsődleges feladata az euroövezeti csatlakozás előkészületeivel kapcsolatos tanácsadás, az EKB-s konvergenciajelentések elfogadása és az ERM–II működésének nyomon követése. E tevékenysége keretében értékeli az ERM–II-ben részt vevő, euroövezeten kívüli fizetőeszközök és az euro bilaterális árfolyamának fenntarthatóságát, továbbá fórumot biztosít a monetáris és az árfolyam-politika összehangolására, valamint az ERM–II intervenció és finanszírozási mechanizmusának kezelésére. Az Általános Tanács emellett közreműködik annak ellenőrzésében, hogy az uniós jegybankok és az EKB tiszteletben tartják-e a költségvetés monetáris finanszírozására, valamint az állami szektor pénzügyi intézményekhez történő privilegizált hozzáféréseire vonatkozó tilalmat, részt vállal az EKB tanácsadói funkciójának betöltésében, illetve a statisztikai adatok gyűjtésében, és ki kell kérni véleményét a számviteli és pénzügyi adatszolgáltatás szabályainak változásával, az EKB tőkejegyzési kulcsának megállapításával kapcsolatos kérdésekben is. Az Általános Tanács mandátuma akkor szűnik majd meg, ha valamennyi tagállam bevezette az eurót.

Az ún. Egységes Felügyeleti Mechanizmus (SSM) 2014. november 4-i indulásával az EKB megkezdte a hitelintézetek prudenciális felügyeletére vonatkozó politikákkal kapcsolatban rábízott feladatok ellátását. A felügyeleti és monetáris politikai funkciók szervezeti szintű elkülönítése érdekében a felügyeleti feladatok ellátását és a döntések előkészítését egy újonnan létrehozott testület, az ún. Felügyeleti Tanács látja el, a döntéshozatal a Kormányzótanács feladata.

2013. július 9-én az EU Tanácsa jóváhagyta Lettország euroövezetbe történő belépését, így 2014. január 1-jétől az euroövezeti tagállamok száma 17-ről 18-ra emelkedett. A KBER-tagok száma 2014 során nem változott.

A KBER-tagok egyben az EKB tulajdonosai is, a tulajdoni arányokat az egyes tagállamok EU-s GDP-ből való részesedése, valamint az EU teljes lakosságához viszonyított aránya szerint (az Európai Bizottság által összeállított statisztikai adatok alapján) határozzák meg. Az EKB alaptőkéje 2013. július 1-jével 10,76 milliárd euróról 10,825 milliárd euróra nőtt és 2014 során nem változott.

A Magyar Nemzeti Bank igazgatóságának és Monetáris Tanácsának tagjai

Dr. Matolcsy György
elnök,
a Monetáris Tanács elnöke

Dr. Balog Ádám
általános hatáskörű alelnök,
a Monetáris Tanács elnökhelyettese

Dr. Gerhardt Ferenc
alelnök,
a Monetáris Tanács tagja

Dr. Windisch László
alelnök,
a Monetáris Tanács tagja

A Magyar Nemzeti Bank Monetáris Tanácsának tagjai

Bártfai-Mager Andrea
a Monetáris Tanács tagja

Dr. Cinkotai János Béla
a Monetáris Tanács tagja

Dr. Kandrács Csaba
a Monetáris Tanács tagja

Dr. Kocziszkó György
a Monetáris Tanács tagja

Pleschinger Gyula
a Monetáris Tanács tagja

Jelenleg az EKB alaptőkéjének 70 százalékát az euroövezeti jegybankok jegyzik, az alaptőke fennmaradó 30 százaléka pedig az euroövezeten kívüli tagállamok jegybankjai között oszlik meg. Ez utóbbi jegybankoknak tőkerészesedésük előre meghatározott, minimális százalékának befizetésével kell hozzájárulniuk az EKB azon működési költségeihez, melyek a KBER-tagság kapcsán merülnek fel. A hozzájárulás mértéke 2010. december 29-től a tőkerészesedés 3,75 százalékában került megálapításra (ezt megelőzően 7 százalék volt). A tőkekulcsok kiigazítására a KBER és az EKB Alapokmánya alapján ötévente, valamint abban az esetben kerül sor, ha új tagállam csatlakozik az EU-hoz, illetve az euroövezethez. 2013 második felében a tőkekulcsok a fent említett ötévente esedékes felülvizsgálat, valamint Lettország euroövezeti csatlakozása miatt kiigazításra kerültek, így az MNB EKB alaptőkéjéből való részesedése 2014. január 1-jével 1,3740 százalékról 1,3798 százalékra nőtt (ennek kapcsán az MNB 23 544 euro összegű pótlólagos befizetést teljesített az EKB felé).

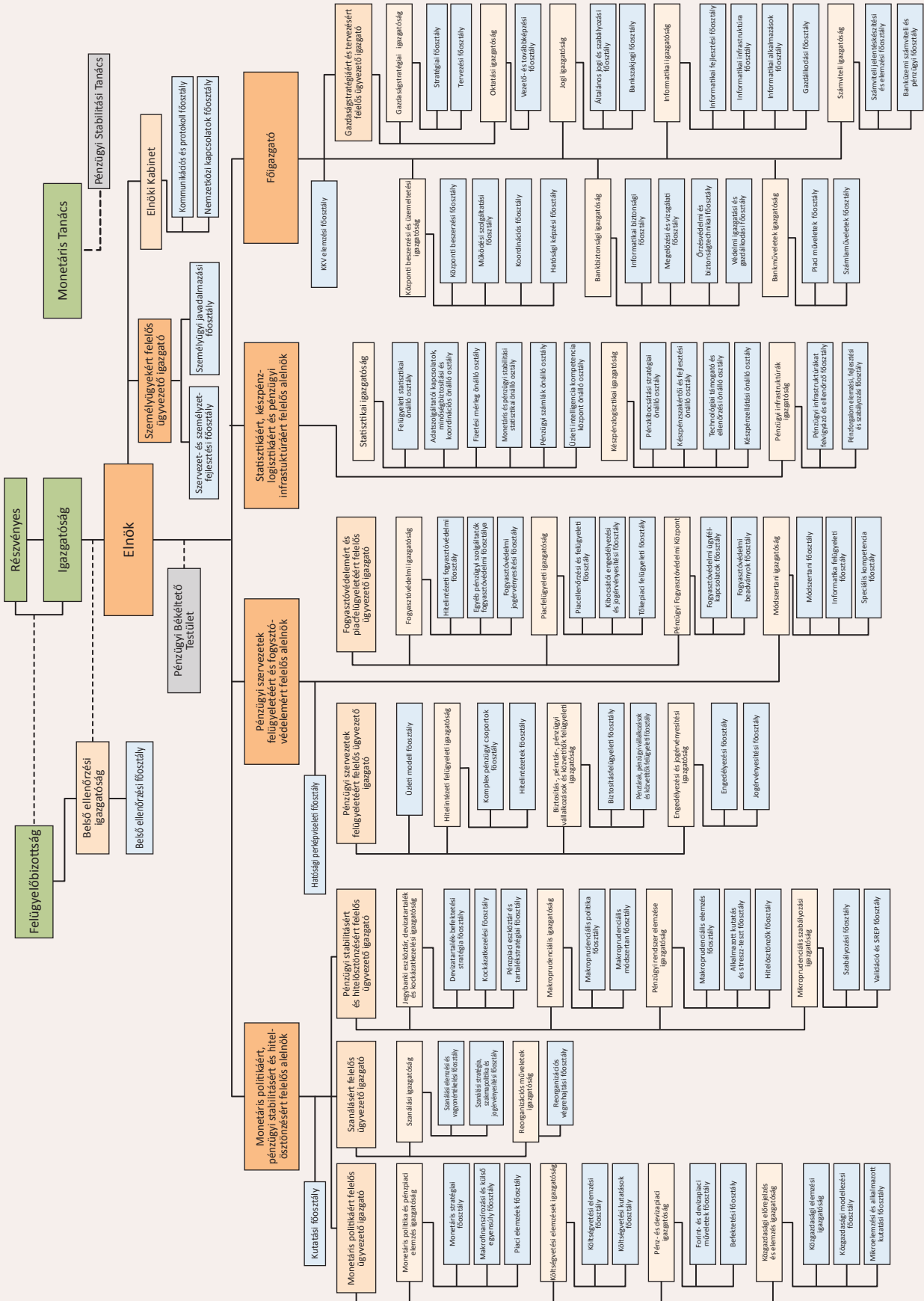
Az EKB döntéshozó szerveinek munkájában fontos szerepet játszanak a KBER-bizottságok, melyek alap-

vetően döntés-előkészítő és koordinációs szerepet töltenek be a különböző jegybanki funkciók szerinti horizontális munkamegosztásban, lefedve a központi banki működés valamennyi területét a monetáris politikától kezdve a kommunikáción át a statisztikai adat-szolgáltatásig. A nem euroövezeti tagállamok központi bankjainak szakértői azokon a bizottsági üléseken vannak jelen, ahol a KBER egészét érintő és az Általános Tanács kompetenciájába tartozó kérdések szerepelnek napirenden. (A KBER-bizottságok, valamint az őket támogató további fórumok tevékenységét a 3.13. fejezet mutatja be.) A bizottságok egy előre meghatározott éves ütemterv szerint, átlagosan 4-5 alkalommal üléseznek és tanácskoznak a szakterületüket érintő aktuális kérdésekről a nem euroövezeti tagállamok központi bankjainak szakértői részvételével.

Az MNB vezetői és illetékes szakértői továbbra is aktívan részt vesznek ezen bizottságok, illetve a bizottságok által létrehozott munkacsoportok tevékenységében. A KBER-bizottsági munka 2014-ben is rendkívül hasznos fóruma volt a szakmai munkának és tapasztalatcserének.

Szervezeti ábra

A Magyar Nemzeti Bank mint részvénytársaság szervezeti felépítése – 2014. december 31.

3. Beszámoló az MNB 2014. évi tevékenységéről

3.1. MONETÁRIS POLITIKA

A Monetáris Tanács 2014 júliusában lezárta a két évig tartó kamatcsökkentési ciklusát. A kétéves kamatcsökkentési ciklus eredményeként a jegybanki irányadó ráta összességében 490 bázisponttal, 2,1 százalékra mérséklődött. A globálisan meghatározó jelentőségű jegybankok kivételesen laza monetáris kondíciókat tartottak fenn, ami a hazai pénzügyi eszközök kockázati megítélésében is tükröződött, és növelte a monetáris politika mozgásterét.

A Monetáris Tanács megítélése szerint a kibocsátás 2014-ben az erősödő gazdasági aktivitás mellett végig elmaradt potenciális szintjétől, a munkanélküliség pedig meghaladta a strukturális tényezők által meghatározott hosszú távú szintjét. 2014-ben a fogyasztói árak historikusan alacsony dinamikát mutattak. A középtávú kilátásokat megragadó inflációs alapfolyamat-mutatók mérsékelt inflációs nyomást jeleztek. 2014 első felében az infláció nulla százalék közelében alakult, majd az év során tovább csökkent, jelentősen elmaradva a 3 százalékos inflációs céltől. 2014 folyamán az alapkamat mérséklését az alacsony inflációs környezet, a középtávon is mérsékelt inflációs nyomás és a gazdaság kihasználatlan kapacitásai indokolták, miközben az ország kockázati megítélésének alakulása alapvetően támogatóan hatott. A Monetáris Tanács kiegyensúlyozott és konzervatív monetáris politikát folytatott, az inflációs cél középtávú elérése 2014 első felében az óvatos monetáris lazítás folytatását indokolta.

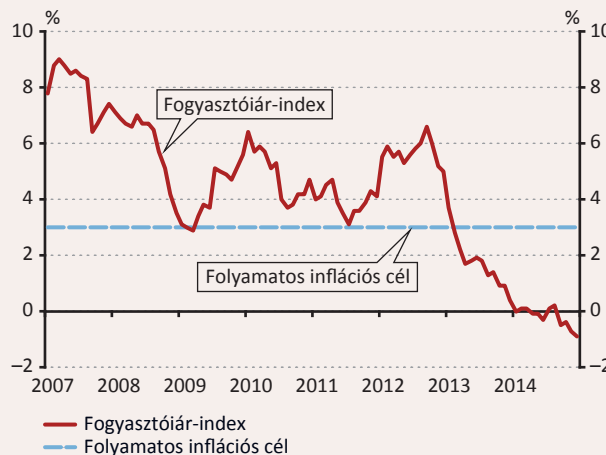
A globális pénzügyi hangulat az év első felében változóképpen alakult, amiben jelentős szerepe volt annak, hogy a globálisan meghatározó jegybankok mennyiségi lazító programjainak jövőjével, valamint az ukrán-orosz konfliktussal kapcsolatos bizonytalanság növekedett. 2014 második felében a kieleződő geopolitikai konfliktusok, az amerikai jegybank eszközvásárlásainak leállítása és a kamatemelésének megkezdése körüli bizonytalanság, az EKB, a japán és a kínai jegybank monetáris lazítása, valamint az olajárak folytatódó csökkenése éreztették hatásukat a globális pénzügyi piacon. A Monetáris Tanács megítélése szerint 2014 első

felében a nemzetközi pénzügyi környezet megnövekedett bizonytalansága mellett is maradt még mozgásteret kamatcsökkentésre, azonban az óvatos monetáris politika a korábbi lépésköznél kisebb kamatcsökkentések mellett valósult meg. Júliusban a Monetáris Tanács lezárta a kétéves kamatcsökkentési ciklust és historikusan alacsony szintre csökkentette az alapkamatot. A kamatciklus lezárása után, 2014 második felében a Monetáris Tanács úgy ítélte meg, hogy a rendelkezésre álló információk alapján az alapkamat elért arra a szintre, ami az inflációs cél középtávú elérését és a reálgazdaság ennek megfelelő mértékű ösztönzését biztosította. A jegybanki előrejelzések feltételeinek teljesülése mellett a középtávú inflációs cél elérése a laza monetáris kondíciók tartós fenntartásának irányába mutatott.

Inflációs folyamatok 2014-ben

A Monetáris Tanács úgy ítélte meg, hogy 2014-ben folytatódott az inflációs folyamatok 2010-ben megkezdődött, a korábbi időszakokhoz képest eltérő tendenciája. A fogyasztóiár-infláció – a jelentős monetáris lazítás ellenére, a monetáris politika hatáskörén kívül eső tényezők következtében – jelentősen mérséklődött,

1. ábra
Az inflációs cél és az infláció alakulása a folytonos cél kijelölése óta

Forrás: KSH, MNB.

1. táblázat

A fogyasztóiár-szint változása és komponensei

(százalékos változás az előző év azonos időszakához képest)

	2012	2013	2014	2014			
				I. n. év	II. n. év	III. n. év	IV. n. év
Maginfláció	5,1	3,3	2,2	3,0	2,4	2,1	1,2
Feldolgozatlan élelmiszerek	6,8	6,1	-3,7	-3,4	-6,6	-3,3	-1,7
Járműüzemanyag és piaci energia	12,0	-1,0	-2,1	-3,6	-0,4	-0,6	-3,7
Szabályozott árak	4,7	-3,7	-6,6	-7,3	-7,2	-6,5	-5,4
Fogyasztói árszint változása	5,7	1,7	-0,2	0,0	-0,2	-0,1	-0,7
Változatlan adótartalmú fogyasztóiár-index változása	3,5	1,2	-0,2	0,0	-0,2	-0,1	-0,7

Megjegyzés: A változatlan adótartalmú árindexnél a KSH az indirektadó-változások technikai hatásával korrigálja a fogyasztóiár-indexet. Egyes inflációs főcsoportok idősorai – néhány részétel 2012 eleji átcsoportosítása miatt – visszamenőleg is eltérhetnek a korábbi években publikálttól.
Forrás: KSH

az év folyamán végig az árstabilitási célként kitűzött 3 százalékos érték alatt alakult, többször negatív tartományba lépve. Az éves átlagos infláció 2014-ben -0,2 százalék volt.

Az inflációs célnál 2014-ben érdemben alacsonyabb infláció több tényezőnek az együttes következménye volt. Az év folyamán tapasztalt historikusan alacsony inflációhoz főként az alacsony importált infláció, a nyersanyagárak alakulása, a feldolgozatlan élelmiszerek, az iparcikkek árindexének változásai, a kihasználatlan kapacitások nagysága, az alacsony bérdinamika és az inflációs várakozások mérséklődése, valamint a szabályozott energiaárak több lépcsőben végrehajtott csökkentése járultak hozzá. Az év utolsó felében az infláció további csökkenését leginkább a mérséklődő olajár magyarázta.

A jegybank inflációs alapfolyamatot megragadó mutatói is historikusan alacsony dinamikát mutattak, ami

a visszafogott külpici inflációnak, a nyersanyagárak és az importált infláció alakulásának, a kihasználatlan kapacitások nagyságának, az alacsony bérdinamikának, az inflációs várakozások mérséklődésének együttes eredménye volt. Az erősödő gazdasági aktivitás mellett a kibocsátás elmaradt potenciális szintjétől, a hazai reálgazdasági környezet és munkaerő-piaci tényezők bár csökkenő mértékben, de továbbra is deflációs hatásúak maradtak. Az alacsony infláció, a horgonyzottabbá váló inflációs várakozások elősegíthették, hogy a feszesebbé váló munkapiac csak mérsékelt gyorsulást okozzon a bérek növekedésében.

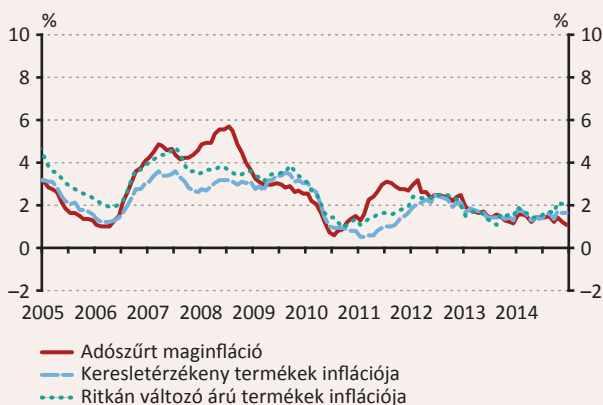
A monetáris politika hosszú távon az árstabilitás elérésével és fenntartásával, valamint a pénzügyi rendszer stabilitásának biztosításával tud leginkább hozzájárulni a gazdasági növekedéshez és a kiszámítható makrogazdasági környezethez.

A monetáris politikai eszköztár változásai

Továbbra is jelentős kereslet mutatkozott a Növekedési Hitelprogram keretében elérhető hitelek iránt

A Növekedési Hitelprogram (NHP) 2013. október 1-jén indult második szakasza keretében az MNB fedezet mellett 0 százalékos kamatozású refinanszírozási hitelt nyújtott a hitelintézetek számára, amelyek ezt kis- és középvállalkozások (kkv-k) hitelezésére fordíthatták legfeljebb 2,5 százalékos kamatmarzs felszámítása mellett és legfeljebb 10 éves futamidővel. A második szakasz 500 milliárd forintos keretösszeggel került meghirdetésre, amelyet a Monetáris Tanács – figyelembe véve a mindenkor makrogazdasági, pénzügyi és hitelezési környezetet – 2000 milliárd forintig emelhet. Az első szakaszhoz képest változást jelent, hogy a ke-

2. ábra
Inflációs alapfolyamatot megragadó mutatók

Forrás: MNB.

retösszeg legalább 90 százaléka új hitelek nyújtására fordítható, azaz legfeljebb 10 százalék lehet a hitelkiváltás aránya.

2014. január 1-jétől pénzügyi vállalkozások is nyújthatnak finanszírozást (az MNB partnerkörébe tartozó hitelintézet refinanszírozása mellett), továbbá a kölcsön mellett a pénzügyi lízing mint termék is elérhetővé vált a program keretében. A maximálisan felvehető hitelösszeg 3 milliárd forintról 10 milliárd forintra emelkedett. Májusban további finomhangolásra került sor: a program keretében refinanszírozható forgóeszközhitel futamideje 1 évről 3 évre emelkedett. A hitelintézetek portfóliótisztításának elősegítése érdekében emellett lehetővé vált új beruházási hitelből olyan kereskedelmi célú ingatlanok bérbeadási céllal történő megvásárlása, amelyek 2014. március 31. előtt felmondásra került vagy nem teljesítővé vált hitelek biztosítékeként (vagy lízingügylet tárgyaként) szolgáltak, illetve szolgálnak. Továbbá a beruházási hitelek, illetve az azokhoz kapcsolódó refinanszírozási hitelek lehívásának határideje fél évvel meghosszabbításra került.

A várhatóan tovább növekvő keresletre tekintettel a Monetáris Tanács 2014. szeptember 2-án az NHP második szakaszának keretösszegét 500 milliárd forintra, 1000 milliárd forintra megemelte az év végi szerződéskötési határidő változatlanul hagyása mellett. Ezt követően, 2014. október 27-én a Monetáris Tanács az NHP második szakaszának egy évvel történő meghosszabbítása mellett döntött, mivel továbbra is jelentős kereslet mutatkozik a kkv-k részéről az NHP keretében elérhető fix kamatozású, hosszú futamidejű forinthitelek iránt, miközben a piaci hitelkínálati kondíciók továbbra is túlzottan szigorúak. A program meghosszabbítását az európai uniós források lehívásában rejlő lehetőségek nagyobb kihasználása is szükségesé tette, az európai uniós pályázatok jelentős része ugyanis várhatóan a 2015-ös év folyamán kerül majd meghirdetésre. A pályázatok kiírása jelentős keresletet támaszthat mind az EU-s támogatások előfinanszírozására nyújtott hitelek, mind az ezekhez kapcsolódó beruházási hitelek iránt.

2014. december 31-ig a program második szakaszában a hitelintézetek 584,2 milliárd forint összegben kötöttek szerződést mikro-, kis- és középvállalkozásokkal, amelyhez kapcsolódóan a hitelintézeteknél lévő refinanszírozási hitel állománya az év végén mintegy 472,3 milliárd forint volt. A program két szakaszában együttesen mintegy 19 000 vállalkozás jutott finanszírozáshoz közel 1300 milliárd forint összegben.

Az önfinanszírozási koncepcióhoz kapcsolódva megújult a jegybanki eszköztár

Az MNB Monetáris Tanácsa 2014. április 23-ai ülésén döntött az önfinanszírozási koncepcióról és monetáris politikai eszköztárának ehhez kapcsolódó megújításáról. Az önfinanszírozási koncepció a belső finanszírozás felé való elmozdulást segíti elő, ami azt jelenti, hogy arányaiban a külföldi befektetők az eddiginél kisebb, a hazai szereplők, a lakosság és a bankok pedig az eddiginél nagyobb részt vállalnak az államháztartás finanszírozásából. A program végső célja, hogy a bruttó külső adósság mérséklésén keresztül csökkenjen az ország külső sérülékenysége, illetve az államháztartás finanszírozása és a magyar pénzügyi rendszer stabilabb legyen.

Az MNB eszköztárának megújítása a bankok államadósság-finanszírozásban játszott szerepének növelését célozza:

- a **kéthetes kötvény** 2014. augusztus 1-jétől **jegybanki betét** alakult, aminek révén a jegybankban lekötött banki források részben az állampapírok felé rendeződtek át;
- a június 26-tól rendszeresen meghirdetett **kamatcsere eszköz** (IRS) a kamatkockázat kezelését, így a banki alkalmazkodást támogatja;
- a **potenciális üzleti eszköztár** részévé váló fedezett hitel és értékpapírcsere instrumentumok pedig piaci turbulencia esetén nyújtanak likviditási segítséget a hitelintézeteknek.

Az irányadó eszköz betétesítésének célja a bankrendszer kéthetes állományának átterelése a forint állampapírok irányába az önfinanszírozási programnak megfelelően. A kéthetes eszköz a betétesítés révén veszített likviditásából, ami a pénzeszközök átterelését ösztönözte. Ugyanis a kéthetes betét lejárat előtt nem törhető fel, és a fedezete mellett forrás sem vonható be a pénzpiacon, sem pedig jegybanki hitel fedezetűl nem szolgálhat az eszköz.

Az MNB 2014 során 13 kamatcseretendert bonyolított le, melyeken összesen 405 milliárd forint névértékben kötött kamatcsereügyletet a partnerkörébe tartozó hitelintézetekkel. A 3 és 5 éves lejáratú kamatcsereügyletek tenderein rendre 210, illetve 220 milliárd forint került meghirdetésre, a szereplők 219, illetve 351 milliárd forintnyi ajánlatot nyújtottak be, az

MNB végül 157, illetve 248 milliárd forintnyi ajánlatot fogadott el.

Az állampapírhozamoknak és a piaci kamatsereüglek fix kamatlábának a különbségeként előálló piaci kamatswap-felárak összességében nem változtak jelentősen az önfinanszírozási program meghirdetése óta. A 3 és 5 éves kamatswap-felárak a program meghirdetését követően rövid időre 0 körüli szintre szűkültek, majd július elején visszatértek a korábbi 50 bázispont körüli szintjükre, ezt követően pedig többé-kevésbé itt is maradtak év végéig.

A hazai bankrendszer saját tulajdonú forint állampapír-állománya december végén 829 milliárd forinttal magasabb volt, mint 2013. december végén. Az önfinanszírozási koncepció keretében értelmezett bázis (2014. január, február és március végi átlagos) állományhoz képest szintén jelentősen nőtt a bankok repó korrekció nélküli saját tulajdonú forint állampapír-állománya. A kamatsere eszköz-tendereken résztvevő hitelintézetek ugyanis vállalják, hogy a bázisidőszakhoz képest legalább annyival növelik a saját tulajdonukban lévő, az kamatsereügyletekhez kapcsolódóan elfogadható értékpapír-állományuk korrigált értékét, amennyi kamatsereügyletet az MNB-vel megkötnek. Ennek megfelelően, valamint az irányadó eszköz betétesítésének köszönhetően elsősorban azon bankok növelték állampapír-állományukat, amelyek részt vettek az MNB kamatsere eszköz-tenderein, illetve amelyek a pénzpiacokon aktívak, számlaforgalmuk pedig jelentős a mérlegfőösszegükhöz képest, ezért a betétesítésre elfogadható fedezeteik emelésével kellett reagálniuk. A jegybanki önfinanszírozási programban nem érintett bankok ezzel szemben csökkentették állampapírjaik állományát. Tehát a programban való részvétel alapjaiban határozta meg a bankok viselkedését, és a tényadatok alapján az MNB programja érdemben elősegítette az állampapírok banki vásárlását és ezáltal a hazai állampapírpiac stabilizálódását.

A bankrendszer forintlikviditás-kezelése

2014-ben a jegybankmérleg forrásoldali forintlikviditást befolyásoló tételei (irányadó eszköz¹, kötelező tartalék teljesítése és jegybanki egynapos betét együtt) együttesen 157 milliárd forinttal, 5860 milliárd forintra csökkentek. Elsősorban a forgalomban lévő készpénz-állomány emelkedése szűkítette a likviditást. Ezenfelül a Növekedési Hitelprogram körülbelül 350 milliárd forinttal bővítette a likviditást, és a Kincstári Egységes

Számla (KESZ) is hozzájárult a likviditás növekedéséhez. Az önfinanszírozási program bejelentését követően az ÁKK már nem bocsátott ki devizakötvényt, ami *ceteris paribus* szűkítette a jegybankmérleget és a bankrendszer likviditását is. 2014 áprilisában és októberében a tartalékköteles hitelintézetek újra választhattak a 2, 3, 4 és 5 százalékos kötelező tartalékráták közül. Májusban összesen 7, novemberben pedig 28 hitelintézet élt a változtatás lehetőségével. Ezáltal az átlagos kötelező tartalékráta 2,59 százalékról májusban 2,87 százalékra nőtt, majd novemberben változatlan maradt.

Az irányadó eszköz betétesítését követően jelentősen bővült a bankrendszer egynapos jegybanki betétállománya. Az első irányadó betéti tendert 2014. augusztus 6-án tartotta az MNB, majd augusztus 13-án lejártak az utolsó kéthetes jegybanki kötvények is. Az augusztus 21-i tenderen átmenetileg jelentősen, mintegy 500 milliárd forinttal, 4472 milliárd forintra csökkent az irányadó eszköz állománya. Ezzel együtt az egynapos jegybanki betétállomány meglehetősen magas, 300-800 milliárd forintos sávban ingadozott augusztus végén. Szeptemberben a kéthetes instrumentum állománya visszaemelkedett 5000 milliárd forint környékére, és az egynapos betétállomány is mérséklődött, igaz az utóbbinak a 200-400 milliárd forint körüli szintje a korábban megszokottnál továbbra is magasabb volt. Míg a betétesítést megelőzően átlagosan 112 milliárd forint volt az egynapos betétállomány, augusztus 6. és szeptember vége között átlagosan 302 milliárd forintra emelkedett. Október közepétől azonban az egynapos betétállomány visszatért a 200 milliárd forint alatti tartományba, és csak a havi, illetve éves szezonálisnak megfelelően az egyes hónapok, illetve az év végén emelkedett e szint fölé. Így az utolsó negyedévben az átlagos egynapos betétállomány már csak 137 milliárd forint volt. A HUFONIA a betétesítés előtt átlagosan 59 bázisponttal tartózkodott az alapkamat alatt, azt követően pedig átlag 76 bázisponttal, ami összefüggésben lehet a megnövekedett egynapos betétállománnyal.

A monetáris transzmisszió szempontjából kiemelt jelentőségű három hónapos referenciahozamok összességében követték a jegybanki alapkamat csökkenését, ugyanakkor a korábinál nagyobb volatilitást és kamatszintre vonatkozó várakozási bizonytalanságot tükröztek. Január végén, a forint euróval szembeni jelentős gyengülésekor átmenetileg megugrottak a referenciahozamok, és a jegybanki alapkamat fölé kerültek.

¹ Az MNB-kötvények esetében a teljes állományt figyelembe véve, nem csak a banki tulajdonban lévőket.

Ezt követően újra ereszkedésnek indultak a hozamok, így az alapkamat-csökkentési ciklus végén újra az alapkamat közelében, illetve az alatt helyezkedtek el. A diszkontkincstárjegy- (DKJ-) hozam az év második felében jelentősen elmaradt az alapkamattól. Az alacsony DKJ-hozam részben az önfinszírozási programnak,² részben pedig az Államadósság-kezelő Központ csökkentett DKJ-kibocsátásának lehetett köszönhető. A legfrissebb, novemberi adatok alapján a banki rövid lejáratú vagy legfeljebb 1 éves kamatfixálású hitel-, illetve betéti kamatlábak a fogyasztási hiteleket leszámítva idomultak az alapkamat-csökkentéshez.

Devizalikviditást nyújtó eszközök

Devizatenderek

A Monetáris Tanács 2014. szeptember 23-ai ülésén döntött arról, hogy az MNB a bankrendszer számára biztosítja a lakossági devizahitelek kivezetéséhez – ennek részeként az elszámoláshoz és a forintosításhoz – szükséges deviza mennyiségét. A jegybanki program célja, hogy a lakossági devizahitelek kivezetése gyorsan, rendezetten, a pénzügyi rendszer stabilitásának megőrzése mellett és a forint árfolyamára gyakorolt érdemi hatás nélkül menjen végbe. Minthogy mind az elszámolás, mind a deviza jelzáloghitelek forintosítása nyitja a bankrendszer devizapozícióját, így azt a bankoknak deviza vásárlásával zárni kell. Annak érdekében hirdette meg az MNB a programját, hogy a banki devizakereslet ne a devizapiacra jelenjen meg, és így ne járjon kedvezőtlen hatással az árfolyam és a pénzügyi stabilitás szempontjából. A devizakínálat biztosítása a jegybank nemzetközi tartalékából történik.

Az ügyfelekkel történő elszámolásokhoz kapcsolódóan két új eszközt dolgozott ki a jegybank.³ Egy a rövid külső adósság csökkentésének feltételéhez kötött euroeladási eszközt és egy feltétel nélküli, hosszú lejáratú devizaswappal kombinált euroeladási instrumentumot. A feltételes eszközre 2 milliárd, a feltétel nélküli eszközre pedig 1 milliárd eurós keretet allokált az MNB. Az MNB 2014. október 13-tól tart tendereket, melyeket előbb heti rendszerességgel tartott, majd december 1-től banki igény esetén hirdet meg. Az MNB az eszközökkel legalább 2015. március végéig áll rendelkezésre. A jegybank december végéig összesen 1081

millió eurót adott el a tendereken, ebből 293 milliót a feltételes, 788 millió eurót pedig a feltétel nélküli eszközön.

A devizahitelek konverziójához kapcsolódóan szintén egy a rövid külső adósság csökkentésének feltételéhez kötött és egy feltétel nélküli instrumentumot vezetett be az MNB, utóbbi esetében az elszámolási szakaszhoz képest bővítve a bankok által elérhető futamidők körét. November 10-én és 11-én tartott tendereket a jegybank, ezt követően pedig banki igény esetén hirdeti meg az instrumentumokat, legfeljebb 2015. január végéig. A bankrendszer konverziókhoz kapcsolódó fedezeti igénye kb. 8 milliárd euro, amit szinte teljes egészében a jegybanktól elégitett ki: év végéig összesen 7944 millió eurót allokált az MNB a hitelintézetek számára (1655 milliót a feltételes és 6289 milliót a feltétel nélküli eszközön).

A jegybanki euroeladási tenderek sikeresek voltak abban az értelemben, hogy a forint árfolyamára nem gyakorolt hatást az elszámolás és a forintosítás. A rövid külső adósság csökkentésére vonatkozó feltétel bővíti az MNB devizatartalékbeli mozgásterét, a feltétel nélküli eszközök pedig a hosszú lejáratú swapok révén biztosítják, hogy időben elnyújtva csökkenjen a devizatartalék. Ezáltal a devizatartalék-megfelelés a következő években folyamatosan biztosított.

Jegybanki devizacsere-ügyletek

Az éven belüli lejáratú devizacsere (FX-swap) piaci hozamfelárak mérsékelt szinten tartózkodtak 2014. első félévében, a második félévben azonban kissé kitágultak. Az első félévben a Bloomberg jegyzésekből számított átlagos egynapos felár 20 bázispont, az ennél stabilabb 3 hónapos felár pedig átlagosan 50 bázispont volt. A konszolidált felárak összhangban voltak hazánk kedvező kockázati megítélésével. Ugyanakkor a külföldi szereplők mérlegátrendezéséhez kapcsolódóan az egyes negyedévek végén a devizaswappok piacán ezúttal is megfigyelhető volt a deviza iránti túlkereslet, ami az egynapos felár átmeneti megugrásához vezetett: az egynapos felár március 31-én 200 bázispontot, június 30-án 300 bázispontot tett ki. Augusztus végén, szeptember elején nemcsak a rövid lejáratú állampapírpiacon, hanem a forint devizacsere

² Az MNB-kötvény betétesítését követően megnőtt a bankrendszer kereslete a likvid forintoszközök – így a DKJ-k és az egynapos betét – iránt, ami hozamleszorító hatású volt a forint pénzpiacra. Ez részben annak volt köszönhető, hogy a banki MNB-kötvényállomány megszüntével csökkent a bankok jegybank által elfogadható fedezeteinek köre, részben pedig annak, hogy az egyéb MNB-kötvénytulajdonosok a betétesítést követően rövid lejáratú forintbetéteket helyeztek el a bankrendszerben, amit a bankrendszer igyekezett likvid eszközökbe fektetni.

³ A jegybanki euroeladási tenderekről nyújt tájékoztatást az alábbi internetes oldal:

http://www.mnb.hu/Monetaris_politika/mnbhu_eszkozatar/mnbhu_eszkozatar_tenderek/deviza-tenderek

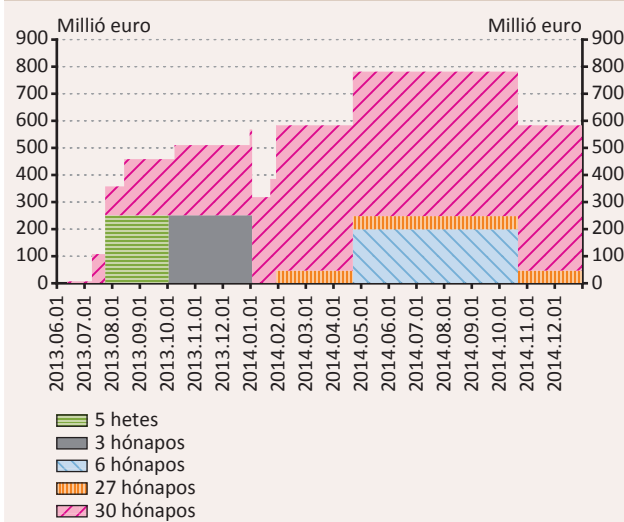
ügyletek piacán is jelentősen csökkentek az implikált forinthatamok, amivel együtt a devizaswap-felárak kitágultak. Így a második félévre az átlagos overnight szpred 50 bázispontra, az átlagos 3 hónapos felár pedig 80 bázispontra emelkedett. Továbbá az év végén ezúttal is megfigyelhető volt a szezonális felártágulás a rövid lejáratú swappiacon: az overnight szpred a 630 bázispontot is elérte az év utolsó napján.

A hagyományos (egynapos, egy-két hetes, illetve 3 hónapos) jegybanki eurolikviditást nyújtó euro/forint FX-swapeszközök iránt a megelőző évben tapasztaltnál nagyobb kereslet mutatkozott 2014-ben. Az egynapos eszközt továbbra is alapvetően a negyedévek utolsó napján használta a bankrendszer: március 31-én 100 millió, június 30-án 342 millió, december 31-én pedig 1117 millió eurót allokált a jegybank az egynapos tenderen. Ezenfelül szeptembertől újra igénybe vette a bankrendszer a 3 hónapos eszközt is, melyet ezt megelőzően utoljára 2012. márciusban használtak. A 3 hónapos jegybanki swapállomány 900 millió eurón tetőzött decemberben, majd év végére 350 millió euróra mérséklődött. Továbbá egy év végén átnyúló egyedi kéthetes swapeszközt is meghirdetett a jegybank a hitelintézetek devizalikviditász-kezelésének segítése céljából, amelyen összesen 20 millió eurót helyezett ki.

A 2013-ban bevezetett, az NHP III. pilléréhez kapcsolódó jegybanki FX-swap és CIRS (többdevizás kamatswap) tendereken a hitelintézeti partnerek számára allokált teljes swapállomány 568 milliőről 781

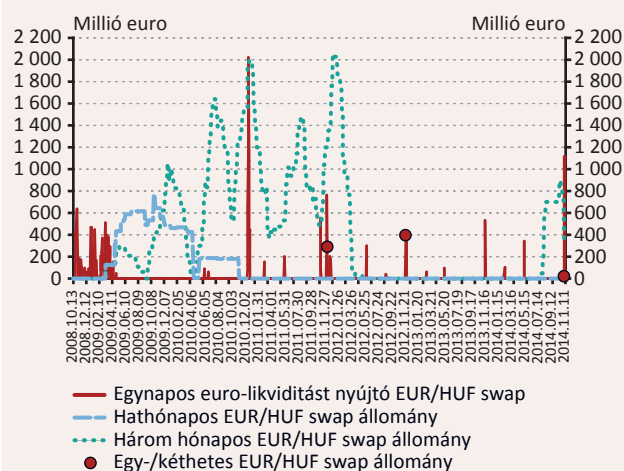
millió euróra emelkedett az első félévben. A június végi kintlevőségek eredeti futamideje 6, 27 és 30 hónapos volt. Magyarország külső sérülékenysége mérséklődésének, a kedvező devizaswap-piaci kondícióknak, valamint az önfinanszírozási koncepció kidolgozásának köszönhetően indokolatlanná vált a feltételhez kötött jegybanki devizaswapok fenntartása. A megváltozott körülményeket mérlegelve a Monetáris Tanács az NHP III. pillérét alkotó devizaswap tenderek megszüntetéséről döntött 2014. július 1-jei hatállyal. A december 31-i állomány 581 millió euro volt.

4. ábra
A Növekedési Hitelprogram III. pilléréhez tartozó devizacsere-állományok

Forrás: MNB.

3. ábra
A jegybank devizacsere-eszközeinek igénybevétele – nyitott állományok

Megjegyzés: a Növekedési Hitelprogram III. pilléréhez tartozó swapok nélkül.

Forrás: MNB.

3.2. A PÉNZÜGYI KÖZVETÍTŐRENDSZER STABILITÁSA

Az MNB tv. értelmében a jegybank elsődleges célja az árstabilitás elérése és fenntartása. Az MNB elsődleges céljának veszélyeztetése nélkül támogatja a pénzügyi közvetítőrendszer stabilitásának fenntartását, ellenálló képességének növelését, a fenntartható gazdasági növekedést és a rendelkezésre álló eszközökkel a Kormány gazdaságpolitikáját, valamint a Pénzügyi Felügyelet Európai Rendszerében betöltött tagságára tekintettel ellátja az Európai Bankhatóság, az Európai Biztosítás- és Foglalkoztatónyugdíj-hatóság, az Európai Értékpapír-piaci Hatóság és az Európai Rendszerkockázati Testület hatásköréből eredő, MNB-re háruló feladatokat, illetve ellátja a hazai pénzügyi közvetítőrendszer felügyeletét. 2014. szeptember 16-tól pedig külön törvényben meghatározott jogkörében szanalási hatóságként is eljár.

Az MNB az elmúlt évek gyakorlatának megfelelően 2014 folyamán is kétszer publikálta (május 22. és november 12.) a *Pénzügyi stabilitási jelentés* című kiadványát, továbbá negyedéves gyakorisággal közzétette a hitelezés legfrissebb trendjeinek alakulását bemutató felméréseinek eredményeit *Hitelezési folyamatok* címen.

A pénzügyi rendszer legfontosabb folyamatai

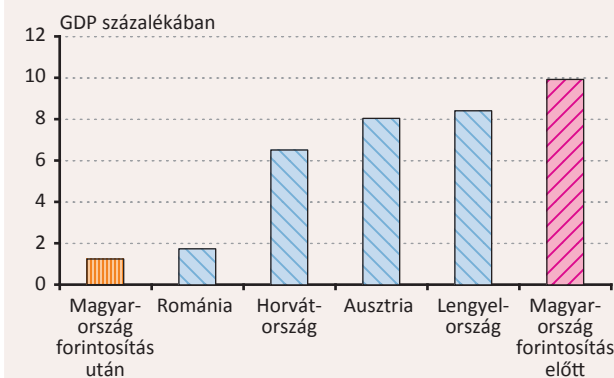
A pénzügyi stabilitás kockázatait átfogóan értékelő *Pénzügyi stabilitási jelentések* részletesen bemutatják a fő kockázatokat. A bankok mérlegében lévő legfőbb kockázatok gátat szabnak az egészséges hitelezésnek, így a gazdaság kellő növekedésének. A 2014. május 22-én megjelent *Pénzügyi stabilitási jelentés* részletesen tárgyalja a bankrendszer átalakulásának preferált irányait. A cél, egy a gazdasági növekedést fenntartható módon támogató, stabil és jövedelmező bankrendszer kialakulása, melyhez a bankrendszer mérlegének eszköz oldali átalakításán keresztül vezet az út. A hitelpiac fenntartható bővülésének előfeltétele a bankszektor hitelfortfóliójának megtisztulása és az intézményi működés normalizálódása. A vállalati szegmensben a magas nem teljesítő hitelállomány, a lakossági oldalon pedig a devizahitelek magas aránya jelentett a romló portfólióminőségén keresztül jelentős kockázatot.

A lakossági devizahitelek problémakörét az árfolyamrész semmissége és a tisztességtelen kamat- és díjemelések miatti elszámolás, a „etikus bankrendszerre” való áttérés, és a forintosítás rendezi. Az elszámolás hatására a háztartások devizahitel-állománya érdemben mérséklődik. Az árfolyamrész és a tisztességtelen kamatemelések elszámolása különbözőképp érinti az adókat az egyedi hitelfeltételek (futamidő, kamatemelések mértéke, árfolyamrész, felvétel időpontja) függvényében. Az intézkedéseknek összességében pozitív hatása lehet a portfólióminőségre. A csökkenő törlesztőrészeknek köszönhetően alacsonyabb nem teljesítési valószínűséggel lehet számolni. A hitelkockázatokat érdemben tovább mérsékli a forintosítás miatt eltűnő árfolyamkockázat is. Mindez pedig középtávon a portfólió minőségének javulása irányába hat. A „etikus bankrendszerre” való áttérés és a forintosítás hozzájárul a banki mérlegek tisztulásához, a kockázatok csökkenéséhez, a verseny erősödéséhez. Ezzel a bankrendszeri konszolidáció gyorsulhat, aminek a költségoldali szinergiák kiaknázása is lökést adhat.

Az MNB érdemi szerepet vállalt a devizahitelek rendezésének folyamatában. Az elszámolásban – miután

a 2014. évi XL. törvény a technikai részletek szabályozását részben az MNB hatáskörébe utalta – a Bank összesen 4 MNB rendelet megalkotásával vett részt. Az MNB mindenekelőtt meghatározta a hitelek átszámításának és a fogyasztói követelés kiszámításának pontos módját, mind a szerződésnek megfelelően teljesítő, mind a késedelmes adósokra vonatkozóan. Külön MNB rendelet vonatkozott azon végelszámolás és felszámolás alatt álló intézményekre, melyek esetében nem állnak rendelkezésre megfelelő adatok a fogyasztói követelés kiszámításához, valamint az MNB külön MNB rendeletben szabályozta a bankok tájékoztatási kötelezettségét is. A forintosításban a jegybank a devizatartalékkal való rendelkezésre állással vett részt, így lehetővé téve a bankrendszer kinyíló devizapozíciójának piaci feszültségek nélküli zárását. A etikus bankrendszerre való áttérésben pedig a kamat- és kamatfelár-változtatási mutatók elbírálásával és azok ellenőrizhetőségének lehetővé tételével vett részt a Bank.

5. ábra
Lakossági svájci frank-hitelállomány néhány régiós országban

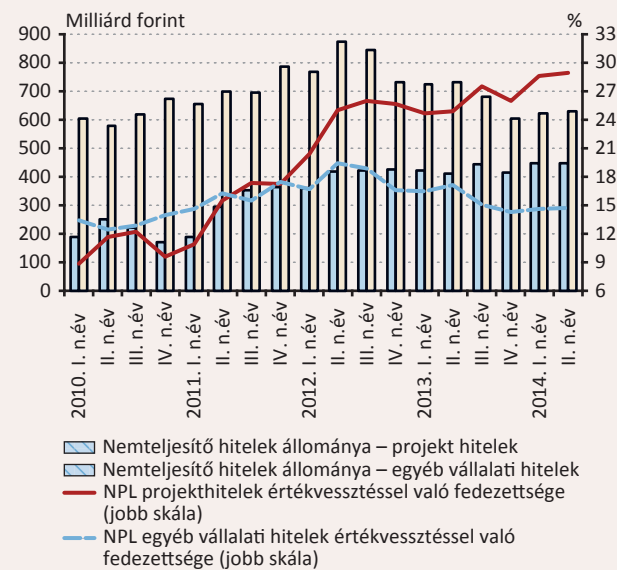

Forrás: MNB.

A portfóliótisztítás felgyorsítása céljából az MNB a 2014. november 12-ei *Pénzügyi stabilitási jelentésben* bemutatott lépéseket tette a bankok mérlegében lévő kockázatok csökkentése irányába, annak érdekében, hogy a bankrendszer kellőképpen támogassa a gazdasági növekedést. A kereskedelmi ingatlanhiteleknel a jegybank által felállított eszközkezelő segítheti a portfólió erőteljes tisztítását. A hatékony portfóliótisztítást a követelésvásárlói piac hiánya, a piacon kialakult túlkínálat, valamint a nyomott kereslet gyakorlatilag lehetetlenné teszi. Emiatt jelentős mértékű a hosszú távra beragadt problémás állomány, ami számottevő forrásokat és tőkét köt le. Ezenfelül a mérlegben rejlő kockázatok óvatossá teszik a bankokat a hitelezésben. A jegybank kezdeményezésére

2014 novemberében felállított eszközkezelő hatékonyan orvosolhatja a rossz minőségű vállalati portfólió problémáját. Az eszközkezelő előnye, hogy relatíve kevés követelés és ingatlan befogadásával jelentős erőforrásokat, köztük tőkét és likviditást tud a bankrendszerben felszabadítani, miközben érdemben csökkenhet a nem teljesítő vállalati hitelek aránya.

6. ábra
Nem teljesítő projekt-, és egyéb vállalati hitelek a bankrendszerben

Forrás: MNB.

A bankrendszer 2014 során kiemelkedően veszteséges lett, de a tulajdonosi tőkeemeléseknek köszönhetően helyzete továbbra is stabil. Bankrendszeri szinten a tőkeellátottság 2014 végén is megfelelő, bár a tőkepufferek koncentráltak. A szolvencia stresszteszt eredményei azt mutatják, hogy egy kedvezőtlen makrogazdasági forgatókönyv esetén is kezelhető mértékű tőkehiány keletkezik. A bankszektor likviditási helyzete továbbra is erős, az árfolyamrés és az egyoldalú kamatemelés tisztességtelensége miatti elszámolás, illetve a deviza jelzáloghitelek forintosítása szélsőséges esetben is legfeljebb 20 százalékkal csökkentheti a jelenlegi likviditási tartalékokat, ami még így is megfelelő puffert jelent.

2014 során a lakossági hitelállomány tovább zsugorodott, a vállalati hitelezésben azonban sikerült fordulatot elérni, s ebben meghatározó szerepe volt az NHP-nak. Az NHP második szakaszában részt vevő hitelintézetek december végéig 584,2 milliárd forint⁴

összegeben kötöttek szerződést közel 14 000 vállalkozással. Ennek közel 97 százaléka új hitel, amelynek 61 százaléka új beruházási hitel, 27 százaléka új forgóeszközhitel és 12 százaléka EU-s támogatások előfinanszírozására nyújtott hitel. A hitelezési folyamatok alakulása és a gazdasági növekedésre gyakorolt várható hatás szempontjából kedvező tendenciát jelent az új beruházási hitelek magas részaránya. A hitelkiváltások és azon belül is a devizahitel-kiváltások alacsony aránya azt mutatja, hogy a vállalkozások jelentős része már az első szakaszban élt devizahitel-kiváltási igényével.

A program második szakaszában az átlagos hitelméret csökkenése figyelhető meg az első szakaszhoz képest, ami arra enged következtetni, hogy a hitelintézetek egyre inkább hajlandóak kisebb vállalkozásokat is finanszírozni. Az I. pillérben létrejött ügyleteken belül az új beruházási hitelek átlagos mérete 23 millió forint, az új forgóeszközhitelké 57 millió forint, míg az EU-s hiteleké 36 millió forint. Míg a program első szakaszában minden harmadik új beruházási hitel volt 10 millió forint alatti, a második szakaszban ez már minden második hitelről elmondható. A hitelméret csökkenése összhangban áll a hitelhez jutó vállalkozások kisebb átlagos méretével: az első szakaszban a kihelyezett hitelek negyede, a második szakaszban harmada került mikrovállalkozásokhoz. A kisebb és kockázatosabb vállalkozások finanszírozáshoz jutásában segítséget jelentett a pénzügyi lízing mint finanszírozási forma lehetővé tétele a programban. A második szakaszban 61,3 milliárd forint értékben nyújtottak a hitelintézetek pénzügyi lízinget, mintegy 4900 vállalkozásnak. Folytatódott a hitelek regionális koncentrációjának csökkenése: míg az első szakaszban a hitelek több mint harmada irányult a Közép-Magyarország régióba, addig a második szakaszban csupán a hitelek negyede.

Az MNB 2014 márciusában jelentette meg a magyar bankrendszer jövőképéről szóló vitaanyagát, *Hová tart a magyar bankrendszer? – Vitaanyag a magyar bankrendszer kilátásairól, valamint a jegybank jövőképéről a bankrendszerrel kapcsolatban* címen. A bankok mérlegében lévő kockázatok csökkenésével vagy megszűnésével az elkövetkező években egy egészséges, a fenntartható gazdasági növekedést támogató, stabil és jövedelmező bankrendszer alakulhat ki, amely kevesebb, de jobban versenyző és költséghatékonyabb bankokból áll. A változások a konszenzusos jövőkép kialakulásának irányába mutatnak. Emellett a etikus bankrendszer kritériumai, amelyek meghatározzák az árazást, a kamat vagy kamatfelár objektív emelésé-

⁴ Ebből a 2014-es évben 558 milliárd forintot szerződték le a hitelintézetek.

nek kritériumait, az egyszerű hitelkiváltás lehetőségét, mind segítik egy, a magyar gazdaság érdekeit legjobban szolgáló bankrendszer kialakulását.

2014-ben is elkészült a jegybank Piactudás felmérése, amelynek keretében a jegybank munkatársai több mint 10 pénzintézetet kerestek fel, s az intézmények képviselőivel megvitatták az adott intézmény, illetve a magyar bankrendszer állapotát, valamint a szektor jövőjét leginkább befolyásoló tényezőket. A bankok képviselői az általuk érzékelt kockázatok közül a devizahiteles problémájának megoldását célzó intézkedéseket, illetve az ügyfelek fizetési hajlandóságának romlását említették leggyakrabban. A felmérés eredményei a májusban publikált *Jelentés a pénzügyi stabilitásról* című kiadványban kerültek bemutatásra.

A jegybank makroprudenciális szabályozói tevékenysége

Az MNB a 2014-es év során több makroprudenciális eszközt véglegesített, majd vezetett be, illetve számos eszköz módszertanának kidolgozását kezdte meg. 2014-ben felülvizsgálatra került a hitelintézetek hosszú távú devizális likviditását szabályozó mutató (DMM), kidolgozásra kerültek az ún. adósságfékszabályok (a jövedelemarányos törlesztőrészlet mutató (JTM) és a hitelfedezeti mutató (HTM)), valamint az MNB szakértői aktívan részt vettek az elszámolási törvényhez kapcsolódó MNB rendeletek kialakításában. A jegybank munkatársai továbbá elkezdték a rendszerszinten jelentős bankok azonosításával, az anticiklikus tőkepuffer, valamint a rendszerkockázati tőkepufferrel kapcsolatos módszertan kidolgozását is.

A 2013. október 1-jétől hatályos MNB tv.-nek megfelelően, az MNB makroprudenciális hatóságként rendszerszintű likviditási kockázatok csökkentését elősegítő jogszabályokat alkothat. Az MNB a korábban kormányrendelet által előírt likviditási mutatókat két külön MNB rendeletben szabályozta. A hitelintézetek rövid távú likviditási fedezeti követelményeiről szóló előírásokat az MNB változatlan formában vette át új rendeletében, míg a devizafinanszírozás-megfelelési mutatót (DMM) szabályozó MNB rendeletben – amely a hitelintézetek hosszabb távú devizalikviditására vonatkozó előírás – egy tartalmában és mértékében felülvizsgált szabályozást alkotott. A DMM 2014 első félévében megvalósult felülvizsgálata során egyrészt módosult a mutató számítási módja, másrészt a mutató szintjének fokozatos emelése is előírásra került. Ezen túlmenően – az esetleges piactorzító hatásokat

elkerülendő – a szabályozás kiterjesztésre került a külföldi hitelintézetek magyarországi fióktelepeire is. Az új EU-s szintű likviditási előírások kapcsán a jegybank szakértői az első negyedévben részt vettek a 2014 júniusában indult likviditás fedezeti mutató (Liquidity Coverage Ratio – LCR) adatszolgáltatási feltételeinek előkészítésében.

A túlzott lakossági eladósodás és a devizahitelezés újbóli felfutásának megakadályozása érdekében a jövedelemarányos törlesztőrészlet és a hitelfedezeti arányok szabályozásáról szóló 32/2014. (IX. 10.) MNB rendelettel az MNB új makroprudenciális szabályozást alkotott. A 2015. január 1-jétől hatályba lépő ún. adósságfék-szabályozás alapvetően két fő pillérből áll. A jövedelemarányos törlesztőrészlet mutató (JTM) az ügyfelek rendszeres, legális jövedelmének meghatározott arányában korlátozza az új hitel felvételekor maximálisan vállalható törlesztési terheket és ezáltal mérsékli az ügyfelek eladósodását. A hitelfedezeti mutató (HFM) a fedezett hiteleknél (pl. jelzáloghitelek) a fedezetek (lakásérték) arányában korlátozza a felvehető hitelek nagyságát. A bevezetésre kerülő korlátok nem jelentenek túlzott szigorítást a forinthitelek esetében, azonban amennyiben az MNB erőteljes lakossági hiteldinamikát észlel, az adósságfék szigorításával korlátozni fogja a túlzott hitelkiáramlást.

A 2014. évi XL. törvény meghatározta a fogyasztókkal való elszámolás elveit és keretrendszerét, valamint felhatalmazta az MNB elnökét arra, hogy a jegybank speciális szaktudását felhasználva az elszámolás részletszabályait rendeletben szabályozza. Ezek kapcsán a jegybank szakemberei a piaci szereplők képviselőivel egyeztetve 2014 novemberében és decemberében, intenzív szakmai munka eredményeképp három MNB rendelet keretében kidolgozták az elszámolás szabályait. Az MNB rendeletek tartalmazzák az elszámolás alapszabályait, a speciális eseteket (kedvezmények, késedelem, árfolyamgát stb.) kezelni képes módszertanokat, a pénzügyi teljesítés határidejét, valamint a végelszámolás vagy felszámolás alatt álló pénzügyi intézmények elszámolásához szükséges becslési módszertant.

A 2014-es év folyamán elkezdődött a rendszerszinten fontos intézmények azonosításával kapcsolatos módszertan kidolgozása. Az Európai Rendszerkockázati Testület (ESRB) anticiklikus tőkepufferrel kapcsolatos ajánlásának megjelenését követően az MNB szakértői megkezdték a módszertan továbbfejlesztését is.

Jelentős rendszerkockázatként került azonosításra a nem teljesítő vállalati projekthitelek stabilan magas aránya. A probléma kezelésére felmerülhet a rendszerkockázati tőkepuffer (Systemic Risk Buffer – SRB) bevezetése, melynek lehetőségeit az MNB 2014 folyamán megvizsgálta. Az SRB egyrészről a mérlegtisztítást nem végző intézmények esetén a megemelkedő tőkeelőírások miatt növelheti azok sokkellenálló képességét, másrészt a tőkekövetelmények és így a tőkeköltségek megemelésén keresztül hatékonyan ösztönözheti az intézményeket a mérlegtisztításra.

Az MNB szakértői a 2014-es év során is figyelemmel kísérték a pénzügyi rendszert érintő nemzetközi szabályozási folyamatokat. Aktívan részt vettek többek között az Európai Bankhatóság (EBA) Nettó Stabil Finanszírozási Mutató (Net Stable Funding Ratio – NSFR) európai szabályozásának kialakításával kapcsolatos munkacsoportban, valamint az ESRB nemzeti és határokon átívelő makroprudenciális politikai intézkedésekkel foglalkozó munkacsoportjaiban is.

3.3. FELÜGYELETI TEVÉKENYSÉG ÉS FOGYASZTÓVÉDELEM

Az MNB felügyeleti stratégiájának jóváhagyása

2014 júliusában a Pénzügyi Stabilitási Tanács – a Monetáris Tanács által lefektetett stratégiai keretek között – elfogadta az MNB felügyeleti stratégiáját. A 2014-től 2019-ig tartó időszakra vonatkozó stratégia által megfogalmazott felügyeleti jövőképben egy stabil, versenyző, közbizalmat élvező pénzügyi szektor és az azt felügyelő, formáló, erős MNB áll. A felügyeleti tevékenység elsődleges célja a pénzügyi rendszer stabilitásának fenntartása és támogatása, továbbá hogy az integrált felügyeleti eszköztár segítségével a pénzügyi szereplők rendszerbe és egymásba vetett bizalmát helyreállítsa és megerősítse. A jövőkép, a küldetés és a rendelkezésre álló információk alapján határozta meg az MNB a pénzügyi rendszer egészére, és az egyes szektorokra vonatkozó piaci célokat, valamint felügyelt szektoronként a szektorális fókuszpontokat. A felügyeleti stratégia keretet adott a kiemelt felügyeleti ellenőrzési célterületek és az éves feladatok meghatározásához is.

A felügyeleti stratégia mellékletét képező összefoglalót az MNB internetes oldalán nyilvánosságra hozta⁵.

Mikroprudenciális felügyelés

Hitelintézetek felügyelete

A hitelintézetek felügyeleti területe figyelmét a tavalyi évben az új stratégia fókuszában álló stabilitás és bizalom erősítését szolgáló feladatokra összpontosította.

A pénzügyi rendszer intézményi szintű stabilitásának biztosítása, a piac tisztítása, valamint a hitelintézeti rendszer transzparenciájának erősítése érdekében, valamint a takarékszövetkezeti szektor integrációs folyamatainak eredményeként az MNB 2014-ben több intézmény esetében kivételes intézkedéseket kezdeményezett. Az intézkedések eredményeképpen 6 szövetkezeti hitelintézet (Körmend és Vidéke Takarékszövetkezet, Orgovány és Vidéke Takarékszövetkezet, Alba Takarékszövetkezet, Tisza Takarékszövetkezet, Széchenyi István Hitelszövetkezet, Magyar Vidék Hitelszövetkezet) és egy kereskedelmi bank (Széchenyi Kereskedelmi Bank Zrt.) működési engedélye került visszavonásra. Az intézkedések célja – a betétesek védelme mellett – a többi piaci szereplőt fenyegető problémák eskalációjának megelőzése volt.

Az MNB felügyeleti tevékenységének prioritásai között kiemelt helyen szerepelt a hitelintézetek portfóliótisztításának gyorsítása. Ennek jegyében aktívan és eredményesen közreműködött az Európai Központi Bank (ECB) által kezdeményezett átfogó eszközminőség-vizsgálatban (AQR), amely az Unió legjelentősebb hitelintézeteinek eszközminőségét hivatott egységes módszertan alapján átvilágítani. Az átvilágítás eredményeképpen Európa-szerte átláthatóan és azonos módszertan szerint válik lehetővé, a 2014. január 1-jétől egységes uniós szabályozásban (a CRDIV-ben, illetve a CRR-ben) foglalt követelményeket a nagybankokkal szemben érvényre juttatni.

A helyszíni és a helyszínen kívüli mikroprudenciális felügyelés központi feladata – összhangban a felépült magas hitelkockázat csökkentésére irányuló felügyelési prioritással – valamennyi hitelintézet esetében a problémás követelések kezelésének ellenőrzése volt. 2014-ben az átfogó vizsgálatok során hangsúlyos szerepet kapott továbbá az Növekedési Hitelprogram keretében kihelyezett hitelek ellenőrzése. Ezenfelül a legnagyobb bankok és csoportok esetében az új likviditási előírásoknak való megfelelés értékelése, valamint a helyreállítási tervek ellenőrzése állt fókuszban, illetve

⁵ http://felugyelet.mnb.hu/data/cms2423424/14_07_31_Felugyeleti_strategia_abra.pdf

megkezdődött a fenntartható üzleti modellt értékelő vizsgálatok alapjainak lefektetése.

Az üzleti modell alapú megközelítés – mely az Európai Bankfelügyelet (EBA) ajánlása és a nemzetközi példák figyelembevételével kerül kialakításra – a jövőben még hatékonyabb intézményfelügyelést tesz lehetővé. A részletes pénzügyi modell segítségével hamarabb feltárhatóak az esetleges kockázatok, illetve prognosztizálható a szabályozói elvárásoktól való eltérés. Ezenfelül az MNB pontosabb képet kaphat az egyes intézmények működéséről, jövedelmezőségük várható alakulásáról és stratégiájuk fenntarthatóságáról. Mindez segítséget nyújthat a hazai pénzügyi rendszer folyamatainak alapos, előrettekintő ismeretéhez, a kockázatok időben történő detektálásához és ezáltal a pénzügyi stabilitás biztosításához.

A jegybank értékelése szerint a szövetkezeti hitelintézetek egyedi kockázatainak csökkentéséhez jelentős mértékben hozzájárult a működésüket összefogó és egységesen szabályozó kötelező integrációs rendszer létrejötte. A felügyeleti terület a szövetkezeti hitelintézetek hatékonyabb felügyelete érdekében prioritásként kezelte az új integráció központi szervezeteivel való szabályozott együttműködés kialakítását.

A kiemelt feladatok mellett az MNB alapvető törvényi kötelezettségének eleget téve végrehajtotta a hitelintézetekre kötelező átfogó vizsgálatát is. 2014. év folyamán a hitelintézeti szektorban összesen 44 vizsgálat zárult le, amelyből 25 az előző évben indult. A megindított vizsgálatok közül év végén 11 volt még folyamatban.

Biztosítók, pénztárak, pénzügyi vállalkozások és közvetítők felügyelete

A kockázat alapú felügyelés során a szektorális és intézményi felügyelési terveket az MNB, a prudenciális és fogyasztóvédelmi szempontok egyidejű érvényesítése mellett hajtotta végre. Az előzetesen meghatározott kiemelt ellenőrzési célterületekre koncentrálna lezaj-

lottak a biztosítók, a pénztárak és a közvetítők terv szerinti átfogó és célvizsgálatai.

Az átfogó vizsgálatok a biztosítókra vonatkozó új jogszabályi előírásoknak megfelelő vállalatirányítási rendszer, a biztosítási termékek és a tényleges tőkehelyzetet érintő kockázatok (költségelosztás, biztosítástechnikai tartalékok képzése, elhatárolt szerzési költségek) vizsgálatára fókuszáltak. A biztosítási termékek – kiemelten a kötelező gépjármű-felelősségbiztosítás, a befektetési egységekhez kötött (unit-linked) életbiztosítások és a nyugdíjbiztosítások – ügyfélvédelmi szempontok szerinti vizsgálata során számos esetben állapítottak meg jogsértést a szerződési feltételek és ügyfél-tájékoztatások hiányosságai miatt. A vizsgálatok emellett jellemzően a biztosítástechnikai tartalékok képzésénél és a biztosítók működésének egyéb területeinél azonosítottak prudenciális kockázatokat. Az év során az MNB lefektette a biztosítók üzleti modelljeinek értékelésére épülő felügyelés alapjait is.

A biztosítási piac szempontjából az év legfontosabb fejleménye a nyugdíjbiztosítások adózási ösztönzőjének bevezetése volt. Erre reagálva az MNB az elvárásait megfogalmazó ajánlást adott ki, így terelve helyes irányba a nyugdíjbiztosítási piac fejlődését. Az ajánlás eredményeképpen a biztosítók az ajánlott szintnél drágább nyugdíjbiztosítási termékeket kivezettek a piacról, így a piacon maradó valamennyi termék esetében a teljes költségmutató (TKM) az ajánlásban foglalt szintre vagy az alá csökkent. Az önkéntes kölcsönös kiegészítő pénztárak helyszíni vizsgálata és helyszínen kívüli felügyelete során kiemelt téma volt a pénztári tevékenység költségeinek elemzése (figyelemmel a felbomló csoportkapcsolatokra is), valamint a pénztártagok ügyfél-azonosítási folyamatai, illetve a tagi elszámolások szabályos lebonyolítása. Az önkéntes nyugdíjpénztárak esetében pedig továbbra is prioritást élvezett a befektetések közvetett költségeinek a közvetlen költségekhez való viszonyának ellenőrzése.

A közvetítők felügyelete keretében folytatódtak a független biztosításközvetítők 2013-ban elindított helyszíni vizsgálatai. A 2014. évi vizsgálatok során az MNB

2. táblázat

Hitelintézeteknél lefolytatott vizsgálatok száma

Intézmény típusa	Vizsgálat típusa	2014-ben lezárt		2014-ben indított	2014. december 31-én folyamatban lévő
		2013-as	2014-es		
Hitelintézetek	Átfogó vizsgálat	25	19	30	11
	Célvizsgálat	2	3	4	1
	Témavizsgálat	0	0	2	2

3. táblázat
Biztosítóknál, pénztáraknál és közvetítőknél lefolytatott vizsgálatok száma

Intézmény típusa	Vizsgálat típusa	2014-ben lezárt		2014-ben indított	2014. december 31-én folyamatban lévő
		2013-as	2014-es		
Biztosító	célvizsgálat	–	1	1	–
Biztosító	átfogó vizsgálat	9	7	14	6
Nyugdíjpénztár	átfogó vizsgálat	4	5	14	9
Egészségpénztár	átfogó vizsgálat	5	3	4	1
Önsegélyező pénztár	átfogó vizsgálat	1	–	–	–
Független biztosításközvetítő	célvizsgálat	1	6	10	4
Pénzügyi vállalkozás	célvizsgálat	–	1	1	–
Közraktár	célvizsgálat	–	1	1	–

kiemelt figyelmet fordított az ügyfél-tájékoztatásra, igényfelmérésre, a közvetítést végző személyekről, illetve a közvetített ügyletekről vezetett nyilvántartások megfelelőségére, valamint a panaszkezelésre. A vizsgálatok feltártak olyan helytelen piaci gyakorlatot is (közvetítő jogosulatlan igénybevétele külföldi biztosító szerződésének közvetítésére), amely több – a vizsgálatokba be nem vont – közvetítő esetében is fennállt.

2014. év folyamán a biztosítási, pénztári és közvetítői szektorban, illetve a pénzügyi vállalkozások tekintetében összesen 44 vizsgálat zárult le, amelyből 20 az előző évben indult. Az év végén 20 vizsgálat volt még folyamatban.

Tőkepiaci intézmények felügyelete

2014. év végén az MNB 120 tőkepiaci intézmény felügyelési feladatait látta el. A befektetési szolgáltatást végző intézményeknél a folyamatos felügyelés és a vizsgálatok során 2014-re az MNB kiemelt ellenőrzési célterületként határozta meg az ügyfélkövetelések védelmét; az uniós direktíva (AIFMD) alapján a 2014. március 15-én hatályba lépett, a kollektív befektetési formákról és kezelőikről, valamint egyes pénzügyi tárgyú törvények módosításáról szóló 2014. évi XVI. törvény végrehajtásához kapcsolódó feladatokat; valamint a tőzsdén kívüli származtatott ügyletekről, a központi szerződő felekről és kereskedési adattárházakról szóló 648/2012/EU-rendelet (EMIR) alapján elvégzendő felügyeleti feladatokat.

A prioritások alapján az MNB kiemelten kezelte a KELER KSZF Zrt. EMIR szerinti feltételeknek való megfeleltetéséhez kapcsolódó feladatokat. 2014. év során létrejött a KELER KSZF kollégiuma, melynek tagjai: az Európai Értékpapír-piaci Hatóság (ESMA), a Magyar Nemzeti Bank, a Central Bank of Ireland, a National Bank of Belgium és a UK Financial Conduct Authority.

A KELER KSZF Zrt. 2014. július 4. napján – a régióban a lengyel elszámolóház után másodikként – megszerzte az EMIR szerinti engedélyt.

Az év során a felügyelt intézményeknél az MNB 21 terv szerinti átfogó vizsgálatot, ezenkívül egy munkaterv szerinti témavizsgálatot végzett, és három célvizsgálatot is indított. Az átfogó vizsgálatok közül kiemelendő a Budapesti Értéktőzsde Zrt. (BÉT) átfogó vizsgálata. Átfogó témaelemzés készült „A hazai kockázati tőkealap-kezelők és alapok működése” címmel, mely részletesen elemezte a szektoron belül a JEREMIE alapok helyzetét is.

A vizsgálatok alapján megállapítható volt, hogy az intézmények többsége az előírások betartásával, jogkövetően és prudensen végzi tevékenységét, néhány esetben azonban a vizsgálatok megállapításai alapján felügyeleti intézkedésre is sor került.

4. táblázat
A tőkepiaci intézményeknél lefolytatott vizsgálatok száma

Intézmény típusa	Vizsgálat típusa	Vizsgálat száma
Befektetési vállalkozás	átfogó	2
Befektetési alapkezelő	átfogó	6
Kockázati tőkealap-kezelő	átfogó	6
Árutőzsdei szolgáltató	átfogó	2
Hitelintézet (befektetési szolgáltatás)	átfogó	4
Budapesti Értéktőzsde Zrt.	átfogó	1
Hitelintézet (befektetési szolgáltatás)	célvizsgálat	1
Befektetési vállalkozás	célvizsgálat	2
Befektetési vállalkozás (22 befektetési vállalkozás)	témavizsgálat	1*
Vizsgálat összesen		25

*A témavizsgálat során négy befektetési vállalkozás helyszíni célvizsgálatára is sor került.

Az online kereskedési platformok tárgyában folytatott témavizsgálat – az ügyfélkövetelések védelmének kiemelt prioritásához kapcsolódva – 22 befektetési vállalkozást érintett. Az MNB ennek során rendkívüli adat-szolgáltatást rendelt el, négy befektetési vállalkozásnál pedig helyszíni célvizsgálatot is végzett.

Nemzetközi munka

Az MNB folyamatosan részt vesz nemzetközi szervezetek munkájában. Mivel a felügyelt intézmények egy része külföldi pénzügyi csoportokhoz tartozik, a társ-felügyelettel történő folyamatos kapcsolattartás segíti az MNB-t abban, hogy valamennyi felmerülő kockázatot képes legyen azonosítani és megfelelő módon kezelni. 2014-ben az MNB ellátta a felügyeleti kollégiumokhoz, az EBA és az ECB kapcsolódó mikroprudenciális nemzetközi feladatokat a felügyeleti terület elvégezte.

A biztosítási szektorban a Szolvencia II szabályrendszer 2016. évi indulásának előkészítésében az MNB aktív szerepet vállalt. A minél alaposabb felkészülés jegyében az MNB által koordinált hazai mennyiségi és minőségi hatástanulmány elkészítése, illetve az Európai Biztosítás- és Foglalkoztatóinyugdíj-hatóság (EIOPA) stressztesztjében, valamint az alacsony hozamkörnyezet felmérésben történő részvétel tovább segítette a szektor kockázatainak és felkészültségének mélyebb megértését.

Az MNB nemzetközi szerepének jelentős erősítéseként értékelhető, hogy 2014-ben vállalta egy EIOPA munkacsoport budapesti ülésének megszervezését, továbbá az EIOPA legfelsőbb döntéshozó szervében, a Felügyeleti Tanácsban is erősítette pozícióját állandó megbízatások elnyerésével. Az EIOPA-val való együttműködés fejlesztését, erősítését szolgálja a különböző nemzetközi felmérésekben (pl. felügyeleti kollégiumokban, határon átnyúló tevékenységekben) történő aktív közreműködés is.

A tőkepiaci szektor tekintetében az MNB aktívan részt vesz az ESMA egyes munkacsoportjaiban, ennek keretében jogszabályok konzultációs anyagainak kidolgozásában és véleményezésében.

Piacfelügyeleti tevékenység

A csökkenő hozamkörnyezet hatására növekedett a jogosulatlan pénzügyi szolgáltatások kockázata, ezért a pénz- és tőkepiaci szereplők és termékek iránti bizalom erősítése érdekében az MNB az engedély nél-

küli vagy bejelentés hiányában végzett tevékenységek, a bennfentes kereskedelem és tiltott piacbefolyásolás, valamint a vállalatfelvásárlásra vonatkozó szabályok megsértésének gyanúja miatt számos piacfelügyeleti eljárást folytatott le 2014-ben. Az eljárások eredményeként összesen közel kétmilliárd forint felügyeleti bírságot szabott ki.

Az MNB kiemelt piaci kockázatként azonosította a bejelentés hiányában végzett közvetítői (ügynöki), illetve az engedély nélkül végzett pénzügyi és befektetési szolgáltatási tevékenységet. A tevékenységüket jogosulatlanul végző, jelentős ügyfélkört elérő személyekkel szembeni fellépés során a piacfelügyeleti eszköztár kihasználásával az ún. „Fortress-ügyben” kiemelkedő mértékű, összesen 1,251 milliárd forint felügyeleti bírság kiszabására került sor.

A 2014-es év során az MNB kiemelt figyelmet fordított a magas tőkeáttételű online pénzügyi termékekkel (online forex) kapcsolatos pénzügyi tevékenység ellenőrzésére. Elterjedőben van, hogy külföldi bejegyzésű intézmények a megfelelő engedélyek hiányában deviza forex ügyleteiket kínálják az interneten keresztül közvetlenül, vagy hazai közvetítőcégeken keresztül. Mivel az MNB a jelenséget jelentős kockázatként értékeli, már 2014-ben is több piacfelügyeleti eljárást indított e témakörben, és a 2015-ös évre vonatkozóan is kiemelt ellenőrzési célfeladatként jelölte meg.

Az MNB a közzétételek folyamatos értékelésével és célzott ellenőrzésével hangsúlyt helyezett arra, hogy a tőzsdei kibocsátók tevékenységének átláthatósága növekedjen. A vizsgálatok közül egy szervezettel kapcsolatosan az MNB négy esetben, összesen 11,5 millió forint összegben szabott ki felügyeleti bírságot és egy esetben átmenetileg felfüggesztette ugyanezen cég részvényeinek tőzsdei kereskedését. A nyilvánosan forgalomba hozott értékpapírokkal kapcsolatos tájékoztatási kötelezettségek teljesítését az MNB célvizsgálatok keretében vizsgálta. Ezen vizsgálatok során az MNB kiemelten ellenőrizte a nemzetközi pénzügyi beszámolási standardok (IFRS-ek) alkalmazását a tőzsdén szereplő kibocsátók esetében. A vizsgálatok során, a tájékoztatási kötelezettséggel kapcsolatosan megállapított jogszabálysértésekkel szemben fellépve, az érintett kibocsátókkal szemben intézkedéseket alkalmazott.

Az MNB tőkepiaci monitoring tevékenységének ellátása során a pénz- és tőkepiaci tranzakciókat folyamatosan komplex statisztikai modellek alkalmazásával vizsgálja, melyek a 2014-es év során is kiindulópont-

ját jelentették több, piacbefolyásolás és bennfentes kereskedelem gyanújával meginduló piacfelügyeleti eljárásnak. Az eljárások eredményeként az MNB határozattal és piacfelügyeleti bírsággal zárt le olyan nehezen bizonyítható bennfentes kereskedelmet vizsgáló piacfelügyeleti eljárást is, amelyet követően büntető-eljárás indult.

A BÉT kereskedésének a XETRA rendszerre történő átállításával kapcsolatos adatszolgáltatási változások miatt az MNB kiemelt figyelmet fordított a befektetési szolgáltatók által küldött tranzakciós adatok adatminőségének ellenőrzésére, javítására, annak érdekében, hogy segítse az adatszolgáltatók átállással kapcsolatos feladatainak mihamarabbi kivitelezését, illetve hozzájáruljon modelljei szűrési pontosságának fenntartásához. Az adatminőség javítási projekt eredményeként az új rendszerre történő átállítás zökkenőmentesen megtörtént. Az MNB fontos befektető-védelmi szerepet lát el a tőkepiaci kibocsátók engedélyezése területén. E tárgykörben 2014-ben összesen 819 határozat és 42 végzés született. Az MNB a nyilvános kibocsátások és tőzsdei bevezetések engedélyezési eljárásaiban elsődlegesen a „kapuőri” szerep érvényre juttatására törekedett, amely során – a formai követelmények ellenőrzésén túl – célja volt a kérelmek tartalmi vizsgálatával a megalapozott befektetői döntés biztosítása. Mindez hozzájárult a befektetők védelmének, az értékpapírok iránti bizalom erősítésének, továbbá az értékpapírpiacok megfelelő működésének és fejlődésének biztosításához. Előbbiek alapján az MNB elutasítja az értékpapír tőzsdei bevezetésére irányuló kérelmet, ha megítélése szerint a kibocsátó helyzete olyan, hogy az engedélyezés a befektetők érdekeit hátrányosan érintené. Az MNB továbbá kiemelt figyelmet fordított arra, hogy késelem nélkül reagáljon a piacra lépés kapcsán felmerülő lényeges körülmények – befektetővédelmi szempontok alapján történő – értékelésére és a nyilvánosság megfelelő tájékoztatására.

5. táblázat Piacfelügyeleti ellenőrzések száma	
Ellenőrzés tárgya	Ellenőrzések száma
Jogosulatlan tevékenység végzése	10
Piacbefolyásolás, bennfentes kereskedelem	4
Vállalatfelvásárlási szabályok megsértése	1
Kiszabott felügyeleti bírság összege (millió forint):	1 944,9

A befektetési alapok tekintetében az MNB sikeresen végrehajtotta a 2014. év során hatályba lépett új törvényi szabályozásban foglalt feladatokat, és a befekte-

tési alapokkal kapcsolatos engedélyezési eljárásokban következetesen érvényesítette az új szabályozásból fakadó többletkövetelményeket.

Jogérvényesítési tevékenység

Az MNB a pénz- és tőkepiaci jogérvényesítési tevékenység során 2014-ben összesen 64 ellenőrzési eljárást lezáró határozatot hozott, ezenfelül 183 alkalommal hozott határozatot kérelemre indult eljárásban, illetve folyamatos felügyeleti jogkörben. Az ellenőrzési eljárások keretében a feltárt jogszabálysértések súlyához igazodó intézkedések alkalmazásával 33 takarékszövetkezet, 4 bank, 3 bankcsoport és a csoporthoz tartozó pénzügyi vállalkozások, valamint 2 befektetési szolgáltató és 9 befektetési alapkezelő átfogó vizsgálata, továbbá 2 bankcsoport utó- és célvizsgálata zárult le.

A pénzügyi jogérvényesítési tevékenység során egy hitelintézet és egy takarékszövetkezet esetében az MNB válságkezelési intézkedéseket fogantatosított. Ezek során az ágazati törvényekben foglalt kivételes intézkedések alkalmazására és felügyeleti biztos kirendelésére, majd a hitelintézet és a takarékszövetkezet tevékenységi engedélyének visszavonására is sor került. Az MNB a Szövetkezeti Hitelintézetek Integrációs Szervezetéből történő kizárás miatt négy esetben, kilépés miatt egy esetben vont vissza szövetkezeti hitelintézet tevékenységi engedélyét. Mindezekon túlmenően 6 pénzügyi vállalkozás, illetve 24 közvetítő tevékenységi engedélye került visszavonásra részben a felelősségbiztosítás meglétének hiánya, részben pedig a velük szemben folyamatban lévő felszámolási eljárások miatt.

A tőkepiaci jogérvényesítés során egy befektetési vállalkozás tevékenységi engedélyét függesztette fel az MNB, továbbá egy alkalommal befektetési vállalkozás vezető tisztségviselőjével szemben szabott ki 14 millió forint összegű bírságot a vezető állású személyének felelősségére vonatkozó jogszabályi előírás súlyos megsértése miatt.

A pénz- és tőkepiaci jogérvényesítési tevékenységekkel kapcsolatosan az MNB összesen 24 alkalommal, 100 ezer forinttól 35 millió forintig terjedő összegű bírságot szabott ki.

A feltárt jogsértések közül bírság kiszabására különösen a pénzmosás és a terrorizmus finanszírozása megelőzéséhez és megakadályozásához kapcsolódó jogszabályi előírások, a tőkekövetelményre, az adatszolgáltatásra, illetve a Központi Hitelinformációs

Rendszerre vonatkozó előírások megsértése miatt került sor. Bíróságzankciót alkalmazott továbbá az MNB a saját és az ügyfelek tulajdonában álló pénzeszközök elkülönítését, a portfóliókezelés keretében az egyenlő bánásmód elvét, az ügyfél rendelkezésének hiányában kötött megbízás teljesítésének tilalmát érintő jogszabályi rendelkezések megsértése, és a korábbi határozatokban foglalt intézkedések nem teljesítése miatt is.

Engedélyezési tevékenység

Az MNB engedélyezési tevékenysége során lehetővé teszi a különböző típusú pénzügyi szervezetek piacra lépését, valamint az egyes változtatásokra (pl. tevékenységi kör, tulajdonosok, vezető állású személyek) vonatkozó engedély kiadásával elősegíti a már tevékenységet végző intézmények prudens működését. Az MNB az engedélyezési eljárásaiban is érvényre juttatja a „kapuőri” szerepét. Ennek egyik kiemelt fókusza a vezető állású személyek jó üzleti hírnevének vizsgálata, melynek keretében komplex értékelést alkalmazva figyelembe vesz minden általa hivatalosan ismert vagy köztudomású információt.

2014-ben a hitelintézeti szektorban első alkalommal került sor harmadik országbeli hitelintézet fióktelepének (Bank of China Limited Magyarországi Fióktelepe) alapítására, illetve piacra lépésének engedélyezésére.

Több hitelintézet tulajdonosi szerkezete megváltozott. A Magyar Állam 2014 szeptemberében kapott engedélyt arra, hogy az MKB Bank Zrt.-ben és leányvállalataiban közvetlen befolyásoló részesedést szerezzen. Az év folyamán a Credigen Bank Zrt.-ben a QUAESTOR Értékpapír-kereskedelmi és Befektetési Zrt. 100 százalékos mértékű, az evoBank Zrt.-ben a BanKonzult Pénzügyi és Gazdasági Tanácsadó Kft. 98,33 százalékos mértékű, az FHB Kereskedelmi Bank Zrt.-ben a Magyar Posta 49 százalékos mértékű, a Magyar Takarékszövetkezeti Bank Zrt.-ben és leányvállalataiban pedig a Magyar Takarékbefektetési és Vagyongazdálkodási Zrt. 50 százalékos meghaladó mértékű közvetlen befolyásoló részesedést szerzett.

Az új uniós tőkekövetelmény-szabályok (CRR) hatályba lépésével új engedélyezési tárgykörök születtek. A rendelet alapján lefolytatott engedélyezési és egyéb eljárások (például szavatoló tőke csökkentése, elsődleges alapvető tőkeinstrumentummá minősítés, mentesítés tőkeáttételi mutató számítása tárgyában) száma szintén magas volt.

A pénzügyi vállalkozások területén a 2013. évhez viszonyítva kevesebb alapítási engedély kiadására került sor (összesen kilenc társaság részére), ezzel szemben megnövekedett a már működő társaságok által benyújtott, tevékenységi kör bővítésének engedélyezésére vonatkozó eljárások száma (összesen tíz darab, engedélyező határozattal lezárt ügy).

A tőkepiaci ágazati szabályozás részeként 2014. március 15-én lépett hatályba az alapkezelői szektort szabályozó új törvény, a kollektív befektetési formákról és kezelőikről, valamint egyes pénzügyi tárgyú törvények módosításáról szóló 2014. évi XVI. törvény (a továbbiakban: Kbftv.). A Kbftv. szerint lefolytatott megfelelési eljárások megkezdődtek, egyes esetekben le is zárultak. Az új Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény végrehajtását biztosítja a 2014. március 15-től hatályos, a bizalmi vagyongazdálkodásról és tevékenységük szabályairól szóló 2014. évi XV. törvény, amely az MNB engedélyezési jogkörét is bővítette. Ennek keretében két bizalmi vagyongazdálkodó vállalkozás működési engedélyének kiadására került sor. Két új befektetési vállalkozás lépett a piacra. 2013-hoz viszonyítva csökkent a piacról kivonulások száma, három befektetési alapkezelő engedélyét vonta vissza kérelemre az MNB, ezenfelül egy árutőzsdei szolgáltató és egy befektetési vállalkozás működési engedélyének visszavonására került sor az érintett intézmények kérelmére.

Az MNB fogyasztóvédelmi hatósági tevékenysége

A felügyeleti feladatok jegybankba történő integrációjával az MNB a fogyasztóvédelmi szerepét is újraértékelte. E mögött az a felismerés állt, hogy a prudensen működő intézmények önmagukban nem elegendőek a stabil és közbizalmat élvező pénzügyi rendszer fenntartásához. A pénzügyi közvetítőrendszerbe vetett bizalom visszaállítása – mely az MNB felügyeleti stratégiájának központi értéke –, a piac tisztességes működésének erősítése a korábinál fokozottabb fogyasztóvédelmi felügyeleti jelenlétet igényel, melynek megteremtése érdekében 2014-ben a felügyeleti tevékenység egyik fő prioritása volt a pénzügyi fogyasztóvédelmi hatósági tevékenység megújítása. Ennek keretében kitűzött cél volt a vizsgálatok hatékonyságának növelése, a fogyasztóvédelmi tevékenység során a preventív szemlélet kialakítása.

A cél elérése érdekében az egyedi jogsértések orvoslása mellett előtérbe került a fogyasztóvédelmi problémák átfogó, rendszerszintű kezelése. A vizsgálatok során a fogyasztók által benyújtott egyedi kérelmek

mellett az MNB felhasználta az egyéb forrásból származó információkat és jelzéseket, továbbá fogyasztói kérelmek alapján – a vonatkozó jogszabályi előírásoknak megfelelően – egyedi vizsgálatokat is lefolytatott.

A vizsgálatok ütemezésénél, valamint a vizsgált témakörök meghatározásánál az MNB figyelembe vette a piaci tendenciákat és magatartásokat (pl. díj- és költségemelkedések), így vizsgálatait a piacot érintő jogszabályi változásokat, ezek várható intézményi implementációját és a felügyelt intézmények üzleti aktivitásának időzítését szem előtt tartva végezte (pl. karácsony előtt a teljes hiteldíjmutatót érintően indított témavizsgálatot).

Az intézmények hivatalból történő fogyasztóvédelmi vizsgálatait során az MNB jelentős energiát fordított arra, hogy helyszíni ellenőrzések, illetve próbaügyletkötések során közvetlen tapasztalatokat szerezzen a pénzügyi intézmények fogyasztóvédelmi szempontból fontos tevékenységéről, és piaci magatartásokról. Új gyakorlatként jelent meg, hogy a szektor szinten valószínűsített jogszabálysértéseket a szektor valamennyi szereplőjénél megvizsgálta, és a feltárt jogsértéseket kivétel nélkül, a korábbinál szigorúbb elvek alapján szankcionálta. A szigorú és következetes fellépést az év második felében lefolytatott vizsgálatok visszaigazolták, azok pozitív hatásai rövid távon jelentkeztek, a korábban kifogásolt eljárások, magatartások módosításra, a feltárt hiányosságok pótlásra kerültek.

Az év egyik kiemelt témavizsgálata az egyoldalú díj- és költségemeléseket érintett, mely során 1,86 milliárd forint fogyasztóvédelmi bírságot szabott ki az MNB.

Fogyasztóvédelmi tevékenységének részeként az MNB szakmai javaslatokkal aktívan részt vett az elszámolással és forintosítással kapcsolatos 2014. évi jogalkotási folyamatokban is. Ezenfelül azokban az esetekben, amikor a fogyasztóvédelmi vizsgálatok a fogyasztókat negatívan érintő jelenségek mögött az érintett terület szabályozásának hiányosságát tárták fel, az MNB javaslatot tett a jogszabály módosítására, és a jogszabályalkotási konzultációk során markánsan képviselte kezdeményezéseit. Ennek eredményeként számos ágazati jogszabályba új fogyasztóvédelmi rendelkezések kerültek be, vagy módosultak a már meglévő szabályok. Az MNB több témában rendeletalkotási felhatalmazást is kapott (pl. fogyasztónak nyújtott hitelről szóló 2009. évi CLXII. törvény, biztosítókról és a biztosítási tevékenységről szóló 2003. évi LX. törvény, elszámolási törvények – a 2014. évi XL. törvény, valamint a 2014. évi LXXVII. törvény).

Pénzügyi Fogyasztóvédelmi Központ

Az MNB az erőteljes jogérvényesítés mellett hosszú távon a preventív fogyasztóvédelmi szemléletet kívánja erősíteni. Ennek egyik eszköze a hatékony fogyasztóvédelmi kommunikáció, valamint a fogyasztói tudatosság növelését célzó ismeretterjesztő-oktató tevékenység, melynek ellátására a szervezeten kívül elkülönülve került felállításra a Pénzügyi Fogyasztóvédelmi Központ (PFK).

A PFK kiemelt célja a professzionális ügyfélszolgálat megteremtése, a pénzügyi kultúra, a fogyasztók pénzügyi tudatosságának kialakítása, fejlesztése, melynek érdekében törekszik a civil szervezetekkel való folyamatos együttműködésre, kapcsolattartásra is. A PFK fontos feladata a rendelkezésre álló információk proaktív elemzése, elősegítve ezáltal a problémákra koncentráció, hatékony vizsgálati tevékenységet.

2014-ben a PFK olyan ügyfélbarát integrált ügyfélkapcsolati és beadványkezelési rendszert alakított ki, amely közérthető módon, ugyanakkor magas szakmai színvonalon nyújt segítséget a pénzügyi problémával az MNB-hez forduló fogyasztók számára.

A közérthető ügyféltájékoztatás, a pénzügyi tudatosság és a pénzügyi kultúra fejlesztése érdekében az MNB év közben elindította a „Pénzügyi Navigátor” tájékoztató füzetsorozatát. Az elkészült füzetek teljes választéka elérhető elektronikus úton, illetve a több mint 1 600 000 példányban kinyomtatott füzetek megtalálhatóak az MNB ügyfélszolgálatán, a megyeszékhelyeken található kormányablakokban, a Pénzügyi Tanácsadói Irodahálózatban, valamint közel 200 pénzügyi intézmény több mint 6000 fiókjában is. A negyedik negyedévben kiemelt hangsúlyt kapott az elszámoláshoz és forintosításhoz köthető elektronikus tájékoztatók elkészítése és közzététele.

Az év elején a MNB együttműködési megállapodást kötött az Igazságügyi Minisztériummal, melynek keretében a fogyasztóknak az összes megyeszékhelyeken, valamint Pest megyében a Vácon működő kormányablakokban is leadhatják a PFK-hoz, valamint a Pénzügyi Békéltető Testülethez (PBT-hez) benyújtandó fogyasztóvédelmi beadványaikat. A kormányablakokban segítséget kapnak a nyomtatványok kitöltéséhez, így beadványaik teljes körűen érkeznek be az MNB-hez.

Az országos pénzügyi fogyasztóvédelmi információs hálózat kialakítása érdekében az MNB életre hívta a Civil Háló programot. A program szervezésében az MNB az év során öt alkalommal tartott pénzügyi

fogyasztóvédelmi civil fórumot, valamint elindította a Civil Háló Hírlevelet, amelyen keresztül a szervezetek tájékoztatást kapnak a pénzügyi fogyasztóvédelem híreiről, aktualitásairól.

Júliusban és októberben az MNB projekt alapú, pénzügyi fogyasztóvédelemmel is foglalkozó civil szervezeteket támogató pályázatot írt ki. A két pályázatra összesen 57 szervezet jelentkezett. Az első – a pénzügyi tudatosság fejlesztését szolgáló – pályázatra 27 szervezet nyújtotta be pályázatát. A 27 szervezetből 20 pályázó részesült összesen 77,5 millió forintnyi támogatásban.

A második pályázat kifejezetten az elszámolási törvénnyel kapcsolatos széles körű fogyasztói tájékoztatás elősegítését célozta meg. A benyújtott pályázati anyagok értékelése során 30 pályázóból 17 szervezet, 80 millió forintnyi támogatásra szerzett jogosultságot.

3.4. SZANÁLÁS

Az MNB új szanálási feladatának ellátására 2013 utolsó negyedévében létrejött a Szanálási főosztály, amely szervezeti átalakításokat követően 2014 decemberétől már önálló igazgatóságként működik. Ezzel párhuzamosan 2014 decemberében megalakult a Reorganizációs műveletek igazgatóság is a Monetáris politikáért, pénzügyi stabilitásért és hitelösztönzésért felelős alelnök közvetlen irányítása alatt, amelynek feladata a reorganizáció végrehajtása, a szanálási biztosok munkájának koordinálása.

2014-ben az MNB kiemelt feladata volt a hitelintézetek és a befektetési vállalkozások helyreállításáról és szanálásáról szóló európai uniós irányelv (Bank Recovery and Resolution Directive – BRRD) alapján a magyar szanálási keretrendszer kialakítása. Ennek megfelelően a terület támogatta a jogszabály előkészítéséért felelős Nemzetgazdasági Minisztérium (NGM) munkáját a pénzügyi közvetítőrendszer egyes szereplőinek biztonságát erősítő intézményrendszer továbbfejlesztéséről szóló törvényjavaslat kidolgozása során. A 2014. évi XXXVII. törvény (Szanálási törvény) 2014. szeptember 16-án teljes körűen hatályba lépett, megteremtve az MNB szanálási tevékenységének kereteit, és lezárva a felkészülés időszakát. A Szanálási törvény alapján folytatódott a további jogszabályok, végrehajtási rendeletek kidolgozása, amelyek közül az első MNB rendelet a hazai érintettek és az Európai Központi Bank véleményezése után 2014 decemberében kihirdetésre került. Az MNB rendelet a fizetéseképtelenség és a várható fizetéseképtelenség, mint szanálási feltétel tekin-

tetében vizsgálandó követelmények megsértésének számszerűsíthető szempontrendszerét határozza meg.

A szanálási feladatkörben eljáró MNB a szanálási biztosok, és független értékelők nyilvántartásba vétele érdekében pályázatokat írt ki, a benyújtott pályázatokat megvizsgálta, elbírálta, amelyet követően a nyilvántartásba vétel a szanálási biztosok esetében lezárult, a független értékelők esetében folyamatban van.

A szanálási tevékenység szakmai felügyeletére, valamint a szanálás finanszírozására, vagyis a szanálásnál jelentkező válságkezelési intézkedések költségeinek fedezésére 2014 júliusában létrejött a Szanálási Alap, így új elemmel bővült a pénzügyi stabilitási védőháló. A Szanálási Alap Igazgatósága 2014 szeptemberében az MNB javaslatára elfogadta a Szanálási Alap díjpolitikáját és a díjfizetési szabályzatot, ez alapján meghatározta tagjai 2014. évre eső díjainak mértékét. 2014. decemberi ülésén döntött a 2014. évi díjszabályzat szerint megállapított díjfizetési kötelezettségek továbbviteléről a 2015-ös díjpolitika és díjszabályzat elfogadásáig, amelyre a vonatkozó európai uniós jogszabály véglegesítése után, az abban megszabott határidőknek megfelelően kerül majd sor.

2014-ben is számos előterjesztés, tájékoztató és jelentés készült a Pénzügyi Stabilitási Tanács részére, többek között a Szanálási törvényhez kapcsolódóan a Bankunió szanálási vonatkozásairól, az MNB szanálási stratégiájáról, az MNB szanálási funkció nemzetközi kapcsolatrendszerének kiépítéséről, valamint az MNB tulajdonában álló, Pénzügyi Stabilitási Felszámoló Non-profit Kft. szakmai fejlesztéséről.

Az MNB szakértői folyamatosan építik ki kapcsolataikat a belföldi és külföldi szervezetekkel, jogszabályi elvárás alapján a társhatóságokkal közösen szanálási kollégium létrehozatalán dolgoznak, figyelemmel kísérik a pénzügyi rendszert érintő nemzetközi szabályozási folyamatokat, és aktív szerepet vállalnak különböző európai szervezetek és intézmények, így kiemelten az Európai Bankhatóság (EBA) szanálással foglalkozó munkacsoportjaiban. Emellett a szanálási szakterület képviselője a spanyol jegybank 19 országot érintő konferenciáján előadást tartott a BRRD magyarországi implementálásáról.

2014. december 18-án a szanálási feladatkörében eljáró MNB szanálás alá vonta az MKB Bank Zrt.-t, amelyhez szanálási biztosokat rendelt ki, akik az MKB Bank menedzsmentjével közösen megkezdték az intézmény

újjászervezését, mely folyamat várhatóan 2015-ben lezárul.

A reorganizációs folyamat során alapvető cél, hogy az elhatározott szerkezetátalakítás jegyében az MKB Bank felgyorsítja a korábbi évek veszteségeiben markáns szerepet játszó rossz portfólióelemek leválasztását. A portfóliótisztítással párhuzamosan kerül sor a bankcsoport szerkezetátalakítására, a költségek lefaragására. Az MNB – az MKB Bank menedzsmentjével együttműködésben – minden rendelkezésre álló eszközzel biztosítja az átalakítási folyamat zökkenőmentességét, azaz az újjászervezésre és az átalakítási program végrehajtására úgy kerül sor, hogy az semmilyen hatással ne legyen a banki szolgáltatások folytonosságára.

3.5. FIZETÉSI ÉS ÉRTÉKPAPÍR-ELSZÁMOLÁSI RENDSZEREK

A hazai pénzforgalom biztonsága

Pénzforgalmi ellenőrzések

Az MNB 2014-ben a pénzforgalmi szolgáltatás nyújtásáról szóló 2009. évi LXXXV. törvény (a továbbiakban: Pft.) és a pénzforgalom lebonyolításáról szóló 18/2009. (VIII. 6.) MNB rendelet (a továbbiakban: MNB r.) előírásai betartásának ellenőrzését terv szerint 19 hitelintézetnél végezte el, 3 hitelintézetnél, egy pénzforgalmi szolgáltatónál pedig terven felüli vizsgálatot folytatott le. A terven felüli ellenőrzések két esetben külső megkeresés alapján, nagy összegű csalás, illetve jogosulatlan számlavezetés miatt, két további esetben pedig a jegybank rendelkezésére álló belső információk – a Bankközi Klíring Rendszer napközbeni elszámolásánál tapasztalt likviditáshiány, illetve a bankkártyás fizetések pénzforgalmi szolgáltatók közötti jutaléka – alapján indultak. A 2014. évi ellenőrzések közül egy ellenőrzés intézkedés alkalmazása nélkül zárult le, 12 hitelintézetet pedig intézkedések megtételére szólított fel az MNB, amelyek közül 3 hitelintézetnél a szabályszerűségek súlyossága miatt összesen 38,8 millió forint összegű bírság kiszabására is sor került. A vizsgálatok során a feltárt hiányosságokat leíró vizsgálati jelentésekben 127 esetben került megállapításra jogszabályi rendelkezés megsértése.

Az ellenőrzések feltárták, hogy a hitelintézetek nem tartották be a Pft. ügyfelek előzetes és utólagos tájékoztatására, a keretszerződés formai és tartalmi követelményeire, a keretszerződés módosítására, a fizetési számla megnyitására, a fizetési műveletek helyesbítésére, a felelősségi és kárviselési szabályokra, valamint

a sorbaállításra vonatkozó egyes szabályait, továbbá az MNB r. fizetési megbízás átvételére, a másik pénzforgalmi szolgáltató felé, illetve az ügyfél felé történő visszautasítására, a sorbaállítására, a részteljesítésére, a hatósági átutalási megbízás és az átutalási végzésre, a fizetési megbízás teljesítésére, a fizetési számla javára kezdeményezett fizetési művelet pénzforgalmi szolgáltatók közötti teljesítésére, az értéknapi, a fizetési művelet összegének a kedvezményezett rendelkezésére bocsátására, valamint a csoportos beszedésre vonatkozó egyes szabályait. A szabályszerűségek közül leggyakrabban a Pft. előzetes, illetve utólagos tájékoztatási kötelezettséget előíró, és az MNB r. fizetési műveletek összegének a kedvezményezett rendelkezésére bocsátásával összefüggő rendelkezéseinek megsértése fordult elő.

A pénzforgalmi hatósági ellenőrzés a hitelintézetek és egyéb pénzforgalmi szolgáltatók jogszabálykövető magatartásának erősítésével hozzájárul a pénzügyi közvetítőrendszer megbízható, szabálykövető működéséhez, az ügyfelek számára kiszámítható pénzforgalmi folyamatok biztosításához és ezen keresztül a szolgáltatások igénybe vevő fogyasztók hatékony kiszolgálásához.

Pénzforgalmi állásfoglalások

2014 során a jegybank közigazgatási és ügyfélmegkeresések alapján 65 pénzforgalmi tárgyú állásfoglalást, illetve szakmai véleményt adott ki. 26 esetben közigazgatási egyeztetésre bocsátott jogszabálytervezetekkel, valamint európai uniós jogalkotással kapcsolatban került sor pénzforgalmi szempontú véleményadásra, egy esetben bírósági kirendelés alapján pénzforgalmi szakértőként járt el az MNB, 38 esetben pedig lakossági, intézményi és közigazgatási eredetű egyéb megkeresések alapján került sor állásfoglalás vagy szakmai vélemény adására.

Jegybanki közlemény a fizetésre használható virtuális eszközökről

2014. február 19-én az MNB – több ország felügyeleti szervéhez hasonlóan – közleményben hívta fel a fogyasztók és végfelhasználók figyelmét a fizetésre használható virtuális eszközök által hordozott kockázatokra. Közleményében a jegybank hangsúlyozta, hogy a törvényes fizetőeszközök alternatívájaként hirdetett virtuális eszközök – így a Bitcoin is – több szempontból különböznek a törvényes fizetőeszközöktől, valamint a jelenleg ismert és elfogadott egyéb fizetési módoktól. Fizetésre használható virtuális eszközt jellemzően bárki, gyakorlatilag bárhol keletkeztethet, tehát nincs egyetlen felelős kibocsátója, éppen ezért egyetlen

hatóság felügyelete alá sem tartozik. Többek között ebből is adódik, hogy az ilyen eszközök esetében nincsenek megfelelő felelősségi, garanciális és kárviselési szabályok, habár az ilyen eszközök is elveszthetők, ellophatók, ráadásul az értékük – a spekulatív célú felhasználók révén – gyorsan változhat.

A SecuRe Pay fórum és az Európai Bankhatóság internetes fizetések biztonságára vonatkozó iránymutatása

Az Európai Bankhatóság (EBA) megítélése szerint az Európai Uniónak biztonságosabb keretrendszerre van szüksége az internetes fizetések lebonyolítása tekintetében, ennek megfelelően 2014. december 19-én iránymutatást tett közzé ezen fizetések kezelésére vonatkozóan. Az iránymutatás biztonsági követelményeket határoz meg az Európai Unió pénzforgalmi szolgáltatói számára, melyeknek az EBA elvárásai szerint 2015. augusztus 1-jéig meg kell felelniük. Minthogy az EBA felszólította a tagállami illetékes hatóságokat arra, hogy az iránymutatásban foglaltakat építsék be felügyeleti gyakorlatukba, az MNB úgy döntött, hogy a következő időszakban hangsúlyt fog fektetni a hazai pénzforgalmi szolgáltatók ezen iránymutatásokra vonatkozó megfelelésének vizsgálatára is. Az EBA által publikált iránymutatás a kis összegű fizetések biztonságával foglalkozó európai fórum (SecuRe Pay) ajánlásain alapul, mely az EKB és az EGT illetékes hatóságainak önkéntes együttműködése alapján ülésezik.

Fizetési és elszámolási rendszerek

A hazai fizetési és elszámolási rendszerek felügyelése

Az MNB Pénzügyi Stabilitási Tanácsa 2014. március 24-i ülésén elfogadta a fizetési, értékpapír-elszámolási és kiegyenlítési rendszerek 2013. évi működéséről készített beszámolót, melynek megállapításai szerint az MNB Valós Idejű Bruttó Elszámolási Rendszere (VIBER), a GIRO Zrt. által működtetett Bankközi Klíring Rendszer (BKR), valamint a KELER Zrt. értékpapír-elszámolási és kiegyenlítési rendszere magas megbízhatóság mellett, nagyobb incidensek nélkül és bőséges likviditással üzemelt 2013-ban. A Pénzügyi Stabilitási Tanács ezenfelül 2014. november 25-i ülésén jóváhagyta a Nemzetközi Fizetések Bankja (BIS) új felügyelési alapelveinek megfelelően átdolgozott kockázat alapú felügyelési keretrendszert, mely alapján 2014 végén megkezdődött a felügyelt infrastruktúrák átfogó értékelése. A felügyelői értékelések befejezését 2015-re tervezi a jegybank.

A forint csatlakozása a folyamatosan kapcsolt kiegyenlítési mechanizmushoz (CLS)

Az MNB Pénzügyi Stabilitási Tanácsa 2014. január 9-i ülésén úgy döntött, hogy szándéknyilatkozatot bocsát ki a CLS Bank részére arról, hogy elvégzi a szükséges előkészületeket, és a CLS Bankkal együttműködve törekszik arra, hogy a forint elérhetővé váljon a társaság által működtetett folyamatosan kapcsolt kiegyenlítési mechanizmusban. A 2008-as pénzügyi válság során a pénzügyi rendszerben tapasztalt nehézségek megoldását keresve többször is felmerült a forint CLS-rendszerbe történő bevezetésének lehetősége, mivel a rendszer által alkalmazott folyamatosan kapcsolt kiegyenlítési modell megszünteti a devizaügyletek esetében fellépő devizakiegyenlítési kockázatot. A banki vélemények és a hazai devizakiegyenlítési kockázati kitétségek mérlegelését követően végül úgy döntött az MNB, hogy a szándéknyilatkozat aláírásával a csatlakozási folyamat a következő szakaszába, az átvilágítási fázisba léphet.

Az átvilágítási szakasz bankközösségi támogatással és közreműködéssel folyt 2014 során, és a fizetési rendszerekre vonatkozó hazai jogszabályok CLS általi megismerését, valamint a devizaforgalom CLS általi elemzését foglalta magában. Mindezzel párhuzamosan elindult a jövőbeli operatív folyamatok megtervezése és kialakítása is, majd a csatlakozáshoz szükséges részfeladatok azonosítását követően – a Pénzügyi Stabilitási Tanács 2014. október 28-i döntésének megfelelően – sikerrel zárult az átvilágítás és megkezdődött a rendszer implementációja. A szolgáltatás 2015 novemberére ütemezett indulásáig az MNB, a CLS és az érintett bankok közreműködésével kialakításra fog kerülni az eljárásrend és informatikai megoldás, mely a rendszer biztonságos működtetéséhez szükséges. Ezzel összefüggésben a VIBER üzletmenete, szabályzatai és jogi környezete is kis mértékben változni fog, mivel a CLS által nyújtott lehetőség használatához összhangba kell hozni a jegybanki keretrendszert a CLS által nemzetközileg alkalmazott eljárásokkal.

A GIRO Zrt. megvásárlása

A GIRO Zrt. 2014 áprilisáig a jegybank és 21 kereskedelmi bank tulajdonában állt: öt nagytulajdonos birtokolta a részvények 76,52 százalékát, az MNB pedig a részvények 8,09 százalékával rendelkezett. Az MNB 2014 első félévében megvásárolta a BKR-t üzemeltető GIRO Zrt.-t, amivel a VIBER és a KELER mellett a harmadik pénzügyi alapinfrastruktúrájának is üzemeltetőjévé vált. A nagy- és kistulajdonosokkal való többkörös egyeztetést követően a jegybank tulajdonába került

a GIRO Zrt. részvényeinek 100 százaléka, így a társaság kizárólagos tulajdonában álló leányvállalatának, a BISZ Zrt.-nek is közvetett tulajdonosává vált. A teljes megvásárolt részvénycsomag vételára 9,5 milliárd forint volt, melyet az MNB egy nemzetközileg elismert, független pénzügyi tanácsadó által készített üzleti értékelés alapján határozott meg. A jegybanki tulajdonszerzést három cél motiválta: az ügyfelek által fizetendő díjak csökkenésének elősegítése, a pénzforgalmi fejlesztések hatékonyságának növelése és az alapvető pénzügyi infrastruktúrák nemzeti kézben tartása. Ezen céloknak való megfelelés érdekében 2014 során az MNB közreműködésével új fejlesztési stratégia született, és a társaság igazgatóságának év végi döntése értelmében 2015. január 1-jétől húsz százalékkal csökkent az elszámolási szolgáltatás díja.

A KELER KSZF Zrt. újraengedélyezési eljárása

A KELER KSZF Zrt. a központi szerződő felek működését szabályozó 648/2012/EU-rendeletnek (EMIR) való megfelelés érdekében 2013-ban benyújtotta újraengedélyezési kérelmét az illetékes hatóságként eljáró hazai felügyelethez. Az újraengedélyezési eljárás alapfeltétele a teljesítés véglegességéről szóló 2003. évi XXIII. törvény szerinti kijelölés volt, így a KELER KSZF kérelme alapján az MNB két kijelölési eljárás keretében a KELER KSZF-et az azonnali és származékos tőkepiaci ügyleteket elszámoló rendszerei tekintetében a teljesítés véglegességéről szóló törvény hatálya alá tartozó rendszerüzemeltetőnek, illetve e rendszereit az e törvény hatálya alá tartozó rendszereknek kijelölte. Ahogy az a felügyeleti tevékenységről és fogyasztóvédelemről szóló 3.3 pont alatt is kifejtésre került, az újraengedélyezési eljárás során lefolytatott többkörös egyeztetés eredményeképpen 2014. június 17-én a KELER KSZF nemzetközi felügyeleti kollégiuma együttes véleményt hozott, mely szerint a KELER KSZF megfelel a rendelet előírásainak. A kollégiumi munka folytatásaként 2014 decemberében megbeszélést tartottak a kollégiumi tagok, melyen a KELER KSZF-et érintő jelentősebb működésbeli változások áttekintésre kerültek. A kollégium ezen gyakorlatával az EMIR éves felülvizsgálatot előíró rendelkezésének tett eleget.

Egyéb Információk

Pénzforgalommal és fizetési rendszerekkel kapcsolatos publikációk és konferencia-előadások

2014. június 5-én megjelent a *Fizetési rendszer jelentés 2014* című jegybanki kiadvány, amely részletesen bemutatja a hazai fizetési módok és eszközök fejlődési

tendenciáit, a pénzforgalom hatékonyságának alakulását, továbbá a hazai fizetési és elszámolási rendszerek működésével és azok felügyezésével kapcsolatos fejleményeket. Ezen túlmenően három pénzforgalmi tárgyú jegybanki tanulmány jelent meg az év során az MNB Szemlében, mely tanulmányok a jegybank honlapján elérhetők. A tanulmányokban elemzésre került a pénzforgalmi szolgáltatások díjainak és a pénzforgalom szerkezetének 2013-ban végbemenő átalakulása, a napközbeni elszámolás bevezetésének hatása a hazai fizetési rendszerek forgalmára, valamint a kéthetes MNB-kötvény 2014 augusztusában megvalósuló betétesítésének pénzforgalomra gyakorolt lehetséges hatása. A jegybank pénzforgalmi munkatársai a publikációk mellett több konferencia-előadás keretében is elemezték a hazai pénzforgalom aktuális kérdéseit 2014 során.

3.6. DEVIZATARTALÉK-KEZELÉS

A tartalék tartásának céljai

Más jegybankokhoz hasonlóan, a Magyar Nemzeti Bank – MNB tv.-ben rögzített – egyik alapvető feladata az ország devizatartalékainak kezelése. Az MNB több funkció ellátása céljából tart devizatartalékokat, amik közül a legfontosabbak a következők:

- a piaci szereplők elvárásainak megfelelő tartalékszint biztosítása („international collateral”),
- a monetáris politika támogatása (intervenciós kapacitás, bankrendszer devizalikviditásának biztosítása),
- tranzakciós devizaigény biztosítása (államadósság-kezelés támogatása, az állam deviza-kifizetéseinek kielégítése stb.).

A piaci szereplők továbbra is kiemelten figyelik a devizatartalék nagyságának alakulását. Az MNB maga is rendszeresen felülvizsgálja a tartalékok kívánatos szintjét, és szükség esetén a lehetséges kereteken belül lépéseket kezdeményez a megfelelő szint elérésére.

Az árfolyam kiszámítható, stabil alakulásának egyik biztosítéka a megfelelő szintű tartalék, amely szükség esetén jegybanki intervenciót tesz lehetővé az árfolyam védelme érdekében. A monetáris eszköztár keretében az elmúlt években bevezetett, a bankrendszer devizalikviditását támogató devizaswap facilitások mögött megfelelő méretű likvid devizatartalék áll.

A tranzakciós célok közül továbbra is az állami adósság-kezeléshez szükséges devizalikviditás biztosítása volt

a legfontosabb az elmúlt évben. E körben említhető még a költségvetési szervek devizaigényének folyamatos biztosítása. Az Európai Uniótól érkező transzferek szintén az MNB-n keresztül folynak, ezek az utóbbi és elkövetkező években is jelentős forrásai a tartalék felépítésének. A fenti tranzakciós célok kielégítése 2014 során is zökkenőmentesen zajlott.

Az MNB tisztán vagyonfelhalmozás céljából továbbra sem kíván tartalékot tartani. Törekszik viszont arra, hogy a mindenkor szükséges mennyiségű devizatartalék kezelésekor a hozamszempontokat is érvényesítse, vagyis annak értékét felelős vagyonkezelőként megőrizze, és lehetőség szerint gyarapítsa.

A tartalék nagysága

A hivatalos devizatartalékok nagysága az év során 795,8 milliárd euróval növekedett, így 2014. év végén 34,6 milliárd euro volt.

A tartalék állományának alakulását leginkább az Államadósság Kezelő Központ Zártkörűen Működő Részvénytársaság (ÁKK Zrt.) kötvény lejáratok és egyéb adósságkezelési tételei csökkentették. A január 29-i, illetve a július 28-i lejáratok 1-1 milliárd euro, a május 6-i lejárat 500 millió angol font, a november 7-i lejárat pedig 2 milliárd euro csökkenést jelentett. A március 25-i 5 és 10 éves dollár kötvénykibocsátás összesen 3 milliárd dollárral ellensúlyozta a lejáratokból fakadó csökkenést. Egyéb adósságkezelési tételek és költségvetési szervektől érkezett megbízások mintegy 1,06 milliárd euróval mérsékeltek a tartalékokat. A korábbi évekhez hasonlóan a legjelentősebb tartaléknövelő tétel az Európai Uniótól kapott transzfer volt, melynek nagysága 2014-ben 5,5 milliárd eurót tett ki. A devizatartalék saját hozama közel 230 millió euro volt. Az év végén

az euro likviditást nyújtó euro/forint swaptenderek állománya 952 millió euro volt.

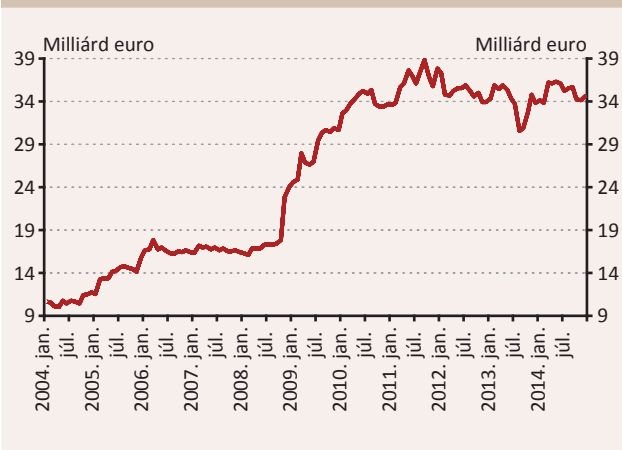
A devizatartalék teljesítménye és pénzügyi kockázatai

Az MNB a törvényben rögzített alapfeladatainak ellátása, az ország devizatartalékának kezelése során szükségszerűen pénzügyi kockázatokkal szembesül. Ezek a kockázatok nem tudatos választás eredményeképpen, hanem sokkal inkább az MNB számára objektív adottságként vannak jelen. Alapelv, hogy a vállalt kockázatok mértéke igazodjon az alaptevékenység céljaihoz, a kockázatok mértéke legyen ismert, a kockázatvállalás legyen tudatos, és az intézmény kockázatvállalási képességével összhangban legyen korlátozott. A devizatartalék-kezelés során a likviditás, a biztonság és a hozam hármas célrendszerének kell megfelelni, ami azt jelenti, hogy az MNB a kockázatok előre definiált alacsony szintjének folyamatos betartása mellett próbálja elérni a lehető legmagasabb hozamszintet.

A többi jegybanki feladathoz hasonlóan a devizatartalék-kezeléssel kapcsolatban is a Monetáris Tanács (MT) a legfőbb döntéshozó testület, mely meghatározza a devizatartalékkal kapcsolatos célokat, igényeket, úgymint a tartalék szintjét, likviditását, dönt az optimalizációs devizáról, a kockázatvállalási stratégiáról és a tartalék befektetésének legfontosabb számszerű stratégiai paramétereiről. Az operatív döntési hatáskörök gyakorlását, a devizatartalék-kezelési stratégia végrehajtását az MT által meghatározott keretek között az Igazgatóság végzi. Az Igazgatóság hagyja jóvá a limitrendszert: a tartalékportfóliók kockázatainak benchmarkokhoz képest engedélyezett maximális eltéréseit, a partnerlimiteket és a tartalékkezelésben engedélyezett befektetési instrumentumok körét.

A tartalékkezelés két fő pillére a benchmarkrendszer és a limitrendszer. A független teljesítménymérés a kockázatvállalási politika fontos eleme. A portfóliókezelés sikerességének mérése érdekében minden tartalékportfólió teljesítménye összevetésre kerül egy referenciaportfólió (az úgynevezett benchmarkportfólió) teljesítményével. A benchmarkportfóliók azt mutatják meg, hogy ugyanolyan befektetési paraméterek mellett egy széles piaci szegmenst reprezentáló passzívan kezelt portfólió milyen hozamot hozott volna. A devizatartalék-kezelési tevékenység teljesítménye ezen referenciaportfóliókkal szemben kerül kimutatásra. Az MNB hozam-kockázat preferenciáját tükröző és a portfóliók teljesítménymérését szolgáló

7. ábra
A devizatartalék nagyságának alakulása

benchmarkokat az üzleti területtől független kockázatkezelési szervezeti egység tartja karban.

A devizatartalék-kezeléshez kapcsolódóan a legfontosabb kockázati kategóriák a piaci kockázat, a likviditási kockázat, a hitelkockázat és a partnerkockázat. A devizatartalék-kezelés pénzügyi kockázatainak vállalható mértékét az MNB limitekkel korlátozza. A jegybankokra jellemző konzervatív tartalékkezelésnek megfelelően az MNB a tartalékkezelés során szigorú limitrendszert alkalmaz, amely az elvárt magas szintű hitelminősítések mellett piaci és egyéb indikátorokat is figyelembe vesz.

Az MNB a devizatartalék-kezelés során különböző kockázatminimalizálási technikákat alkalmaz annak érdekében, hogy az MNB által vállalt kockázatok az MNB kockázati toleranciájának megfeleljenek. A derivatív eszközök esetében az MNB a partnereivel ISDA (International Swaps and Derivatives Association) és kapcsolódó CSA (Credit Support Annex) szerződéseket kötött, amelyek a marginolás révén a partnerrel szemben potenciálisan keletkező kitétséget alacsony szinten tartják. A GMRA (Global Master Repurchase Agreement) szerződések által szabályozott repó ügyletek esetében az előírt marginolás szintén segíti a kockázatok megfelelő kezelését. A devizapiaci ügyletek esetén az MNB a nemzetközi legjobb gyakorlatnak megfelelően a CLS-rendszerben számolja el az ügyleteit a kiegyenlítési kockázatait minimalizálva. Az újonnan bevezetett monetáris politikai eszközök devizalikviditás-igényét a tartalékkezelés során szintén figyelembe veszi az MNB.

Az MNB euro, amerikai dollár, japán jen, valamint angol font portfóliókat kezel. Az MNB árfolyamkitettséget kizárólag euróban vállal: az egyéb deviza/euro keresztárfolyam kockázatát derivatív eszközökkel fedezi. Az árfolyamfedezett egyéb devizaeszközök tartását a magasabb szintű diverzifikáció elérése és a dollár esetében a rendelkezésre álló nagyobb likviditás biztosítása indokolja. Az MNB euróban és amerikai dollárban az előző évhez hasonlóan 2014-ben is öt portfóliót kezel aktívan. Amerikai dollárban egy pénzügyi és egy befektetési portfóliót, euróban a pénzügyi mellett egy úgynevezett hitelkockázat-mentes és egy befektetési portfóliót. A kizárólag állampapírokat tartalmazó angol font és japán jen portfóliókat a benchmark szigorú lekötésével indexhez kötött portfólióként kezeli az MNB. 2012 végétől – külső vagyonkezelőnek és letétkezelőnek adott mandátum formájában – az amerikai ügynökségi jelzáloglevelek (agency MBS eszközök) is részét képezik az MNB befektetési stratégiájának.

A tartalék portfóliók stratégiai céldurationje 1 év körül alakult.

Az euro hitelkockázat-mentes portfólió képezi a devizatartalék gerincét, amibe kizárólag magas minősítésű állampapírok, államok által garantált értékpapírok és nemzetközi intézmények (szupranacionális) kibocsátásai kerülhetnek. Benchmarkjában 100 százalékban AAA-AA minősítésű eurozóna-állampapírok szerepelnek. Az euro befektetési portfólióba az előzőek mellett magas minősítésű vállalati, illetve banki kibocsátások és fedezett értékpapírok vásárolhatóak; ebbe a portfólióba állampapírok jellemzően csak a lejárat szerkezet igazítása érdekében kerülnek.

Mind az euro, mind a dollár befektetési portfólió benchmarkja magas hitelminősítésű és legfeljebb 7,5 év hátralévő futamidejű állampapírokat, vállalati és banki kötvényeket, pénz- és tőkepiaci eszközöket tartalmaz. A jegybankokra jellemző konzervatív kockázatvállalási hajlandóságot tükrözi a benchmark portfóliók szerkezete, az eszközök hitelbesorolása és hátralévő futamideje szerinti összetétele.

Az elmúlt évek során a 2008-tól kezdődő globális válság hatására kialakult csökkenő hozamkörnyezetben, tekintettel a jegybanki portfóliókban kezelt kötvények jellemzően emelkedő árfolyamaira a jegybankok döntően nyereséget értek el a devizatartalékokon. A Bank – a portfólióiban kezelt, jellemzően magas hitelminőségű állam- és egyéb kötvényekkel a csökkenő hozamkörnyezet eredményeként ártértékelődő pozíciókon keresztül – az említett folyamatnak szintén nyertese volt. Tekintettel a korábban nulla szint közelébe süllyedő hozamkörnyezetre a további árfolyam-növekedés lehetősége beszűkült, ami magyarázza a korábbi évekhez képesti szerényebb teljesítményt. Az EKB és a FED ellentétes monetáris politikai lépései erőteljesen befolyásolták a 2014-es évet. Az USA-ban a mennyiségi lazítás befejezése mozgatta a befektetői várakozásokat, ami számottevő hatással volt a hozamgörbére, ezzel szemben Európában a monetáris lazítás került a középpontba. Amerikában megtörtént az eszközvásárlási program leállítása, és a befektetők elkezdték árazni az esetleges kamatemelések hatását. Ezzel szemben az euroövezet a monetáris lazítás jellemezte, amely negatív betéti kamatokban, illetve az eszközvásárlási programok elindításában nyilvánult meg. A divergáló monetáris politikákkal összhangban az euro hozamgörbe minden lejáraton süllyedt, míg az amerikai dollár esetében középtávon emelkedés, hosszabb távon pedig csökkenés volt megfigyelhető.

Az alacsony hozamkörnyezet ellenére 2014-ban a Bank a devizatartalékon mind abszolút értelemben, mind a rá vonatkozó benchmarkokhoz viszonyítva pozitív teljesítményt ért el. A monetáris politikai célok eléréséhez meghatározott likviditás az év során végig rendelkezésre állt, az MNB reputációját károsan érintő hitelkockázati esemény nem történt. 2014-ben a devizatartalékon elért – piaci értékkel súlyozott, finanszírozási költséggel korrigált – évesített hozam, mintegy 60 bázisponttal felülmúlva az előző évi teljesítményt 0,8 százalékkal volt, ami a benchmark 6 bázispontos felüteljesítését eredményezte.

A devizatartalék jövőre vonatkozó teljesítményét érintően továbbra is kockázatot jelent, hogy a tartalékportfóliók teljesítménye negatívvá válhat, azáltal, hogy a magas minőségű eszközök hozamai az extrém alacsony szintről egy hozamemelkedés következtében elmozdulnak, ami a meglévő kötvények leértékelődése miatti átértékelődési veszteség hatására rontja a tartalék teljesítményét.

Az MNB devizamérlegében szereplő tételek kamatlábváltozás szerinti kockázatosított értéke 2014 végén 38 millió euro (95 százalékos konfidencia szintű VaR 1 hónapos időhorizonton). Az 38 millió eurós kockázatosított érték a tartalékportfóliók értékének kb. 1 ezreléke.

3.7. KÉSZPÉNZ-LOGISZTIKAI TEVÉKENYSÉG

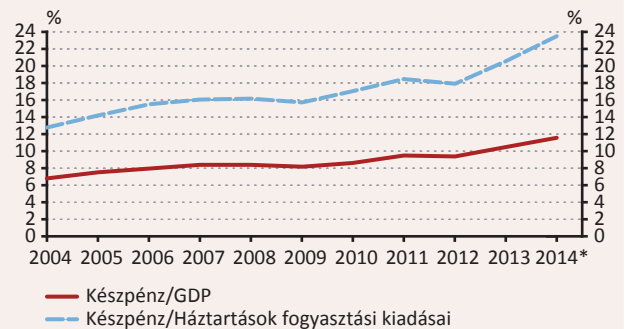
Forgalomban lévő készpénz

A forgalomban lévő készpénzállomány értéke 2014. december 31-én 3736 milliárd forint volt, mely 17 százalékos, 547 milliárd forintos bővülést jelent az előző év végi állományi értékekhez képest.

Mivel a forintban nyilvántartott készpénzállomány dinamikus emelkedett, így e mutató GDP arányában számított értéke elérte a 11,6 százalékot. A készpénzállomány növekedése valószínűsíthetően arra vezethető vissza, hogy az elmúlt évben – a csökkenő inflációs környezettel párhuzamosan – mérséklődtek a betéti kamatok, így a készpénztartással összefüggő kamatveszteség még tovább csökkent.

A forgalomban lévő állomány mennyisége 2014-ben a 20 000 forintos címlet esetében 24 százalékkal, a 10 000 forintos címlet esetében 8 százalékkal, az 5000 forintos címlet esetében 2 százalékkal, a 2000 forintos címlet és az 1000 forintos címlet esetében

8. ábra
Készpénz/GDP és készpénz/háztartások fogyasztási kiadásai

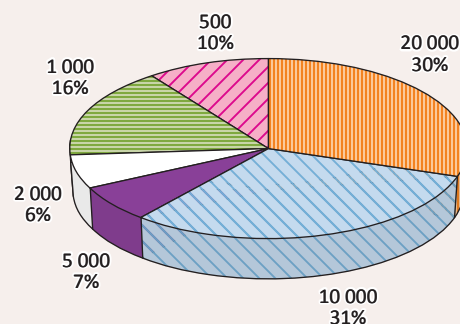
*A 2014. évi GDP adat és a háztartások fogyasztási kiadásainak adata MNB-becslés.

6-6 százalékkal, míg az 500 forintos címlet esetében 8 százalékkal bővült 2013 végéhez képest.

A két legnagyobb értékű bankjegycímlet továbbra is domináns szerepet tölt be a készpénzforgalomban, így együttesen az összes forgalomban lévő bankjegy darabszámának több mint 61 százalékát tették ki 2014 végén. Ennek oka, hogy e bankjegycímletek fizetési szerepükön túl vagyonszerzési funkciót is betöltenek, illetve valószínűsíthetően jelentős szereppel bírnak a rejtett gazdaság működésében is.

Az érméknél az előző évhez képest átlagosan 7 százalékkal bővült a forgalomban lévő mennyiség, leginkább a 200, az 50, a 20, illetve az 5 forintos címlet forgalomban lévő állománya növekedett.

9. ábra
A forgalomban lévő bankjegyek megoszlása darabszám szerint 2014 végén

6. táblázat

A forgalomban lévő bankjegyek és érmék⁶ adatai 2014. december 31-én

Bankjegyek	Mennyiség	Érték	Megoszlás (%)	
	millió darab	milliárd forint	mennyiség	érték
20 000 forint	112,9	2258,1	30,2	61,5
10 000 forint	116,5	1165,3	31,1	31,7
5000 forint	25,0	125,2	6,7	3,4
2000 forint	22,9	45,8	6,1	1,3
1000 forint	59,8	59,8	16,0	1,6
500 forint	37,1	18,5	9,9	0,5
Összesen	374,2	3672,7	100,0	100,0
Érmék	Mennyiség	Érték	Megoszlás (%)	
	millió darab	milliárd forint	mennyiség	érték
200 forint	112,3	22,5	7,8	40,7
100 forint	155,4	15,5	10,8	28,0
50 forint	135,1	6,8	9,4	12,3
20 forint	256,6	5,1	17,9	9,3
10 forint	300,8	3,0	20,9	5,4
5 forint	478,1	2,4	33,2	4,3
Összesen	1438,3	55,3	100,0	100,0

Készpénzforgalmazás

Az MNB 2014-ben összesen 3243 milliárd forint értékű készpénzforgalmat bonyolított le ügyfelei a hitelintézetek és a Posta számára, ezen belül 264 millió darab bankjegyet szolgáltat ki ügyfeleinek, miközben 224 millió darab bankjegy érkezett be a jegybankba.

Az elmúlt évben az MNB mintegy 38 millió darab bankjegyet minősített forgalomképtelennek és selejtezett le, illetve pótolta új, jó minőségű fizetőeszközökkel.

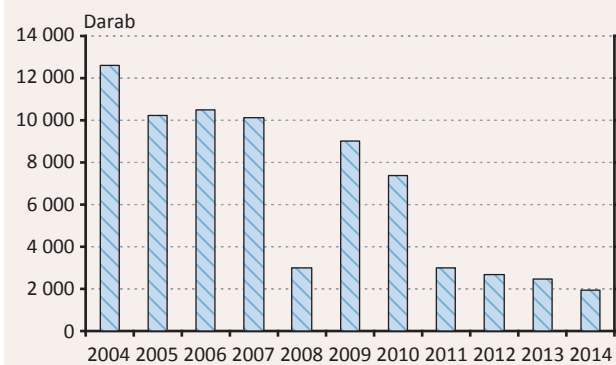
A készpénzhamisítás megelőzését, visszaszorítását szolgáló tevékenység

A forintbankjegyek hamisítása az elmúlt évben is a korábbi évek tendenciáját követte, 2014-ben a készpénzforgalomból kiszűrt 1935 darab forint hamisítvány a megelőző évhez képest 21 százalékos csökkenést tükröz.

Ezzel összhangban csökkent az egymillió darab forgalomban lévő valódi bankjegyre egy év során jutó hamis bankjegy száma, mely az elmúlt évben 5 volt, ez nemzetközi összehasonlításban is igen kedvezőnek tekinthető.

10. ábra

A forgalomból kiszűrt hamis forint bankjegyek számának évenkénti alakulása

A kedvező helyzet fenntartásának egyik feltétele a bankjegyekkel kapcsolatos ismeretek széles körben történő terjesztése. Ennek jegyében az MNB szakértői 2014-ben több mint 4000 fő kereskedelemben dolgozó pénztárost készítettek fel a hamis bankjegyek eredményes kiszűrésére. Szemben a korábbi évekkel, amelyekre főként a legmagasabb (10 000 és 20 000 forintos) címletek hamisítása volt jellemző, 2014-ben a leggyakrabban előforduló címlet az 5000 forintos volt, amely az összes hamisítvány több mint 40 százalékát tette ki.

⁶ A táblázat nem tartalmazza a jegybank által kibocsátott emlékérmék és emlékbankjegyek állományát, melyek névértéken a forgalomban lévő fizetőeszközök részét képezik.

11. ábra
Az egymillió darab valódi bankjegyre jutó hamisítványok számának és az okozott kár értékének alakulása

7. táblázat
A fellelt forintbankjegy-hamisítványok címletenkénti megoszlása 2014-ben

(%)

Címletek	500	1000	2000	5000	10 000	20 000
Megoszlás	4	0	4	43	32	17

Nem változtak jelentősen a hamisítási módszerek sem, melyeket továbbra is az irodai sokszorosító eszközök (színes fénymásolók, printerek) használata jellemez. Az esetenként megtévesztőnek bizonyuló hamisítványok a valódi bankjegyek jellemzőinek ismerete esetén egyszerű vizsgálatokkal (tapintással, fény felé tartva vagy mozgatással), pénztári körülmények közepette pedig kombinált, UVA- és UVC-lámpával történő ellenőrzéssel kiszűrhetők.

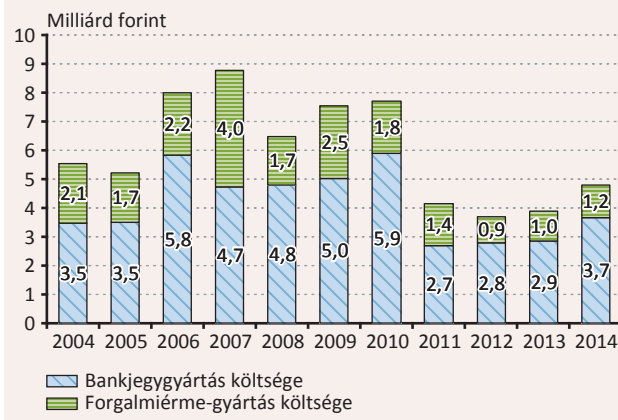
A hamis valuták előfordulása továbbra sem jelentős. A jegybank szakértői 1208 darab, különböző valuta-hamisítványt vizsgáltak 2014-ben. Ezen belül a hamis eurobankjegyek száma 982 darab volt.

Bankjegy- és érmegyártás

A jegybank a készpénzforgalom növekvő igényének kielégítése, valamint az elhasználódott és emiatt selejtezett, megsemmisített fizetőeszközök pótlása miatt bankjegyeket és érméket gyártat.

A készpénzgyártás költsége 2014-ben bruttó 4,9 milliárd forint volt, közel 24 százalékkal több, mint az elő-

12. ábra
Bankjegy- és forgalmiérme-gyártás (bruttó ráfordítás)

ző évben. A ráfordításnövekedés elsősorban a bankjegy-kibocsátási program miatt megnövekvő gyártási szükségletre vezethető vissza.

A jegybank készpénzes ellenőrzési tevékenysége

Az MNB 2014-ben az MNB tv. pénzkibocsátásról szóló rendelkezéseinek, a bankjegyrendelet⁷, valamint az MNB alapvető feladataihoz kapcsolódó adatszolgáltatási MNB rendelet⁸ előírásainak betartását 13 pénzforgalmazó szervezetnél – ebből 12 hitelintézetnél –, valamint három pénzfeldolgozó szervezetnél ellenőrizte. 2014-ben 15 hatósági ellenőrzési eljárás indult, illetve hat – 2013-ban indított – hatósági ellenőrzési eljárás lezárása történt meg. Ezek közül négy eljárásban az MNB figyelmeztető levélben hívta fel az ellenőrzött intézményeket a feltárt hiányosságok megszüntetésére, kilenc eljárás során jogszabálysértést nem tapasztalt, így azokat intézkedés alkalmazása nélkül megszüntette, nyolc eljárást pedig 2015. januárban zárt le. Ezen túlmenően az MNB ellenőrizte a készpénzforgalmazásban bekövetkező rendkívüli helyzetek kezelésére vonatkozó, a bankjegyrendeletben előírt tartalmú, a kijelölt hitelintézetek és a posta által elkészítendő és az MNB-nek megküldendő intézkedési terveket. Ezen belül kiemelt figyelmet kapott a fióki ATM-ek rendkívüli helyzetben történő továbbműködtetésére vonatkozó eljárásrendek ellenőrzése. A bankjegyrendelet szerinti, a hamisgyanús bankjegyekkel kapcsolatos adatszolgáltatásból származó adatok folyamatosan

⁷ A bankjegyek feldolgozásáról, forgalmazásáról, valamint hamisítás elleni védelmével kapcsolatos technikai feladatokról szóló 11/2011. (IX. 6.) MNB rendelet.

⁸ A jegybanki információs rendszerhez elsődlegesen a Magyar Nemzeti Bank alapvető feladatai ellátása érdekében teljesítendő adatszolgáltatási kötelezettségekről szóló 23/2013. (XI. 6.) MNB rendelet.

végzett hatósági ellenőrzése keretében megállapított jogszabálysértés miatt két esetben került sor figyelemztetés alkalmazására. A 2014-ben lezárt hatósági ellenőrzési eljárások során az MNB a bankjegyek vizsgálata érdekében, az MNB jegyzékben szereplő típusú bankjegyvizsgáló gépek MNB részére történő bejelentésére, a pénzfeldolgozó belső ügyviteli szabályzatának tartalmára, valamint a hamisgyanús bankjegy kezelésére vonatkozó egyes szabályok (bankjegyrendelet 5. § (2) bekezdése, 14. és 23. §-a, 2. melléklet 2.1.1. pontja és 4. melléklet) megsértését állapította meg.

Megújulnak a forint bankjegyek

A Magyar Nemzeti Bank a 2014 és 2018 közötti időszakban megújítja a jelenleg forgalomban lévő bankjegysorozatot, s újratervezett, továbbfejlesztett, a pénzfeldolgozó gépek és automaták által támasztott készpénzforgalmi igényeknek megfelelő, egyben a hamisítás ellen is korszerűen védett bankjegyet bocsát ki. Az MNB a hat címletet tartalmazó hazai bankjegysorozatból elsőként a tízezer forintost újította meg, mely 2014. szeptember 2-től vált törvényes fizetőeszközzé. A megújított 10 000 forintos bankjegyek 2014 decemberétől fokozatosan, a készpénzellátási lánc szereplőinek megfelelő felkészülését követően jelentek meg a készpénzforgalomban – 2014. december 31-én már több mint 19 millió új bankjegy volt a pénzforgalmi szereplőknél –, széles körű elterjedésük 2015 folyamán várható. A jelenlegi 10 000 forintos bankjegycímletek továbbra is forgalomban maradnak, bevonásukról a jegybank – átfogó készpénzszakmai szempontokat mérlegelve – később dönt.

Megújultak a bankjegyek és érmék feldolgozásáról és forgalmazásáról szóló MNB rendeletek

2014. szeptember 25-én jelentek meg a készpénzfeldolgozásra és -forgalmazásra vonatkozó új, illetve módosított szabályokat tartalmazó MNB rendeletek, melyek a készpénz forgalmazásával, feldolgozásával, visszaforgatásával, a készpénzforgalmazás működési kockázatainak kezelésével, valamint a hamisgyanús bankjegyek és érmék kezelésével kapcsolatos szabályokat határozzák meg. Mindkét MNB rendelet esetében a módosítások – az átváltásra vonatkozó szabályok kivételével – 2014. október 1-jén léptek hatályba, az átváltásra vonatkozó szabályok pedig 2014. november 24-től hatályosak.

Szigorodott az érmeutánzatok készítését szabályozó MNB rendelet

Az MNB által kibocsátott emlékérmék és forgalmi érmék védelme, a fogyasztók megtévesztésére alkalmas gyakorlatok visszaszorítása érdekében az MNB módosította az érmék utánzatairól szóló MNB rendeletet az utánzatkészítésre vonatkozó előírások szigorításával, továbbá bizonyos tevékenységek korlátozásával. A 36/2014. (IX. 25.) MNB rendelet az eddigieknél szélesebb körben határoz meg tiltó szabályokat az érmeutánzatok készítésére vonatkozóan, és szűkíti az MNB engedélye nélkül készíthető érmeutánzatok körét.

Emlékérme-kibocsátás

Az MNB tv. értelmében az MNB jogosult bankjegy- és érmekibocsátásra, ideértve az emlékbankjegyet és az emlékérmét is, amelyek Magyarország törvényes fizetőeszközei.

2014-től minden nemesfém-ből készült emlékérmét olcsóbb alapanyagú, színesfém változatban is kibocsát az MNB, ezzel kedvezve azoknak az érdeklődőknek, akik egy-egy téma művészi megvalósítását csak mérsékelt áron tudnák és szeretnék megvásárolni. Emellett az MNB és a Magyar Pénzverő Zrt. a fiatalabb korosztály érmegyűjtési kedvét kívánja ösztönözni azzal, hogy számukra is megfizethetővé teszi az emlékérméket. Így az arany és ezüst emlékérmék azonos érmeképpel, 2000 forintos névértékben, színesfém változatban is elkészülnek. Az értékközvetítés körének bővítését szolgálja az ezüst – kibocsátást követő 3 hónapig – és a színesfém emlékérmék névértéken történő forgalmazására vonatkozó MNB-döntés is.

A 2014. évi emlékérmek-kibocsátási programban tizenhárom emlékérmét bocsátott ki a jegybank.

A 2014-es év kibocsátásának legértékesebb darabjaként „Mária aranyforintja” elnevezéssel az MNB 50 000 forintos névértékű arany és 2000 forint névértékű színesfém emlékérmét bocsátott ki március 20-án normál és négyszeres súlyú piefort veretként. Az emlékérmek a „Középkori magyar aranyforintok” sorozat (I. Károly aranyforintja, I. Lajos aranyforintja) harmadik elemeként jelent meg.

Az MNB 2014 áprilisában további négy emlékérmét bocsátott ki: Ybl Miklós 10 000 forintos névértékű ezüst és 2000 forintos névértékű színesfém emlékérmek, Egressy Béni születésének 200. évfordulója tiszte-

letére kibocsátott 10 000 forintos névértékű ezüst és 2000 forintos névértékű színesfém emlékérme.

A jegybank alapításának 90. évfordulója alkalmából az MNB 2014. május 24-én bocsátotta ki a 10 000 forintos névértékű ezüst és 2000 forintos névértékű színesfém emlékermét. 2014 júniusában Spányi Béla természetfestő halálának 100. évfordulója alkalmából 10 000 forintos névértékű ezüst emlékérme és 2000 forintos névértékű színesfém emlékérme került kibocsátásra.

2014 júliusában Fáy András, író és politikus halálának 150. évfordulójáról emlékezett meg az MNB 5000 forintos névértékű ezüst és 2000 forintos névértékű színesfém emlékermével.

Az MNB 2014 augusztusában kibocsátotta a Magyar Máltai Szeretetszolgálat alapításának 25. évfordulója előtt tisztelgő 2000 forintos névértékű színesfém emlékermét.

2014 őszén további hat emlékérme került kibocsátásra. A Somogyvár-Kupavár Nemzeti Emlékhely 2000 forintos névértékű színesfém emlékérme, a Bárány Róbert 5000 forintos névértékű ezüst és 2000 forintos névértékű színesfém emlékérme a „Magyar Nobel-díjasok” sorozat részeként. Továbbá 2014. november 6-án Ganz Ábrahám születésének 200. évfordulójára 2000 forintos névértékű színesfém emlékermét bocsátott ki az MNB. A legnagyobb építészeinkről kibocsátott emlékermék köre Alpár Ignác (2005), Clark Ádám (2011) és Ybl Miklós (2014) után a Lechner Ödönről készült emlékermével bővült 2014 novemberében, az építész halálának 100. évfordulójára 10 000 forintos ezüst és 2000 forintos színesfém emlékermét bocsátott ki az MNB.

2014 novemberében volt Zrínyi Miklós halálának 350. évfordulója. Az 1620. május 3-án született magyar-horvát arisztokrata egyszerre volt a korszak legkiválóbb magyar hadvezére, meghatározó politikusa, marandót alkotó hadtudományi írója és kiemelkedő költője. Zrínyi Miklós tiszteletére 5000 forintos névértékű ezüst és 2000 forintos névértékű színesfém emlékermét bocsátott ki az MNB.

Végül 2014 decemberében Homoki-Nagy István, Kosuth-díjas filmrendező, operatőr születésének 100. évfordulójáról megemlékező 10 000 forintos névértékű ezüst és 2000 forintos névértékű színesfém emlékérme került kibocsátásra.

3.8. STATISZTIKAI SZOLGÁLAT

A Magyar Nemzeti Bank az MNB tv. szerinti feladatai ellátásához és az EKB-val szemben fennálló statisztikai adatszolgáltatási kötelezettség teljesítéséhez gyűjt statisztikai információkat, és hozza nyilvánosságra az azokból készített statisztikákat.

Az MNB az általa készített monetáris, fizetésimérleg- és kapcsolódó állományi, pénzügyiszámla- és értékpapír-statisztikákat, pénzforgalmi, fizetési rendszer, ár-, árfolyam-statisztikai, pénzügyi stabilitási, makroprudenciális és a pénzügyi közvetítő rendszerre vonatkozó adatokat tartalmazó idősorokat a honlapján keresztül teszi elérhetővé a nyilvánosság számára, többségében a közzétett publikációs naptár szerint. Az egyes szakstatisztikai területekhez kapcsolódóan az MNB módszertani kiadványokat is megjelentet.

Adatszolgáltatási MNB rendeletek

2014-ben öt MNB rendelet került kiadásra a 2015. évi adatszolgáltatásokra vonatkozóan: az elsődlegesen az MNB alapvető feladatai ellátásához elrendelt adatszolgáltatásokat tartalmazó MNB rendelet⁹, valamint további négy, elsődlegesen a felügyeleti feladatok ellátásához szükséges adatszolgáltatásokat előíró MNB rendelet¹⁰. 2014 folyamán két esetben került sor a hatályos adatszolgáltatási MNB rendeletek¹¹ módosítására a hazai és a nemzetközi jogi környezet változása miatt: módosultak a devizamegfelelési mutatóhoz¹² kapcsolódó adatszolgáltatási táblák; új pénzforgalmi adatszolgáltatás¹³ került elrendelésre a pénzforgalmi szolgáltatások árazásának bemutatására; valamint a 680/2014/EU bizottsági végrehajtási rendelet előírásainak végrehajtása érdekében módosultak a tőkepiaci, illetve a pénz- és hitelpiaci szervezetek adatszolgáltatási kötelezettségeit meghatározó MNB rendeletek¹⁴.

⁹ 48/2014. (XI. 27.) MNB rendelet.

¹⁰ 49/2014. (XI. 27.) MNB, 50/2014. (XI. 28.) MNB, 51/2014. (XII. 9.) MNB, valamint 52/2014. (XII. 9.) MNB rendelet.

¹¹ 23/2013. (XI. 6.) MNB, 37/2013. (XII. 29.) MNB, 38/2013. (XII. 29.) MNB, 40/2013. (XII. 29.) MNB, 42/2013. (XI. 29.) MNB és 43/2013. (XII. 29.) MNB rendelet.

¹² A 14/2014. (V. 19.) MNB rendelettel módosultak a 43/2014. (XII. 29.) MNB rendelet előírásai (új, FDMM tábla került bevezetésre és módosultak a korábban már elrendelt DMM, KDMM és KONSZDMM táblák is).

¹³ A 30/2014. (VII. 30.) MNB rendelettel kiegészítésre került a 23/2013. (XI. 6.) MNB rendelet az új, „Pénzforgalmi bevételek” (azonosító kód: P55) adatszolgáltatásra vonatkozó előírásokkal.

¹⁴ Az intézmények 575/2013/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet szerinti felügyeleti adatszolgáltatása tekintetében végrehajtás-technikai standardok megállapításáról szóló 2014. április 16-i 680/2014/EU bizottsági végrehajtási rendelet 17. cikk (1) bekezdése végrehajtásához szükséges rendelkezések miatt módosult a 42/2013. (XII. 29.) MNB rendelet, valamint a 43/2013. (XII. 29.) MNB rendelet.

Módszertani és publikációs változások az MNB statisztikáiban

A fizetésimérleg-statisztikák és a nemzeti számlák összeállítására vonatkozó nemzetközi módszertani szabványok (Balance of Payments and International Investment Position Manual Sixth Edition: BPM6, System of National Accounts: SNA 2008, European System of Accounts: ESA 2010) megújításra kerültek az elmúlt években. Az új szabványok alkalmazása az Európai Unió tagállamaiban és intézményeiben egységesen 2014-ben vált kötelezővé a vonatkozó statisztikai adatközlésekben. Az MNB-ben 2014. első félévében befejeződött a 2009-ben indított felkészülési folyamat az új nemzetközi módszertani előírások alkalmazására a fizetésimérleg-statisztikák és a pénzügyiszámla-statisztikák területén. Ennek keretében lezárultak a módszertani egyeztetések a nemzetközi intézményekkel és a KSH-val, elkészültek a módszertani és informatikai fejlesztések, és megtörtént az új tartalmú és szerkezetű statisztikák első előállításai. A megújított fizetésimérleg-statisztikák 2014. június 24-én, a pénzügyi számlák június 30-án jelentek meg az MNB honlapján, és ekkortól szolgáltat a jegybank statisztikai adatokat az új módszertani előírások szerint a nemzetközi intézmények részére is.

Az új adatközlések előkészítéseként, a felhasználók előzetes tájékoztatása és a változások ismertetése céljából, 2014. márciusban az MNB új oldalt indított internetes honlapján a Statisztika menüpont alatt a módszertani átállásról, illetve több tájékoztatót tartott a statisztikák külső és belső felhasználói számára. Az MNB felhívta a felhasználók figyelmét arra, hogy a módszertani váltással párhuzamosan átfiggő adatfelülvizsgálatot is végez a fizetési mérleg és a pénzügyi számlák idősorain.

Az első adatközléskor a fizetésimérleg-statisztikákban az új módszertan visszavezetése az adatsorokon 2013-ig történt meg, a 2014. szeptemberi publikációban viszont már elérhetővé váltak a hosszú, 1990-ig visszamenő, új módszertan szerinti idősorok. A pénzügyi számlák esetében a 2014. júniusi első adatközléskor az idősorok 1989-től revideálásra kerültek, a teljes idősoron átvezetésre került a módszertani váltás hatása. 2014 szeptemberében azonban újabb technikai jellegű módosításokra került sor az akkor változó fizetési mérleggel és a nem pénzügyi nemzeti számlákkal összhangban.

Összességében elmondható, hogy a módszertani váltást követően rövidebb határidőkkel és részletesebb

tartalommal jelennek meg mind a fizetési mérleghez, mind a pénzügyi számlához kapcsolódó adatközlések. Ezen túlmenően a fizetésimérleg-statisztika új, havi publikációt indított 2014. júliusban a még gyorsabb és rendszeresebb tájékoztatás érdekében, és az év végén megjelent az MNB honlapján a fizetésimérleg-statisztikák megújított módszertani kézikönyve is.

A monetáris statisztikák területén 2015-ben jelentkeznek a nemzeti számlák és a kapcsolódó pénzügyi statisztikák megújításával összefüggő módszertani váltás hatása – egyéb más tartalmi változásokkal együtt – a jegybank publikációiban és a nemzetközi adatszolgáltatásokban. Ehhez kapcsolódóan 2014-ben folytatódott a felkészülés az EKB új monetáris mérleg- és kamattisztikai rendeletei alapján történő adatszolgáltatásokra. Az adatszolgáltatói terhek csökkentésére törekedve az adatigények nagyobb része becsléssel áll elő, kisebb részük viszont beépítésre kerül a 2015-től érvényes adatszolgáltatási MNB rendeletbe.

A 2014. januárra vonatkozó publikációtól kezdődően a nemzetközi szabványok és a felhasználók igényeihez igazodva bővült a monetáris mérleg- és kamattisztikai idősorokban közzétett adatok köre, valamint megváltozott a hitelek értékvesztésének módszertani kezelése is a monetáris statisztikai publikációkban.

A pénzforgalmi adatgyűjtések negyedévesse válásával lehetőség nyílt gyakoribb pénzforgalmi adatok publikációjára, amely a pénzforgalmi folyamatok gyorsabb követésére ad lehetőséget.

Felügyeleti statisztikák

A felügyeleti célú adatszolgáltatások területén 2014. év során az európai szinten egységes tartalmú és formátumú jelentések fogadására és feldolgozására való felkészülés jelentette a legnagyobb kihívást. A 680/2014/EU-bizottsági végrehajtási rendelet alapján első alkalommal június 30-án küldték be az adatszolgáltatók jelentéseiket az MNB-nek, mint felügyeleti hatóságnak. Az Európai Bankhatóság által kidolgozott standard alkalmazása jelentős tartalmi és technikai változást jelent mind az adatszolgáltatók, mint pedig az MNB számára. Az elkövetkező egy-két évben a szabályozási változásokhoz kapcsolódóan az egységes adatszolgáltatás tartalma fokozatosan bővülni fog, jelentős mértékben felváltja az MNB rendeletein alapuló felügyeleti célú adatszolgáltatásokat. Három bankcsoport adatszolgáltatását a megfelelő ellenőrzések után az Európai Bankhatóságnak az XBRL szabvány által előírt formátumban kell megküldeni. Hasonló nagyságrendű

átállásra készül az MNB a biztosítók adatszolgáltatásában is, ahol a Szolvencia II. szabályrendszer 2016. évi bevezetéséhez kapcsolódik az uniós szinten egységes tartalmú és formátumú adatszolgáltatások alkalmazására való áttérés. Az erre való felkészülés részeként az EIOPA ajánlást adott ki, melynek teljesítése érdekében az új adatgyűjtések egy szűkebb körét már 2014. évre vonatkozóan bekéri az MNB a biztosítóktól.

Nemzetközi adatszolgáltatás, együttműködés nemzetközi szinten

Az MNB az Európai Unió tagországaira vonatkozó valamennyi adatszolgáltatási elvárásnak eleget tett 2014-ben; ennek megfelelően rendszeres adatszolgáltatást teljesített az Európai Unió statisztikai hivatala (Eurostat) és az Európai Központi Bank, valamint a Nemzetközi Fizetések Bankja (BIS) felé. Az MNB státusából adódóan és a nemzetközi együttműködésből fakadó elvárásokkal, tagsági kötelezettségeivel összhangban rendszeresen szolgáltat adatokat, információkat a Nemzetközi Valutaalap (IMF), a Világbank és a Gazdasági Együttműködési és Fejlesztési Szervezet (OECD) számára is. A nemzetközi statisztikai munkacsoportokban az MNB 2014-ben is aktív szerepet vállalt.

Adatminőség, hatósági ellenőrzés

Az MNB Statisztikai igazgatósága a 2014. évi hatályos adatszolgáltatási MNB rendeletekkel elrendelt adatszolgáltatások előírásainak betartását – azaz a határidőre történő teljesítést, valamint az adatminőséget – 2014-ben is elsősorban folyamatos ellenőrzés keretében vizsgálta. A folyamatos ellenőrzés alapján az MNB alapvető feladatai ellátását szolgáló adatszolgáltatások minőségének ellenőrzése céljából – szükség esetén – hatósági ellenőrzési eljárást indított, melynek során helyszíni ellenőrzést, vagy helyszínen kívüli, dokumentum bekérésen alapuló vizsgálatokat folytatott le egy-egy témában.

A Statisztikai igazgatóság az év során összesen 21 szervezettel szemben – 2 bank és 19 befektetési alapkezelő – indított hatósági ellenőrzési eljárást a statisztikai adatszolgáltatások minőségének vizsgálatára. Ezek közül a két bank esetében indított hatósági ellenőrzési eljárás – tekintettel a feltárt hibák, hiányosságok mértékére és jellegére – határozatba foglalt intézkedéssel kerül lezárásra. A befektetési alapkezelőkkel szemben

indított hatósági ellenőrzési eljárások 2014. december 31-én még folyamatban voltak. A 2013. évről áthúzódó három, bankkal szemben megindított hatósági ellenőrzési eljárás lezárásra került, két esetben figyelmeztető levéllel, egy esetben pedig határozatba foglalt intézkedéssel.

2014-ben a folyamatos ellenőrzés során megállapított jogszabálysértés miatt 267 esetben került sor intézkedés – 2 esetben felhívás, többi esetben figyelmeztető levél – alkalmazására, 6 esetben a kitöltési előírások be nem tartása, a többi esetben pedig a teljesítési határidő be nem tartása miatt. A vizsgálatok megállapításai alapján az MNB kötelezte az adatszolgáltatókat a feltárt hibák megszüntetésére, valamint a jogszabályi előírások jövőbeni betartására. Az intézkedések egyes fizetési mérleg, monetáris, értékpapír, pénzforgalmi, valamint a pénzügyi közvetítő rendszerre vonatkozó statisztikai adatszolgáltatásokat érintettek.¹⁵

2014 folyamán bírság kiszabására nem került sor.

3.9. AZ MNB TÁRSADALMI FELELŐSSÉGVÁLLALÁSI TEVÉKENYSÉGE

Az Alaptörvény és az MNB tv. biztosítja a jegybank szervezeti, működési és gazdálkodási függetlenségét, ugyanakkor ez a függetlenség, továbbá az MNB jelentősége, társadalmi elismertsége és az általa kezelt köztulajdon társadalmi felelősséggel is jár. 2014 májusában megjelent az MNB Alapokmánya, amelyben többek között lefektette társadalmi felelősségvállalásának alapelveit, majd a júniusban közzétett Társadalmi Felelősségvállalási Stratégia meghatározta a jegybank kiemelt céljait és kijelölte a megvalósítást szolgáló program részleteit. Ennek középpontjában olyan, az MNB alapvető feladataihoz illeszkedő szakmai jellegű, valamint össztársadalmi célok megvalósulását elősegítő tevékenység áll, ami tükrözi a hitelességet és szakmaiságot, értéket teremt, erősíti a társadalmi kohéziót, elősegíti a tudományos gondolkodást, valamint fejleszti a pénzügyi kultúrát. A jegybank a társadalmi felelősségvállalási stratégiájának megalkotásával és 2014. évi tevékenységével a nemzetközi intézmények gyakorlatát követi.

A jegybank társadalmi felelősségvállalási programjában kiemelt szerep jut a pénzügyi fogyasztóvédelem

¹⁵ Fizetésimérleg-statisztikai adatszolgáltatások (azonosító kód: R02, R04, R05, R06, R07, R11, R12, R15, R19, R29), monetáris statisztikai adatszolgáltatás (azonosító kód: H01), értékpapír-statisztikai adatszolgáltatás (azonosító kód: E62), pénzforgalmi adatszolgáltatások (azonosító kód: P05, P26), valamint a pénzügyi közvetítő rendszerre vonatkozó adatszolgáltatások (táblakód: 14HD, 14ND, 8APA, 8APT).

erősítésének. Ennek keretében – pénzügyi felügyeleti tevékenység jegybanki integrációja óta – az MNB határozottabban lép fel a fogyasztói jogok érvényesítésért, valamint erősödött a piacfelügyeleti aktivitása is. A jegybanki fogyasztóvédelemben a jogszabályok betartatásán túl az MNB az „etikus” pénzügyi szolgáltatói magatartást is kikényszeríti a szolgáltatóktól.

Az MNB tv. értelmében a felügyeleti tevékenység során kiszabott bírságból származó bevétel kizárólag a társadalmi felelősségvállalási programhoz kapcsolódó célokra fordítható. Az MNB azonban nemcsak a bírságbevételekből, hanem elsődleges céljának és alapvető feladatainak veszélyeztetése nélkül további finanszírozást is biztosított társadalmi felelősségvállalási stratégiájának megvalósítására. Az MNB Pallas Athéné Közgondolkodási Programjának megvalósítása során feladatának tekinti a pénzügyi kultúra és a pénzügyi tudatosság, valamint az ezt megalapozó közgazdasági és társadalmi gondolkodás, illetve az ehhez kapcsolódó intézményrendszer és infrastruktúra fejlesztését. Ezért szakemberei, stratégiai együttműködő partnerei és a feladataihoz illeszkedő célok megvalósítása érdekében létrehozott alapítványok útján vezető szerepet kíván betölteni a közgazdasági és pénzügyi szakemberképzés megújításában, törekszik a világ élvonalába tartozó egyetemekkel, kutatóműhelyekkel, intézményekkel, szakemberekkel történő kapcsolatépítésre.

A Magyar Nemzeti Bank társadalmi felelősségvállalási stratégiájának kiemelt részét képezi a Közgondolkodási Program szervezeti keretét jelentő Pallas Athéné Alapítványok létrehozása. Az alapítványok 2014. első felének végén kezdték meg érdemi működésüket. Az MNB által létrehozott alapítványok kiemelt célja, hogy emelje hazánkban, valamint a Kárpát-medencei régióban a közgazdasági oktatás színvonalát és növelje az általános közgazdasági műveltséget oktatási programok szervezésével, kiemelkedő tehetségek egyéni gondozásával, a magyar kutatók nemzetközileg is elismert színvonalú szellemi alkotásainak világra segítségével. A már megkezdett pénzügyi, illetve bankszakmai szakemberek képzésén túl a különböző, elsősorban pénzügyi konferencia-, és szakkollégiumi támogatások, valamint ösztöndíjjal, illetve tananyagfejlesztéssel, tanulmánykiadással kapcsolatos programok kerültek előtérbe, amelyek jól átgondolt, lépcsőzetes kiterjesztésével Magyarország a következő évtizedekben felkerül a modern közgazdasági gondolkodás térképére.

A széles lakossági rétegek pénzügyi tudatosságának fejlesztését célozza meg a 2008-ban létrehozott Pénziránytű Alapítvány tevékenysége. Az elmúlt hat év

során az Alapítvány tevékenységével jelentős ismertségre és elismertségre tett szert. Ezekre alapozva, de a még nagyobb hatókörű pénzügyi szemléletformálást célozva, 2014-ben jelentősen megújult és kibővült az Alapítvány hosszú távú munkaprogramja, melynek megvalósításához az alapítók szakmai és anyagi támogatást biztosítanak.

A fentiekén túlmenően az MNB lehetőségeihez mérten közvetlenül, illetve alapítványai útján is szerepet vállal az értékteremtésben, a nemzeti értékek, a szellemi és kulturális örökség megőrzésében (pl. Operaház-Erkel Színházzal, Művészetek Palotájával, Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetemmel kialakított stratégiai partnerség), valamint a szakemberképzés, tudományos tevékenység támogatásában (pl. Magyar Közgazdasági Társaság, Példakép Alapítvány). Karitatív célú adományozással hozzájárul a hátrányos helyzetű csoportok életminőségének, esélyegyenlőségének javításához, valamint a rendkívüli élethelyzetek okozta nehézségek enyhítéséhez (pl. Három Királyfi Alapítvány, Csodalámpa Alapítvány, Nagycsaládosok Országos Egyesülete, Nemzetközi Gyermekmentő, Alapítvány a daganatos betegek gyógyításáért). A társadalmi felelősségvállalási program keretében a kijelölt stratégiai célok mentén a jegybank nyitott az együttműködő partnerek körének további bővítésére.

Az MNB Értéktár Programja keretében – más európai központi bankok múkincsvásárlási gyakorlatához hasonlóan – törekszik arra, hogy felkutassa, és gyűjtemény formájában megőrizze a nemzeti és más kiemelkedő értékű múkincseket, kulturális javakat, művészeti és hagyatéki értékeket, ezekből pedig olyan gyűjteményt hozzon létre, amely széles körű kulturális, művészeti és társadalmi elismerésre tarthat számot.

A fenntarthatóságra irányuló, a természeti és épített környezettel szembeni általános intézményi felelősségen túl a jegybank példaértékű és élenjáró gyakorlat kialakítására törekszik a környezetvédelem és műemlékvédelem terén. Ehhez kapcsolódva 2014. első felében elfogadást nyert az MNB 2014–2016. évekre vonatkozó, megújított környezeti politikája.

3.10. AZ MNB KOMMUNIKÁCIÓJÁT MEGHATÁROZÓ TÉNYEZŐK

Az MNB 2014. évi kommunikációját alapvetően a kormány gazdaságpolitikáját és a magyar gazdasági növekedést támogató nagyszabású jegybanki programok, ösztársadalmi célokat szolgáló tevékenységek ismeretése határozta meg. Ezek közé tartoztak, a sikeres

Növekedési Hitelprogram, önfelfinanszírozási program, alapkamat-csökkentés, és az eredményes, költségvetést nem terhelő működés, valamint a Pallas Athéné Közgondolkodási Program, a nemzetközi kapcsolatok szélesítése, a Társadalmi Felelősségvállalási Program, a nemzeti értékek gazdagítása, továbbá a lakossági devizahitelek elszámolásának és forintosításának segítése, a jövedelemarányos törlesztőrészlet szabályainak kidolgozása, fogyasztókat védő felügyeleti intézkedések.

Az MNB nyilatkozatait, tájékoztatásait a független és felelős jegybanki magatartás jellemezte. A döntéshozók egyértelművé tették az MNB Alapokmányának és Társadalmi Felelősségvállalási Stratégiájának megalkotásával, közreadásával, hogy a Magyarország fejlődését elősegítő hosszabb távú gondolkodás jegyében kiszélesítették az árstabilitást középpontba helyező jegybank feladatait. A jegybanki kommunikációban előtérbe kerültek a Pallas Athéné alapítványok, amelyekkel az MNB közvagyonot épít, aktív szerepet vállal a pénzügyi tudatosság fejlesztésében, a közgazdasági-pénzügyi oktatás színvonalának emelésében.

Az MNB a monetáris politikai fordulatot követően újszerű módszereket keresve törekedett a gazdaság stabilizálására, illetve egy fenntartható fejlődési pálya biztosítására. A nem szokványos eszközök, innovatív megoldások kiváltották egyes közgazdászok és politikai szereplők nemtetszését. A jegybank azonban határozottan fellépett az MNB hitelességét, törvényes működését, az iránta megnyilvánuló közbizalmat sértő, függetlenségét korlátozni próbáló támadások és politikai nyomásyakorlás ellen.

A 2014. év egészében kiemelkedő kommunikációs feladatnak számított a Növekedési Hitelprogramot népszerűsítő országos, intenzív kampány lebonyolítása. A kis- és középvállalkozásokat segítő NHP-val kapcsolatos tájékoztatások a média közreműködésével, direkt reklámok, közlemények, interjúk, előadások útján jutottak el az érintettekhez. Rendszeresen jelentek meg hírek az NHP eredményeiről, hatásairól, a meghosszabbításáról, a keretösszeg emeléséről, a módosított terméktájékoztatóról, a megváltozott feltételekről, a finanszírozási lehetőségek bővítéséről.

Jelentős és sikeres kommunikációs kampányt indított az MNB az új, fejlesztett 10 000 forintos bankjegy zökkenőmentes bevezetése érdekében.

Az MNB főbb üzeneteit elsődlegesen sajtóközlemények és szakmai cikkek formájában terjesztette. Az év

során a jegybank összesen 205 sajtóközleményt és 67 szakmai cikket juttatott el a média részére, illetve tett közzé honlapján. Emellett 32 alkalommal tartott sajtótájékoztatót, illetve háttérbeszélgetést.

Rendszeresen jelentek meg tájékoztatások a honlapon a Monetáris Tanács döntéseiről, az inflációs alapmutatókról, a pénzügyi piac tisztításáról, a fogyasztókat védő felügyeleti intézkedésekről, jogsértő tevékenységekről, statisztikai adatokról, emlékirme-kibocsátásokról.

A XXI. század elvárásaihoz alkalmazkodva, az MNB kiszélesítette online kommunikációs csatornáit a hazai legnépszerűbb közösségi médiával, a Facebookkal, amely elsősorban a fiatal célközönségnek szóló információival egészíti ki a honlaptartalmakat. A felhasználók száma folyamatosan növekszik.

3.11. AZ MNB 2014. ÉVI EREDMÉNYÉNEK ALAKULÁSA

A Magyar Nemzeti Bank 2014. évi eredménye 27,4 milliárd forint nyereség volt. 2014-ben a mérleg és az eredmény alakulására az alábbi főbb folyamatok hatottak:

- a devizatartalék monetáris politika által meghatározott szintje és összetétele, a tartalék szintjét befolyásoló devizavásárlások és devizaeladások: az Államadósság Kezelő Központ adósságkezeléssel kapcsolatos műveletei, az EU-transzferekből származó nettó devizabeáramlás, a Magyar Államkincstár nem adósságfinanszírozáshoz kapcsolódó devizakonverziói, a lakossági devizahitelek forintosítása;
- a forintlikviditást lekötő instrumentumok alakulása, ami összefügg a devizatartalék és az MNB nettó devizaköveteléseinek alakulásával;
- a forintkamatok és a nemzetközi devizakamatszint változása;
- a forint árfolyamváltozása;
- az MNB társadalmi felelősségvállalási programja; valamint
- a számviteli szabályok változása.

A nettó kamat- és kamatjellegű eredmény 86,3 milliárd forint veszteség volt. A kamateredmény előző évhez képest bekövetkezett romlása mögött a szám-

8. táblázat
Az MNB összevont eredménykimutatása és egyes mérlegtételei

(milliárd forint)

Sorszám	Megnevezés (Eredménykimutatás sora)	2013	2014	Változás
1	Nettó kamat- és kamatjellegű eredmény (I+II)-(X+XI)	-49,4	-86,3	-36,9
2	Nettó forint kamat- és kamatjellegű eredmény (I-X)	-231,4	-158,5	72,9
3	Nettó deviza kamat- és kamatjellegű eredmény (II-XI)	182,0	72,2	-109,8
4	Pénzügyi műveletek realizált eredménye (IV-XIV)	-112,6	-119,6	-7,0
5	Devizaárfolyam-változásból származó eredmény (III-XII)	200,3	511,0	310,7
6	Egyéb eredménytényezők* (V+VI+VII+VIII)-(XIII+XV+XVI+XVII+XVIII)	-12,0	-277,7	-265,7
7	Eredmény (1+4+5+6)	26,3	27,4	1,1
	Kiegyenlítési tartalékok egyenlege a mérlegben			
8	Nem realizált devizaárfolyam-eredmény miatti kiegyenlítési tartalék	509,6	518,0	8,4
9	Deviza értékpapírok piaci értékváltozása miatti kiegyenlítési tartalék	-91,1	54,5	145,6

* Felügyeleti tevékenységből származó bevételek, nettó banküzemi eredmény, bankjegy- és érmegyártás költségei, nettó céltartalékképzés és -felszabadítás, jutalékból származó és egyéb eredmény.

viteli elszámolási szabályok – a nemzetközi számviteli gyakorlattal összhangba hozott – változása áll. (Erről részletesebben lásd a B) rész 4.1. fejezetét.) Az átállás egyszeri veszteséget okozott a 2014. évi kamateredményben, ugyanakkor az új elszámolás alkalmazása 2015-től mérsékli a jegybanki eredmény indokolatlan hullámzását. A magas kuponnal névérték fölött vásárolt értékpapírok ársíója az új módszertan szerint az értékpapír lejáratáig egyenletesen kerül elszámolásra a kamatbevételek terhére. Ennek hatásaként az értékpapír lejáratokor már nem keletkezik veszteség, amely a pénzügyi műveletek eredményét rontaná. A módszertani változás egyszeri eredményhatása nélkül a kamateredmény 2014-ben pozitív lett volna a deviza- és a forint-hozamszintek közötti eltérés csökkenése miatt.

A nettó forint kamat- és kamatjellegű eredmény 158,5 milliárd forint veszteség volt, a 2013. évinél 72,9 milliárd forinttal alacsonyabb. A naptári napokkal súlyozott átlagos jegybanki alapkamat 2014-ben mintegy 200 bázisponttal csökkent az egy évvel korábbihoz képest. Az alapkamathoz kötött kamatozású forintkötelezettségek (költségvetés forintbetétei, kötelező tartalék, likviditást lekötő instrumentumok) átlagállománya 2014-ben meghaladta a 2013. évit. A kamateredmény javulása az alapkamat csökkenésének tudható be.

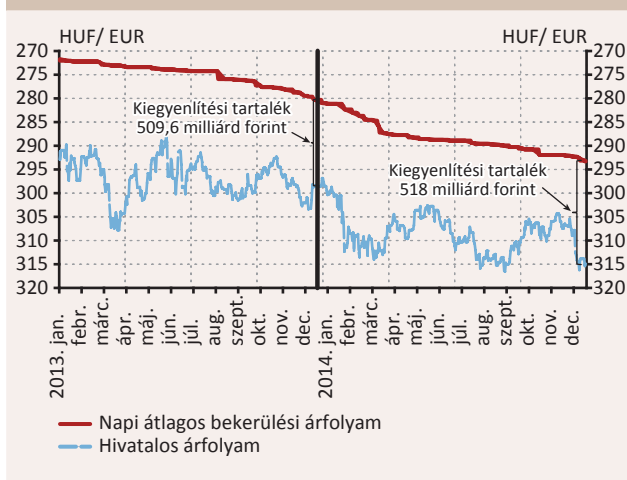
A deviza kamat- és kamatjellegű eredmény 72,2 milliárd forint nyereség volt. A nyereség előző évinél alacsonyabb szintje részben a fent említett számviteli módszertani átállásra, részben pedig a devizatartalékok utáni kamatbevételek csökkenésére vezethető vissza. A tartalék euróban számítva az év nagyobb részében magasabb volt, mint 2013-ban, de az euro-

hozamszintek csökkenése miatt a kamatbevételek alacsonyabb szinten realizálódtak.

A pénzügyi műveletek realizált eredménye 119,6 milliárd forint veszteség volt. Ez az eredménykategória döntő mértékben a devizatartalékba sorolt értékpapírok piaci árváltozásából származó realizált eredményét tartalmazza. A devizatartalékban magas arányt képviselnek a fix kamatozású magas kuponú papírok, melyek folyamatosan a piaci hozamoknál magasabb kamatbevételt biztosítanak. Ezen papírok beszerzésére névérték felett kerül sor, így az értékpapírok lejáratokor vagy eladásakor – a 2014. december előtti számviteli szabályok szerint – veszteséget kellett elszámolni, ennek tudható be a pénzügyi műveletek realizált vesztesége. Az új elszámolási gyakorlat a beszerzési árfolyam-különbszet (ársíó) amortizálásával kiküszöböli ezt a problémát, ezért 2015-től a pénzügyi műveletek eredményében számottevő javulás várható.

A devizaárfolyam-változásból származó eredmény alakulását meghatározó két fő tényező a hivatalos és a bekerülési árfolyam eltérése, valamint a devizaadások mértéke. 2014-ben a forint árfolyama jellemzően gyengébb volt, mint 2013-ban, a hivatalos és a bekerülési árfolyam egyes időszakokban jelentősen eltávolodott egymástól. A devizaadások volumene magasabb volt, mint a megelőző évben, ezekre elsősorban az ÁKK-adósságkezelési műveleteihez kapcsolódóan, valamint a lakossági devizahitelek forintosítása miatt került sor. Az év során 511 milliárd forint árfolyamnyereség keletkezett, így 2014-ben is a jegybanki eredmény legjelentősebb összetevője volt.

13. ábra
A forint árfolyamának alakulása
(fordított skála)

Az egyéb eredménytényezők tartalmazzák a banküzem működési bevételeit, költségeit, ráfordításait, a bankjegy- és érmegyártás költségeit, a céltartalékképzést, -felszabadítást, valamint a felügyeleti tevékenységből származó bevételeket, a jutalékból származó és az egyéb eredményt. Az ezekből adódó nettó ráfordítások 2014-ben 277,7 milliárd forintot tettek ki. A 2013-hoz képest bekövetkezett növekedés mögött döntően a Pallas Athéné Közgondolkodási Program keretében alapítványoknak történő alapítói vagyonátadás áll.

A saját tőke állománya az év végén 645,9 milliárd forint volt. Nagyságát alapvetően a kiegyenlítési tartalékok – azon belül is a forintárfolyam kiegyenlítési tartalékának – szintje határozta meg. A számviteli elszámolási szabályok változása a saját tőke állományát nem befolyásolta, mert a kamateredmény romlásával egyező mértékben emelkedett a deviza-értékpapírok kiegyenlítési tartalékának állománya.

A forintárfolyam kiegyenlítési tartaléka a 2013. év végéhez képest 8,4 milliárd forinttal nőtt, mivel 2014. év végén a hivatalos és az átlagos bekerülési árfolyam közötti eltérés nagyobb volt, mint egy évvel korábban. A forintárfolyam kiegyenlítési tartaléka 2014. december 31-én 518 milliárd forint volt.

2014. december 31-én a deviza-értékpapírokon piaci értékelésük alapján 54,5 milliárd forint nem realizált nyereség keletkezett. A kiegyenlítési tartalék előző év végéhez képest bekövetkezett kedvező alakulása két tényezőre vezethető vissza: egyrészt a számviteli elszámolás változására, másrészt az értékpapírok piaci árának – a devizahozamok csökkenése miatt bekövetkező – emelkedésére.

3.12. AZ MNB GAZDÁLKODÁSA

Az MNB gazdálkodása az MNB-törvényben előírt feladatok színvonalas ellátásához szükséges erőforrások hatékony biztosítására irányul.

Működési költségek

9. táblázat
Az MNB 2014. évi működési költségeinek alakulása

Megnevezés	2014. évi terv* (tartalék nélkül)	2014. évi tény	Index (2014. évi tény/ 2014. évi terv)
	millió forintban		százalékban
Személyi jellegű ráfordítások	17 266	16 329	94,6
Banküzemi általános költségek	17 399	15 846	91,1
Összesen	34 665	32 175	92,8

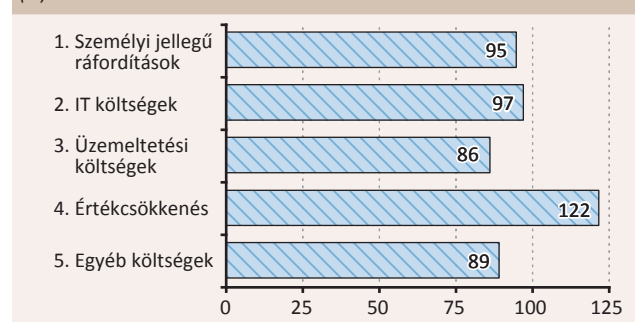
* A 160/2014. számú igazgatósági határozat szerint módosított működési költségterv.

A működési költségek 2014. évi tényleges összege 32 175 millió forint, ami a jóváhagyott tervtől 7,2 százalékkal marad el. Miután 2013 I-III. negyedévében az MNB még nem a felügyeleti tevékenységgel kibővült feladatkört látta el, ezért a 2014. évi költségek nem hasonlíthatók az előző év adataihoz.

A 2014. évi működési költségterv jóváhagyását követően, az I. félév során történt változások átvezetéseként – ideértve a tervet érintő, az I–VI. hónap során hozott igazgatósági határozatok teljesítését is – július második felében az MNB Igazgatósága a működési költségterv módosítására vonatkozó javaslatot fogadott el.

A 2014. évi tervteljesítést döntően a személyi jellegű ráfordításoknál jelentkező megtakarítások határozták

14. ábra
A 2014. évi működési költségek fő költségcsoportonkénti alakulása a tervhez képest (%)

meg (pl.: a bérköltés, a választható béren kívüli juttatások, az egyéb személyi juttatások esetében), de abban közrejátszott a jegybanki kutatásra előirányzott összeg felhasználásának 2015-re történt áthúzódnása, továbbá az üzemeltetési (főként fegyveres őrszvédelmi) költségek tervezettől való elmaradása is. Emellett az oktatási, a kommunikációs és a jogi költségeknél is a tervezettnél alacsonyabb kifizetések merültek fel. Ugyanakkor az értékcsökkenési leírás értéke meghaladta az előirányzott összeget, elsősorban az év közben vásárolt ingatlanok amortizációs költsége miatt.

Személyi jellegű ráfordítások

A 2014. évi személyi jellegű ráfordítások tervezésénél alapvetően a 2013. évben történt változások hatásai kerültek figyelembevételre, melyek közül a legfontosabb a javadalmazási rendszer megváltozása és a PSZÁF MNB-be történő integrálása volt. A Bank a bónuszrendszer 2013-ban megkezdett kivezetését 2014. januárban befejezte, az új bérsáv alapú struktúrába beillesztette a PSZÁF-tól átkerült munkavállalók illetmény alapú javadalmazását. Ennek során 2014 I. félévére megvalósult a juttatási rendszerek egységesítése, továbbá a jóléti és támogatási rendszer átalakítása, a jogosultak körének kiszélesedése, a választható elemek körének kibővítése.

A 2014. évi személyi jellegű ráfordítások összege 16 329 millió forint volt, amely a jóváhagyott terv 94,6 százaléka. A 937 millió forint összegű eltérés főbb okai a következők.

A „személyi jellegű egyéb kifizetések” összesen 482 millió forinttal alacsonyabbak a jóváhagyott tervnél, amelyet leginkább három tényező okozott. Az egészségügyi juttatásként tervezett átfogó szűrővizsgálati program áthúzódott 2015-re. A munkáltatói nyugdíjpénztári hozzájárulás kifizetése az új belépők hat hónapos próbaidő utáni jogosultsága és a tervezett létszám be nem töltése miatt (lásd az MNB személyügyi tevékenységéről szóló következő fejezetben) elmaradt a tervezettől. A választható béren kívüli juttatások elemeinek felhasználásánál a tervezettnél alacsonyabb járulékos- és adóteher jelentkezett.

Az „állományba tartozók bérköltése” és a „járulékok” együttesen 228 millió forinttal maradtak el a jóváhagyott tervtől, ami részben a létszámtervtől való eltérés, részben az előzőleg kiemelt tételekkel (pl.: az egészségügyi juttatás áthúzódnása) kapcsolatos másodlagos hatások következménye.

Az „egyéb bérköltések” 227 millió forinttal alacsonyabbak a jóváhagyott tervnél, mivel a Felügyelőbizottság mandátumának lejárta óta a kapcsolódó tiszteletdíj-kifizetés nem merült fel, továbbá a megbízási díjak, valamint a felmondási időre járó kifizetések összege is elmaradt a tervezettől.

Banküzemi általános költségek

A 2014. évi banküzemi általános költségek (15 846 millió forint) a jóváhagyott terv 91,1 százalékát teszik ki.

Az *IT-költségek* a tervtől 50 millió forinttal, 3,0 százalékkal maradnak el. Ez döntően arra vezethető vissza, hogy az IT biztonsági szaktanácsadásra vonatkozó beszerzési eljárás elhúzódása, majd a feladat teljesítési véghatáridejének módosítása miatt a kapcsolódó költségek csak 2015-ben fognak felmerülni. Ezenkívül az informatikai szakértői konzultációk esetében a tervezettnél kisebb összegben volt szükség embernapi alapú szerződésekből keretlelővételre.

A tervezetthez viszonyítva alacsonyabbak az *üzemeltetési költségek* is (431 millió forinttal, 14,0 százalékkal). Az elmaradás túlnyomó része a fegyveres őrszvédelmi költségnél jelentkezik főként abból adódóan, hogy a Készenléti Rendőrség objektumvédelmi és őrzési szolgáltatásait a tervezettnél alacsonyabb szinten vette igénybe az MNB. Emellett az új képzési és szabadidőközpont tervezett ingatlanfelújításának kiadásai – amelyek az üzembe helyezésig merültek fel – beruházásként kerültek elszámolásra. A Szabadságtéri épület tervezett ingatlanfenntartási munkáinak egy része (pl.: homlokzatfelújítás, konferencia-központ felújítása) 2015-ben valósul meg.

A tárgyi eszközök és immateriális javak *értékcsökkenési leírásának* 2014. évi összege (2 100 millió forint) 21,6 százalékkal (373 millió forinttal) magasabb a tervezettnél. Ennek oka egyrészt az, hogy a tényleges költségek az év közben vásárolt ingatlanok értékcsökkenési leírását is tartalmazzák (az ingatlanoknál a bérbe adott területekre jutó amortizációs költség átvezetésre kerül a ráfordítások közé, lásd az „átvezetések” között). Másrészt a 2014. évi tervezési időszakban (2013 végén) ismert információk alapján a PSZÁF-tól átvett eszközök értékcsökkenési leírásának terve elmarad a tényleges értéktől.

Alacsonyabbak a tervezettnél – közel 1 200 millió forinttal – a 2014. évi *egyéb költségek* is. Ez döntően a jegybanki kutatásra előirányzott összeg felhasználásának 2015-re történt áthúzódnásából adódik. Ugyan-

csak elmaradnak a tervezettől az oktatási költségek, mivel az MNB áprilisban elfogadott képzési tervének megvalósítását célzó szerződéskötések egy része 2014-ben még nem fejeződött be és a teljesítés áthúzódott a 2015. évre. A Növekedési Hitelprogram kampányának kommunikációs költségei ugyan csak kismértékben maradtak el a tervezettől, de az előirányzat nagysága miatt a megtakarítás összegét tekintve – a többi költséghez képest – így is jelentős. Az ingatlanvásárlások kapcsán felmerült, a kifizetéskor jogi költségként jelentkező összegek egy része beruházási kiadásként egyes ingatlanokra aktiválásra került, így az növelte a jogi költségek tervtől való eltérését.

Az *átvezetések* célja, hogy a működési költségek teljes összege csak az MNB-t ténylegesen terhelő kiadásokat mutassa. Egyrészt a bank által nyújtott szolgáltatások, ingatlanok esetében a bérbe adott területekre jutó költségek átvezetésre kerülnek a ráfordítások közé, melyek a bérleti díjkból és egyéb szolgáltatások bevételeiből megtérülnek. Másrészt az átvezetések tartalmazzák a saját erőforrásból megvalósított informatikai fejlesztések teljesítményszámlolását, amelynek révén az aktivált szellemi termékekhez kapcsolódó költségek kerülnek átvezetésre.

Beruházások

A jegybanki célkitűzések megvalósításához, illetve a tárgyi eszköz ellátottság mennyiségi és minőségi színvonalának fenntartásához fejlesztési projektek, beszerzések szükségesek. A beruházások 2014. évi jóváhagyott terve a normál üzemmenethez kapcsolódóan 2 663 millió forint. Ezenfelül jóváhagyásra került egy keretösszeg a társadalmi felelősségvállalási program megvalósítása, a belső képzések helyszínének biztosítása, valamint a meglévő és a jövőben vásárolandó

ingatlanok felújítása, átépítése, rekonstrukciója érdekében is.

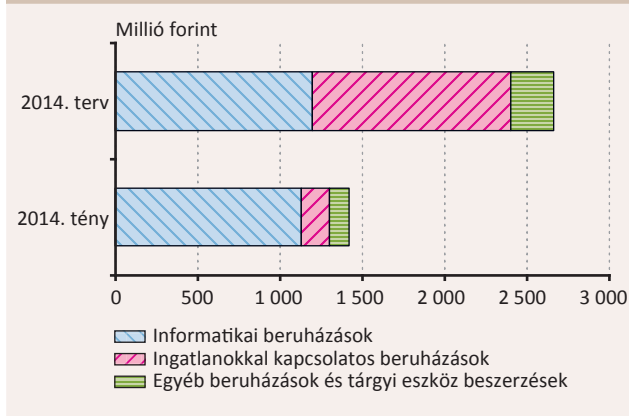
2014-ben a beruházások kapcsán 20 379 millió forint került kifizetésre a beruházási célú előleg visszavezetésekkel együtt, aminek túlnyomó részét az oktatási, irodai és egyéb intézményi célokra beszerzett ingatlanok értéke teszi ki (18 960 millió forint).

Az informatikai beruházásokon belül jelentős részt képviselnek az üzemeltetési igények miatt megvalósuló beszerzések. A központi adattároló-rendszer kapacitásának bővítése az időközben bekövetkezett technológiai változások miatt vált szükségessé. A felhasználó oldali munkaállomások beszerzésének keretében – az elhasználandó eszközök pótlása érdekében – asztali és hordozható számítógépek kerültek megvásárlásra. Az informatikai infrastruktúra fejlesztéséhez kötődnek a virtualizációs infrastruktúra és VIBER-szerverek pótlása beruházások, amelyek a korábban beszerzett szerverekkel kiépített eszközpark pótlását valósították meg. A Kondor+ üzletkötői rendszer verzióváltás is befejeződött 2014-ben. Az MNB új épületei között hálózati szintű összeköttetés kiépítésére került sor.

Az IT biztonsági terület egyik fontos beruházása az informatikai eszközökben, rendszerekben és alkalmazásokban keletkező bejegyzéseket és információkat gyűjti össze, támogatja a biztonsági incidensek kivizsgálását, valamint a támadási kísérletek felderítését. Az interneten nyújtott szolgáltatások esetében kiemelt jelentőséggel bír a legmagasabb szintű biztonság garantálása. A WEB-portálok védelmét a vásárolt szoftverek – a különböző alkalmazás szintű támadásokkal szemben – az alkalmazások forgalmának érdemi szűrésével biztosítják.

A jegybanki statisztikát támogató információs rendszer minősége döntő fontosságú, így e tevékenység elengedhetetlen eszköze a megfelelő színvonalú informatikai támogatás. Az informatikai fejlesztések között 2014-ben is folytatódott az Integrált Statisztikai Rendszer programja, amelynek keretében főként a hatályos módszertani változások miatt szükségessé vált fejlesztések valósultak meg. Folyamatban van a fizetési és értékpapír-elszámolási rendszer technológiai korszerűsítése is. A felügyeleti jelentéseket az Európai Bankhatóság felé a korábbiakhoz képest új formátumban kell elküldeni, emiatt fejlesztések elvégzése vált szükségessé. A készpénz-logisztikai tevékenységhez kapcsolódóan folyamatban vannak a bankjegyfeldolgozást támogató tranzakció (EBIZ) és az Integrált emis-

15. ábra
Az MNB beruházásainak alakulása az ingatlanvásárlási és felújítási keretösszeg nélkül

sziós rendszer ügyfélkapcsolati moduljának (WebeC) újraírása miatti fejlesztések.

Az ingatlanokhoz kapcsolódó beruházások közül a legjelentősebbek az MNB épületeiben a szünetmentes áramellátó rendszerek tárolókapacitását szolgáló ipari akkumulátorok cseréje és a beléptető- és vagyonvédelmi rendszerek kialakítása.

Az MNB célja és feladata a pénzügyi közvetítőrendszer ellenálló képességének növelése, valamint a gazdasági növekedéshez való fenntartható hozzájárulásának biztosítása. A Magyar Bankszövetség kiadványának alapítói és kiadói jogainak átvétele e célok megvalósítását segíti egy tudományos igényességű pénzügyi szakmai kiadvány által.

Az MNB személyügyi tevékenysége

Az MNB a hatékony és eredményes működés elősegítése érdekében az emberi erőforrásokkal való gazdálkodást stratégiai kérdésként kezeli. Ezért a személyügy magasan képzett, átfogó tudással rendelkező, elhivatott, a Bankkal szemben lojális munkatársak kiválasztására és megtartására törekszik, akik méltón képviselik az MNB-t a nemzetközi környezetben is. Ilyen munkavállalói körre támaszkodva képes az MNB a megújuló gazdasági és társadalmi érdekek és értékek mentén a változásokban aktívan szerepet vállalni.

A Bank ezen változások menedzselése során a munkatársak és a munkáltató számára is kölcsönösen előnyös megoldások elérésére törekszik, fenntartja és fejleszti a minőségi munkavégzés feltételeit.

Az MNB vezetése, és rajta keresztül a személyügyi szakterület fontosnak tartja a munkatársak elégedettségét, munkahelyükkel kapcsolatos pozitív szemléletüket és támogatja szakmai önmegvalósításukat.

2014-ben kiemelt jelentősége volt annak, hogy a Bank stratégiai céljainak megvalósításához mind mennyiségben, mind minőségben megfelelő szinten álljon rendelkezésre munkaerő. Ezt támogatták az MNB képzési rendszerében megvalósuló fejlesztések és az önképzés is.

Az MNB 2014-ben a társadalmi felelősségvállalás keretében szakmai gyakorlati rendszert működtetett és a szakmai tudás átadását is támogatta. A szakmai gyakorlati rendszer működtetésének célja volt a felsőfokú képzésben résztvevők szakmai tapasztalat-

szerzése, az egyetemről kikerülő fiatal szakemberek elhelyezkedésének elősegítése és a szakmai utánpótlás biztosítása.

Ennek megvalósítása érdekében a Bank felsőfokú tanulmányait végző diákokat, illetve friss diplomásokat alkalmazott, a szakmai gyakorlati rendszert kiszélesítette, szoros felsőoktatási intézményi együttműködéssel duális képzést indított. Gyakorlati idejük alatt a hallgatók az MNB-ben dolgoznak, itt szereznek munkatapasztalatot, emellett ösztöndíjra is jogosultak.

Az MNB 2014-ben is a saját besorolási rendszerét működtette, az alkalmazott javadalmazási rendszer összjövedelem szemléleten alapult, melynek elemei az alapbér és a béren kívüli juttatások voltak. Az egyszerű és átlátható ösztönzési rendszer keretében igazságos, méltányos és versenyképes jövedelmet biztosított a munkavállalók részére, ahol megvalósult az egyenlő munkáért egyenlő bér elve, valamint a minőségi munkavégzésnek, a kiváló teljesítménynek a munkabéren történő elismerése.

A Bank, mint felelősségteljes és a munkavállalóira nagy hangsúlyt fektető munkáltató a béren kívüli juttatások keretében széles körben támogatta a munkavállalóit, így a jóléti juttatások között támogatási és segélyezési, valamint a munkavállalók választására épülő juttatási rendszert működtetett.

Létszám alakulása

Az MNB 2014. évi létszámának alakulását a feladatellátáshoz szükséges munkaerőigény, valamint a szervezeti átalakuláshoz kapcsolódó intézkedések befolyásolták.

A természetes elvándorlásból, a határozott idejű szerződések lejártából, a minőségi cserékből, valamint a próbaidőn belüli munkaviszony megszüntetéséből adódóan összesen 230 munkavállaló munkaviszonya szűnt meg az év során. Az MNB előtt álló kihívásoknak és a megváltozott feladatoknak, a működési struktúráknak megfelelő személyi állomány biztosítása érdekében 359 új munkatárs felvétele történt megüresedett vagy új pozíciókba. A statisztikai állományi létszámba nem tartozó úgynevezett „jogi állomány”-ba távozó és a „jogi állomány”-ból visszatérők 55 fővel növelték a létszámot.

Az MNB 2014. évi átlagléttszáma 1192 fő volt, a szakterületi létszámigényből számított tervezett átlagléttszám 97 százaléka.

A gyakornoki program keretében 49 fő került alkalmazásra, duális képzés esetében további 9 hallgatót támogatott és fogadott szakmai gyakorlatra a Bank.

A korösszetétel alakulásában csökkenés, közel egyévnnyi fiatalodás figyelhető meg: a foglalkoztatottak átlagos életkora 2014-ben 41 év volt a korábbi 41,8-as értékkel szemben.

Beszerezési tevékenység

Az MNB – hasonlóan az Európai Unió többi jegybankjához – a nemzeti közbeszerzési értékhatárokat elérő értékű beszerzéseit illetően közbeszerzési eljárások lefolytatására köteles. Az MNB közbeszerzési joghatóság alá tartozása az Európai Közösségek Bizottságának a közbeszerzési eljárásokról szóló 2004/17/EK és 2004/18/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv mellékleteinek az ajánlatkérőket és az ajánlatkérő szervezetet módosító 2008/963. sz. határozata alapján áll fenn.

Az MNB-ben a beszerzési folyamatokat – összhangban a hatályos közbeszerzési törvénnyel – belső utasítás szabályozza.

Az MNB-ben a beszerzési eljárások három típusa különböztethető meg:

- nettó 2 millió forint alatti egyéb beszerzés,
- nettó 2 millió forintot elérő, de a közbeszerzési értékhatárt el nem érő egyéb beszerzés (nettó 2 és 8 millió forint közötti egyéb beszerzés)
- közbeszerzés.

A nettó 2 millió forint alatti beszerzési eljárásokat a költséggazda szervezeti egységek saját hatáskörben folytatják le, a nettó 2 millió forintot elérő értékű beszerzéseket és a közbeszerzéseket a Központi beszerzési és üzemeltetési igazgatóság, Központi beszerzési főosztálya az érintett szakterületek támogatásával bonyolítja.

A 2014. évben 195 darab beszerzési igény érkezett, amelyekre eljárás indult, ebből 2015-re 72 darab eljárás húzódik át.

A 2014. évben lebonyolított (szerződéskötéssel zárt) eljárások száma: 122 darab (ebből 2013-ról áthúzódó 26 darab)

– közbeszerzés: 63 darab;

– nettó 2 millió forint feletti egyéb beszerzés: 59 darab.

A lebonyolított – nettó 2 millió forintot meghaladó értékű – eljárások összértéke 10 330 millió forint kiadást jelentett a jegybanknak. A kiadások jelentős részét, mintegy 60 százalékát az MNB Növekedési Hitelprogramjának kommunikációjával kapcsolatos beszerzés teszi ki, a fennmaradó 40 százaléka tényleges működés körébe tartozó költség, amely az MNB megnövekedett feladatainak ellátásához szükséges infrastruktúra bővítések eredménye.

Környezettudatos működés

Az MNB környezetvédelmi tevékenységét 2014-ben a megújított környezetvédelmi stratégia irányvonalai határozták meg, az épületek környezettudatos fejlesztése mellett a készpénzellátási lánc környezeti teljesítményének további növelésére irányultak az intézkedések.

2014-ben az MNB ingatlanaiban a hulladékgazdálkodási tevékenység összehangolása és egységesítése megtörtént, ma már a papírhulladék újrahasznosítása az MNB minden budapesti ingatlanát érintően biztosított.

2014-ben az MNB-munkavállalók jelentősebb létszámának elhelyezését biztosító Krisztina körüti telephely is a környezetirányítási rendszer részévé vált. A telephelyen fejlesztésre kerültek azok a folyamatok, amelyek a környezeti teljesítményt javítják.

2014-ben az MNB célul tűzte ki, hogy a Székház a nemzetközi környezetvédelmi minősítési rendszerben (BREEAM In-Use) három éven belül egy szinttel magasabb, „Very Good” besorolási kategóriába kerüljön. E példamutató kezdeményezés egyedülálló a hazai gyakorlatban. A magasabb szint eléréséhez szükséges változtatások időarányos teljesítése megtörtént. Az áttekinthető auditot a külső szakértő lefolytatta.

Az épületek környezeti teljesítményének alakulását legnagyobb mértékben 2014-ben is az energiafelhasználás határozta meg. A környezeti menedzsmentrendszerben szereplő ingatlanok (Szabadság téri székház, Logisztikai Központ, Krisztina körüti telephely) teljes energiafelhasználása 2014-ben 7,5 százalékkal alacsonyabb volt a 2013. évi bázishoz képest. (Az MNB környezetvédelmi célkitűzése szerint 2016 végén a teljes energiafelhasználás 10 százalékkal alacsonyabb lesz

a 2013. évi bázisnál.) A bázishoz képest alacsonyabb energiafelhasználás mögött több tényező együttes hatása húzódik meg. A Székházban a világítási rendszer korszerűsítése (menekülést segítő irányfénylámpák LED-es fényforrásra cserélése), illetve a gépjárműflotta csökkentése kedvező hatást gyakorolt. Emellett az évről évre egyre enyhébb, ugyanakkor szélsőségesebb időjárási körülmények is hozzájárultak ahhoz, hogy az energiafogyasztás csökkenjen. A fűtésre fordított energia 10,9 százalékkal alacsonyabb volt 2014-ben. A teljes energiafelhasználás hatékonyságjavulását mutatja, hogy az alacsonyabb energiafelhasználás bővülő tevékenység (munkahelyek számában bekövetkezett növekedés), illetve egyes esetekben nagyobb intenzitással működő munkafolyamatok (bankjegycsere) mellett valósult meg.

A környezetvédelmi vezetési rendszer (KÖVHIR) működtetése lehetőséget biztosít arra, hogy az MNB a jelentős környezeti hatást okozó környezeti tényezőket folyamatosan nyomon kövesse, és szükség szerint beavatkozzon annak érdekében, hogy a környezeti teljesítmény évről évre javuljon. 2014-ben megtörtént a Krisztina körüli telephely KÖVHIR-be történő integrálása, és erre az ingatlanra is sikerült megszerezni a környezettudatos működést elismerő nemzetközi akkreditációt, az EMAS tanúsítványt.

2014-ben döntés született a készpénzgyártási tevékenység környezeti teljesítményének értékeléséről és további javításának lehetőségeiről. Az érintett leányvállalatok (Diósgyőri Papírgyár Zrt., Pénzjegynyomda Zrt., Magyar Pénzverő Zrt.) környezettudatossági szempontból történő vizsgálata jelenleg folyamatban van. A vizsgálat kiterjed arra is, hogy az MNB környezeti menedzsment rendszerét szükséges-e/megéri-e kiterjeszteni a leányvállalatokra.

Működésikockázat-kezelés

A Magyar Nemzeti Bank stratégiai céljainak sikeres megvalósítása, jó hírnevének, vagyonának megőrzése kiemelten fontos érték. Ezeknek a céloknak és értékeknek a védelmében a hatékony működési kockázatkezelésnek komoly szerepe van. Ezért a működési kockázatoknak a szervezeten belüli azonosítása, felmérése, folytonos nyomon követése és a kezelésükre alkalmas válaszigények meghozatala az MNB vállalatirányításának integráns részét képezik. Az MNB vezetése 2014 első félévében ezért új működési kockázatkezelési stratégiát fogadott el. A stratégiának fontos része a hatékony üzletmenet-folytonosság menedzsment, amely biztosítja az alapvető feladatok folyamatos el-

látását, különösen a hazai fizetési rendszer zavartalan működésének fenntartását, ideértve a lakosság készpénzellátását rendkívüli helyzetekben is. Ennek érdekében 2014-ben az MNB – külső szereplők bevonásával – három üzletmenet-folytonossági tesztet hajtott végre.

3.13. A KBER-BIZOTTSÁGOK BEMUTATÁSA

Unió csatlakozásunk óta az MNB vezetői és szakértői teljes jogú tagként vesznek részt a KBER-bizottságok, illetve a bizottságok által létrehozott munkacsoportok munkájában. A bizottságokban és a munkacsoportokban nyílik lehetőség a nemzeti jegybankok együttműködésével történő álláspontok közös kidolgozására, és ez a közös együttműködés lehetőséget nyújt arra is, hogy az egyes nemzeti bankok képviselői rendszeresen tájékozódjanak az EKB munkájáról. 2014. december 31-én tizenöt KBER-bizottság és három, a KBER munkáját támogató egyéb bizottság működött. A 2014 novemberében indult ún. Egységes Felügyeleti Mechanizmussal (Single Supervisory Mechanism – SSM) kapcsolatos feladatok előkészítése érdekében 2013 során valamennyi KBER-bizottság mandátumába bekerült, hogy a saját kompetenciájába tartozó témákban támogatja az EKB döntéshozó testületeinek munkáját. Néhány bizottság az eddigi kétféle formáció (euroövezeti összetétel, illetve KBER-összetétel) mellett 2014-ben már SSM-összetételben is tartott üléseket, melyeken az SSM-ben részt vevő tagországok jegybanktól független szervezetként működő felügyeleti hatóságainak képviselői is részt vettek.

Az egyes KBER-bizottságok tevékenységi köre (mandátuma) röviden az alábbiakban összegezhető.

Számviteli és monetáris jövedelem bizottság – Accounting and Monetary Income Committee (AMICO): Kialakítja, és rendszeresen felülvizsgálja a KBER Alapokmánya szerinti pénzügyi beszámolók kereteit meghatározó számvitel-politikai elveket, a rendszeres pénzügyi jelentések elkészítésének módszertanát és elősegíti ezek nemzetközi szintű összehangolását. Függetlenül kíséri a monetáris jövedelem számítását a számviteli biztonsági keretrendszer által kialakított kockázatkezelési folyamatnak megfelelően.

Bankjegybizottság – Banknote Committee (BANCO): Meghatározza az euroövezeti országok eurobankjegy-szükségletét, összehangolja az eurobankjegyek gyártását, kidolgozza az eurobankjegyek készletezési és bankjegy-feldolgozási politikáját. Feladatai közé tartozik az

eurobankjegyek előállítására kapcsán keletkező tapasztalatok cseréje, az eurobankjegyek hamisítását megakadályozó biztonsági elemek vizsgálata és fejlesztése, valamint az euro előállításához kapcsolódó biztonsági kockázatok felmérése. Hozzájárul az euroövezetben alkalmazott gyakorlat harmonizációjához, a hamisításokat figyelő rendszer kialakításához, valamint az eurobankjegyekre és -érmékre vonatkozó statisztikák ellenőrzéséhez.

Kontrolling bizottság – Committee on Controlling (COMCO): A COMCO 2007 júliusa óta tartozik a KBER-bizottságok közé (csak az euroövezeti jegybankok vesznek részt munkájában). Hozzájárul az Eurorendszer által alkalmazott egységes költségmódszertan (Common Eurosystem Cost Methodology) alkalmazásához és továbbfejlesztéséhez, elemzéseket készít az Eurorendszer/KBER bizonyos funkcióinak/termékeinek költségadatairól és költségstruktúrájáról. A vezetői információs rendszerek terén a KBER egészének érdeklődésére számot tartó kérdésekben az információ- és tapasztalatcsere fórumaként szolgál. A COMCO 2007. július–2012. április között Költségmódszertani bizottság (Committee on Cost Methodology, COMCO) néven működött, 2012. április 18-tól a testület neve Kontrolling bizottságra (Committee on Controlling, COMCO) változott (ezáltal a bizottság elnevezése kihangsúlyozza a testület által az euroövezeti projektek előkészítése és lebonyolítása során ellátott pénzügyi kontrolling funkció fontosságát).

Eurorendszer/KBER Kommunikációs bizottság – Eurosystem/ESCB Communications Committee (ECCO): Hozzájárul az Eurorendszer, a KBER és az EKB külső kommunikációs politikájának kialakításához annak érdekében, hogy az Eurorendszer/KBER által megfogalmazott célok átláthatóvá és világossá váljanak és biztosítsák a közvélemény tájékoztatását az Eurorendszer és a KBER feladatairól és tevékenységéről.

Pénzügyi stabilitási bizottság – Financial Stability Committee (FSC): Az FSC 2011-től, a korábbi Bankfelügyeleti bizottság (Banking Supervision Committee, BSC) megszüntetésével kezdte meg munkáját, feladata az, hogy az EKB döntéshozó testületeinek munkáját pénzügyi stabilitási és makroprudenciális politikai témákban támogassa.

Belső ellenőrzési bizottság – Internal Auditors Committee (IAC): A releváns közös projektek, rendszerek és tevékenységek felülvizsgálatával, valamint az EKB és a nemzeti központi bankok „közös érdeklődésére” számot tartó, auditálási kérdéseket érintő

együttműködésének biztosításával segíti a KBER-t céljai elérésében.

Nemzetközi kapcsolatok bizottsága – International Relations Committee (IRC): A KBER nemzetközi együttműködéssel összefüggő feladatainak végrehajtását segíti, valamint hozzájárul az Eurorendszer álláspontjának kialakításához az EU-n kívüli országokkal fenntartott kapcsolatok különböző területein.

Információtechnológiai bizottság – Information Technology Committee (ITC): Hozzájárul az Eurorendszer és a KBER informatikai politikájának, stratégiájának és az erre vonatkozó irányelveknek a kidolgozásához – különös tekintettel a biztonsági vonatkozásokra – és technikai tanácsot ad más bizottságok részére. Ezen túlmenően Eurorendszer/KBER-szintű fejlesztéseket, önálló projekteket indít, hajt végre.

Jogi bizottság – Legal Committee (LEGCO): Jogi támogatást nyújt a KBER feladatainak teljesítéséhez, különösen hozzájárul az Eurorendszer és a KBER szabályozási rendszerének karbantartásához, a jogszabályok nemzeti jogba való átültetésének vizsgálatához, figyelemmel kíséri és beszámol arról, hogy a nemzeti hatóságok és az uniós intézmények mennyiben tartják be a jogszabálytervezetekkel kapcsolatos konzultációs kötelezettségüket az EKB kompetenciájába tartozó területeken.

Piaci műveletek bizottsága – Market Operations Committee (MOC): Segíti a KBER-t az egységes monetáris politika és a devizaműveletek megvalósításában, az EKB tartalékainak kezelésében, valamint azon tagállamok központi bankjai által alkalmazott monetáris politikai eszköztár megfelelő adaptálásában, melyek még nem vezették be az eurót, továbbá az ERM-II alkalmazásában.

Monetáris politikai bizottság – Monetary Policy Committee (MPC): Segíti a KBER-t a közösség egységes monetáris és árfolyam-politikájának megvalósításában. Ezen túlmenően segítséget nyújt a KBER azon feladatainak teljesítésében, melyek a nem euroövezeti tagállamok központi bankjai és az EKB monetáris és árfolyam-politikájának koordinálásából adódnak.

Szervezetfejlesztési bizottság – Organisational Development Committee (ODC): Az EKB 2013 júliusában döntött létrehozásáról. Az ODC csak euroövezeti összetételben ülésezik, feladata az, hogy az Eurorendszer és az Egységes Felügyeleti Mechanizmus (SSM) működésével kapcsolatos tervezési és szervezeti

kérdésekben javaslatokkal segítse az EKB-döntéshozók munkáját. Az ODC emellett az Eurorendszer közös beszerzéseit koordináló iroda (EPCO) munkáját is összefogja, valamint az Eurorendszer/KBER működési kockázatok kezelésére és üzletmenet-folytonosságra vonatkozó rendszerét is működteti.

Fizetési és elszámolási rendszerek bizottsága – Payment and Settlement Systems Committee (PSSC): Segíti a KBER-t a fizetési rendszer zökkenőmentes működtetésében, valamint a fedezetek határon átnyúló felhasználásával kapcsolatban. Támogatja továbbá a KBER-t a fizetési rendszerekre vonatkozó általános jellegű és „felvigyázói” kérdésekben; valamint az értékpapír-elszámolási és -teljesítési rendszerekre vonatkozóan a központi bankokat érintő kérdésekben.

Kockázatkezelési bizottság – Risk Management Committee (RMC): Az EKB 2010 szeptemberében döntött létrehozásáról. Az RMC csak euroövezeti összetételben ülésezik, feladata, hogy az Eurorendszer piaci műveleteiből származó kockázatok kezelése és ellenőrzése terén elemzésekkel és javaslatokkal segítse az EKB-döntéshozók munkáját.

Statisztikai bizottság – Statistics Committee (STC): Segítséget nyújt a KBER feladatainak teljesítéséhez szükséges statisztikai információk összegyűjtésében. Ennek során hozzájárul többek között a statisztikai adatgyűjtésben szükséges változtatások kidolgozásához és azok költségkímélő alkalmazásához.

A KBER munkáját támogató egyéb bizottságok:

Költségvetési Bizottság – Budget Committee (BUCOM): Az EKB költségvetésével kapcsolatos kérdésekben nyújt segítséget az EKB Kormányzótanácsának, tagjai az euroövezeti tagállamok jegybankjai.

Emberi Erőforrások Konferenciája – Human Resources Conference (HRC): A 2005-ben létrehozott bizottság célja az, hogy fórumként szolgáljon az Eurorendszer/KBER jegybankok között a tapasztalat-, vélemény- és információcseréhez az emberi erőforrásokkal való gazdálkodás területén.

Az Eurorendszer Informatikai Operatív Bizottsága – Eurosystem IT Steering Committee (EISC): 2007-ben hozták létre azzal a céllal, hogy irányítsa az Eurorendszerben a folyamatos informatikai fejlesztéseket, különös tekintettel az Eurorendszer informatikai

irányításával kapcsolatos feladatkörökre és támogassa az EKB Kormányzótanácsát az Eurorendszer/KBER-szintű közös informatikai projektekkel és üzemeltetéssel kapcsolatos döntéshozatal során, hozzájárulva ezen terület irányításának eredményességéhez és hatékonyságához. Tagjai az euroövezeti tagállamok jegybankjai. A testület működését 2014 novemberében felfüggesztették (az EISC-t ún. „alvó” bizottságnak nyilvánították) és feladatai szétosztásra kerültek a Kontrolling Bizottság, az Informatiótechnológiai Bizottság és a Szervezetfejlesztési Bizottság között.

3.14. AZ MNB KUTATÁSI TEVÉKENYSÉGE 2014-BEN

Az MNB-ben tudományos, alapkutatási tevékenységet jellemzően a Kutatási főosztály, alkalmazott kutatást pedig főként az elemzői területek végeznek. Az alapkutatás végső állomásai a publikációk nemzetközi, valamint hazai tudományos folyóiratokban. Az alkalmazott kutatási tevékenység fő megjelenései az MNB ilyen irányú kiadványai: az *MNB Working Papers* (csak angolul jelenik meg), az *MNB-tanulmányok* tanulmány sorozat, valamint a *Hitelintézeti Szemle* (korábban *MNB Szemle*) folyóirat. A publikációk mellett a kutatási tevékenység része a nemzetközi konferenciákon való részvétel, az MNB és a Centre for Economic Policy Research (CEPR, London) által közösen szervezett budapesti éves munkaértekezlet, valamint részvétel az EKB által koordinált kutatási hálózatokban és munkacsoportokban.

Publikációk

2014-ben három cikk jelent meg vezető nemzetközi folyóiratokban (kettő a *Journal of Business and Economic Statistics*, egy pedig az *Emerging Markets Review* című folyóiratban). Emellett egy cikk az egyik vezető hazai folyóiratban, a *Statisztikai Szemlében* lett publikálva, továbbá született három hazai publikáció a *Polgári Szemle* folyóiratban is. Akadémiai eredményeket publikáltak MNB-s kutatók az Európai Központi Bank Working Papers (*ECB Working Papers*) sorozatában, valamint a Centre for Economic Policy Research (CEPR, London) Discussion Papers (*CEPR Discussion Papers*) kiadványában.

Az alkalmazott kutatási eredmények az MNB ilyen jellegű kiadványaiban jelentek meg. Az *MNB Working Papers* című sorozatban három, az *MNB-tanulmányok* sorozatban nyolc tanulmány, az *MNB Szemle* és a *Hitelintézeti Szemle* tavalyi kiadásában pedig tizenhét cikk került publikálásra.

Konferenciák és előadások

Az MNB 2014-ben is megrendezte a CEPR-rel közös Makroökonómiai Munkaértekezletet. A nivós tudományos konferencia témája „A jegybankok változó szerepe a válság után” (*The Changing Role of Central Banks Post Crises*) volt, díszelőadó pedig Luc Laeven (Tilburg University) és Sir Charles Bean (London School of Economics) voltak. Ezek mellett tizenegy tudományos előadás hangzott el, közülük egyet MNB-s munkatárs tartott.

Az MNB kutatói számos nemzetközi konferencián, illetve több jegybankban és egyetemen tartottak előadást. A fő konferenciák közül említést érdemel a European Economic Association és az Econometric Society közös konferenciája (EEA–ESEM), ahol két MNB-tanulmány került előadásra. Emellett a kutatók meghívott tudományos előadásokat tartottak a Deutsche Bundesbankban, a Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankasiban (török jegybankban), a Narodowy Bank Polskiban, az oslo-i BI Norwegian Business Schoolban. Az MNB hagyományosan sok előadóval képviseltette magát a Magyar Közgazdaságtudományi Egyesület (MKE) decemberi konferenciáján is.

Több kolléga vett részt az EKB által koordinált kutatási hálózatokban és munkacsoportokban. Az MNB-s munkatársak közreműködtek a Macroprudential Research Network, valamint a Household Financial and Consumption Survey munkájában is. Az MNB részt vesz a Working Group on Econometric Modeling, a Wage Dynamics Network, és a Competitiveness Network rendszeres megbeszélésein, valamint MNB-s előadás hangzott el az ECB által koordinált Nielsen Price Analysis Project Workshopján.

3.15. KIADVÁNYOK, MNB ÁLTAL SZERVEZETT KONFERENCIÁK 2014-BEN

Kiadványok

Inflációs jelentés

Az inflációs jelentés évente négy alkalommal jelenik meg annak érdekében, hogy a közvélemény számára érthető és világosan nyomon követhető legyen a jegybank politikája. Ebben a kiadványban az MNB rendszeresen beszámol az infláció addigi és várható alakulásáról, értékeli az inflációt meghatározó makrogazdasági folyamatokat, és összefoglalja azokat az előrejelzéseket és megfontolásokat, amelyek alapján a Monetáris Tanács meghozza a döntéseit.

Pénzügyi stabilitási jelentés

A stabilitási jelentés évente két alkalommal jelenik meg, ismerteti a jegybank álláspontját a pénzügyi rendszerben tapasztalható változásokról, és bemutatja ezen változások hatását a pénzügyi rendszer stabilitására. A jelentés elemzési fókuszában a hosszú távú tendenciák és a kockázatok előrettekintő jellegű értékelése áll.

Fizetési rendszer jelentés

A jelentés évente egy alkalommal ad átfogó elemzést a belföldi pénzforgalomban és a felvigyázott fizetési és értékpapír-elszámolási rendszerek működésében megfigyelhető tendenciákról, a főbb kockázatokról, valamint arról, hogy az MNB szükség esetén milyen eszközöket mozgósított annak érdekében, hogy fenntartsa a pénzforgalom zavartalan lebonyolítását és elősegítse az azt támogató fizetési és elszámolási rendszerek megbízható és hatékony működését.

Fizetési mérleg jelentés

A jelentés évente négy alkalommal jelenik meg, hogy tájékoztassa a piaci szereplőket a fizetési mérleg folyamatairól, különös tekintettel a gazdaság mélyebb összefüggéseire. A külső egyensúly alakulása a pénzügyi stabilitás szempontjából kiemelt jelentőséggel bír, mivel a fizetési mérleg folyamatai alapján következtetni lehet a gazdasági növekedés fenntarthatóságára, illetve az ezzel kapcsolatos kockázatokra. Az MNB átfogóan és rendszeresen elemzi a külső egyensúlyi folyamatokat, a makrogazdasági egyensúlytalanságokat több mutatón keresztül vizsgálja.

Növekedési jelentés

A jövőben éves rendszerességgel megjelenő Növekedési jelentés célja, hogy a hosszabb távú – esetenként egy teljes üzleti ciklust is felölelő – növekedési pályát és annak meghatározó tényezőit közvetlenül, szten-derd és alternatív mutatókat is felhasználva bemutassa. A jelentés áttekinti a gazdasági növekedést rövid, közép- és hosszabb távon leginkább meghatározó folyamatokat, amelynek értékelését évente ismertetjük.

Pénzügyi fogyasztóvédelmi és piacfelügyeleti jelentés

Az MNB 2014-től évente egyszer, októberben online és nyomtatott formában publikálja Pénzügyi fogyasztóvédelmi és piacfelügyeleti jelentését. A kiadvány célja, hogy bemutassa az MNB hatósági funkciójából eredő

tevékenységét a pénzügyi fogyasztóvédelem és a piac-felügyelet területén, valamint az ezeken a területeken feltárt kockázatokat. Az áttekintett időszak a megjelenés évét megelőző esztendő második, illetve az aktuális év első félévére terjed ki.

Időközi jelentés: Beszámoló az MNB adott negyedévi tevékenységéről

Az Időközi jelentés évente két alkalommal jelenik meg, az éves és a féléves beszámolók közötti időszakban, áprilisban és novemberben. A jegybanki szakterületek első és harmadik negyedévi, MNB tv.-ben rögzített alapvető tevékenységéről számol be: monetáris politika, pénzügyi rendszer áttekintése, devizatartalék, pénzforgalom, készpénz-logisztikai tevékenység, statisztikai változások.

Féléves jelentés: Beszámoló az MNB adott félévi tevékenységéről

A Féléves jelentés évente egy alkalommal jelenik meg, szeptemberben. A jelentés a jegybank első fél évről szóló üzleti jelentése.

Éves jelentés

Az Éves jelentés évente egy alkalommal jelenik meg, tartalmazza a jegybank előző évről szóló üzleti jelentését, valamint auditált éves beszámolóját.

MNB-tanulmányok

A sorozatban az MNB monetáris döntéshozatalához kapcsolódó közgazdasági elemzések kerülnek nyilvánosságra. A sorozat célja a monetáris politika átláthatóságának növelése. Így az előrejelzési tevékenység technikai részleteit is ismertető tanulmányokon túl közzéteszi a döntés-előkészítés során felmerülő közgazdasági kérdéseket is. Az MNB-tanulmányok (MT) (angol nyelven MNB Occasional Papers [OP]) sorozat elsősorban jegybanki szakterületekhez kapcsolódó gyakorlati jellegű (alkalmazott) kutatásokat mutat be, adott témákban létező elméleteket, nemzetközi eredményeket összegez, valamint a jegybanki döntéshozatal megértését segítő elemzéseket közöl.

MNB Working Papers (MNB-füzetek)

Az MNB Working Papers sorozat a jegybankban folyó elméleti jellegű kutatások eredményeit publikálja.

A sorozatban megjelenő tanulmányok elsősorban az akadémiai, jegybanki és egyéb kutatók érdeklődésére tarthatnak számot, céljuk, hogy az olvasókat olyan észrevételekre ösztönözzék, amelyeket a szerzők felhasználhatnak további kutatásaikban. A sorozat 2005 ősze óta csak angol nyelven érhető el.

MNB Szemle

Az MNB Szemlében megjelenő rövid cikkek célja, hogy közérthető formában tájékoztassák a szélesebb közvéleményt a gazdaságban végbemenő folyamatokról és a jegybanki kutatómunka közérdeklődésre számot tartó eredményeiről. A kiadvány 2014-ben a második szám megjelenése után megszűnt, átadva helyét az MNB által gondozott Hitelintézeti Szemlének.

Hitelintézeti Szemle

A Hitelintézeti Szemle egy megújult, egyre bővülő tartalommal és fokozatosan megszilárduló rovatrenddel, korszerű tipográfiával külön kötetben magyar és angol nyelven megjelenő társadalom-tudományi folyóirat, amely több mint egy évtizedes múltra tekint vissza. A lap 2014 végétől negyedévente az MNB szerkesztésében és kiadásában jelenik meg.

Hitelezési folyamatok

A 2013 májusában elsőként jelentkező Hitelezési folyamatok váltotta fel a *Felmérés a hitelezési vezetők körében a bankok hitelezési gyakorlatának vizsgálatára* című kiadványt. Célja, hogy átfogó képet mutasson a hitelezés legfrissebb trendjeinek alakulásáról, valamint segítséget nyújtson ezen folyamatok megfelelő értelmezéséhez. Ennek érdekében részletesen bemutatja a hitelaggregátumok, a bankok által észlelt hitelkereslet, valamint a hitelezési feltételek alakulását.

Elemzés az államháztartásról

Az MNB szakértői stábja rendszeresen elemzi a költségvetési folyamatokat a jegybank monetáris politika meghatározásával és megvalósításával kapcsolatos feladatának legmagasabb szakmai színvonalon történő teljesítésének támogatása érdekében. A szélesebb közvélemény az *Elemzés az államháztartásról* című kiadványból ismerheti meg e szakértői elemzések legfontosabb eredményeit.

Egyéb kiadványok

Alapokmány

Az Alaptörvény és az MNB tv. elfogadása után, az alapításának 90. évfordulójáról megemlékezve a Magyar Nemzeti Bank Alapokmányának 2014-es közreadásával kívánja újrafogalmazni küldetését, jövőképét, alapértékeit, illetve kiemelt stratégiai és intézményi céljait. Az MNB tevékenységének két legfőbb pillére ezért a FÜGGETLENSÉG és a FELELŐSSÉG, amely alapértékként szolgál valamennyi döntése meghozatalában.

Társadalmi Felelősségvállalási Stratégia (CSR)

Az MNB 2014-ben jelentette meg társadalmi felelősségvállalási stratégiáját „Tudás és Érték” címmel.

A jegybank, mint nemzeti intézmény küldetésének tekintti, hogy elsődleges céljának és alapvető feladatainak veszélyeztetése nélkül fenntartható pozitív eredménye terhére a közjót szolgálja és lehetőségeihez mérten olyan szakmai és össztársadalmi célok megvalósításához nyújtson támogatást, amelyek tükrözik a hitelességet, értéket teremtenek, erősítik a társadalmi és a közösségek közötti kohéziót, elősegítik a tudományos gondolkodást, gondozzák a tehetségeket és fejlesztik a pénzügyi kultúrát. Ennek megfelelően az MNB társadalmi felelősségvállalási programjai az oktatás, a kutatás, a tudományos tevékenység, a pénzügyi ismeretterjesztés, a kultúra és a karitatív célú adományozás széles palettáját ölelik fel, különös hangsúlyt fektetve a tudás megszerzésre, az értékkeremtésre és az értékek megőrzésére.

Növekedési Hitelprogram – Az első 18 hónap

2013 júniusában indította útjára Növekedési Hitelprogramját (NHP) az MNB. A 2014 végén megjelent tanulmánykötet összefoglalja az ezen időszak eredményeit. A másfél évet bemutató tanulmánykötet átfogó képet ad a hitelprogram hatásairól, a kitűzött célok teljesüléséről.

Az MNB Környezetvédelmi Stratégiája

A társadalmi felelősségvállalási stratégia irányvonalai mentén áttekintésre került a jegybank környezetvédelmi tevékenysége. Az MNB elkötelezett a környezettudatos működés megvalósításában, környezetvédelmi stratégiáját a kor kihívásaink megfelelően alakítja ki, ennek megfelelően a környezetközpontú irányítási rendszerét a jövőben is továbbfejleszti, arról tájékoztatást nyújt.

Az MNB valamennyi publikációja elérhető a jegybank honlapján (<http://www.mnb.hu>).

MNB által szervezett rendezvények

Az MNB a társ- és partnerintézmények felé nyitott, a kollegiális kapcsolatokat erősítő stratégiát képvisel a rendezvények tekintetében. Az MNB rendezvényei között szerepelnek nemzetközi konferenciák, belső rendezvények és ún. kulturális események is.

Nemzetközi rendezvények

A többnapos, nemzetközi, szakmai konferenciák nagy része 50-60 fő részvételével zajló esemény, melyek többnyire szakmai konferenciát, ebédet és egy kulturális programot foglalnak magukban. A nemzetközi konferenciák zömében az MNB épületében zajlanak.

Lámfalussy nemzetközi konferencia

2014 januárjában volt az első Lamfalussy Lectures Conference. Az évente egy alkalommal rendezendő esemény célja az volt, hogy az MNB olyan prominens előadókat hívjon Magyarországra, akik a globális gazdaságpolitikát, ezen belül kiemelten a monetáris politikát és a pénzügyi rendszert érintő aktuális kérdésekről formált nézeteiket osztják meg egymással és a szakmai közönséggel.

A konferencia előadásai Európa gazdasági, monetáris és pénzügyi integrációjával, annak jövőjével foglalkoztak. Az előadások négy téma köré csoportosíthatóak:

- Az euro válságának okai
- Monetáris politikai kihívások
- Euro-csatlakozási stratégiák
- Bankunió

A konferencia Budapesten külső helyszínen került megszervezésre, a konferencián mintegy 400 vendég vett részt.

Az Official Monetary and Financial Institutions Forum (OMFIF) által gondozott közgazdász-találkozó

2014. decemberben az Magyar Nemzeti Bankban került megrendezésre az Official Monetary and Financial Institutions Forum (OMFIF) nevű, londoni székhelyű szervezet egyik fontos rendezvénye, az ún. Economists

Meeting. A találkozó mintegy 30 vendég részvételével zajlott le; egyharmaduk a házigazda intézmény képviselőjében, egyharmaduk helyi gazdasági és pénzügyi szervezetektől, egyharmaduk pedig külföldi intézményektől érkezett. Az Economists Meeting címe „A gazdaság és a pénzügyi rendszer átalakulása Magyarországon és a közép-, kelet- és délkelet-európai régióban” volt. Az üléshez kapcsolódóan, de külön programként pedig David Marsh, az OMFIF ügyvezető igazgatója tartott egy szakmai előadást Magyarországról, illetve a Gazdasági és Monetáris Unióról.

ESRB AWG munkacsoport ülése

ESRB (Európai Rendszerkockázati Testület) AWG munkacsoportjának kihelyezett júniusi, egynapos ülésének Budapesten a Magyar Nemzeti Bank adott otthont. A munkacsoport negyedéves ülésein megvitatja a pénzügyi stabilitással kapcsolatos kockázatokat és elemzésekkel, valamint elemzési keretrendszer fejlesztésével segíti az ESRB titkárság és a tanácsadói testület munkáját. A rendezvényen főosztályvezetői, szenior elemzői szinten képviseltetik magukat jegybankok és felügyeletok, továbbá az EKB, az EIOPA és az ESMA.

EIOPA IGSC munkacsoport ülése

2014. júliusban lezajlott a Magyar Nemzeti Bank épületében az EIOPA IGSC (Insurance Groups Supervision Committee) munkacsoport ülése. A rendezvényen 17 tagország képviselői, valamint az EIOPA és az EU Bizottság is képviseltette magát.

MNB Klub rendezvényei

A MNB fontosnak tartja az értékőrzést, az értékközvetítést és az értékteremtést. Az MNB mint pénzügyi értékközpont az árstabilitás mellett a nemzeti stabilitást is ösztönzi, növekedést generál a gazdaságban, befektet a tudásba, támogatja a művészetet és a kultúrát, lehetőséget biztosít a társadalmi fejlődés számára. Az MNB Klub egy különleges találkozópontra azoknak az embereknek, akik igazi mesterei a sokoldalúságnak. A meghívottak mind teremtők, akik képesek világra szólót létrehozni legyen szó egy új ötletről, kitarító munkáról, technológiai innovációról vagy nemzeti hagyományaink újraértelmezéséről. Olyan alkotók, akiket összeköt az erő, a merészség, a tenni akarás, a kitartás, a siker elérésébe vetett hit és a hazaszeretet.

BESS at MNB előadások¹⁶

2014. január 13., Kaszab Lóránt (Cardiff University) Jövedelemadó-csökkentés hatása hitelkorlátos háztartások esetén zéró kamatkörnyezetben (Rule-of-Thumb Consumers and Labor Tax Cut Policy at the Zero Lower Bound)

2014. január 27., Briglevics Tamás (Boston College) Milyen biztosítást nyújt a magáncsőd az üzleti ciklussal szemben? (Consumer Bankruptcy Protection as Insurance against Business Cycles)

2014. január 28., Victoria Nuguer (EPFL) Pénzügyi közvetítés globális környezetben (Financial Intermediation in a Global Environment)

2014. január 29., Denis Gorea (Goethe University Frankfurt) Az adóelkerülés aggregált és elosztási következményei (Tax Avoidance: Aggregate and Distributional Consequences)

2014. január 30., Nikoleta Anesti (University of Warwick) Az euróövezeti hitelsokkok FAVAR megközelítése (A FAVAR Approach to Credit Shocks in the Euro Area)

2014. február 10., Eyno Rots (Boston University) Tanulási folyamatok a lakáspiacon (Learning and the Market for Housing)

2014. február 12., Anamaria Piloiu (Goethe University Frankfurt) Bizonytalan gazdaságpolitika és az inflációs várakozások (Economic Policy Uncertainty and Inflation Expectations)

2014. március 26., Luisa Lambertini (Ecole Polytechnique Federale de Lausanne, EPFL) A bankok tőkeelvárásának makrogazdasági hatásai (Macroeconomic Implications of Bank Capital Requirements)

2014. április 23., Marcin Paweł Kolasa (National Bank of Poland) Monetáris és makroprudenciális politika a devizahitelezésben (Monetary and macroprudential policy with foreign currency loans)

2014. május 7., Artashes Karapetyan (Sveriges Riksbank) Információ megosztás és információszerzés

¹⁶ BESS - Budapest Economic Seminar Series

a hitelpiacokon (Information Sharing and Information Acquisition in Credit Markets)

2014. június 11., Sandra Eickmeier (Bundesbank) Gazdasági és pénzügyi ciklusok elemzése többszintű faktor modellekkel (Analyzing business and financial cycles using multi-level factor models)

2014. szeptember 25., Előd Takáts (BIS) Lehet-e hatása a demográfiának az inflációra és a monetáris politikára? (Can demography affect inflation and monetary policy?)

2014. november 19., Norbert Metiu (Bundesbank) A pénzügyi piacok volatilitása és a monetáris politikai sokkok továbbgyűrűzése (Financial Market Volatility and the Propagation of Monetary Policy Shocks)

2014. november 28., Ted Loch-Temzelides (Rice University) Robusztus dinamikus optimális adózás és a környezeti externáliák (Robust Dynamic Optimal Taxation and Environmental Externalities)

Jegybanki oktatások központjának kurzusai

2014. tavaszi kurzusok

Fabio Canova (European University Institute) **Haladó idősoelemzési módszerek** (2014. március 31 – április 4.)

- Klasszikus és bayes-i VAR-modellek
- Klasszikus és bayes-i panelmodellek
- Klasszikus faktormodellek és FAVAR-modellek
- Klasszikus és bayes-i állapottermodellek
- Időváltozós együtthatómodellek és sztochasztikus volatilitás

Claudio Michelacci (CEMFI) **Zárt gazdaságok makroökonómiája** (2014. április 7–11.)

- A neoklasszikus növekedési modell. Endogén növekedési modellek.

– Reálgazdasági ciklus modellek

– Nominális ármereség modellek. Neo-keynes-i modellek.

– Munkapiaci modellek keresési súrlódásokkal

Evi Pappa (European University Institute) **Nyitott gazdaságok makroökonómiája** (2014. április 9-11.)

– A gazdasági ciklusok tényezői a szegény, feltörekvő és gazdag országokban

– A kis nyitott gazdaságok reálgazdasági ciklus modelljei. A külkereskedelmi sokkhatások

– Kamatok, termelékenység, pénzügyi súrlódások

– Szuverén adósság

2014. nyári kurzusok

Marco Del Negro (Federal Reserve Bank of New York) **Előrejelzés bayes-i egyensúlyi (DSGE) és idősoros modellekkel** (2014. július 28.–augusztus 1.)

- A bayes-i módszerek alapjai
- DSGE és idősoros modellek, a modellek értékelése
- Előrejelzések
- Időben változó eloszlások, prior eloszlások szerkesztése

Vincenzo Quadrini (University of South Carolina) **Makropénzügyek rendszere** (2014. augusztus 4–8.)

- Hagyományos makropénzügyi modellek (BGG, Kiyotaki and Moore)
- Új makropénzügyi modellek

– Nem lineáris makropénzügyi modellek megoldása

– Makropénzügyek nyitott gazdaságokban

– Pénzügyi és munkaerőpiacok kapcsolata

4. Kiegészítő információk az MNB 2014. évi felügyeleti tevékenységéről

Az MNB mint felügyeleti hatóság folyamatos felügyeletet gyakorol a pénzügyi ágazati törvények hatálya alá tartozó szervezetek és személyek felett. Ennek keretében a prudenciális szempontoknak megfelelő felügyelés, valamint a piacfelügyelés és a fogyasztóvédelem eszközeivel (helyszínen kívül és helyszínen) az MNB folyamatosan figyelemmel kíséri a pénz- és tőkepiaci intézmények, pénztárak, biztosítók (pénzügyi szervezetek), valamint az ún. pénzügyi infrastruktúrát alkotó intézmények (szabályozott piac, elszámolóház, központi értéktár) tevékenységét, folyamatait. A folyamatos felügyelés célja a kockázatok időben történő felismerése és megfelelő kezelése.

A folyamatos felügyelés eszközei a helyszínen kívüli ellenőrzés keretében: a rendelkezésre álló adatok, információk feldolgozása, monitoringja, folyamatos kapcsolattartás az intézménnyel, egyeztetések, egyéb kommunikáció a folyamatban lévő kérelmekkel, bejelentésekkel kapcsolatban, helyszíni ellenőrzés keretében pedig vizsgálatok lefolytatása. A folyamatos felügyelés során nyert információk beépülnek a kockázatértékelésbe. A kockázatértékelés, illetve az intézményértékelés visszacsatol a folyamatos felügyeléshez, meghatározva az intézmény felügyeleti kezelésének módját és intenzitását, valamint a vizsgálatok ütemezését, illetve egyes vizsgálatok fókuszpontjait.

Az MNB a különböző szektorokba tartozó pénzügyi intézmények átfogó helyszíni vizsgálata során, az évente felülvizsgált ágazatspecifikus módszertanok alapján minden esetben ellenőrzi a pénzmosás és terrorizmus finanszírozásának megelőzésével és megakadályozásával kapcsolatos tevékenység megfelelőségét. Azonnali intézkedést igénylő esetekben az MNB célvizsgálatot folytat le, illetve egész szektort vagy több intézményt érintő esetben témavizsgálatot kezdeményez.

4.1. INTÉZMÉNYFELÜGYELÉS

A felügyelt intézmények számát 2014. december 31. vonatkozóan a 10. táblázat szemlélteti.

10. táblázat	
Felügyelt intézmények száma	
Tőkepiac	100
Alapkezelők	70
Árutőzsdei szolgáltató	3
Befektetési vállalkozás	24
Bizalmi vagyonkezelő	1
Függő ügynök	0
Határon átnyúló forgalmazást végző befektetési alapkezelő ügynöke	0
Közvetítő (a 2014. évi XVI. törvény szerint)	0
Központi értéktár	0
Központi szerződő fél	1
Tőzsde	1
Pénztári piac	108
Magánnyugdíjpénztár	8
Önkéntes pénztár	99
Önkéntes egészségpénztár	32
Önkéntes nyugdíjpénztár	54
Önkéntes önszegélyező pénztár	13
Foglalkoztatói nyugdíjszolgáltató	1
Pénzpiac	1085
Nem pénzügyi intézmények	674
Elektronikus pénzkibocsátó intézmény	1
Független pénzpiaci közvetítő	667
Kiemelt közvetítők	1
Pénzfeldolgozó	0
Pénzforgalmi intézmény	5
Pénzpiaci ügynök	0
Pénzváltó	0
Utalványkibocsátó	0
Pénzügyi intézmények	411
Hitelintézet	152
Bank	33
Szakosított hitelintézet	9
Szövetkezeti hitelintézet	110
Hitelintézettel egyenértékű pénzügyi vállalkozás	3
Pénzügyi vállalkozás	256
Pénzügyi holding társaság	0
Pénzügyi vállalkozás	256
Biztosítási piac	709
Biztosítóintézet	237
Biztosító egyesület	23
Biztosító részvtárs.	212
Biztosító szövetkezet	0
Fióktelep biztosító	2
Független biztosításközvetítők	454
Alkusz	393
Biztosításközvetítő fióktelep	0
Többes ügynök	61
Biztosítási szaktanácsadó, érdekképviselő	18

4.2. LEFOLYTATOTT VIZSGÁLATOK STATISZTIKÁJA

A 2014. évi vizsgálatok lebonyolítása alapos tervezési rendszer alapján, napra lebontott részletes tervek szerint került sor.

A vizsgálati tervek elkészítése során az MNB az alábbi szempontokat veszi figyelembe:

- a felügyeleti vizsgálatok MNB tv.-ben meghatározott ciklustervét,
- az intézmények kockázati besorolását, és ennek alapján a vizsgálathoz szükséges erőforrásigényt és vizsgálati időtartamot,
- a vizsgálandó intézmények sorrendjének kialakítására szolgáló felügyeleti scoring rendszert, amely az intézmény egyéb egyedi jellemzőit is vizsgálja,
- a rendelkezésre álló erőforrásokat.

A korábbi évek tapasztalatai alapján az MNB 2014-ben is fenntartotta az intézmények választott könyvvizsgálóival történő konzultációk gyakorlatát, ami segítette a vizsgálatokra való felkészülés folyamatát.

A prudenciális helyszíni vizsgálatok számát, illetve szektor- és vizsgálat típus szerinti megbontását a 11. táblázat foglalja össze.

4.3. ENGEDÉLYEZÉSI ÉS JOGÉRVÉNYESÍTÉSI TEVÉKENYSÉG

Az MNB engedélyezési és jogérvényesítési tevékenysége átfogja a pénzügyi közvetítőrendszer felügyeletéhez kapcsolódó jogi tevékenységek teljes spektrumát, ezen belül a felügyelt intézményekhez tartozó engedélyezési eljárások valamennyi típusának lebonyolítását, illetve a prudenciális ellenőrzési tevékenység jogérvényesítési feladatainak elvégzését. Felelősségébe tartozik a felügyelési tevékenység keretében hozott hatósági döntések jogszabályi megfelelőségének biztosítása. Ennek keretében az MNB törekszik a felügyeleti hatósági jogkörök szilárd, kiszámítható, a közérdek érvényesülését biztosító gyakorlására. A jogérvényesítési tevékenység során elsődleges cél a rendelkezésre álló intézkedési eszköztár minden elemének hatékony kihasználása. Az MNB engedélyezési és prudenciális jogérvényesítési tevékenységéről készült statisztikáját a 11., 12., 13., 14., 15. táblázatok mutatják sektorszintű bontásban.

11. táblázat

Vizsgálati statisztika

Prudenciális helyszíni vizsgálatok száma	2013		2014		2015 terv	
	átfogó	egyéb*	átfogó	egyéb*	átfogó	egyéb*
Bankok, szakosított hitelintézet	13	18	13	20	10	21
Szövetkezeti hitelintézetek	38	6	20	1	8	1
Pénzügyi vállalkozások	0	0	0	1	0	7
Biztosítók	21	4	13	7	8	7
Pénztárak	29	1	18	0	17	1
Tőkepiaci szereplők	18	1	17	7	12	2
Pénzforgalmi intézmény	0	0	0	1	2	1
Pénzpiaci közvetítő	0	0	0	8	0	0
Összesen	119	30	81	45	57	40

* Tartalmazza a komplex SREP (Supervisory Review and Evaluation Proces) vizsgálatokat és validációkat is.

12. táblázat	
Pénzügyi szektorban hozott intézkedések	
<i>(darab)</i>	
Prudenciális intézkedések	
Felügyeleti ellenőrzést lezáró határozat	58
Egyéb prudenciális intézkedés, határozat	499
Végzés	51
ebből: bírságot kiszabó határozat	22
Bírságok összege összesen (millió forint)	114,9
Engedélyezési határozatok/végzések	
Hitelintézet alapításának engedélyezése	1
Hitelintézet alapításának elutasítása	0
Hitelintézet működésének engedélyezése	1
Hitelintézet működésének elutasítása	0
Hitelintézet alapítási engedélyének visszavonása	0
Pénzforgalmi intézmény működésének engedélyezése	0
Elektronikuspénz-kibocsátó intézmény elektronikus pénz kibocsátási tevékenységének engedélyezése	1
Pénzügyi vállalkozás alapításának és működésének engedélyezése	9
Pénzügyi vállalkozás alapításának és működésének elutasítása	0
Hitelintézettel egyenértékű prudenciális szabályozásnak megfelelő pénzügyi vállalkozás működésének engedélyezése	0
Pénzügyi vállalkozás tevékenységi engedélyének visszavonása	4
Tevékenységi kör módosulását eredményező határozat	12
Vezető állású személy megválasztásának engedélyezése	265
ebből: hitelintézet esetében	119
Vezető állású személy megválasztásának elutasítása	0
Megbízási szerződés módosítás jóváhagyása	214
Többes kiemelt közvetítői engedély	0
Többes ügynöki engedély	28
Alkuszi engedély	1
Engedély közvetítő igénybevételéhez	45
Alapszabály módosítás engedélyezése	132
A befolyásoló részesedés megszerzésének engedélyezése	45
A befolyásoló részesedés megszerzésének elutasítása	0
Egyesület, szétválást engedélyező határozat	4
Szövetkezeti hitelintézet bankká alakulásának engedélyezése	0
Működés fenntartását engedélyező határozat	0
Devizakülföldi vállalkozásban befolyásszerzés engedélyezése	2
Kereskedési könyvvel kapcsolatos határozat	0
Közvetítő igénybevételére jogosító engedély hatálytalanná válásának megállapítása	5
Közvetítők tevékenységi engedélyét visszavonó határozat	22
A működési kockázat tőkekövetelményének számítására vonatkozó engedélyező határozat	22
Egyéb szabályzatok engedélyezése	15
Összevont alapú felügyelettel kapcsolatos határozat	11
Alárendelt kölcsöntőke határidő előtt történő visszafizetésének engedélyezése	5
CRR alapján kiadott határozatok	153
Állomány átruházás engedélyezése	3
Bankképvisellel kapcsolatos határozat	1
Végzés	82
Egyéb határozat	87

13. táblázat	
Tőkepiaci szektorban hozott intézkedések	
<i>(darab)</i>	
Prudenciális intézkedések	
Felügyeleti ellenőrzést lezáró határozat	17
Egyéb prudenciális intézkedés, határozat	189
ebből: bírságot kiszabó határozat	3
Végzés	24
Bírságok összege összesen (millió forint)	40
Engedélyezési határozatok/végzések	
Tevékenység engedélyezése	11
Tevékenységi engedély visszavonása	3
Egyéb szabályzatok engedélyezése	19
Vezető állású személyek engedélyezése	53
Minősített befolyásszerzés engedélyezése	5
Végzés	31
Egyéb határozat	41

14. táblázat	
Biztosítási szektorban hozott intézkedések	
<i>(darab)</i>	
Prudenciális intézkedések	
Felügyeleti ellenőrzést lezáró határozat	20
Egyéb prudenciális intézkedés, határozat	199
ebből: bírságot kiszabó határozat	55
Végzés	23
Bírságok összege összesen (millió forint)	171,8
Engedélyezési határozatok/végzések	
Vezető tisztségviselő engedélyezése	141
Szakmai vezető engedélyezése	16
Minősített részesedésszerzés engedélyezése	3
Tevékenységi engedély visszavonása kérelemre	22
Összevont alapú felügyelet alá vonás	0
Egyéb határozat	9
Biztosító alapításának engedélyezése	0
Biztosítási tevékenység módosításának engedélyezése	1
Biztosítási tevékenységgel összefüggő tevékenység engedélyezése	9
Független biztosításközvetítői tevékenység engedélyezése (alkusz, többes ügynök)	18
Vezérügynök engedélyezése	1
Végzés	14

15. táblázat	
Pénztári szektorban hozott intézkedések	
<i>(darab)</i>	
Prudenciális intézkedések	
Felügyeleti ellenőrzést lezáró határozat	18
Egyéb prudenciális intézkedés, határozat	10
ebből: bírságot kiszabó határozat	0
Végzés	5
Bírság összege	0
Engedélyezési határozatok/végzések	
Tevékenységet lezáró határozat	1
Választható portfóliós rendszer jóváhagyása	11
Ingtalanértékelővel kötött szerződés jóváhagyása	1
Tevékenységi engedélyt megadó határozat	1
Több pénztár egyesülésének engedélyezése	1
Pénztár ágazatainak szétválását engedélyező határozat	1
Összes határozat	1487
Összes végzés	124

4.4. PIACFELÜGYELÉS

Az MNB 2014. évi piacfelügyeleti tevékenysége keretében előírt intézkedések típusait és számát a 16. és 17. táblázatok mutatják be.

16. táblázat	
Piacfelügyeleti és felügyeleti intézkedések	
<i>(darab)</i>	
Piacfelügyeleti és felügyeleti intézkedések	
Jogosulatlan tevékenységgel kapcsolatos határozatok	10
ebből bírságot kiszabó határozat	8
Piaci visszaéléssel kapcsolatos határozatok	4
ebből bírságot kiszabó határozat	4
Vállalatfelvásárlási szabályok megsértésével kapcsolatos határozatok	1
ebből bírságot kiszabó határozat	1
Kibocsátókat érintő ellenőrzési eljárást lezáró határozat	13
ebből bírságot kiszabó határozat	3
Kibocsátók feletti felügyelet gyakorlása keretében hozott határozat	8
ebből bírságot kiszabó határozat	5
ebből tőzsdei kereskedést felfüggesztő	1
Eljárást megszüntető végzés	4
ebből nemzetközi jogsegély	2
Előzetes hozzájárulás tőzsdei forgalmazás felfüggesztéséhez	2
Eljárási bírságot kiszabó végzés	7
Lefoglaló végzés	13
Ideiglenes biztosítási intézkedést elrendelő végzés	3
Biztosítási intézkedést elrendelő végzés	6
Ideiglenes intézkedést elrendelő végzés	1
Tolmács kirendelése	2
Idéző végzés	215
Egyéb végzés (eljárás felfüggesztése)	2
Bírságok összege összesen (millió forint)	1 944,9
Eljárási bírságok összesen (millió forint)	2,35

17. táblázat**Értékpapír-kibocsátással kapcsolatos engedélyezések***(darab)***Értékpapír kibocsátásával kapcsolatos engedélyezési intézkedések**

Befektetési jegyek nyilvános forgalomba hozatalával kapcsolatos jóváhagyó határozat	68
Befektetési alap tájékoztatója kiegészítésének engedélyezése	0
Befektetési alap nyilvántartásba vétele	72
Befektetési alap kezelési szabályzatának módosítása	326
Befektetési alap nyilvántartásból törlése	62
Befektetési alap átalakulása	20
Befektetési alapok egyesülése	12
Ingatlanértékelői megbízás létrejöttének engedélyezése	5
Letétkezelői szerződés és módosítása hatályba lépésének jóváhagyása	7
Értékpapír kibocsátási program nyilvános forgalomba hozatalához készült tájékoztató közzétételének engedélyezése	13
Értékpapírok nyilvános forgalomba hozatalához (nyilvános értékesítéséhez), illetve szabályozott piacra történő bevezetéséhez készített tájékoztató közzétételének engedélyezése	6
Tájékoztató, illetve alaptájékoztató kiegészítésének engedélyezése	36
Tájékoztatási kötelezettség alóli mentesítés	5
Nyilvános vételi ajánlat jóváhagyása	0
Tőzsdei kereskedés felfüggesztése	0
Eljárást felfüggesztő végzés	6
Védelmi terv jóváhagyása	163
Kockázati tőkealap kezelési szabályzatának jóváhagyása	1
Kockázati tőkealap nyilvántartásba vétele	7
Kockázati tőkealap kezelési szabályzata módosításának jóváhagyása	6
Elutasító határozat	1
Eljárást megszüntető végzés	27
Kijavító határozat/végzés	2
Határidő hosszabbító végzés	0
Szakértőt kirendelő végzés	0
Hiánypótló végzés	0
Idéző végzés	1
Egyéb határozat/végzés	15
Összes határozat, végzés	861
ebből bírságot kiszabó határozat	0
Bírságok összege összesen (Ft)	0

4.5. FOGYASZTÓVÉDELEM

Az MNB felügyeleti feladatkörén belül egyik fő prioritás volt a pénzügyi fogyasztóvédelmi hatósági tevékenység megújítása. Ennek keretében kitűzött cél volt a vizsgálá-

latok hatékonyságának növelése, a fogyasztóvédelmi tevékenység során a preventív szemlélet kialakítása, a folyamatos piaci jelenlét és a határozott, következetes fellépés az észlelt jogsértések kiküszöbölése, szankcionálása során.

18. táblázat

Az MNB fogyasztóvédelmi hatósági tevékenysége

Adatok megnevezése		Fogyasztóvédelem			
		Biztosítás	Pénztár	Pénzpiac	Tőkepiac
Lefolytatott vizsgálatok (db)	kérelemre	147	0	197	18
	hivatalból (cél, téma)	9	0	183	1
	prudenciális vizsgálattal közösen	9	2	1	0
Összes végzés (db)	érdemi	418	0	1050	22
	nem érdemi	228	0	1220	50
Összes határozat (db)	jogsértés nélküli	70	0	159	10
	jogsértéssel érintett	99	0	291	9
Jogsértések száma (db)		199	0	661	20
Kiszabott bírság (millió forint)		53	0	2063,3	2,1
Próbaügyletkötések (db)		32	0	14	0

19. táblázat

Pénzpiaci szektorban hozott fogyasztóvédelmi intézkedések

(darab)

Fogyasztóvédelmi intézkedések	
Tisztességtelen kereskedelmi gyakorlat miatt	33
A panaszkezelésre vonatkozó jogszabályi rendelkezések megsértése miatt	100
Időszakos tájékoztatási kötelezettség megsértése miatt	12
Banktitok megsértése	6
A Központi Hitelinformációs Rendszerrel kapcsolatos, ügyfélvédelemre vonatkozó jogszabályi rendelkezések megsértése	8
Pénzforgalmi jogszabályi rendelkezések megsértése	242
A fogyasztóknak nyújtott hitelről szóló jogszabály megsértése	14
Egyoldalú szerződésmódosításhoz kapcsolódó jogsértések	214
Egyéb	32
Eljárási bírság kiszabása végzésben	1
Összes határozat, végzés	1500
ebből: bírságot kiszabó határozat	202
Bírságok összege összesen (millió forint)	2063,3

20. táblázat	
Tőkepiaci szektorban hozott fogyasztóvédelmi intézkedések	
<i>(darab)</i>	
Fogyasztóvédelmi intézkedések	
Tisztességtelen kereskedelmi gyakorlat miatt	0
Egyéb	20
Összes határozat, végzés	41
ebből: bírságot kiszabó határozat	4
Bírságok összege összesen (millió forint)	2,1

21. táblázat	
Biztosítási szektorban hozott fogyasztóvédelmi intézkedések	
<i>(darab)</i>	
Fogyasztóvédelmi intézkedések	
Tisztességtelen kereskedelmi gyakorlat miatt	30
Panaszkezeléssel kapcsolatos jogszabályi rendelkezések megsértése miatt	89
Kártérítési javaslat/álláspont megküldésének elmulasztása miatt	6
Díjfelszólító levél kiküldésének késedelve/elmulasztása és a díjnyomtatás miatti megszűnésről szóló késedelmes tájékoztatása miatt	14
Éves tájékoztatás elmulasztása az életbiztosítási szerződéseknél	10
Az életbiztosítási szerződés létrejöttéről szóló tájékoztatás elmulasztása miatt	9
Biztosítási titoksértés	6
Egyéb	35
Eljárási bírság kiszabása végzésben	6
Összes határozat, végzés	587
ebből: bírságot kiszabó határozat	76
Bírságok összege összesen (millió forint)	53

A pénztári szektorban 2014. év folyamán fogyasztóvédelmi intézkedések meghozatalára nem került sor.

4.6. A PÉNZÜGYI FOGYASZTÓVÉDELMI KÖZPONT TEVÉKENYSÉGE

A Pénzügyi Fogyasztóvédelmi Központ ügyfélkapcsolati tevékenysége

Az év folyamán a PFK-hoz 37 628 ügyfélmegkeresés érkezett, ebből 30 582 ügyfélszolgálati megkeresés volt, míg az ügyfélbeadványok (kérelmek) száma 7046 darabot tett ki.

Az ügyfelek három különböző csatornán fordulhatnak a PFK-hoz. Ezek közül telefonon 21 205-en kértek tájékoztatást, személyesen 4010-en keresték fel az ügyfélszolgálatot, míg írásban 12 413-an kaptak választ kérdésükre.

22. táblázat	
A beérkezett ügyfélmegkeresések és kérelmek eloszlása beérkezési csatorna szerint	
Ügyfélmegkeresés csatornája	Megoszlás (%)
Levél	19
e-mail	14
Személyes	11
Telefon	56
Összesen	100

Az ügyfélszolgálati megkeresések több mint fele a pénzügyi szolgáltatásokkal volt kapcsolatos. Nagyszámú megkeresés érkezett a gépjármű-hitelezés – ezen belül az ügynői tevékenység során a szerződés aláírására vonatkozó jogosultság kérdése kapcsán. Folyamatos érdeklődés mutatkozott továbbá a bankszámlákhoz és a behajtáshoz, követeléskezeléshez kapcsolódóan is. 2014 augusztusától jelentősebb számban érkeztek az elszámolással és forintosítással kapcsolatos kérdések és tájékoztatáskérések.

23. táblázat**A beérkezett ügyfélmegkeresések és kérelmek szektor szerinti eloszlása**

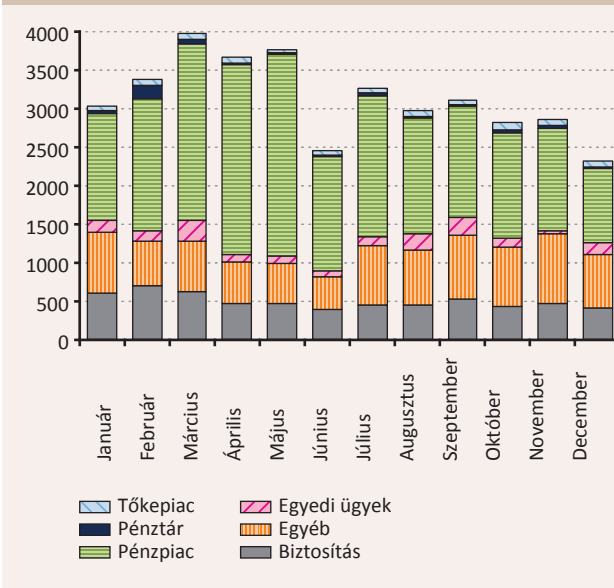
Ügyfélmegkeresések szektorális bontásban	Megoszlás (%)
Biztosítás	16
Egyéb	22
Egyedi ügyek	4
Pénzpiac	54
Pénztár	1
Tőkepiac	2
Összesen	100

A biztosítási szektorhoz köthető panaszok a megkeresések kevesebb mint ötödét tették ki. A legtöbb megkeresés változatlanul a kötelező gépjármű-felelősség biztosítás témakörében érkezett, de számos lakásbiztosítás káreseményhez köthető kérdés és panasz, valamint az életbiztosítási termékekhez kapcsolódó – különösen a unit linked biztosításokat érintő – jelzés és panaszbeadvány is érkezett. Folyamatos érdeklődés volt tapasztalható a biztosításközvetítők regisztrációjával, hatósági engedélyével és a hatósági vizsgával kapcsolatban is.

A tőkepiaci szektort és a pénztári szektort érintő megkeresések száma továbbra is marginális volt. A tőkepiaci szektorra vonatkozóan főleg a befektetési szolgáltatókkal kapcsolatos megkeresések fordultak elő, a pénztári szektorban az ügyek döntő többsége változatlanul a nyugdíjpénztárakkal kapcsolatos információkat érintette.

Az egyéb kategórián belül az év során jelentős érdeklődés volt tapasztalható a Pénzügyi Békéltető Testület elérhetőségével, működésével és eljárásrendjével kapcsolatosan, illetve folyamatosan érkeztek kérdések a bírósági végrehajtást érintően is.

A PFK a feldolgozott ügyfélbeadványok 45 százalékát adta át a hatósági területnek vizsgálatra. A Pénzügyi

16. ábra**A PFK-hoz beérkezett ügyfélmegkeresések és kérelmek száma és szektor szerinti aránya havi bontásban**

Békéltető Testület, valamint társhatóságok felé a hatósági ügyek 10 százaléka, illetve 4 százaléka került továbbításra. Amennyiben a személyes, telefonos vagy írásos ügyfélmegkeresés a hatósági eljárás követelményeinek nem felelt meg, a PFK minden kommunikációs csatorna igénybevételével segítette a fogyasztókat a sikeres eljárás megindításához szükséges feltételek teljesítésében.

Pénzügyi tudatosság fejlesztése

A közérthető ügyfél-tájékoztatás, a pénzügyi tudatosság és a pénzügyi kultúra fejlesztése érdekében az MNB év közben elindította a Pénzügyi Navigátor – tájékoztató füzetsorozatot. 2014-ben az előzetes tervek alapján 40 részes sorozat első 10 füzeté december végéig megjelent. A füzetekben a tájékoztatás mellett kiemelt szerepet kap a fogyasztók figyelmének felhívása az esetleges kockázatokra.

24. táblázat**A beérkezett ügyfélmegkeresések és kérelmek száma szektor szerinti, negyedéves bontásban**

Szektor	I. negyedév	II. negyedév	III. negyedév	IV. negyedév	Összesen
Biztosítás	1918	1336	1428	1295	5977
Egyéb	2021	1473	2319	2375	8188
Egyedi ügyek	565	277	539	311	1692
Pénzpiac	5403	6569	4777	3661	20 410
Pénztár	268	70	88	117	543
Tőkepiac	216	159	191	252	818
Összesen	10 391	9884	9342	8011	37 628

25. táblázat**2014-ben indult ügyek**

Ügycsoport szerint	db	%	Szektor szerint	db	%
Közigazgatási (peres)	63	56,25	PBT és más	7	6,25
Nemperes	40	35,71	Biztosítás	18	16,07
Nemperes (bírságot kiszabó végzés)	1	0,89	Pénzpiac	80	71,43
PBT	8	7,14	Tőkepiac	7	6,25
Összesen	112	100,00		112	100,00

Az eddig elkészült füzetek teljes választéka elérhető elektronikus úton, illetve azokat az MNB több mint másfél millió példányban papír alapon is megjelentette. A Pénzügyi Navigátor kiadványok megtalálhatóak az MNB személyes ügyfélszolgálatán, valamint a pénzügyi intézmények fiókhálózatában is.

A negyedik negyedévben kiemelt hangsúlyt kapott az elszámoláshoz és forintosításhoz köthető elektronikus tájékoztatók elkészítése és közzététele. Az MNB fogyasztói döntéseket támogató honlapján számos olyan cikk, közlemény és ismertető anyag található, amely a pénzügyi kultúra fejlesztését, az ügyfelek közérthető tájékoztatását és a jogszabályok könnyebb megértését szolgálja.

Az MNB által üzemeltetett termékválasztó felület ügyfélbarát megújítása érdekében a jegybank átalakította az ERA rendszer termékbejelentő alkalmazását.

Civil szervezetekkel való együttműködés

Az országos pénzügyi fogyasztóvédelmi információs hálózat kialakítása érdekében a MNB életre hívta a Civil Háló programot. Ennek keretében az év során a jegybank öt alkalommal pénzügyi fogyasztóvédelmi civil fórumot szervezett, amelyeken 29 civil szervezet képviseltette magát. Emellett az MNB egy, a civil szervezetek részére fenntartott zárt internetes oldalt alakított ki, valamint elindította a Civil Háló Hírlevelet, amelynek segítségével a civil szervezetek tájékoztatást kaphatnak a pénzügyi fogyasztóvédelem híreiről, aktualitásairól.

2014 júliusában és októberében az MNB projekt alapú, pénzügyi fogyasztóvédelemmel is foglalkozó civil szervezeteket támogató pályázatokat írt ki. A két pályázatra összesen 57 szervezet jelentkezett.

Az első pályázat a pénzügyi tudatosság fejlesztését szolgálta, amelyre 27 szervezet nyújtotta be jelentke-

zését. Ezek értékelése nyomán 20 szervezet részesült 77,5 millió forintnyi támogatásban.

A második pályázat kifejezetten az elszámolási törvénnyel¹⁷ kapcsolatos széles körű fogyasztói tájékoztatás elősegítését célozta meg. A benyújtott civil anyagok értékelés során 30 pályázóból 17 szervezet, 80 millió forintnyi támogatásra szerzett jogosultságot. Az ezeknek köszönhetően kialakítandó Ügyfél-tájékoztató Pontok 2015. március 1. és december 31. között fogadják a fogyasztókat az ország különböző régióiban.

4.7. A HATÓSÁGI PERKÉPVISELETI TEVÉKENYSÉG 2014-BEN

A hatósági perképviselési tevékenység magában foglalja az MNB képviseletét a felügyeleti és fogyasztóvédelmi tevékenysége keretében hozott hatósági döntéseivel kapcsolatos peres és nem peres eljárásokban, valamint a közérdekű igényérvényesítés körében. Továbbá a Pénzügyi Békéltető Testület képviseletét az annak határozata, vagy ajánlása hatályon kívül helyezése iránti perekben, és az ezen eljárásokra vonatkozó nyilvántartások vezetését.

A folyamatosan érkező új bírósági eljárások mellett 2014 folyamán sor került az addig külsős ügyvédi iroda által képviselt Pénzügyi Békéltető Testületet érintő peres ügyek, valamint egyes egyéb bírósági eljárások jegybanki kezelésbe történő átvételére is.

26. táblázat**Beérkezett bírósági döntések**

Nyert	105
Vesztett	17
Megszüntetve	18
Bíróságot új eljárásra kötelező	3
Összesen	143

¹⁷ A Kúriának a pénzügyi intézmények fogyasztói kölcsönszerződéseire vonatkozó jogegységi határozatával kapcsolatos egyes kérdések rendezéséről szóló 2014. évi XXXVIII. törvény.

5. Rövidítések, jegybankspecifikus fogalmak magyarázata

RÖVIDÍTÉSEK

AQR: eszközminőség-vizsgálat (asset quality review)

BÉT: Budapest Értéktőzsde Zrt.

BIS: Nemzetközi Fizetések Bankja (Bank for International Settlements)

BKR: Bankközi Klíringrendszer

BREEAM: Building Research Establishment Environmental Assessment Methodology – az épületek környezetvédelmi minősítő rendszere

BRRD: a bankok helyreállításáról és szanálásáról szóló irányelv (Bank Recovery and Resolution Directive)

CEBS: Európai Bankfelügyelők Bizottsága (Committee of European Banking Supervisors)

CRD IV: Capital Requirement Directive – a hitelintézetek tevékenységéhez való hozzáférésről és a hitelintézetek és befektetési vállalkozások prudenciális felügyeletéről, a 2002/87/EK-irányelv módosításáról, a 2006/48/EK- és a 2006/49/EK-irányelv hatályon kívül helyezéséről szóló 2013. június 26-i európai parlamenti és tanácsi irányelv

CRR: Capital Requirement Regulation – az európai uniós tagállamokban alkalmazandó, a hitelintézetekre és befektetési vállalkozásokra vonatkozó prudenciális követelményekről szóló 2013. június 26-i európai parlamenti és tanácsi rendelet

EBH: Európai Bankhatóság (European Banking Authority, EBA)

EIOPA: Európai Biztosítás- és Foglalkoztatónyugdíjhatóság (European Insurance and Occupational Pensions Authority)

EKB: Európai Központi Bank (European Central Bank, ECB)

ERKT: Európai Rendszerkockázati Testület (European Systemic Risk Board, ESRB)

GIRO: Giro Elszámolásforgalmi Zrt.

GMU: Gazdasági és Monetáris Unió (Economic and Monetary Union, EMU)

IMF: Nemzetközi Valutaalap (International Monetary Fund)

ISDA: International Swaps and Derivatives Association – nemzetközi csere- és származtatott ügyleteket szabályozó társaság

JEREMIE: Közös Európai Források a Mikro- és Közepes Vállaltok Számára (Joint European Resources for Micro to medium Enterprises)

KBER: Központi Bankok Európai Rendszere (European System of Central Banks, ESCB)

KELER: Központi Elszámolóház és Értéktár Zrt.

KSH: Központi Statisztikai Hivatal

LCR: likviditás fedezeti mutató (Liquidity Coverage Ratio)

MNB: Magyar Nemzeti Bank

NGM: Nemzetgazdasági Minisztérium

NHP: Növekedési Hitelprogram

NSFR: nettó stabil finanszírozási mutató (Net Stable Funding Ratio)

OECD: Gazdasági Együttműködési és Fejlesztési Szervezet (Organisation for Economic Co-operation and Development)

PFK: Pénzügyi Fogyasztóvédelmi Központ

PIP: Pénzügyi Iránytű Program

POP: Pénzügyi Oktatási Program

PST: Pénzügyi Stabilitási Tanács

PSZÁF: Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyelete

SRM: egységes szanálási mechanizmus (Single Resolution Mechanism)

SSM: egységes felügyeleti mechanizmus (Single Supervisory Mechanism)

VIBER: Valós Idejű Bruttó Elszámolási Rendszer, az MNB által működtetett fizetési rendszer

Fogalmak magyarázata

CLS (Continuous Linked Settlement): A devizakiegyenlítési kockázat kiküszöbölését lehetővé tevő elszámolási és kiegyenlítési modell, mely több devizában történő fizetés fizetés ellenében (PvP-) mechanizmuson alapul. A CLS-t a CLS Bank működteti.

Devizafinanszírozás-megfelelési mutató (DMM): a stabil devizaforrások és az éven túli lejáratú nettó deviza-swapállomány, illetve a finanszírozandó devizaeszközök súlyozott állományának hányadosa.

Devizaswapügylet: olyan – általában rövid lejáratra kötött – ügylet, amely különböző devizák cseréjét és az ügylet lezárásakor a szerződésben (a keresztárfolyam és a devizák kamatrátája által) meghatározott áron történő visszacserélését foglalja magában.

Duration: a kötvények hátralévő átlagos futamideje. A kötvény, illetve a kötvényekből álló portfólió kockázatoságának jellemzésére használt mérőszám.

Elszámolás (klíring): a fizetési műveletek ellenőrzése, továbbítása, a bankközi követelések és tartozások meghatározott szabályok szerinti kiszámítása; értékpapírügyletek esetében a kötések párosítása, megerősítése, a tartozások és követelések kiszámítása, a felmerülő pénzügyi kockázat kezelése.

ERM-II árfolyam-mechanizmus (Exchange Rate Mechanism II): az euroövezet országai és a GMU harmadik szakaszában részt nem vevő uniós tagállamok közötti, az árfolyam-politikai együttműködés feltételeit megteremtő árfolyamrendszer. Az ERM-II rögzített, de kiigazítható árfolyamok multilaterális rendszere, amelyben a középárfolyamot normál +/-15 százalékos ingadozási sáv övezi. A középárfolyammal és adott

esetben a szűkebb ingadozási sávval kapcsolatos döntéseket az érintett tagállam, az euroövezet országai, az EKB és a mechanizmusban részt vevő többi tagállam kölcsönös megállapodásával hozzák meg.

Fizetési Rendszer Fórum: az MNB kezdeményezésére a Magyar Bankszövetség támogatásával a pénzforgalomban meghatározó szerepet játszó piaci szereplők, valamint a Magyar Államkincstár, a GIRO Zrt. és KELEER Zrt. részvételével működő önálló, önszervező, a hazai fizetési rendszer ügyei iránt elkötelezett konzultatív jellegű nyitott szakmai szerveződés. A Fórum legfelsőbb szerve a tagok képviselőiből álló, az MNB és a Magyar Bankszövetség társelnökségével működő Fizetési Rendszer Tanács.

Fizetési Rendszer Tanács: a Fizetési Rendszer Fórum döntéshozó testülete.

FX-swapügylet: lásd devizaswapügylet.

IMF-tartalékkvóta: az IMF-be SDR-ben (Special Drawing Right – különleges lehívási jog) befizetett IMF-kvóta szabadon lehívható – még le nem hívott – hányada.

Kamatláb futures: olyan tőzsdei ügylet, ahol a jövőbeni elszámolás alapja meghatározott mennyiségű, szabványosított (kontraktusban kifejezett), az üzletkötéskor meghatározott kamatozású betétállomány.

Kamatozó devizaswapügylet (currency interest rate swap, CIRS): olyan – általában közép-, illetve hosszú lejáratra kötött – ügylet, amely különböző devizák cseréjét, a tőke utáni kamatfizetések sorozatát és az ügylet lezárásakor a tőkék törlesztését foglalja magában.

Kamatswap (interest rate swap, IRS): valamely tőkeösszegre rögzített kamatláb alapján számított fix kamat és – bizonyos piaci kamatlábhoz, feltételhez igazított – változó kamatláb alapján számított változó kamatösszeg meghatározott időközönkénti cseréje.

Készpénzforgalom: az MNB-be történő be- és kifizetések, illetve váltások összege.

Kiegyenlítési tartalék: a forintárfolyam kiegyenlítési tartaléka és a deviza-értékpapírok kiegyenlítési tartaléka az MNB saját tőkéjének részét képező tartalékok, melyeket negatív egyenlegük esetén a negatív egyenleg mértékéig a központi költségvetés a tárgyévét követő év március 31-ig a megfelelő kiegyenlítési tartalék javára megtérít. A térítést a tárgyévi mérlegben a köz-

ponti költségvetéssel szembeni követelések között kell kimutatni.

Forintárfolyam kiegyenlítési tartaléka: a devizaeszközöknek és -forrásoknak a forintárfolyam változásából adódó nem realizált árfolyamnyereségét, illetve árfolyamvesztését a saját tőke részét képező forintárfolyam kiegyenlítési tartalékában kell kimutatni.

Deviza-értékpapírok kiegyenlítési tartaléka: a devizában fennálló, értékpapírokra alapuló követelések (kivéve a visszavásárolt devizakötvények) piaci értéke és beszerzési értéke közötti értékelési különbözetet a saját tőke részét képező deviza-értékpapírok kiegyenlítési tartalékában kell kimutatni.

MNB tv.: a Magyar Nemzeti Bankról szóló 2013. évi CXXXIX. törvény.

Monetáris pénzügyi intézmények: a jegybank, a hitelintézetek és a pénzügyi alapok együttesen alkotják a pénzügyi vállalatokon belül ezt az intézményi kategóriát.

Omnibus II. irányelv: lásd Szolvencia II. irányelv

O/N: overnight betét/hitel, egynapos betét/hitel

Opció ügylet: a devizaopció tulajdonosa számára jogot jelent, de nem kötelezettséget egy bizonyos mennyiségű deviza egy másik devizával szembeni vételére vagy eladására előre meghatározott árfolyamon, előre meghatározott időpontban vagy időpontig. Az opció eladója (kiírója) számára – amennyiben az opció birtokosa gyakorolja a jogot – mindez kötelezettségként értelmezendő.

Pénzügyi alapok: a pénzügyi alapokhoz azok a befektetési alapok sorolandók, amelyek befektetési jegyei likviditás szempontjából a bankbetétekhez hasonlóak, és eszközeiket 85 százalékban pénzügyi eszközökbe, vagy maximum 1 éves hátralévő lejáratú transzferálható hitelviszonyt megtestesítő értékpapírokba, vagy pénzügyi eszközök kamataihoz hasonló megtérülésű eszközökbe fektetik.

Pénzügyi eszközök: alacsony kockázatú, likvid, olyan piacon forgó értékpapírok, ahol nagy forgalmat bonyolítanak le nagy mennyiségű papírokkal, és ahol ezek készpénzre váltása azonnal és alacsony költséggel lehetséges.

Repo- és fordított repoügylet: olyan megállapodás, amely értékpapír tulajdonjogának átruházásáról ren-

delkezik a szerződéskötéssel egyidejűleg meghatározott vagy meghatározandó jövőbeli időpontban történő visszavásárlási kötelezettség mellett, meghatározott visszavásárlási áron. Az ügylet futamideje alatt a vevő az ügylet tárgyát képező értékpapírt megszerezheti, és azal szabadon rendelkezhet (szállítós repoügylet), vagy nem szerezheti meg, azzal szabadon nem rendelkezhet, ilyenkor az értékpapír a vevő javára a futamidő alatt óvadékként kerül elhelyezésre (óvadéki repoügylet).

ROA (return on assets): eszközarányos nyereség.

ROE (return on equity): saját tőkearányos nyereség.

SEPA: Single European Payment Area, Egységes eurofizetési övezet – egy olyan térség, amelyen belül a gazdasági szereplők egyetlen fizetési számla használatával bárhol ugyanúgy teljesíthetnek és fogadhatnak euróban fizetéseket, mint saját országukban. Az övezet földrajzilag a 28 EU-tagállamot, Izlandot, Liechtensteint, Norvégiát, Svájcot és Monacót fedi le.

Szolvencia II. irányelv: a biztosítási és viszontbiztosítási üzleti tevékenység megkezdéséről és gyakorlásáról szóló 2009. november 25-i 2009/138/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet. A biztosítók új, kockázat alapú, három pilléres szabályozási keretrendszere, ahol a három pillér a mennyiségi követelmények, a minőségi követelmények, és a nyilvánosságra hozatal. Európai standard, melyre támaszkodva a felügyeltek létrehozhatják az egységes szabályokat a tőkére vonatkozóan, a fizetőképzetlenség kockázatának csökkentése/elkerülése érdekében. 2016. január 1-jétől alkalmazandó. Az Omnibus II. irányelv (2012/23/EU európai parlamenti és tanácsi irányelv) a már elfogadott, de hatályba, alkalmazásba még nem lépett Szolvencia II. irányelv és a Prospektus irányelv (2003/71/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv) módosító rendelkezéseit tartalmazza.

TARGET2-Securities (T2S): az eurorendszer egységes technikai platformja, amelynek segítségével a központi értéktárak és a nemzeti központi bankok alapvető, határokon átívelő és semleges értékpapír-elszámolási szolgáltatásokat nyújthatnak jegybankpénzben Európában.

Teljesítés (kiegyenlítés): a bankok közötti tartozások és követelések végleges rendezése közös bankjuknál, jellemzően az MNB-nél vezetett számlán.

VaR (value at risk): kockázatotott érték, a kockázatok mérésére szolgáló módszer. A VaR adott időintervallum alatt várható legnagyobb veszteséget méri adott konfidenciaszint mellett.

B) rész

A Magyar Nemzeti Bank

2014. évi auditált beszámolója

1. Auditori jelentés

Ernst & Young Kft.
Ernst & Young Ltd.
H-1132 Budapest Váci út 20.
1399 Budapest 62. Pf.632, Hungary

Tel: +36 1 451 8100
Fax: +36 1 451 8199
www.ey.com/hu
Cg. 01-09-267553

Független Könyvvizsgálói Jelentés

A Magyar Nemzeti Bank részvényese részére

Az éves beszámolóról készült jelentés

1.) Elvégeztük a Magyar Nemzeti Bank ("Társaság") mellékelt 2014. évi éves beszámolójának a könyvvizsgálatát, amely éves beszámoló a 2014. december 31-i fordulónapra elkészített mérlegből - melyben az eszközök és források egyező végösszege 12.640.588 millió Ft, a mérleg szerinti eredmény 27.360 millió Ft nyereség -, az ezen időponttal végződő évre vonatkozó eredménykimutatásból és a számviteli politika meghatározó elemeit és az egyéb magyarázó információkat tartalmazó kiegészítő mellékletből áll.

A vezetés felelőssége az éves beszámolóért

2.) A vezetés felelős a megbízható és valós képet nyújtó éves beszámoló elkészítéséért és bemutatásáért a számviteli törvényben foglaltakkal összhangban, valamint az olyan belső kontrollokért, amelyeket a vezetés szükségesnek tart ahhoz, hogy lehetővé váljon az akár csalásból, akár hibából eredő, lényeges hibás állításoktól mentes éves beszámoló elkészítése.

A könyvvizsgáló felelőssége

3.) A mi felelősségünk az éves beszámoló véleményezése az elvégzett könyvvizsgálatunk alapján. Könyvvizsgálatunkat a magyar Nemzeti Könyvvizsgálói Standardokkal és a könyvvizsgálatra vonatkozó - Magyarországon érvényes - törvényekkel és egyéb jogszabályokkal összhangban hajtottuk végre. Ezek a standardok megkövetelik, hogy megfeleljünk az etikai követelményeknek, valamint hogy a könyvvizsgálatot úgy tervezzük meg és hajtsuk végre, hogy kellő bizonyosságot szerezzünk arról, hogy az éves beszámoló mentes-e lényeges hibás állításoktól.

4.) A könyvvizsgálat magában foglalja olyan eljárások végrehajtását, amelyek célja könyvvizsgálói bizonyítékot szerezni az éves beszámolóban szereplő összegekről és közzétételekről. A kiválasztott eljárások, beleértve az éves beszámoló akár csalásból, akár hibából eredő, lényeges hibás állításai kockázatainak felmérését is, a könyvvizsgáló megítélésétől függenek. A kockázatok ilyen felmérésekor a könyvvizsgáló a megbízható és valós képet nyújtó éves beszámoló gazdálkodó egység általi elkészítése szempontjából releváns belső kontrollt azért mérlegeli, hogy olyan könyvvizsgálói eljárásokat tervezzen meg, amelyek az adott körülmények között megfelelőek, de nem azért, hogy a gazdálkodó egység belső kontrolljának hatékonyságára vonatkozóan véleményt mondjon. A könyvvizsgálat magában foglalja továbbá az alkalmazott számviteli alapelvek megfelelőségének és a vezetés által készített számviteli becslések ésszerűségének, valamint az éves beszámoló átfogó bemutatásának értékelését is.

5.) Meggyőződésünk, hogy a megszerzett könyvvizsgálati bizonyíték elegendő és megfelelő alapot nyújt könyvvizsgálói véleményünk megadásához.

Vélemény

6.) Véleményünk szerint az éves beszámoló megbízható és valós képet ad a Magyar Nemzeti Bank 2014. december 31-én fennálló vagyoni és pénzügyi helyzetéről valamint az ezen időponttal végződő évre vonatkozó jövedelmi helyzetéről a számviteli törvényben foglaltakkal összhangban.

Egyéb jelentéstételi kötelezettség: az üzleti jelentésről készült jelentés

7.) Elvégeztük a Magyar Nemzeti Bank 2014. évi üzleti jelentésének a vizsgálatát. A vezetés felelős az üzleti jelentésnek a számviteli törvényben foglaltakkal összhangban történő elkészítéséért. A mi felelőségünk az üzleti jelentés és az ugyanazon üzleti évre vonatkozó éves beszámoló összhangjának megítélése. Az üzleti jelentéssel kapcsolatos munkánk az üzleti jelentés és az éves beszámoló összhangjának megítélésére korlátozódott és nem tartalmazta egyéb, a Társaság nem auditált számviteli nyilvántartásaiból levezetett információk áttekintését. Véleményünk szerint a Magyar Nemzeti Bank 2014. évi üzleti jelentése a Magyar Nemzeti Bank 2014. évi éves beszámolójának adataival összhangban van.

Budapest, 2015. május 27.

Szabó Gergely
Ernst & Young Kft.
Nyilvántartásba-vételi szám: 001165

Szabó Gergely
Kamarai tag könyvvizsgáló
Kamarai tagsági szám: 005676

2. A Magyar Nemzeti Bank mérlege

millió forint

Kiegészítő melléklet kapcsolódó fejezete	ESZKÖZÖK (Aktívák)	2013.12.31.	2014.12.31.	Változás
1	2	3	4	4-3
	I. Követelések forintban	959 895	1 180 874	220 979
4.3.	1. Központi költségvetéssel szembeni követelések	138 380	139 495	1 115
4.7.	2. Hitelintézetekkel szembeni követelések	820 888	1 040 063	219 175
	3. Egyéb követelések	627	1 316	689
	II. Követelések devizában	10 308 536	11 263 490	954 954
4.9.	1. Arany- és devizatartalék	9 933 839	10 814 487	880 648
4.4.	2. Központi költségvetéssel szembeni devizakövetelések	18 378	0	-18 378
4.8.	3. Hitelintézetekkel szembeni devizakövetelések	13	10 500	10 487
4.10.	4. Egyéb devizakövetelések	356 306	438 503	82 197
	III. Banküzemi eszközök	33 431	84 220	50 789
4.12.	ebből: Befektetett eszközök	33 267	83 740	50 473
4.14.	IV. Aktív időbeli elhatárolások	136 112	112 004	-24 108
	V. ESZKÖZÖK ÖSSZESEN (I+II+III+IV)	11 437 974	12 640 588	1 202 614
Kiegészítő melléklet kapcsolódó fejezete	FORRÁSOK (Passzívák)	2013.12.31.	2014.12.31.	Változás
1	2	3	4	4-3
	VI. Kötelezettségek forintban	9 470 835	10 290 278	819 443
4.5.	1. Központi költségvetés betétei	242 019	524 838	282 819
4.7.	2. Hitelintézetek betétei	864 490	5 997 814	5 133 324
	ebből: 2 hetes pénzügyi forintbetét	0	5 083 350	5 083 350
	3. Forgalomban lévő bankjegy és érme	3 188 994	3 735 554	546 560
4.11.	4. Egyéb betétek és kötelezettségek	5 175 332	32 072	-5 143 260
	ebből: 2 hetes dematerializált forintkötvény névértéke	5 169 021	0	-5 169 021
	VII. Kötelezettségek devizában	1 455 590	1 650 694	195 104
4.5.	1. Központi költségvetés betétei	509 886	550 771	40 885
4.8.	2. Hitelintézetek betétei	571	59 096	58 525
4.11.	3. Egyéb kötelezettségek devizában	945 133	1 040 827	95 694
4.13.	VIII. Céltartalék	4 075	4 267	192
	IX. Banküzem egyéb forrásai	15 624	18 017	2 393
4.14.	X. Passzív időbeli elhatárolások	27 290	31 454	4 164
4.15.	XI. Saját tőke	464 560	645 878	181 318
	1. Jegyzett tőke	10 000	10 000	0
	2. Eredménytartalék	9 762	36 057	26 295
	3. Értékelési tartalék	0	0	0
4.16.	4. Forintárfolyam kiegyenlítési tartaléka	509 603	517 984	8 381
4.16.	5. Deviza-értékpapírok kiegyenlítési tartaléka	-91 100	54 477	145 577
	6. Mérleg szerinti eredmény	26 295	27 360	1 065
	XII. FORRÁSOK ÖSSZESEN (VI+VII+VIII+IX+X+XI)	11 437 974	12 640 588	1 202 614

Budapest, 2015. május 27.

Dr. Matolcsy György
a Magyar Nemzeti Bank elnöke

3. A Magyar Nemzeti Bank eredménykimutatása

millió forint

Kiegészítő melléklet kapcsolódó fejezete	BEVÉTELEK	2013	2014	Eltérés
1	2	3	4	4-3
4.18.	I. Forintban elszámolt kamat- és kamatjellegű bevételek	19 227	9 447	-9 780
	1. Központi költségvetéssel szembeni követelések kamatbevételei	7 872	4 566	-3 306
	2. Hitelintézetekkel szembeni követelések kamatbevételei	10 738	4 030	-6 708
	3. Egyéb követelések kamatbevételei	0	17	17
	4. Forintban elszámolt kamatjellegű bevételek	617	834	217
4.18.	II. Devizában elszámolt kamat- és kamatjellegű bevételek	239 164	251 952	12 788
	1. Devizatartalékok utáni kamatbevételek	191 986	169 586	-22 400
	2. Központi költségvetéssel szembeni követelések kamatbevételei	0	0	0
	3. Hitelintézetekkel szembeni követelések kamatbevételei	0	0	0
	4. Egyéb követelések kamatbevételei	1 877	67	-1 810
	5. Devizában elszámolt kamatjellegű bevételek	45 301	82 299	36 998
4.19.	III. Deviza-árfolyamváltozásból származó bevételek	233 602	520 671	287 069
4.18.	IV. Pénzügyi műveletek realizált nyeresége	26 221	3 435	-22 786
4.21.	V. Egyéb bevételek	10 636	15 526	4 890
	1. Jutalékbevételek	1 423	936	-487
4.22.	2. Jutaléktól eltérő egyéb bevételek	6 343	1 588	-4 755
4.24.	3. Felügyeleti tevékenységből származó bevételek	2 870	13 002	10 132
4.13.	VI. Céltartalék-felhasználás	1 777	1 272	-505
4.13.	VII. Értékvesztés-visszairás	3	120	117
4.25.	VIII. Banküzem bevételei	332	560	228
	IX. BEVÉTELEK ÖSSZESEN (I+II+III+IV+V+VI+VII+VIII)	530 962	802 983	272 021
Kiegészítő melléklet kapcsolódó fejezete	RÁFORDÍTÁSOK	2013	2014	Eltérés
1	2	3	4	4-3
4.18.	X. Forintban elszámolt kamat- és kamatjellegű ráfordítások	250 677	167 973	-82 704
	1. Központi költségvetés betéteinek kamatráfordításai	24 896	29 028	4 132
	2. Hitelintézeti betétek kamatráfordításai	23 488	55 306	31 818
	ebből: 2 hetes pénzügyi forintbetét kamatráfordítása	0	41 353	41 353
	3. Egyéb betétek kamatráfordításai	202 076	83 639	-118 437
	ebből: 2 hetes dematerializált forintkötvény realizált hozama	201 881	83 513	-118 368
	4. Forintban elszámolt kamatjellegű ráfordítások	217	0	-217
4.18.	XI. Devizában elszámolt kamat- és kamatjellegű ráfordítások	57 145	179 705	122 560
	1. Központi költségvetés betéteinek kamatráfordításai	211	113	-98
	2. Hitelintézeti betétek kamatráfordításai	0	0	0
	3. Egyéb kötelezettségek kamatráfordításai	8 919	1 677	-7 242
	4. Devizában elszámolt kamatjellegű ráfordítások	48 015	177 915	129 900
4.19.	XII. Deviza-árfolyamváltozásból származó ráfordítások	33 263	9 682	-23 581
4.20.	XIII. Bankjegy- és érmegyártás költsége	4 157	5 188	1 031
4.18.	XIV. Pénzügyi műveletek realizált vesztesége	138 819	123 012	-15 807
4.21.	XV. Egyéb ráfordítások	3 300	252 401	249 101
	1. Jutalékráfordítások	755	837	82
4.22.	2. Jutaléktól eltérő egyéb ráfordítások	2 545	251 564	249 019
4.13.	XVI. Céltartalékképzés	1 562	1 463	-99
4.13.	XVII. Értékvesztés	985	3 460	2 475
4.25.	XVIII. Banküzem működési költségei és ráfordításai	14 759	32 739	17 980
	XIX. RÁFORDÍTÁSOK ÖSSZESEN (X+XI+XII+XIII+XIV+XV+XVI+XVII+XVIII)	504 667	775 623	270 956
	XX. Tárgyévi eredmény (IX-XIX)	26 295	27 360	1 065
	XXI. Eredménytartalék igénybevétele osztalékra	0	0	0
	XXII. Fizetett (jávahagyott) osztalék	0	0	0
	XXIII. Mérleg szerinti eredmény (XX+XXI-XXII)	26 295	27 360	1 065

Budapest, 2015. május 27.

Dr. Matolcsy György
a Magyar Nemzeti Bank elnöke

4. Kiegészítő melléklet

4.1. AZ MNB SZÁMVITELI POLITIKÁJA

A Magyar Nemzeti Bank (MNB) tulajdonosa a magyar állam, a tulajdonosi jogokat az államháztartásért felelős miniszter (részvényes) gyakorolja.

Az MNB számviteli politikáját a számvitelről szóló 2000. évi C. törvény (a továbbiakban: Számviteli tv.), a Magyar Nemzeti Bankról szóló 2013. évi CXXXIX. törvény (a továbbiakban: MNB tv.) és a Magyar Nemzeti Bank éves beszámolóképzési és könyvvezetési kötelezettségének sajátosságairól szóló 221/2000. (XII. 19.) kormányrendelet (a továbbiakban: MNB r.) keretei közt alakítja ki. 2004. május 1-jétől az MNB a Magyar Köztársaságnak az Európai Unióhoz történő csatlakozásáról szóló nemzetközi szerződést kihirdető törvény hatálybalépésének napjától a Központi Bankok Európai Rendszerének (KBER) tagja.

Az alábbiakban röviden bemutatjuk az MNB számviteli rendszerét, az általánostól eltérő értékelési és eredményelszámolási szabályait.

4.1.1. A jogszabályi környezet változása

2014 során a számviteli szabályokban és a számviteli politikában egyetlen jelentős változás történt. Az MNB r. módosításának megfelelően a 2014-es beszámolási időszaktól kezdődően az értékpapírok beszerzési árfolyam-különbözetét amortizálni kell. Az amortizációt a lejáratig hátralévő futamidő alatt lineáris módszer alapján kell elszámolni.

A számviteli politika változásával az értékpapírok beszerzési árfolyam-különbözetének elszámolása egységessé vált.

- A forint-értékpapírok (állampapírok és jelzáloglevelek) korábban beszerzési értéken szerepeltek az MNB könyveiben, és a beszerzési piaci érték-különbözet tárgyidőszakra jutó időarányos összege elhatárolásra került a kamatjellegű eredményben. Az amortizáció következtében továbbra is elszámolásra kerül az eredményben az időarányos beszerzési árfolyam-különbözet, viszont a mérlegben ez nem elhatárolásként jelenik meg, hanem a beszerzési árfolyam-különbözet-számla egyenlege módosul.
- A külföldi diszkont értékpapírok esetében a fentiekhez hasonló változással járt az amortizáció bevezetése. A diszkont értékpapírok névértéke és vételára közötti különbség tárgyévve időarányosan jutó kamatjellegű hozamát továbbra is a kamateredményben kell elszámolni, azonban a mérlegben ez nem elhatárolásként jelenik meg, hanem az árfolyam-különbözet-számla egyenlege módosul.
- A külföldi kamatozó értékpapírok esetében okozta az amortizáció bevezetése a legjelentősebb változást. A devizában fennálló, értékpapíron alapuló követelések továbbra is piaci értéken szerepelnek az MNB könyveiben. Ugyanakkor a bekerülési árfolyam-különbözet-számla egyenlegének amortizációjával 2014-től a deviza-értékpapír kiegyenlítési tartalékban megjelenő piaci érték-különbözet nem a piaci érték és a beszerzési érték különbségével egyezik meg, hanem a piaci érték és az amortizált bekerülési érték különbségeként adódik. Ezzel egyidejűleg az amortizáció a kamatjellegű eredményben folyamatosan elszámolásra kerül, megszüntetve az eddigi torzítást, vagyis a kuponkamatból származó kamateredmény és a bekerülési árfolyam-különbözetből származó kamatjellegű eredmény eltérő időszakokra vonatkozó elszámolását.

– Az MNB által adósságtörlesztési céllal visszavásárolt, devizatartalékba nem sorolt értékpapírokat szintén érintette a jogszabályi változás, vagyis 2014 végétől amortizált bekerülési értéken szerepelnek a mérlegben. A módosítás azonban az eddigi elszámolást változatlanul hagyta, mivel a papírok megvásárlása névértéken történt, vagyis a beszerzési árfolyam különbségét számlának nem volt egyenlege.

A fentiek alapján az amortizációra történő átállás egyszeri veszteséget okozott az eredményben, ugyanis a külföldi kamatozó értékpapírok esetében az átállás napjáig (2014. december 31.) lineárisan számított amortizáció teljes összege a kamatjellegű eredménnyel szemben elszámolásra került. Ugyanakkor a számviteli politika változása az MNB saját tőkéjét nem érintette, mivel az elszámolt veszteséggel azonos összegben javult a deviza-értékpapírok kiegyenlítési tartaléka, vagyis a nem realizált eredmény egy – a bekerülési árfolyam-különbségből adódó – része realizálódott. A forint-értékpapírok és a külföldi diszkont értékpapírok esetében az átállás eredményhatással nem járt, a mérlegben az árfolyamkülönbség-számlák és az aktív időbeli elhatárolás számlák egyenlege módosult az átállás napjáig időarányosan elhatárolt összegek átvezetésével.

Az amortizációra történő átállás mérleg- és eredményhatása

millió forint

Kiegészítő melléklet kapcsolódó fejezete	Megnevezés	2014.12.31. régi szabály szerint	2014.12.31. új szabály szerint	Változás
	ESZKÖZÖK			
4.3.	Államkötvények könyv szerinti értéke	137 794	139 495	1 701
4.7.	Jelzáloglevelek könyv szerinti értéke	28 254	29 249	995
4.9.	Kamatozó deviza-értékpapírok könyv szerinti értéke	7 022 490	7 022 490	0
	<i>ebből: névérték+bekerülési árfolyamkülönbség</i>	<i>7 068 929</i>	<i>6 968 977</i>	<i>-99 952</i>
	<i>piaci értékkülönbség</i>	<i>-46 439</i>	<i>53 513</i>	<i>99 952</i>
4.9.	Diszkont deviza-értékpapírok könyv szerinti értéke	2 546 677	2 548 078	1 401
	<i>ebből: névérték+bekerülési árfolyamkülönbség</i>	<i>2 545 714</i>	<i>2 547 115</i>	<i>1 401</i>
	<i>piaci értékkülönbség</i>	<i>963</i>	<i>963</i>	<i>0</i>
4.14.	Aktív időbeli elhatárolások	116 101	112 004	-4 097
	MNB r. módosulása által érintett eszközök összesen	9 851 316	9 851 316	0
	FORRÁSOK			
4.16.	Deviza-értékpapírok kiegyenlítési tartaléka	-45 475	54 477	99 952
4.15.	Mérleg szerinti eredmény	127 312	27 360	-99 952
	MNB r. módosulása által érintett források összesen	81 837	81 837	0

4.1.2. Az MNB számviteli rendszerének jellemzői

Az MNB könyvvezetése során alkalmazott egyik alapelv, hogy a gazdasági eseményeket a tényleges felmerülés időpontjának megfelelő dátummal kell a könyvekben rögzíteni, amennyiben az a számvitelileg még le nem zárt évre vonatkozik. Ennek a devizaárfolyam-nyereségek és -veszteségek pontos meghatározása szempontjából van különös jelentősége, elsősorban a devizaeladások és -vásárlások esetében. A devizaátváltással járó azonnali devizaügyletek az üzletkötés napjával kerülnek a könyvekben rögzítésre. Az ilyen ügyletekből eredő követelések és kötelezettségek az MNB devizapozícióját az üzletkötés napjától módosítják. Ugyanezt az eljárást követi az MNB a fedezeti célú származékos ügyletek mérlegben megjelenő átértékelési különbözetének könyvelésekor is.

Az MNB naponta elszámolja:

- a devizaeszközei és -forrásai, illetve mérlegben kívül kimutatott, fedezeti származékos ügyletekből származó követelése és kötelezettségei átértékeléséből eredő devizaárfolyam-különbségeket,
- az értékpapírok beszerzési árfolyam-különbségének amortizációját a 2014. december 31-i átállást követően, valamint

– a mérlegben szereplő és a mérlegen kívül kimutatott, fedezeti ügyletekből származó követelések és kötelezettségek időarányos kamatához kapcsolódó időbeli elhatárolásokat.

Az MNB r. rendelkezése értelmében az MNB a számviteli politikájában rögzített módon, a tulajdonos részére történő adatszolgáltatás céljából, minden negyedévben köteles eszköz- és forrásszámláit, valamint eredmény-számláit lezárni és főkönyvi kivonatot készíteni.

Az MNB belső célra ennél gyakrabban, havonta készít mérleget és eredménykimutatást, és ezek alátámasztására havonta végrehajtja:

- a deviza-értékpapírok piaci értékelését, kivéve az adósságtörlesztési céllal visszavásárolt devizakötvényeket,
- a napi átértékelés során képződő árfolyamnyereség, vagy -veszteség realizált, illetve nem realizált részre történő szétbontását és elszámolását,
- az értékcsökkenési leírás elszámolását.

A negyedéves zárlat során az MNB minősíti az egyéb célú származékos ügyletekből és a nemzetközi szerződéseken alapuló értékpapír-kölcsönzési tevékenységéből eredő – a kapott biztosíték bekerülési értékével megegyező – mérlegen kívül nyilvántartott függő és jövőbeni kötelezettségeit, az egyéb mérlegen kívül nyilvántartott kötelezettségeit, valamint negyedévente minősíti a mérlegben található követeléseket és értékpapírokat, továbbá év végén a befektetett eszközöket. A minősítés alapján megállapítja és elszámolja a szükséges értékvesztés, valamint a kötelezettségekhez kapcsolódó céltartalék mértékét.

A mérlegkészítés időpontja a tárgyévet követő év január 15-e, amennyiben ez munkaszüneti nap, úgy a megelőző utolsó munkanap.

A jogszabályok szerint az MNB az Országgyűlés felé beszámolási kötelezettséggel tartozik. Az MNB az Országgyűlésnek és a tulajdonosi jogokat az MNB tv.-ben szabályozott módon gyakorló államháztartásért felelős nemzetgazdasági miniszternek egyetlen beszámolót készít. Ez az Éves jelentés, amely az MNB szervezetét, gazdálkodását és tárgyévi tevékenységét bemutató üzleti jelentést, valamint az igazgatóság által megállapított, könyvvizsgálói záradékkal ellátott, Számviteli tv. szerinti éves beszámolót tartalmazza. Az MNB az Éves jelentést az interneten teljes terjedelmében nyilvánosságra hozza. Az internetes honlap címe: www.mnb.hu.

Ezen túlmenően az MNB elnöke félévkor írásban beszámol az Országgyűlés gazdasági ügyekért felelős állandó bizottságának az MNB féléves tevékenységéről. Ez a beszámoló a Féléves jelentés, mely az MNB szervezetét, gazdálkodását és féléves tevékenységét bemutató üzleti jelentésből, valamint az igazgatóság által megállapított, Számviteli tv. szerinti féléves beszámolóból áll. Az MNB a Féléves jelentést szintén nyilvánosságra hozza az internetes honlapján.

A 221/2000. (XII. 19.) kormányrendelet rendelkezései szerint az MNB konszolidált beszámoló készítésére nem kötelezett, és az MNB konszolidált beszámolót nem készít.

A Számviteli tv. alapján az éves beszámoló könyvvizsgálata kötelező. Az MNB könyvvizsgálója Szabó Gergely (Ernst & Young Könyvvizsgáló Kft.), kamarai tagsági száma: 005676.

Az éves beszámoló aláírására jogosult vezető Dr. Matolcsy György, a Magyar Nemzeti Bank elnöke.

A számviteli szolgáltatásokért felelős vezető Kalina Gábor, PM-regisztrációs száma: 176115.

4.1.3. Alkalmazott főbb értékelési elvek

A központi költségvetéssel szembeni követelések

A központi költségvetéssel szembeni követelések között kimutatott értékpapírok kamatokkal csökkentett, amortizált beszerzési értéken szerepelnek a mérlegben. A kamatokat nem tartalmazó vételár és a névérték közötti különbözetet mint árfolyamnyereséget vagy -veszteséget az MNB időarányosan számolja el eredményében.

A központi költségvetéssel szembeni követelések között jelenik meg év végén a kiegyenlítési tartalékok esetleges megtérítésével kapcsolatos követelés is.

A költségvetéssel szembeni követelésekre értékvesztést elszámolni nem lehet.

Hitelintézetekkel szembeni követelések

A hitelintézeti követelések között kimutatott jelzálogleveleket amortizált beszerzési értéken – kamattal csökkentett vételáron – kell kimutatni a mérlegben. A beszerzési piaci értékkülönbözetet az MNB időarányosan számolja el árfolyamnyereségként vagy -veszteségként kamatjellegű eredményében.

A jelzáloglevelekre – a veszteségek kockázatának mértékével arányos – értékvesztést kell elszámolni.

A Növekedési Hitelprogram (NHP) keretén belül hitelintézeteknek nyújtott, kamatmentes refinanszírozási hiteleket, valamint a hitelintézeteknek értékpapír fedezete mellett nyújtott, alapkamathoz kötött hiteleket a folyósított hitelösszegnek megfelelő bekerülési értéken kell nyilvántartásba venni.

Egyéb követelések

A felügyeleti tevékenységből származó követelések értékvesztéssel csökkentett bekerülési értéken szerepelnek a mérlegben. Az MNB a felügyeleti díjelőírásokat a beérkező bevallások alapján, a bírságelőírásokat a jogerőre emelkedett határozatok alapján könyveli. A felügyeleti tevékenységből származó bevételek között kell kimutatni a felügyeleti díjakat, a kiszabott és felhasznált bírságokat, valamint a befolyt igazgatási szolgáltatási díjakat.

Az egyéb követelések között kerülnek kimutatásra a munkavállalói kölcsönök a folyósított összegnek megfelelően. A kapcsolódó kapott kamatok összege az egyéb követelések kamatbevételein szerepel.

Az egyéb követeléseket minősítés alá kell vonni, és szükség esetén értékvesztést kell elszámolni.

Devizaeszközök és -források értékelése, a devizaárfolyam-nyereség elszámolása

Az MNB valamennyi devizaeszközét és -forrását a beszerzés napján érvényes hivatalos árfolyamon veszi nyilvántartásba a könyvekben. Amennyiben egy devizakövetelés vagy -kötelezettség devizakonverzió miatt jön létre, úgy az MNB a devizaátváltás során ténylegesen alkalmazott és a hivatalos árfolyam eltéréséből eredő árfolyamnyereséget vagy -veszteséget az adott napra konverziós eredményként elszámolja, és az eredménykimutatásban a devizaárfolyam-változásból származó eredménysorokon jeleníti meg.

Az MNB devizaeszközeit és -forrásait, valamint fedezeti célú származékos ügyletekből eredő, mérlegen kívüli követeléseit és kötelezettségeit naponta a hivatalos árfolyam változásának megfelelően átértékeli. Az átértékelés következtében a mérleg devizában denominált tételei a december 31-én érvényes hivatalos árfolyamon átértékelt összegben szerepelnek. Az átértékelési körnek nem képezik részét a devizában könyvelt banküzemi eszközök és források (kivéve a külföldi befektetések), valamint a devizában könyvelt időbeli elhatárolások, továbbá az egyéb célú származékos ügyletek.

A devizában befolyt eredmény az adott napi hivatalos árfolyamon kerül az eredményben elszámolásra.

Az időbeli elhatárolások napi könyvelését az előző napi időbeli elhatárolások visszavezetése előzi meg, így a devizában könyvelt időbeli elhatárolások átértékelés nélkül is hivatalos árfolyamon szerepelnek a mérlegben.

A napi átértékelés során képződő devizaárfolyam-nyereségből, illetve -veszteségből csak a realizált árfolyam-eredményt lehet az eredményben elszámolni, míg a nem realizált eredményt a saját tőkében, a forintárfolyam kiegyenlítési tartaléka soron kell kimutatni.

Realizált eredmény deviza eladásakor, illetve – amennyiben az adott devizanemben az átértékelés alá eső követelések összegét meghaladja az ugyanilyen kötelezettségek összege – devizavásárláskor keletkezik. A realizált eredmény az eladott, illetve megvásárolt devizaösszeg hivatalos árfolyamon számított értékének és átlagos beszerzési árfolyamon számított értékének a különbsége.

Deviza-értékpapírok

A deviza-értékpapírokat piaci értéken kell kimutatni. A deviza-értékpapírok esetében az értékelés napján érvényes piaci érték (a portfóliókezelést támogató eszköz által alkalmazott középár) és az amortizált bekerülési érték közötti különbséget a saját tőke részeként a deviza-értékpapírok kiegyenlítési tartalékában szerepel. Az értékpapírok eladásakor, illetve lejáratkor realizálódó árfolyamnyereséget vagy -veszteséget a pénzügyi műveletek realizált nyeresége és -vesztesége eredmény soron kell kimutatni.

Az MNB értékpapír-állományát december utolsó munkanapján érvényes piaci árak alapján értékeli. Amennyiben ezen a napon valamely deviza esetében a megfelelő piaci likviditás nem biztosított, úgy az azt megelőző munkanap a kiértékelés tárgynapja.

A külső vagyonkezelőnek és letétkezelőnek adott mandátum formájában kezelt deviza-értékpapírokat szintén piaci értéken kell kimutatni, a letétkezelőtől kapott árak alkalmazása mellett.

Az MNB által korábban külföldön kibocsátott, majd később visszavásárolt értékpapírokat bruttó módon, azaz az egyéb devizakövetelések soron kell kimutatni. Az adósságtörlesztési céllal visszavásárolt devizakötvények az amortizált bekerülési értéken történő értékelés általános szabályai szerint kerülnek értékelésre. A visszavásárolt kötvények után járó kamat bevételként és ráfordításként is elszámolásra kerül.

A repo- (értékpapír-visszavásárlási) ügyleteket hitel-betét ügyletként kell elszámolni, és az ügyletbe tartozó jövőbeli értékpapír-követelést vagy -kötelezettséget a mérleg alatti tételek között kell nyilvántartani.

A nemzetközi szerződéseken alapuló értékpapír-kölcsönügyletek során kölcsönbe adott értékpapírokat nem kell kivezetni a devizatartalékból, azok állományát a mérlegen kívüli tételek között kell szerepeltetni. A pénzben kapott biztosítékból eszközölt befektetéseket, valamint a pénztől eltérő biztosítékokat függő kötelezettségként kell a mérleg alatti tételek között kimutatni, és negyedévente céltartalékot kell képezni a befektetések esetleges negatív piaci értékével megegyezően.

IMF-fel kapcsolatos elszámolások

Az IMF-kvóta devizában befizetett része – mint SDR-ben denominált, lehívható követelés – a devizatartalék része.

A kvóta forintban befizetett – SDR-ben nyilvántartott – része a mérlegben az egyéb devizakövetelések soron szerepel. Ezzel szemben forrásoldalon az IMF forintbetétje áll. Az MNB-nek legalább évente gondoskodnia kell arról, hogy az IMF forintbetétjének nagysága megegyezzen a forintban befizetett kvóta összegével. Mivel ez a betétszámla a leírtaknak megfelelően csak formailag forint, a mérlegben az egyéb devizakötelezettségek soron szerepel.

A tagállamok devizatartalékainak növelését célzó SDR-kihelyezés (SDR-allokáció) keretében kapott összeg egyrészt az MNB devizatartalékait növeli, másrészt forrásoldalon lejárat nélküli kötelezettséget keletkeztet az IMF-fel szemben. A tranzakciónak akkor van eredményhatása (a kapott SDR-összegre kamatot kell fizetni), ha abból felhasználás történik.

Származékos ügyletek elszámolása

Az MNB a származékos ügyleteket az üzletkötés célja alapján két csoportba sorolja: fedezeti ügyletek, illetve egyéb céllal kötött ügyletek.

Fedezetinek minősülnek azok az ügyletek, amelyek egy meghatározott eszköz- vagy forráscsoport, illetve nyitott pozíció devizaárfolyam- vagy piaciérték-változásából eredő kockázatát csökkentik, azokhoz egyértelműen hozzárendelték, és az ügylet indításakor kifejezetten fedezeti ügyletként jelölték meg, valamint kizárják vagy lényegesen csökkentik a fedezni kívánt kockázatot. Fedezeti ügyletnek minősülnek továbbá a költségvetéssel, illetve annak megbízásából külföldi partnerrel kötött származékos ügyletek.

A származékos ügyleteket mérlegen kívüli követelésként, illetve kötelezettséggként kell kimutatni. A fedezeti ügyletekből eredő devizakövetelések és -kötelezettségek összevont átértékelési különbözetét (előjelüknek megfelelően az egyéb devizakövetelések vagy -kötelezettségek soron, illetve a központi költségvetéssel szembeni vagy a hitelintézetekkel szembeni devizakövetelések vagy -kötelezettségek soron), valamint időarányos kamatukat (időbeli elhatárolásként) a mérlegben kell kimutatni.

Az egyéb célú származékos ügyletek lezárulásakor az ilyen ügyletek eredményét a devizaügyletek esetén a devizaárfolyam-változásból származó bevételek, illetve ráfordítások, a kamatváltozáshoz kapcsolható ügyletek esetén pedig a kamatjellegű bevételek, illetve ráfordítások soron kell az eredményben kimutatni. Az ilyen ügyletek nem értékelődnek át, de az óvatosság elve alapján, indokolt esetben – a mérlegkészítéskor rendelkezésre álló információk alapján – az ügyletek esetleges negatív piaci értékével megegyező céltartalékot kell képezni negyedévente.

Banküzemi eszközök és források

A banküzem eszközei és forrásai mérlegsorokon kerülnek kimutatásra az alábbiak:

- azok a követelések és kötelezettségek, amelyek a jegybanki feladatokkal, banki működéssel közvetlenül nem hozhatók kapcsolatba (pl. adókkal, járulékokkal, munkavállalókkal kapcsolatos elszámolások, szállítók, nem jegybanki célú, még nem értékesített nemesfémkészlet), továbbá
- a hivatalos fizetőeszköznek már nem minősülő, még be nem váltott bankjegyekből eredő kötelezettségek, valamint
- a befektetések és
- a szervezeti működéshez szükséges eszközök (immateriális javak, tárgyi eszközök, készletek).

Az MNB mérlegében pénzeszközök nem szerepelnek. A jegybank a készpénz kibocsátója, ezáltal a pénztárában, illetve az értéktárában lévő készpénzkészlet – mivel nincs forgalomban – a forrásoldalon a bankjegy- és érmeállományból kerül levonásra.

Az MNB által alkalmazott értékcsökkenési leírási kulcsok

százalék

Megnevezés	2014.12.31
Vagyoni értékű jogok	17
Szellemi termékek	10–50
Alapítás-átszervezés aktivált értéke	20
Vagyonkezelt és saját tulajdonban lévő épületek	2–3
Járművek*	20
Híradás-technikai eszközök, irodai eszközök, gépek	9–50
Irodai berendezések, felszerelési tárgyak	14,5–33
Számítástechnikai berendezések	9–33
Emissziós gépek	5–33
Műszerek, mérőeszközök	9–33
Bankbiztonsági eszközök	2–33
Egyéb berendezések és tárgyi eszközök	3–33

* A járművek maradványértéke 20%.

A vagyontárgyak értékcsökkenésének meghatározására az elvárható hasznos élettartam alapján a fent megadott százalékos kulcsok az irányadók, ettől azonban a tényleges használati idő függvényében el kell térni. Az MNB minden esetben lineáris leírási kulcsot alkalmaz.

4.2. A MAKROGAZDASÁGI FOLYAMATOK HATÁSA AZ MNB 2014. ÉVI MÉRLEGÉRE ÉS EREDMÉNYÉRE

2014-ben 27,4 milliárd forint volt az MNB nyeresége. A makrogazdasági folyamatok közül a forintárfolyam alakulása volt jelentős hatással az eredményre. A forint hivatalos árfolyama 2013-hoz hasonlóan egy viszonylag szűkebb sávban, de gyengébb tartományban ingadozott 2014 folyamán. Az év végén 314,89 forint/euro volt az MNB által jegyzett árfolyam, ez 6,1 százalékos gyengülést jelentett 2013 végéhez képest. Az átlagos éves árfolyam 2014-ben 308,62 forint volt, 11,62 forinttal magasabb, mint 2013-ban. A hivatalos árfolyam 2014-ben végig gyengébb volt az átlagos bekerülési árfolyamnál. A két árfolyam közötti eltérés a 2013 végi 15,76 forint/eurohoz képest 2014-ben ingadozott, év végére 21,47 forint/euro-ra nőtt. A 2014. évi teljes nettó átértékelési hatás 519,4 milliárd forint volt. Devizaeladásokon összesen 511 milliárd forint nyereséget realizált az MNB 2014 folyamán. A devizaeladások volumenét döntően az ÁKK-val bonyolított, főként devizakötvény-lejáratokhoz kapcsolódó tranzakciók, a MÁK devizakifizetései határozták meg.

A forintárfolyam kiegyenlítési tartaléka – mint nem realizált átértékelési nyereség – 8,4 milliárd forinttal 518 milliárd forintra nőtt 2014 végére. Az MNB nettó devizapozíciója 0,2 milliárd euróval nőtt, a 2014 végi állomány 32,5 milliárd euro (10 230,3 milliárd forint) volt.

Az MNB számviteli mérlegfőösszege 2014. december 31-én 12 640,6 milliárd forint volt, ez több mint 10 százalékos növekedést jelent 2013 végéhez viszonyítva. A változás eszközoldalon a devizatartalék bővülésével, ezen belül is az állam által kibocsátott devizakötvények, a beáramló EU-transzferek és a forintárfolyam gyengülés miatti állománynövekedéssel magyarázható. Az NHP keretén belül kihelyezett refinanszírozási hitelek állománya szintén emelkedett az év során. Forrásoldalon a bankjegy- és érmeállomány, valamint a költségvetés forintbetételének növekedése volt meghatározó. A deviza-értékpapírok kiegyenlítési tartalékának egyenlegjavulása az év végén végrehajtott amortizációs elszámolásra való átállás miatti korrekcióval magyarázható.

A nettó kamat- és kamatjellegű eredmény 86,3 milliárd forint veszteség volt 2014-ben, ami 36,9 milliárd forinttal haladja meg a 2013. évi veszteséget. A kamateredmény romlása mögött az értékpapírok elszámolására vonatkozó számviteli szabályok változása áll. A forint-kamatveszteség 72,9 milliárd forintos csökkenésében

a jegybanki irányadó kamat 2014. évi alacsonyabb szintje volt a meghatározó. A 2014. évi átlagos jegybanki alapkamat 2,38 százalék volt, ami 199 bázisponttal volt alacsonyabb a 2013. évinél. A deviza kamategyenleg alakulását a számviteli szabályok fentebb említett változásán túl a jegybank nettó devizaköveteléseinek növekedése, valamint a devizahozamok alakulása határozta meg.

A pénzügyi műveleteken 2014-ben 119,6 milliárd forint veszteség realizálódott. Ezt az eredménykategóriát döntően a devizatartalékba sorolt értékpapírok piaci árváltozásai határozzák meg, a piaci mozgásokból származó eredmény az értékpapírok eladásakor/lejáratakor realizálódik. A veszteség nagy része a névérték felett, magas kuponnal vásárolt értékpapírok lejáratához köthető.

Az eredményre ható tényezőkről lásd részletesen az Üzleti jelentés 3.11. fejezetét.

4.3. A KÖZPONTI KÖLTSÉGVETÉSEL SZEMBENI FORINTKÖVETELÉSEK

millió forint

Mérleg sor	Hátralévő futamidő	Állomány		Változás
		2013. 12. 31.	2014.12.31	
	1 éven belüli lejáratú államkötvények	585	0	-585
	1—5 éven belüli lejáratú államkötvények	8 508	14 177	5 669
	5 éven túli lejáratú államkötvények	129 287	125 318	-3 969
I.1.	Központi költségvetéssel szembeni követelések összesen	138 380	139 495	1 115

Az állampapírok állománya 2014. év végén bekerülési értéken 139,5 milliárd forint volt, 1,1 milliárd forinttal több, mint 2013 végén. A változás két tétel egymással ellentétes előjelű hatásával magyarázható. 2014 májusában lejárt az utolsó hitelkonszolidációs államkötvény, ez 0,6 milliárd forinttal csökkentette az állományt. Egyszeri 1,7 milliárd forinttal növelte viszont az állományt az értékpapírokkal kapcsolatban 2014. december 31-én végrehajtott amortizációs elszámolásra való áttérés. Az év során új állampapír-beszerezés nem történt.

2014. december 31-én a deviza-értékpapírok, valamint a forintárfolyam kiegyenlítési tartalékának összevont egyenlege pozitív volt, így a térítéshez kapcsolódóan nem keletkezett követelés a központi költségvetéssel szemben.

4.4. A KÖZPONTI KÖLTSÉGVETÉSEL SZEMBENI DEVIZAKÖVETELÉSEK

millió forint

Mérleg sor	Megnevezés	Állomány		Változás
		2013. 12. 31.	2014.12.31	
	Központi költségvetéssel kötött devizaswap- és terminügyletek	0	0	0
	Központi költségvetéssel kötött kamatozó devizaswapok	18 378	0	-18 378
II.2.	Központi költségvetéssel szembeni devizakövetelések	18 378	0	-18 378

A központi költségvetéssel szembeni devizakövetelések soron 2014. december 31-én nem volt állomány. A költségvetéssel kötött kamatozó devizaswapügyletek 2013 végi 18,4 milliárd forintos nettó követelésállománya 2014 végére nettó kötelezettségbe fordult, így a központi költségvetés devizabetétei között lettek kimutatva (lásd 4.5. pont).

A központi költségvetéssel szembeni devizakövetelések hátralévő futamidő szerinti lejárat szerkezete

millió forint

Mérleg sor	Hátralévő futamidő	Állomány		Változás
		2013. 12. 31.	2014.12.31	
	– 1 éven belüli	345	0	–345
	– 1–5 éves	7 816	0	–7 816
	– 5 éven túli	10 217	0	–10 217
II.2.	Központi költségvetéssel szembeni devizakövetelések	18 378	0	–18 378

4.5. A KÖZPONTI KÖLTSÉGVETÉS FORINT- ÉS DEVIZAKÖTELEZETTSÉGEI**A központi költségvetés forintbetétei**

millió forint

Mérleg sor	Megnevezés	Állomány		Változás
		2013. 12. 31.	2014.12.31	
	Kincstári egységes számla (KESZ)	241 678	524 417	282 739
	Államadósság Kezelő Központ Zrt. betéte	279	361	82
	Egyéb	62	60	–2
VI.1.	Központi költségvetés betétei	242 019	524 838	282 819

A központi költségvetés forintbetéteinek állománya az előző év végéhez viszonyítva 282,8 milliárd forinttal növekedett. Az ÁKK a márciusi dollárkötvény kibocsátásából befolyt devizát az MNB-nél forintra konvertálta, jelentősen duzzasztva ezzel a KESZ állományát. A továbbiakban a sikeres és folyamatosan terven felüli forint-állampapír-kibocsátások miatt volt magas az állomány szintje. Majd az utolsó negyedévben az Európai Bizottságtól korábban felvett euro-hitel törlesztése és állampapír-lejárat miatt csökkent az állomány. A költségvetés betéteinek 2014. évi átlagos állománya 1247,4 milliárd forint volt, több mint kétszerese az előző évinek.

A központi költségvetéssel szembeni devizakötelezettségek

millió forint

Mérleg sor	Megnevezés	Állomány		Változás
		2013. 12. 31.	2014.12.31	
	Központi költségvetés devizabetétei	509 886	463 423	–46 463
	Központi költségvetéssel kötött devizaswap- és terminügyletek	0	74	74
	Központi költségvetéssel kötött kamatozó devizaswapok*	0	87 274	87 274
VII.1.	Központi költségvetés devizabetétei	509 886	550 771	40 885

* A 2013. év végi 18378 millió forintos egyenleg (nettó követelésállomány) előjelének megfelelően a II.2. Központi költségvetéssel szembeni devizakövetelések soron szerepelt.

A központi költségvetés devizabetéteinek devizaswapokkal összesített állománya 2014. december 31-én 550,8 milliárd forint volt, 2013 végéhez képest 40,9 milliárd forinttal emelkedett. A változásban szerepet játszott az, hogy a devizaswapok egyenlege előjelváltás miatt a követelések közül a kötelezettségek közé került. Kormányzati döntés alapján az ÁKK már csak likviditáskezelési célból tart az MNB-nél devizabetétet, a devizabevételeit alapvetően forintra konvertálja.

A központi költségvetéssel kötött határidős ügyletek között 2014 végén az ÁKK-val – a devizaadósság deviza- és kamatszerkezetének beállítására – kötött devizaswap- és terminügyletek, valamint kamatozó devizaswapok szerepeltek összesen 87,4 milliárd forint értékben. A 2013 végi nettó egyenleg előjelének megfelelően a követelések között került kimutatásra (4.4 pont).

A központi költségvetéssel szembeni devizakötelezettségek hátralévő futamidő szerinti lejárat szerkezete

millió forint

Mérlegsor	Hátralévő futamidő	Állomány		Változás
		2013. 12. 31.	2014.12.31	
	– 1 éven belüli	509 886	474 289	–35 597
	– 1–5 éves	0	18 918	18 918
	– 5 éven túli	0	57 564	57 564
VII.1.	Központi költségvetéssel szembeni devizakötelezettségek	509 886	550 771	40 885

A központi költségvetéssel kötött határidős ügyletek devizaszerkezete

millió forint

Sorszám	Megnevezés	Állomány		Változás
		2013. 12. 31.	2014.12.31	
1.	– HUF	0	258 927	258 927
2.	– EUR	785 459	819 681	34 222
3.	Határidős ügyletekből származó követelések (1+2)	785 459	1 078 608	293 149
4.	– HUF	0	143	143
5.	– EUR	0	258 858	258 858
6.	– USD	767 081	906 955	139 874
7.	Határidős ügyletekből származó kötelezettségek (4+5+6)	767 081	1 165 956	398 875
8.	Határidős ügyletekből származó nettó kötelezettség (7-3)	-18 378	87 348	105 726

4.6. A KÖZPONTI KÖLTSÉGVETÉSEL SZEMBENI NETTÓ POZÍCIÓ ALAKULÁSA

millió forint

Mérlegsor	Megnevezés	Állomány		Változás
		2013. 12. 31.	2014.12.31	
I.1.–VI.1.	Nettó forintpozíció	–103 639	–385 343	–281 704
II.2.–VII.1.	Nettó devizapozíció	–491 508	–550 771	–59 263
	Összesen	–595 147	–936 114	–340 967

4.7. A HITELINTÉZETEKEL SZEMBENI FORINTKÖVETELÉSEK ÉS -KÖTELEZETTSÉGEK

A hitelintézetekkel szembeni forintkövetelések

millió forint

Mérlegsor	Megnevezés	Állomány		Változás
		2013. 12. 31.	2014.12.31	
	Értékpapír fedezete mellett nyújtott hitel	112 021	10	–112 011
	Jelzáloglevelek	41 496	29 249	–12 247
	NHP refinanszírozási hitelek	667 342	1 007 964	340 622
	Egyéb hitelintézeti követelések	29	2 840	2 811
I.2.	Hitelintézetekkel szembeni követelések	820 888	1 040 063	219 175

A hitelintézetekkel szembeni követelések állománya 2014. december 31-én 1 040,1 milliárd forint volt. A 2013 végéhez képest bekövetkezett 219,2 milliárd forintos növekedés több tétel együttes hatásával magyarázható.

Az összes állomány meghatározó részét az NHP refinanszírozási hitelek alkotják. Az MNB 2013. június 1-jén indította el három pillérből álló Növekedési Hitelprogramját. A kis- és középvállalkozások hitelezésére (I. pillér) és meglévő devizahiteleinek kiváltására (II. pillér) az első szakaszban összesen 750 milliárd forint hitelkeret került allokálásra. 2013 szeptemberében – az első szakasz sikerére tekintettel – a Monetáris Tanács a program folytatása mellett döntött. A Növekedési Hitelprogram 2013. október 1-jén indult második szakaszának keretében 2015 végéig, illetve az I. pillérhez kapcsolódó beruházási kölcsönök esetében 2016. június 30-ig, faktoringhoz kapcsolódó refinanszírozási hitelek esetében pedig 2018. december 5-ig igényelhetnek hitelt a kis- és középvállalkozások. A hitelintézetek számára rendelkezésre álló keretösszeg 500 milliárd forint, amit a Monetáris Tanács 2000 milliárd forintra emelhet. A hitelintézetek a 2013. szeptember 30-i állapot szerinti – az NHP első szakaszában folyósított hiteleket is tartalmazó – forint és deviza kkv-hitelállományuk 100%-ának erejéig részesülhetnek a forrásból. Ez az első szakasszal ellentétben nem egy kezdeti allokáció alapján történik, hanem a kkv-kkal megkötött hitelszerződések „érkezési” sorrendjét kell figyelembe venni. Az I. és II. pillérben nyújtott refinanszírozási hitelek állománya összesen 1008 milliárd forint volt 2014. december 31-én, ebből az első szakaszban 535,7 milliárd forint, a második szakaszban 472,3 milliárd forint hitel került kihelyezésre, a hitelek törlesztése már megkezdődött.

Az értékpapír-fedezet mellett nyújtott hitelek állományának változása mögött döntően a kétéves lejáratú fedezett hitelek lejárat miatti csökkenése áll. Ezt az aktív oldali monetáris politikai eszközt a bankok hitelezési képességének erősítése és egyben a vállalati hitelezés támogatása érdekében még 2012 áprilisában vezette be a jegybank. Ennél kisebb mértékű állománycsökkenést jelentett az overnight hitelek 2014 végi alacsonyabb állománya.

A jelzáloglevelekkel kapcsolatos követelések 12,2 milliárd forintra 29,3 milliárd forintra csökkentek 2014. december 31-re. Ez az érték a névértéken kívül tartalmazza még az amortizált beszerzési költségkülönbséget is. A 2013. év végi 42,6 milliárd forint névértékű állományból 3 jelzáloglevél járt le összesen 12,6 milliárd forint értékben 2014 során. A számviteli politika 4.1.1 módosítása 1 milliárd forintra növelte a jelzáloglevelek állományát.

Az egyéb hitelek 2,8 milliárd forintos állománynövekedését a felszámolás alatt lévő Széchenyi Bankkal szembeni MNB követelés értékvesztéssel korrigált egyenlege okozta. 2014. december 31-én a Széchenyi Bankkal szemben fennálló követelés bruttó értéke 4,3 milliárd forint volt. A 2,8 milliárd forintos várható megtérülést figyelembe véve 1,5 milliárd forint értékvesztés megképzése volt indokolt.

A hitelintézetekkel szembeni forintkövetelések hátralévő futamidő szerinti lejárat szerkezete

millió forint

Sorszám	Hátralévő futamidő	Állomány		Változás
		2013. 12. 31.	2014.12.31	
1.	– lejárt	0	2 842	2 842
2.	– 1 éven belüli	150 097	95 913	–54 184
3.	– 1–5 év	281 246	471 203	189 957
4.	– 5 éven túli	389 545	470 105	80 560
5.	Hitelintézetekkel szembeni követelések összesen (1+2+3+4)	820 888	1 040 063	219 175

A hitelintézetekkel szembeni forintkötelezettségek

millió forint

Mérleg sor	Megnevezés	Állomány		Változás
		2013. 12. 31.	2014.12.31	
	Pénzforgalmi számlák állománya	259 875	477 646	217 771
	Kéthetes pénzüpi betétek	0	5 083 350	5 083 350
	Egyéb betétek	604 615	436 818	-167 797
VI.2.	Hitelintézetek betétei	864 490	5 997 814	5 133 324

A hitelintézetek betétei soron a jegybanki alapkamathoz kötött kamatozású, likviditást lekötő eszközök és a hitelintézetek által kötelezően elhelyezett tartalékok állnak, melyek 2014 végi összesített állománya 5997,8 milliárd forint volt. Valamennyi ügylet éven belüli lejáratú. Az előző év végéhez képest bekövetkezett 5133,3 milliárd forintos növekedést nagymértékben meghatározta – a monetáris politikai eszköztár megújításaként – az irányadó eszköz betétesítése miatti állományváltozás. Az egyéb forintkötelezettségek soron kimutatott kéthetes jegybanki kötvényt 2014. augusztus 1-jétől a kéthetes jegybanki betét váltotta fel, év végi állománya 5083,4 milliárd forint volt. Az overnight betétek állománya 167,8 milliárd forinttal volt kevesebb 2014 végén, mint 2013 végén.

4.8. A HITELINTÉZETEKEL SZEMBENI NETTÓ POZÍCIÓ ALAKULÁSA

millió forint

Mérleg sor	Megnevezés	Állomány		Változás
		2013. 12. 31.	2014.12.31	
I.2.–VI.2.	Nettó forintpozíció	-43 602	-4 957 751	-4 914 149
II.3.–VII.2.	Nettó devizapozíció	-558	-48 596	-48 038
	Összesen	-44 160	-5 006 347	-4 962 187

A hitelintézetekkel szembeni nettó kötelezettségek a 2013 végi 44,2 milliárd forintról 5006,3 milliárd forintra nőttek 2014. december 31-re. Ezen belül a nettó forintkötelezettségek 4914,1 milliárd forinttal nőttek, állományuk 2014 végén 4957,8 milliárd forint volt. A kéthetes betétek megjelenése jelentős mértékben rontotta a pozíciót, csakúgy, mint a pénzforgalmi betétek állománynövekedése, a kétéves fedezett hitelek kifutása és a jelzáloglevelek lejáratára. Ezt az NHP hitelállomány növekedése és az overnight betétek csökkenése csak részben tudta kompenzálni.

A nettó devizakötelezettségek 48 milliárd forinttal nőttek 2013 végéhez képest, állományuk 2014 végén 48,6 milliárd forint volt. A hitelintézetekkel szembeni devizakötelezettségek nettó állománya a lekötött devizabetétek 15,7 milliárd forintos 2014. december 31-i állományán túl a velük kötött és az időszak végén nyitott devizaswapügyleteket foglalta magába. A hitelintézetekkel kötött devizaswapok 2013 végén a kötelezettségek között, 2014 végén a követelések között kerültek kimutatásra. 2013 végén csak az egynapos swap iránt jelentkezett 0,5 milliárd eurós kereslet, míg 2014 végére már a 2 hetes és 3 hónapos jegybanki eurolikviditást nyújtó swapeszközök iránt is megnőtt az igény, a nyitott ügyletek állománya összesen 1,5 milliárd euro volt. Az NHP program III. pilléréhez kapcsolódó jegybanki devizaswap és kamatozó devizaswap-tenderek 2014. július 1-jei hatállyal megszűntek. A hitelintézeti partnerek számára allokkált teljes swapállomány 2013 végén 568 millió euro, 2014 végén 581 millió euro volt. A Monetáris Tanács 2014. szeptemberi döntése értelmében a lakossági devizahitelek kivezetéséhez szükséges deviza mennyiségét az MNB biztosítja a bankrendszer számára. Az ezzel kapcsolatban a hitelintézetekkel kötött euro, svájci frank devizaswap és kamatozó devizaswapügyletek összesített állománya 2014. december 31-én 10 milliárd forint volt.

A hitelintézetekkel szembeni devizakövetelések és -kötelezettségek lejárat szerinti bontása

millió forint

Sorszám	Hátralévő futamidő	Állomány		Változás
		2013. 12. 31.	2014.12.31	
1.	– 1 éven belüli	0	2 263	2 263
2.	– 1–5 éves	13	8 237	8 224
3.	– 5 éven túli	0	0	0
4.	Hitelintézetekkel szembeni devizakövetelések (1+2+3)	13	10 500	10 487
5.	– 1 éven belüli	571	23 435	22 864
6.	– 1–5 éves	0	35 661	35 661
7.	– 5 éven túli	0	0	0
8.	Hitelintézetekkel szembeni devizakötelezettségek (5+6+7)	571	59 096	58 525
9.	Nettó devizapozíció (4–8)	–558	–48 596	–48 038

4.9. A JEGYBANKI ARANY- ÉS DEVIZATARTALÉK

Állományok forintban

millió forint

Mérlegsor	Megnevezés	Állomány		Változás
		2013. 12. 31.	2014.12.31	
	Aranykészlet	25 623	30 689	5 066
	IMF szabad kvóta	24 523	27 714	3 191
	Devizabetét	984 062	958 795	–25 267
	Deviza-értékpapírok	8 599 519	9 570 568	971 049
	Deviza-repoügyletek állománya	300 112	226 721	–73 391
II.1.	Arany- és devizatartalék	9 933 839	10 814 487	880 648

Az MNB statisztikai célból rendszeresen publikálja a devizatartalék nagyságát. A statisztikai szabályok szerint a devizatartalék részét képezik ennek felhalmozott kamatai is, így a statisztikai és a számviteli szabályok szerinti devizatartalék nagysága eltér egymástól.

A felhalmozott kamatokat nem tartalmazó devizatartalék forintban kifejezett állománya 880,6 milliárd forinttal 10 814,5 milliárd forintra emelkedett 2014. december 31-re.

A deviza-értékpapírok 2014. december 31-i állományából mindössze 76,8 milliárd forint értéket (kevesebb mint 1 százalékot) képviseltek a külső vagyonkezelőnek és letétkezelőnek adott, mandátum formájában kezelt értékpapírok.

Állományok euróban

millió euro

Mérlegsor	Megnevezés	Állomány		Változás
		2013. 12. 31.	2014.12.31	
	Aranykészlet	86	97	11
	IMF szabad kvóta	83	88	5
	Devizabetét	3 314	3 045	–269
	Deviza-értékpapírok	28 963	30 393	1 430
	Deviza-repoügyletek állománya	1 011	720	–291
II.1.	Arany- és devizatartalék	33 457	34 343	886

A forint hivatalos árfolyama 2013. december 31-én 296,91 forint/euro, 2014. december 31-én 314,89 forint/euro volt.

2014-ben továbbra is a legjelentősebb tartaléknövelő tétel az Európai Bizottságtól érkező eurotranszferek nettó állománya volt, emellett még a tartalékon elért eredmény növelte az állományt. Csökkentették viszont a devizatartalék állományát az ÁKK adósságkezeléssel kapcsolatos és egyéb műveletei, a MÁK nem adóssághfinanszírozáshoz kapcsolódó devizaműveletei és az eurolikviditást nyújtó euro/forint swaptenderek. Mindezek együttes eredményeként az euróban kifejezett devizatartalék 0,9 milliárd euróval nőtt 2014. december 31-re.

4.10. EGYÉB FORINT- ÉS DEVIZAKÖVETELÉSEK

Egyéb forintkövetelések

millió forint

Mérleg sor	Megnevezés	Állomány		Változás
		2013. 12. 31.	2014.12.31	
	Felügyeleti tevékenységből származó követelések	1 876	3 894	2 018
	Munkavállalói lakás- és személyi kölcsönök	479	1 154	675
	Egyéb bruttó forintkövetelések összesen	2 355	5 048	2 693
	Egyéb forintkövetelések értékvesztése	-1 728	-3 732	-2 004
I.3.	Egyéb forintkövetelések	627	1 316	689

A felügyeleti tevékenységből származó követelések a felügyeleti díjakat, bírságokat, valamint a késedelmi kamatokat tartalmazzák. Ezek túlfizetésekkel korigált állománya 3,9 milliárd forint volt 2014. december 31-én, melyre az MNB belső szabályozásának megfelelően 3,7 milliárd forint értékvesztés került elszámolásra. A PSZÁF korábbi gyakorlatához hasonlóan 2014-ben új elemként jelent meg az MNB által munkavállalóinak nyújtott személyi kölcsön és kamatkedvezményes lakáskölcsön, melyek együttes állománya év végén 1,2 milliárd forint volt. A PSZÁF integrációval átvett munkavállalói lakáskölcsönök állománya, mely 2013 végén 0,5 milliárd forint értékben szerepelt a mérlegben, 2014 áprilisában eladásra került.

Egyéb devizakövetelések

millió forint

Mérleg sor	Megnevezés	Állomány		Változás
		2013. 12. 31.	2014.12.31	
	IMF-kvóta forintban befizetett része	320 361	362 018	41 657
	Adósságtörlesztési céllal visszavásárolt kötvények	6 882	7 265	383
	Külföldi fedezeti ügyletek*	28 389	68 720	40 331
	Egyéb	674	500	-174
II.4.	Egyéb devizakövetelések	356 306	438 503	82 197

*A fedezeti célú származékos ügyletek átértékelési különbözete az MNB r.-nek megfelelően nettó módon szerepel a mérlegben.

Az IMF-kvóta forintban befizetett része a forint árfolyamának SDR-hez viszonyított 13 százalékos gyengülése miatt nőtt.

Az MNB által külföldön kibocsátott és később visszavásárolt kötvények sor már csak egy darab értékpapírt tartalmaz, melynek állománya a forint árfolyamának japán jennel szembeni 5,6 százalékos gyengülése miatt emelkedett.

A külföldi fedezeti ügyletek sor az MNB külfölddel kötött határidős ügyleteinek összevont követel egyenlegét foglalja magában.

4.11. EGYÉB BETÉTEK ÉS KÖTELEZETTSÉGEK

Egyéb forintkötelezettségek

millió forint

Mérleg sor	Megnevezés	Állomány		Változás
		2013. 12. 31.	2014.12.31	
	MNB kéthetes forintkötvények	5 169 021	0	-5 169 021
	Nemzetközi pénzügyi intézmények forintbetétei	3 667	25 910	22 243
	Egyéb kötelezettségek	2 644	6 162	3 518
VI.4.	Egyéb betétek és kötelezettségek	5 175 332	32 072	-5 143 260

Az egyéb betétek és kötelezettségek 2014. december 31-i egyenlege 5143,3 milliárd forinttal csökkent az előző év végi értékhez képest, ami szinte teljes egészében annak tudható be, hogy a kéthetes futamidejű MNB-forintkötvény 2014. augusztus 1-jétől jegybanki betétté alakult.

Egyéb devizakötelezettségek

millió forint

Mérleg sor	Megnevezés	Állomány		Változás
		2013. 12. 31.	2014.12.31	
	Kötvények	20 542	21 686	1 144
	Passzív repoügyletek	246 193	125 956	-120 237
	IMF-betétek	649 520	733 981	84 461
	Külföldi betétek és hitelek	28 560	158 821	130 261
	Egyéb kötelezettségek	318	383	65
VII.3.	Egyéb devizakötelezettségek	945 133	1 040 827	95 694

Az egyéb devizakötelezettségek állománya 2014. december 31-re 95,7 milliárd forinttal 1040,8 milliárd forintra emelkedett. Az IMF-tételek állománya 84,5 milliárd forinttal növekedett, ami egyrészt a forint árfolyamának SDR-hez viszonyított gyengülése, másrészt az évente egyszer – áprilisban – esedékes, az IMF által közölt hivatalos árfolyamra történő átállás miatt következett be. A külföldi betétek 130,3 milliárd forintos állománybővülését a piaci értékelésbe bevont határidős ügyletek volumenének számottevő növekedése okozta, ami az ügyletek piaci értékülönbözetének pénzügyi rendezésére szolgáló mark to market betétek állomány-növekedésében mutatkozott meg. Az előbbiekkal ellentétes irányba hatott a swapokhoz euroforrást biztosító passzív repoügyletek 2014. végi alacsonyabb állománya.

Egyéb devizakötelezettség hátralévő futamidő szerinti lejárat szerkezete

millió forint

Mérleg sor	Hátralévő futamidő	Állomány		Változás
		2013. 12. 31.	2014.12.31	
	- 1 éven belüli	595 433	668 484	73 051
	- 1-5 éves	20 542	0	-20 542
	- 5 éven túli	0	0	0
	- lejárat nélküli	329 158	372 343	43 185
VII.3.	Egyéb devizakötelezettségek	945 133	1 040 827	95 694

Egyéb devizakötelezettségek devizaszerkezete

millió forint

Sorszám	Megnevezés	Állomány		Változás
		2013. 12. 31.	2014.12.31	
1.	– USD	4 271	12 154	7 883
2.	– EUR	270 800	273 006	2 206
3.	– JPY	20 542	21 686	1 144
4.	– SDR	329 158	393 726	64 568
5.	– Egyéb	320 362	340 255	19 893
6.	Egyéb devizakötelezettségek	945 133	1 040 827	95 694

Az egyéb soron szereplő 340,3 milliárd forintos 2014. év végi állomány az IMF-kvóta átértékeléssel korrigált forintfedezetét tartalmazza. Az SDR-ben denominált tételek 64,6 milliárd forintos növekedését a forint árfolyamának SDR-hez viszonyított 13 százalékos gyengülése indokolta.

4.12. BEFEKTETETT ESZKÖZÖK

A befektetett eszközök az immateriális javakon, tárgyi eszközökön és beruházásokon (32,4 milliárd forint) túl a tulajdonosi részesedéseket (9,1 milliárd forint külföldi és 42,2 milliárd forint belföldi befektetés) is tartalmazzák.

Az immateriális javak, tárgyi eszközök, beruházások bruttó értékének, értékcsökkenésének és nettó értékének változása

millió forint

	Eszközcsoport						Immateriális javak, tárgyi eszközök és beruházások mindösszesen
	Immateriális javak		Tárgyi eszközök			Beruházások és beruházásra adott előlegek	
	Vagyoni értékű jogok, szellemi termékek	Fejlesztés alatt lévő szoftverek	Ingtatlanok	Berendezések	Bankjegy- és érme-gyűjtemény eszközei		
Bruttó érték alakulása							
2013. 12. 31.	11 315	44	12 368	12 016	237	481	36 461
Üzembe helyezés/Beszerzés	565	-4	15 362	3 567	2	889	20 381
Egyéb növekedés/Átsorolás	0	0	17	0	0	0	17
Selejt	-605	-3	-3	-1	0	-7	-619
Eladás	0	0	0	-231	0	0	-231
Térítés nélküli eszközátadás	0	0	0	-170	0	0	-170
Egyéb csökkenés/Átsorolás	-4	0	0	-169	-1	-1	-175
2014. 12. 31.	11 271	37	27 744	15 012	238	1 362	55 664
Értékcsökkenés részletezése							
2013. 12. 31.	9901	0	3 257	9 080	0	0	22 238
Terv szerinti értékcsökkenési leírás	590	0	595	925	0	0	2 110
Átsorolás miatti növekedés	0	0	9	0	0	0	9
Állományból történő kivezetés	-595	0	-2	-514	0	0	-1 111
Átsorolás miatti csökkenés	0	0	0	-9	0	0	-9
2014. 12. 31.	9 896	0	3 859	9 482	0	0	23 237
Nettó érték							
2013. 12. 31.	1 414	44	9 111	2 936	237	481	14 223
2014. 12. 31.	1 375	37	23 885	5 530	238	1 362	32 427
Változás	-39	-7	14 774	2 594	1	881	18 204

Az ingatlanok között jelenik meg a 2014 folyamán vásárolt – képzési és szabadidőközpontként szolgáló – tiszaroffi kastély, valamint az Eiffel Palace irodaház összesen bruttó 15,2 milliárd forint értékben. Az ingatlanokhoz kapcsolódóan átvett eszközök, berendezések értéke 3,1 milliárd forintos növekedést okozott a tárgyi eszközökben. A PSZÁF-tól átvett, állami tulajdonban lévő vagyonkezelt ingatlanok (3 épület és 2 telek) nettó értéke 2014. december 31-én 68 millió forint volt.

Külföldi befektetések és azok osztalékai

millió forint

Megnevezés	Tulajdoni hányad (%)		Könyv szerinti érték		Kapott osztalék*	
	2013. 12. 31.	2014.12.31	2013. 12. 31.	2014.12.31	2013	2014
BIS	1,43	1,43	6596	7294	920	650
<i>millió SDR</i>			10	10		
<i>millió CHF</i>			13,5	13,5		
Európai Központi Bank	1,37	1,38	1656	1764	–	–
<i>ezer EUR</i>			5578	5601		
SWIFT	0,02	0,02	2	3	0	0
<i>ezer EUR</i>			8,6	8,6		
Befektetések összesen			8254	9061	920	650

*Az adott évben pénzügyileg rendezett osztalék.

Az EKB tulajdonosi megoszlása 2014. december 31-én

2004. május 1-jén a Magyar Köztársaság csatlakozott az Európai Unióhoz, ezzel az MNB a Központi Bankok Európai Rendszerének (KBER) tagjává vált. A KBER az Európai Központi Bankból (EKB) és a 28 EU-tagállam jegybankjaiból áll. Az eurorendszert az EKB és az eurót már bevezetett tagállamok nemzeti jegybankjai alkotják.

Az EKB és a KBER Alapokmánya (a továbbiakban: Alapokmány) 28. szakaszának megfelelően az MNB egyben az EKB tulajdonosává is vált. A részesedés arányát és annak évente történő újraszámítását az Alapokmány 29. szakasza határozza meg az Európai Bizottság által megadott népességi és GDP-adatok alapján. A részesedés változhat még új ország Európai Unióhoz történő csatlakozásával, illetve tőkeemelés során.

Az Alapokmány 47. szakasza értelmében a nem eurozónabeli jegybankok befizetési kötelezettsége a mindenkori részesedésük 3,75 százaléka, ennyivel kell hozzájárulniuk az EKB működési költségeihez. Az MNB mint euroövezeten kívüli jegybank nem tarthat igényt az EKB felosztható nyereségéből való részesedésre, ugyanakkor az EKB veszteségét sem köteles finanszírozni.

Az MNB EKB-részesedése a mérleg „III. Banküzemi eszközök” során szerepel a „Befektetett eszközök” között. 2014. december 31-én a befektetés értéke – a befizetett tőke – az MNB mérlegében 5,6 millió euro volt.

Nemzeti Központi Bankok (NKB)	Jegyzett tőke	Befizetett tőke	Tőkejegyzési kulcs (%)
	ezer EUR		
Nationale Bank van België/ Banque Nationale de Belgique	268 222	268 222	2,4778
Deutsche Bundesbank	1 948 209	1 948 209	17,9973
Eesti Pank	20 871	20 871	0,1928
Central Bank of Ireland	125 646	125 646	1,1607
Bank of Greece	220 094	220 094	2,0332
Banco de España	957 028	957 028	8,8409
Banque de France	1 534 900	1 534 900	14,1792
Banca d'Italia	1 332 645	1 332 645	12,3108
Central Bank of Cyprus	16 378	16 378	0,1513
Latvijas Banka	30 537	30 537	0,2821
Banque centrale du Luxembourg	21 975	21 975	0,2030
Central Bank of Malta	7 015	7 015	0,0648
De Nederlandsche Bank	433 379	433 379	4,0035
Oesterreichische Nationalbank	212 506	212 506	1,9631
Banco de Portugal	188 723	188 723	1,7434
Banka Slovenije	37 400	37 400	0,3455
Národná banka Slovenska	83 623	83 623	0,7725
Suomen Pankki – Finlands Bank	136 005	136 005	1,2564
Euroövezetbeli NKB-k összesen	7 575 156	7 575 156	69,9783
Bulgarian National Bank	92 987	3 487	0,8590
Česká národní banka	174 012	6 525	1,6075
Danmarks Nationalbank	161 000	6 038	1,4873
Hrvatska narodna banka	65 199	2 445	0,6023
Lietuvos banka	44 729	1 677	0,4132
Magyar Nemzeti Bank	149 363	5 601	1,3798
Narodowy Bank Polski	554 565	20 796	5,1230
Banca Națională a României	281 710	10 564	2,6024
Sveriges riksbank	246 042	9 227	2,2729
Bank of England	1 480 244	55 509	13,6743
Euroövezeten kívüli NKB-k összesen	3 249 851	121 869	30,0217
Összes NKB	10 825 007	7 697 025	100,0000

Belföldi befektetések és azok osztalékai

millió forint

Megnevezés	Tulajdoni hányad (%)		Könyv szerinti érték		Kapott osztalék*	
	2013. 12. 31.	2014.12.31	2013. 12. 31.	2014.12.31	2013	2014
Pénzjegynyomda Zrt. 1055 Budapest, Markó utca 17.	100,0	100,0	8 927	8 927	0	0
Magyar Pénzverő Zrt. 1239 Budapest, Európa u. 1.	100,0	100,0	575	575	104	52
Pénzügyi Stabilitási és Felszámoló Nkft. 1071 Budapest Damjanich u. 11-15.	100**	100,0	50	50	–	–
MARK Magyar Reorganizációs és Követeléskezelő Zrt. 1054 Budapest, Szabadság tér 8-9.	–	100,0	–	21 700	–	0
MNB-Jóléti Kft. 1054 Budapest, Szabadság tér 8-9.	–	100,0	–	50	–	–
MNB-Biztonsági Zrt. 1054 Budapest, Szabadság tér 8-9.	–	100,0	–	200	–	0
GIRO Elszámolásforgalmi Zrt. 1054 Budapest, Vadász utca 31.	8,1	100,0	266	9 779	123	0
KELER Zrt. 1074 Budapest, Rákóczi út 70-72.	53,3	53,3	643	643	0	0
KELER KSZF Zrt. 1074 Budapest, Rákóczi út 70-72.	0,2	0,2	7	7	0	0
Budapesti Értéktőzsde Zrt. 1062 Budapest, Andrássy út 93.	6,9	6,9	321	321	39	39
Befektetések összesen			10 789	42 252	266	91

* Az adott évben pénzügyileg rendezett osztalék.
** A tulajdonosi jogok gyakorlójaként az MNB mutatta ki a könyveiben az állam tulajdonában álló üzletrészt.

A **Pénzjegynyomda Zrt.** a bankjegyek mellett okmányokat, adó- és zárjegyeket, értékpapírokat állít elő hazai és külföldi megrendelők számára. A vállalatnál végrehajtott fejlesztések lehetővé teszik a forintbankjegyek és okmányok gevői igényeket kielégítő korszerű, biztonságos gyártását. A társaság kiemelt stratégiai célja a forintbankjegyek megfelelő mennyiségben és kiváló minőségben történő gyártása, valamint a versenylőnyökre építve a bankjegygyártástól eltérő ágazatokban történő fokozott piaci megjelenés. E célrendszer hosszú távon biztosíthatja a Pénzjegynyomda növekedési pályán tartását, valamint a tulajdonosi érték megőrzését és növelését. 2015 márciusában az MNB Igazgatósága a Pénzjegynyomda alaptőkéjének 1,7 milliárd forintos felemeléséről döntött, melynek alapján 2015. március végéig 425 millió forint, szeptember végén pedig további 1275 millió forint pénzbeli hozzájárulásra kerül sor.

A **Magyar Pénzverő Zrt.** elsődleges feladata – az MNB megrendelése alapján – a készpénzforgalomhoz szükséges forgalmi pénzérmék és az MNB által kibocsátott emlékpénzérmék előállítás. A társaság szabad kapacitása-inak hasznosításával saját érmeprogramja és egyedi megrendelések alapján – törvényes fizetőeszköznek nem minősülő – emlék- és exporttermeket gyárt. Kereskedelmi tevékenysége keretében bel- és külföldön, nagy- és kiskereskedelmi értékesítés formájában forgalmazza a jegybank által kibocsátott emlékérméket, gyűjtői célú bankjegyeket, a saját kibocsátású érmekeket és befektetési arany-termékeket.

A **Pénzügyi Stabilitási és Felszámoló Nonprofit Kft.** (PSFN Kft.), korábbi nevén Hitelintézeti Felszámoló Nonprofit Kft., állami tulajdonban lévő üzletrésze 2014. február 25-én az MNB tv. alapján átadásra került az MNB-nek. A PSFN Kft. alapvetően a válságba került hitelintézetek és pénzügyi vállalkozások (továbbiakban intézmény) piacról történő rendezett kivezetésével kapcsolatos feladatokat látja el. Amennyiben egy intézmény stabilitása megrendül, úgy a társaság feladata a rendes működés helyreállítása érdekében eljáró felügyeleti biztosok kijelölése és munkájuk támogatása. Ha pedig az intézmény már nem terelhető vissza a rendes működési keretek közé, akkor a PSFN Kft. fizetéképtelen intézmények esetén felszámolási eljárás, fizetőképes intézmények esetén pedig végelszámolási eljárás keretében gondoskodik a megszüntetésükről. 2014 második felében jelentősen kibővült a PSFN Kft. irányítása alatt álló szervezetek köre, ezzel összefüggésben a társaság dolgozói létszámát

és infrastruktúráját fokozatosan fejleszteni kell, illetőleg újfajta válságkezelési megoldások kidolgozására is mutatkozik igény és lehetőség. Hosszabb távon a társaság stratégiai célja egy olyan korszerű szakmai szemléletmód és eljárásrendszer kialakítása, amelyből a piacon működő tisztességes eljárásra törekvő felszámoló vállalkozások is meríthetnek.

A Magyar Reorganizációs és Követeléskezelő (MARK) Zrt. elsődleges célja, hogy felgyorsítsa a magyar bankrendszer rossz minőségű kereskedelmi ingatlanhiteleinek leépítését. Az eszközkezelő a bankoknál lévő problémás, nem (stabilan) teljesítő kereskedelmi ingatlan-hitelporfóliók átvételével megszabadítja a bankrendszert a rosszul teljesítő eszközeitől. A hitelkínálati korlátok oldásával a társaság hozzájárulhat a pénzügyi stabilitás erősödéséhez, javíthatja a hitelcsatorna hatékonyságát, és így a monetáris transzmissziós mechanizmust, valamint támogatni tudja az inflációs cél elérését. Célkitűzés a teljes bankrendszer releváns portfóliójának megtisztítása a 2008-as gazdasági válság túlhevült állapotában finanszírozott, jelen körülmények között nehezen, vagy egyáltalán nem megtérülő projekthiteleitől. A MARK támogatja az MNB törvényi feladatainak ellátását: erősíti a pénzügyi stabilitást, jelentősen javítja monetáris politikájának hatékonyságát, valamint az előbb felsorolt két mandátumának megsértése nélkül támogatni tudja a kormány gazdaságpolitikáját.

Az **MNB-Jóléti Humán Szolgáltató és Üzemeltető Kft.** feladata az MNB tulajdonában álló Tiszaroffi Kastélyszálló fenntartása és üzemeltetése, valamint az MNB által meghatározott üdültetési és egyéb szolgáltatások – konferenciák, oktatások, továbbképzések, kihelyezett testületi ülések – helyszínen történő, megfelelő színvonalú biztosítása. A befektetés könyv szerinti értéke 2015 márciusában 70 millió forintra emelkedett a 20 millió forintos törzstőkeemelés hatására.

Az **MNB-Biztonsági Zrt.** tevékenységét 2015. március 1-jétől kezdi meg. A társaság alapvetően az MNB hivatali objektumai és helyiségei – jogszabályi kötelezettség szerinti fegyveres biztonsági őrséggel történő – élőerős őrzés-védelmét fogja végezni, valamint részt fog venni a pénz- és értékszállítási feladatok végrehajtásában. MNB-n kívülálló, harmadik fél számára a társaság nem nyújt szolgáltatást. A feladatok sikeres végrehajtásának elengedhetetlen feltétele a magas színvonalon kiképzett, átlagon felüli szaktudással és képességekkel rendelkező őrszemélyzet biztosítása. Ennek érdekében a társaság kiemelt figyelmet fordít a fegyveres biztonsági őrség oktatására, kiképzésére és továbbképzésére. 2015 februárjában a befektetés könyv szerinti értéke 740 millió forintra emelkedett a tőketartalék javára történő 540 millió forintos befizetéssel.

A **GIRO Elszámolásforgalmi Zrt.** üzemelteti a belföldi forintátutalások és beszedések bankközi elszámolását végző fizetési rendszert, a Bankközi Klíring Rendszert, ezenfelül információnyújtási, informatikai, kommunikációs hálózati, valamint hitelesítési szolgáltatást nyújt banki és állami partnerei számára. A társaság 2014 júliusára az MNB kizárólagos tulajdonába került, megújuló stratégiájában többek között a következő jegybanki célok jutnak szerephez: stabil, biztonságos működés; a jelenlegi elszámolásforgalmi szolgáltatások fejlesztése; új elszámolásforgalmi szolgáltatások bevezetése; valamint az elszámolásforgalmi díjak versenyképességének növelése.

Belföldi befektetések főbb mutatószámai

Az Éves jelentés elkészítésekor a legfrissebb és a könyvvizsgálatra kötelezett, 100 százalékos leányvállalatok esetében már auditált adatok szerepelnek a következő táblázatokban.

millió forint

Gazdasági társaság neve	Jegyzett tőke	Tartalékok	Mérleg szerinti eredmény	Saját tőke	Adózott eredmény
	2014.12.31	2014.12.31	2014.12.31	2014.12.31	2014
Pénzjegynyomda Zrt.	8 927	1 879	889	11 695	889
Magyar Pénzverő Zrt.	575	469	59	1 103	59
Pénzügyi Stabilitási és Felszámoló Nkft.	50	3	0	53	0
MARK Zrt.	200	21 500	19	21 719	19
MNB-Jóléti Kft.	50	0	0	50	0
MNB-Biztonsági Zrt.	200	0	-40	160	-40
GIRO Elszámolás-forgalmi Zrt.	2 496	4 692	952	8 140	952
KELER Zrt.	4 500	19 626	1 612	25 738	1 612
KELER KSZF Zrt.	1 823	3 386	189	5 398	189
Budapesti Értéktőzsde Zrt.	541	4 926	520	5 987	520

millió forint

Gazdasági társaság neve	Értékesítés nettó árbevétele		Pénzügyi tevékenység bevételei		Egyéb bevételek		Rendkívüli bevételek	
	2013	2014	2013	2014	2013	2014	2013	2014
Pénzjegynyomda Zrt.	6758	7433	94	75	14	37	3	919**
Magyar Pénzverő Zrt.	1840	2034	9	11	1	10	0	0
Pénzügyi Stabilitási és Felszámoló Nkft.	73	32	0	1	267	407	0	0
MARK Zrt.	-	-	-	76	-	0	-	0
MNB-Jóléti Kft.	-	107	-	0	-	0	-	0
MNB-Biztonsági Zrt.	-	0	-	0	-	0	-	0
GIRO Elszámolásforgalmi Zrt.	-	-	4 234	4 035	1529	1443	0	0
KELER Zrt.	-	-	10 655	8 737	316	339	513	0
KELER KSZF Zrt.	792	901	196	131	31	84	5	0
Budapesti Értéktőzsde Zrt.	2281*	2072*	34	36	71	37	0	0

* Tőzsdei tevékenységből származó bevétel.

** A Diósgyőri Papírgyár tőkeleszállításának rendkívüli ráfordításokkal csökkentett nettó eredményhatása 52 millió forint volt.

fő

Gazdasági társaság neve	Átlagos állományi létszám	
	2013	2014
Pénzjegynyomda Zrt.	298	321
Magyar Pénzverő Zrt.	38	39
Pénzügyi Stabilitási és Felszámoló Nkft.	24	27
MARK Zrt.	–	11
MNB-Jóléti Kft.	–	20
MNB-Biztonsági Zrt.	–	13
GIRO Elszámolásforgalmi Zrt.	133	136
KELER Zrt.	125	122
KELER KSZF Zrt.	10	16
Budapesti Értéktőzsde Zrt.	53	44

Az MNB követelései és kötelezettségei a kapcsolt vállalkozásokkal szemben

millió forint

Gazdasági társaság neve	Követelés	Kötelezettség
	2014.12.31	2014.12.31
Pénzjegynyomda Zrt.	0	890
Magyar Pénzverő Zrt.	23	0
Pénzügyi Stabilitási és Felszámoló Nkft.	0	0
MARK Zrt.	0	0
MNB-Jóléti Kft.	70	0
MNB-Biztonsági Zrt.	0	0
GIRO Elszámolásforgalmi Zrt.	0	2
KELER Zrt.	0	0
KELER KSZF Zrt.	0	0
Budapesti Értéktőzsde Zrt.	0	2
Összesen	93	894

A táblázatban szereplő követelések és kötelezettségek rövid lejáratúak.

4.13. CÉLTARTALÉK ÉS ÉRTÉKVESZTÉS

millió forint

Kapcsolódó mérlegsor	Megnevezés	2013. 12. 31.	Évközi változások		2014.12.31
		Értékvesztés/ céltartalék összege	Képzés (+)	Felhasználás/ visszairás (-)	Értékvesztés/ céltartalék összege
1	2	3	4	5	3+4+5
I.2.	Hitelintézetekkel szembeni forintkövetelések	0	1 455	0	1 455
I.3.	Egyéb forintkövetelések	1 728	2 004	0	3 732
II.4.	Egyéb devizakövetelések	134	1	-117	18
III.	Befektetett eszközök	55	0	0	55
III.	Egyéb eszközök	25	0	-3	22
VIII.	Kötelezettségek	4 075	1 464	-1 272	4 267
	– peres ügyek	1 433	581	-296	1 718
	– származékos ügyletek	2 093	866	-515	2 444
	– kötvénykölcsönzés	549	17	-461	105
	Összesen	6 017	4 924	-1 392	9 549

A céltartalék és értékvesztés állománya 2014-ben nettó értékben 3532 millió forinttal, 9549 millió forintra emelkedett.

A hitelintézetekkel szembeni forintkövetelésekre – a várható megtérülés alapján – 1455 millió forint értékvesztés megképzésére került sor.

A felügyeleti tevékenységből származó követelésekre a negyedéves minősítések alkalmával összesen 2002 millió forint, egyéb forintkövetelésekre további 2 millió forint értékvesztésképzése történt 2014-ben.

Az egyéb devizakövetelésekre képzett értékvesztésből 117 millió forint a tartozás rendezése miatt teljes egészében visszairásra került. A fennmaradó állomány ártértékelés miatt 1 millió forinttal emelkedett.

Az egyéb banküzemi eszközök esetében a követelések megtérülése, illetve leírása 3 millió forint értékvesztés-visszairást, -felhasználást indokolt 2014 végén.

A folyamatban lévő peres ügyekből származó függő kötelezettségekre 1718 millió forint céltartalék megképzése volt indokolt 2014. december 31-én, így a 2013 végi állapothoz képest összességében 296 millió forint céltartalék felszabadítására, valamint 581 millió forint céltartalék képzésére került sor.

Az egyéb célú származékos ügyletekre – a piaci értékben bekövetkező változások miatt – 866 millió forint céltartalékképzés mellett 515 millió forint céltartalék felszabadítására került sor 2014 folyamán.

A nemzetközi értékpapír-kölcsönzési szerződések szerint a kapott fedezet értékpapírokba való –ügynökök általi – befektetéséből származó esetleges veszteség teljes egészében az MNB-t terheli. Erre a veszteségre mint jövőbeni kötelezettségre – az óvatosság elvéből adódóan – céltartalékot kell képezni. A 2013. év végi 549 millió forintos kötvénykölcsönzésre elszámolt céltartalék-állomány egyenlege 105 millió forintra mérséklődött 2014. december 31-re, aminek hátterében egyrészt a céltartalékképzés alapjául szolgáló értékpapírok állományának csökkenése, másrészt a papírok túlnyomó részének javuló piaci megítélése áll.

4.14. AKTÍV ÉS PASSZÍV IDŐBELI ELHATÁROLÁSOK

millió forint

Mérlegsor	Megnevezés	Állomány		Változás
		2013. 12. 31.	2014.12.31	
	Bankügyletek miatt	136 015	111 765	-24 250
	Belső gazdálkodás miatt	97	239	142
IV.	Aktív időbeli elhatárolások	136 112	112 004	-24 108
	Bankügyletek miatt	27 176	30 969	3 793
	Belső gazdálkodás miatt	114	485	371
X.	Passzív időbeli elhatárolások	27 290	31 454	4 164

Az aktív és passzív időbeli elhatárolások elsősorban kamat- és kamatjellegű bevételek, illetve ráfordítások, amelyek közgazdaságilag a tárgyidőszakot érintik, a pénzügyi teljesítés időpontjától függetlenül.

4.15. SAJÁT TŐKE ALAKULÁSA

millió forint

Mérleg sor	Megnevezés	2013. 12. 31.	Évközi változás	2014.12.31
XI.1.	Jegyzett tőke	10 000	0	10 000
XI.2.	Eredménytartalék	9 762	26 295	36 057
XI.3.	Értékelési tartalék	0	0	0
XI.4.	Forintárfolyam kiegyenlítési tartaléka	509 603	8 381	517 984
XI.5.	Deviza-értékpapírok kiegyenlítési tartaléka	-91 100	145 577	54 477
XI.6.	Mérleg szerinti eredmény	26 295	1 065	27 360
XI.	Saját tőke	464 560	181 318	645 878

A jegyzett tőke 1 db tízmilliárd forint névértékű névre szóló részvényből áll.

Az MNB tv. szerint az MNB osztalékfizetéséről az igazgatóság határoz. Az igazgatóság döntése alapján az MNB 2014. évi eredményéből és eredménytartalékából osztalékot nem fizet.

A kiegyenlítési tartalékokról bővebben lásd a 4.16. pontot.

4.16. A KIEGYENLÍTÉSI TARTALÉKOK ALAKULÁSA

millió forint

Mérleg sor	Megnevezés	2013. 12. 31.	2014.12.31	Változás
XI.4.	Forintárfolyam kiegyenlítési tartaléka	509 603	517 984	8 381
XI.5.	Deviza-értékpapírok kiegyenlítési tartaléka	-91 100	54 477	145 577
	Kiegyenlítési tartalékok összesen	418 503	572 461	153 958

A forint hivatalos árfolyama 2014-ben 296,91 és 316,61 forint/euro közötti intervallumban mozgott. Legalacsonyabb értékét év elején érte el, a legmagasabbat szeptember első felében. A 2013. december 31-i árfolyamhoz képest 6,1 százalékos gyengülés következett be, 2014. december 31-én az árfolyam 314,89 forint/euro volt. Az átlagos bekerülési árfolyam 12,27 forinttal 293,42 forint/euróra gyengült. Mindezek következtében a hivatalos és a bekerülési árfolyam eltérése az előző év végéhez képest nagyobb volt (15,76 forint/euróról 21,47 forint/euróra nőtt), így a devizatételek hivatalos és átlagos bekerülési árfolyamon számított értékének különbözetéből adódó forintárfolyam kiegyenlítési tartalék 8,4 milliárd forinttal 518 milliárd forintra emelkedett.

A deviza-értékpapírok kiegyenlítési tartaléka az amortizáció bevezetése következtében 2014 végétől a piaci érték és az amortizált bekerülési érték különbségeként határozható meg. 2014. december 31-én az MNB portfóliójában lévő értékpapírok piaci értékkülönbözete 54,5 milliárd forint egyenleget mutatott. A 2013. év végi egyenleghöz képest bekövetkezett 145,6 milliárd forintos pozitív változásból 100 milliárd forintot tett ki a külföldi kamatozó értékpapírok bekerüléskori árfolyam-különbszetének átállás napjáig időarányosan – a kamatjellegű eredményben – elszámolt amortizációja.

A központi költségvetésnek – az MNB tv. alapján – nem keletkezett térítési kötelezettsége, tekintettel arra, hogy a deviza-értékpapírok kiegyenlítési tartalékának és a forintárfolyam kiegyenlítési tartalékának összevont egyenlege pozitív volt.

A forint éves árfolyamváltozásának mértéke

forint/euro

Dátum	MNB hivatalos devizaárfolyam	Átlagos bekerülési árfolyam
2013.12.31	296,91	281,15
2014.12.31	314,89	293,42
Éves átértékelődés*		
2013-ban	-1,9%	
2014-ben	-6,1%	

* Magyarázat: + felértékelődés / – leértékelődés.

4.17. AZ MNB MÉRLEG ALATTI KÖTELEZETTSÉGEI ÉS JELENTŐS EGYÉB MÉRLEG ALATTI TÉTELEI

Fedezeti és egyéb célú származékos ügyletekből származó kötelezettségek a kapcsolódó követelésekkel

millió forint

Sorszám	Megnevezés	2013. 12. 31.			2014.12.31		
		Követelés	Kötelezettség	Nettó piaci érték	Követelés	Kötelezettség	Nettó piaci érték*
1.	Kamatswapügyletek	1 120 668	1 120 668	-20 015	1 706 451	1 706 451	1 579
2.	Kötvényfutures ügyletek	0	268 230	745	0	253 725	-842
3.	Devizaswap- és termin ügyletek	1 412 604	1 385 476	27 449	4 545 709	4 478 330	62 573
4.	Kamatkozó devizaswapügyletek (tőkecsere nélküli ügyletek is)	1 365 134	1 360 789	21 552	3 323 474	3 384 534	-123 142
5.	Fedezeti ügyletek összesen (1+2+3+4)	3 898 406	4 135 163	29 731	9 575 634	9 823 040	-59 832
6.	CDS-ügyletek	178 146	178 146	-2 075	188 934	188 934	-1 578
7.	Devizaswap és termin ügyletek	2 562	2 564	-2	3 149	3 154	-9
8.	Egyéb célú származékos ügyletek összesen (6+7)	180 708	180 710	-2 077	192 083	192 088	-1 587
9.	Összesen (5+8)	4 079 114	4 315 873	27 654	9 767 717	10 015 128	-61 419

* Mérleg fordulónapi kiértékelés alapján

A táblázat teljes körűen tartalmazza a származékos ügyletekhez kapcsolódó mérleg alatti kötelezettségeket, ezáltal azokat a fedezeti célú devizaswap, kamatozó devizaswap- és terminügyleteket is, melyek a nettó devizapozíció részét képezve – a tőkecsere nélküli kamatozó devizaswapügyletek kivételével – a mérlegben is szerepelnek. A fedezeti ügyletek a nettó devizapozícióban a keresztárfolyam-ingadozások, illetve kamatlábváltozások miatt felmerülő kockázatot csökkentik, és segítenek a Monetáris Tanács által elfogadott irányadó (benchmark) devizaszerkezet kialakításában.

A kamatswapügyletek között a jegybanknak az ÁKK-val kötött ügyletei is szerepelnek, amelyek a devizaadósság kamatkockázatának csökkentésére szolgálnak, és ezeket az MNB a tőkepiacon ellenügylettel fedezi. Továbbá 2014 során az MNB kamatswapügylet tendereket bonyolított le belföldi hitelintézetekkel, az elfogadott ügyletek 3 és 5 éves lejáratúak.

A kötvényfutures ügyletek a tartalékportfóliók durationjét csökkentő fedezeti célú, éven belüli ügyletek.

A devizaárfolyam-kockázat fedezésének fő eszközei a devizaswap- és terminügyletek. Az MNB által kívánatosnak tartott kamatstruktúra beállítását célozzák a konkrét kötvénykibocsátásokhoz rendelt fedezeti célú kamatswapügyletek.

2014-ben a lakossági devizahitelek kivezetéséhez az MNB spot devizaadási ügyletekkel biztosította a szükséges devizamennyiséget a bankrendszer számára, mely ügyleteket ellentétes irányú, görgethető egyhetes devizaswapügyletek igénybevételének lehetőségével egészített ki. Ezen túlmenően az MNB a belföldi hitelintézetekkel éven túli lejáratú kamatozó devizaswap-ügyleteket is kötött a forintosításhoz szükséges deviza biztosítására.

A kamatozó devizaswapügyletek állományából 2014. december 31-én 16 százalékot képviseltek a 2013. februárban és novemberben kötött tőkecsere nélküli ügyletek.

A CDS-ügyletek (hitel-nemfizetési swap) között két referencia-értékpapír hitelkockázatának csökkentése érdekében kötött ügyletek szerepelnek 2016. évi lejáratokkal.

Az egyéb célú devizaswap- és terminügyletek devizaárfolyam-várakozásokon alapuló – a megfelelő devizapozíció érdekében kötött – éven belüli (1-2 hónapos lejáratú) devizacsere-ügyletek.

A származékos ügyletekből eredő kötelezettségek hátralévő futamidő szerinti lejárat szerkezete

millió forint

Sorszám	Hátralévő futamidő	Állomány		Változás
		2013. 12. 31.	2014.12.31	
	– 1 éven belüli	1 683 756	5 128 008	3 444 252
	– 1–5 év	855 874	2 795 580	1 939 706
	– 5 éven túli	1 595 533	1 899 452	303 919
1.	Fedezeti ügyletek	4 135 163	9 823 040	5 687 877
	– 1 éven belüli	2 564	3 154	590
	– 1–5 év	178 146	188 934	10 788
	– 5 éven túli	0	0	0
2.	Egyéb célú származékos műveletek	180 710	192 088	11 378
3.	Összesen (1+2)	4 315 873	10 015 128	5 699 255

Mérleg alatti egyéb kötelezettségek

millió forint

Sorszám	Megnevezés	Állomány		Változás
		2013. 12. 31.	2014.12.31	
1.	NHP fennmaradó lehívható hitelkeret	31 629	43 747	12 118
2.	Peres ügyekhez kapcsolódó függő kötelezettség	2 935	3 557	622
3.	Garanciák	1 364	1 634	270
4.	Egyéb mérleg alatti kötelezettségek	11	11	0
5.	Összesen (1+2+3+4)	35 939	48 949	13 010

Az NHP fennmaradó lehívható hitelkeret a kereskedelmi bankok által a Növekedési Hitelprogram I. és II. pillérén belül megkötött, de folyósításra nem került hitelösszeget mutatja.

A peres ügyekhez kapcsolódó függő kötelezettség a céltartalékképzés alá vont perek nyilvántartására szolgál. A perek nagy része a felügyeleti tevékenységhez kötődik, melyek bírsághatározatok ellen indított, illetve kártérítési pereket foglalnak magukban.

A garanciák sor olyan exportgaranciákat tartalmaz, amelyekhez minden esetben reverzális szerződés kapcsolódik. Az MNB a garancia lehívásakor – szükség esetén – élhet a viszontgarancia jogával. 2014-ben az MNB 1 darab garancia alól mentesült, a növekedés árfolyamváltozás következménye.

Mérleg alatti egyéb kötelezettségek hátralévő futamidő szerinti lejárat szerkezete

millió forint

Sorszám	Hátralévő futamidő	Állomány		Változás
		2013. 12. 31.	2014.12.31	
	– 1 éven belüli	34 603	47 348	12 745
	– 1–5 év	38	44	6
	– 5 éven túli	0	0	0
	– lejárat nélküli	1 298	1 557	259
1.	Egyéb kötelezettségek összesen	35 939	48 949	13 010

Értékpapírügyletek mérleg alatti nyilvántartása

millió forint

Sorszám	Megnevezés	Állomány		Változás
		2013. 12. 31.	2014.12.31	
1.	Kölcsönadott értékpapírok névértéke	607 596	613 892	6 296
	– elszámolóházon keresztül (garantált)	16 969	35 093	18 124
	– ügynökön keresztül (fedezettel)	590 627	578 799	–11 828
2.	Értékpapír-kölcsönügyletből származó nem pénzbeli fedezet bekerülési értéke	133 544	126 627	–6 917
3.	Értékpapír-kölcsönügyletből származó pénzbeli fedezetből eszközölt befektetés			
	– bekerülési értéke	477 018	471 300	–5 718
	– piaci értéke	476 469	471 196	–5 273
4.	Aktív repo keretében vásárolt értékpapírok névértéke	286 845	203 861	–82 984
5.	Passzív repo keretében eladott és ECB repo ügyletekhez zárolt értékpapírok névértéke	381 232	113 338	–267 894

4.18. NETTÓ KAMATEREDMÉNY ÉS A PÉNZÜGYI MŰVELETEK REALIZÁLT EREDMÉNYE

Nettó forint és deviza kamat- és kamatjellegű eredmény

millió forint

Er.kím. sora	Megnevezés	2013	2014	Változás
1	2	3	4	4-3
(I.1.+II.2.)–(X.1.+XI.1.)	Központi költségvetés	–17 235	–24 575	–7 340
(I.2.+II.3.)–(X.2.+XI.2.)	Hítelinézetek	–12 750	–51 276	–38 526
(I.3.+II.1.+II.4.)–(X.3.+XI.3.)	Egyéb	–17 132	84 354	101 486
	Nettó kamateredmény	–47 117	8 503	55 620
	Forint-értékpapírok	400	611	211
	Deviza-értékpapírok	0	–99 952	–99 952
	Származékos ügyletek*	–2 696	4 575	7 271
	Egyéb	–18	–16	2
(I.4.+II.5.)–(X.4.+XI.4.)	Nettó kamatjellegű eredmény	–2 314	–94 782	–92 468
(I.+II.)–(X.+XI.)	Nettó kamat- és kamatjellegű eredmény összesen	–49 431	–86 279	–36 848

* A fedezeti és egyéb célú származékos ügyletek részletezését lásd az alpont utolsó táblázatában.

2014-ben a nettó kamat- és kamatjellegű eredmény 86,3 milliárd forint veszteség volt, ami a 2013. évi 49,4 milliárd forintos vesztséghez képest 36,8 milliárd forint eredményromlást jelent.

A nettó kamateredmény az előző évhez képest 55,6 milliárd forinttal javult, elsősorban a jegybanki átlagos alapkamat csökkenése miatt.

Az eredményt javították:

- a jegybanki irányadó instrumentumra (2014. augusztusig az MNB által kibocsátott kéthetes forintkötvények után, augusztustól a kéthetes pénzüpiaci forintbetét után) fizetett 77 milliárd forinttal alacsonyabb kamatráfordítás;
- az egyéb devizakötelezettségek kamatráfordításának 7,2 milliárd forintos csökkenése, részben az MNB által korábban kibocsátott devizakötvények lejáratára, részben az IMF-hitel 2013. augusztusi törlesztése miatt.

Az eredményt rontotta:

- a devizatartalék után kapott, a 2013. évinél 22,4 milliárd forinttal alacsonyabb kamatbevétel;
- a hitelintézeteknek nyújtott hitelek és a jelzáloglevelek utáni kamatbevételek 6,7 milliárd forintos csökkenése;
- a központi költségvetés forint- és devizabetétei után fizetett, az előző évinél összesen 4 milliárd forinttal magasabb kamat az emelkedő betétállomány hatására;
- a forint államkötvények kamatbevételének 3,3 milliárd forintos csökkenése részben a papírok lejáratára, részben az alacsonyabb kamatok miatt;

A nettó kamatjellegű eredmény 92,5 milliárd forinttal romlott főként az értékpapírok beszerzési árfolyamkülönbségének elszámolására vonatkozó új szabályozásra való áttérés egyszeri hatásaként. Az elszámolási szabályok változásáról lásd még a 4.1.1. pontot.

A kamatjellegű eredményben megjelenő fedezeti és egyéb célú származékos ügyletek eredményének részletezése

millió forint

Sorszám	Megnevezés	2013	2014	Változás
1.	– kamatozó devizaswapok kamatbevétele	33 380	51 164	17 784
2.	– fedezeti kamatswapok bevétel jellegű kamatkülönbözete	4 866	11 096	6 230
3.	– fedezeti devizaswapok kamatbevétele	2 501	3 614	1 113
4.	– fedezeti forward ügyletek kamatbevétele	550	14 479	13 929
5.	– fedezeti futures-ügyletek kamatbevétele	2 621	298	–2 323
6.	– fedezeti swapügyletek kamatjellegű bevétele	0	0	0
7.	– fedezeti opciós ügyletek díjbevétele	0	151	151
8.	– egyéb célú ügyletek kamat- és kamatjellegű bevétele	1 365	653	–712
9.	Származékos ügyletekből származó bevételek (1+2+3+4+5+6+7+8)	45 283	81 455	36 172
10.	– kamatozó devizaswapok kamatráfordítása	39 271	63 758	24 487
11.	– fedezeti kamatswapok ráfordítás jellegű kamatkülönbözete	0	0	0
12.	– fedezeti devizaswapok kamatráfordítása	2 864	3 276	412
13.	– fedezeti forward ügyletek kamatráfordítása	21	62	41
14.	– fedezeti futures-ügyletek kamatráfordítása	791	9 674	8 883
15.	– fedezeti swapügyletek kamatjellegű vesztesége	4 147	0	–4 147
16.	– fedezeti opciós ügyletek díjráfordítása	0	0	0
17.	– egyéb célú ügyletek kamat- és kamatjellegű ráfordítása	885	110	–775
18.	Származékos ügyletekből származó ráfordítások (10+11+12+13+14+15+16+17)	47 979	76 880	28 901
19.	– kamatozó devizaswapok kamateredménye (1-10)	–5 891	–12 594	–6 703
20.	– fedezeti kamatswapok kamateredménye (2-11)	4 866	11 096	6 230
21.	– fedezeti devizaswapok kamateredménye (3-12)	–363	338	701
22.	– fedezeti forward ügyletek kamateredménye (4-13)	529	14 417	13 888
23.	– fedezeti futures-ügyletek kamateredménye (5-14)	1 830	–9 376	–11 206
24.	– fedezeti swapügyletek kamatjellegű eredménye (6-15)	–4 147	0	4 147
25.	– fedezeti opciós ügyletek kamatjellegű eredménye (7-16)	0	151	151
26.	– egyéb célú ügyletek kamat- és kamatjellegű eredménye (8-17)	480	543	63
27.	Származékos ügyletek nettó eredménye (9-18)	–2 696	4 575	7 271

A kamatozó devizaswapok között külföldi partnerekkel, az ÁKK-val, valamint belföldi hitelintézetekkel kötött ügyletek szerepelnek. A külföldi partnerekkel kötött ügyletek döntően az MNB által korábban külföldön kibocsátott kötvények árfolyam- és kamatkockázatának fedezésére szolgálnak. Az ÁKK-val kötött ügyletek állománya 2014-ben számottevően nem változott, a devizahozamok (euro- és dollárhozamok) alakulása kedvezőtlenül hatott az eredményre. A belföldi hitelintézetekkel kötött ügyletek állománya az NHP-hoz kapcsolódó, valamint a lakossági devizahitelek kivezetéséhez kapcsolódó ügyletek miatt jelentősen meghaladta a 2013. év végi állományt. A kamatozó devizaswapok nettó kamateredménye 12,6 milliárd forint veszteség volt, 2013-hoz képest 6,7 milliárd forinttal romlott.

A kamatswapok kamateredményének 6,2 milliárd forintos emelkedését az ügyletek számának növekedése és a devizahozamok kedvező alakulása okozta.

A fedezeti devizaswapok külföldi partnerekkel, az ÁKK-val, valamint belföldi hitelintézetekkel kötött rövid lejáratú ügyleteket tartalmaznak. Kamateredményük 0,7 milliárd forinttal javult, nagyrészt a lakossági devizahitelek kivezetéséhez kapcsolódóan kötött ügyletek hatására.

A fedezeti célú forwardügyletek állománya az ÁKK márciusi devizakötvény-kibocsátásához kapcsolódóan kötött ügyletek miatt megemelkedett, és 2014-ben jóval meghaladta a 2013. évi átlagos állományát. A jelentős állományon keletkező kamatkülönbözet okozta a forwardügyletek kamateredményének 13,9 milliárd forintos növekedését.

A fedezeti célú futures-ügyletek kamateredménye 11,2 milliárd forinttal romlott a kötvényfutures-ügyletek kamatráfordításának emelkedése miatt.

Pénzügyi műveletek realizált eredménye

millió forint

Er.kim. sora	Megnevezés	2013	2014	Változás
IV.	Pénzügyi műveletek realizált nyeresége	26 221	3 435	-22 786
XIV.	Pénzügyi műveletek realizált vesztesége	138 819	123 012	-15 807
IV.-XIV.	Pénzügyi műveletek realizált eredménye	-112 598	-119 577	-6 979

A pénzügyi műveletekből származó nyereség és veszteség a deviza- és forint-értékpapírok értékesítéséből és lejáratából származó realizált nyereségeket és veszteségeket, valamint az értékpapír-kölcsönzésből származó befektetések értékesítésekor realizált eredményt, továbbá a CDS-ügyletekhez kapcsolódó eredménytégeket tartalmazza.

2014-ben a pénzügyi műveletek realizált vesztesége 119,6 milliárd forint volt, az előző évhez képest 7 milliárd forinttal romlott. A veszteség főként a névérték felett, magas kupponnal vásárolt értékpapírok lejáratakor keletkezett.

4.19. A DEVIZAÁLLOMÁNYOK ÁTÉRTÉKELÉSÉBŐL SZÁRMAZÓ EREDMÉNY ÖSSZETEVŐI

millió forint

Megnevezés	2013	2014
Árfolyamváltozásból származó eredmény (realizált és konverziós)*	200 339	510 989
Kiegyenlítési tartalék** változása a mérlegben (nem realizált átértékelési eredmény)	-54 438	8 381
Árfolyamváltozásból származó teljes hatás	145 901	519 370

* Eredménykimutatás sora: III.–XII.
 ** A forintárfolyam-kiegyenlítési tartalék (XI.4. mérleg sor).

A forint árfolyamának változása következtében a teljes nettó átértékelési hatás 2014-ben 519,4 milliárd forint nyereség volt. A napi nettó devizapozíció csökkenésével együtt járó értékesítések során az MNB 511 milliárd forint nyereséget realizált, míg 8,4 milliárd forint nem realizált árfolyamnyereség a forintárfolyam-kiegyenlítési tartalékot növelte.

A kiegyenlítési tartalékról lásd még a 4.16. pontot.

4.20. BANKJEGY- ÉS ÉRMEGYÁRTÁS KÖLTSÉGE

millió forint

Er.kim. sora	Megnevezés	2013	2014	Változás
	Bankjeggyártási költség	2 864	3 660	796
	Forgalmi érmeverés költsége	1 027	1 159	132
	Emlékérmeverés költsége	266	369	103
XIII.	Bankjegy- és érmegyártás költsége	4 157	5 188	1 031

2014-ben a bankjegy- és érmegyártás költsége 5,2 milliárd forint volt, mely 24,8 százalékkal haladta meg az előző évit. Ezen belül a bankjegyek gyártási költsége 27,8 százalékkal növekedett, ez leginkább a bankjegy-kibocsátási program miatt megnövekvő gyártási szükségletre vezethető vissza. A forgalmi érmeverés költsége 12,9 százalékkal nőtt, mivel emelkedett az egyes érmecímletek darabára az előző évhez képest. Az emlékérmék esetében a 38,7 százalékos költségnövekedést egyrészt az okozta, hogy az emlékérmék 2014-ben legyártott darabszáma az előző évi mennyiségnek közel háromszorosára növekedett, köszönhetően az ezüst és a színes-fém érmék iránti bővülő keresletnek, másrészt míg 2013-ban nyolc, addig 2014-ben tizenhárom emlékérmé került kibocsátásra.

4.21. EGYÉB EREDMÉNY

millió forint

Er.kim. sora	Megnevezés	2013	2014	Változás
V.1.	Jutalékbevételek	1 423	936	-487
XV.1.	Jutalékráfordítások	755	837	82
	Jutalékeredmény összesen	668	99	-569
V.2.	Jutaléktól eltérő egyéb bevétel	6 343	1 588	-4 755
XV.2.	Jutaléktól eltérő egyéb ráfordítások	2 545	251 564	249 019
	Jutaléktól eltérő egyéb eredmény	3 798	-249 976	-253 774
V.3.	Felügyeleti tevékenységből származó bevételek	2 870	13 002	10 132
V.-XV.	Egyéb nettó eredmény	7 336	-236 875	-244 211

A jutalékból származó nettó eredmény alapvetően a pénzforgalom lebonyolításával összefüggő jutalékbevételek és -ráfordítások eredője. A jutalékbevételek csökkenését az okozta, hogy míg 2013-ban itt jelent meg az NHP-hitelkeretek igénybe nem vett része után felszámított rendelkezésre tartási jutalék, 2014-ben ilyen bevétel nem keletkezett.

A 2014. évi jutaléktól eltérő egyéb eredményt a következő, 4.22. pont, a felügyeleti tevékenységből származó bevételeket a 4.24. pont részletezi.

4.22. A JUTALÉKTÓL ELTÉRŐ EGYÉB EREDMÉNY RÉSZLETEZÉSE

millió forint

Er.kim. sora	Megnevezés	2013	2014	Változás
	Értékesített munkavállalói kölcsönök miatti bevétel	0	312	312
	Érmékhez és emlékérmékhez kapcsolódó bevétel	419	472	53
	Véglegesen kapott pénzeszköz	2 532	0	-2 532
	Pénzbevonási nyereség	2 145	0	-2 145
	Részesedések osztaléka	1 187	741	-446
	Térítés nélkül átvett eszközökhöz kapcsolódó bevétel	52	2	-50
	Egyéb bevétel	8	61	53
V.2.	Jutaléktól eltérő egyéb bevételek	6 343	1 588	-4 755
	Pénzügyi támogatások	2 352	248 240	245 888
	Értékesített munkavállalói kölcsönök miatti ráfordítás	0	443	443
	Érmékhez és emlékérmékhez kapcsolódó ráfordítás	176	436	260
	Térítés nélkül átadott eszközökhöz kapcsolódó ráfordítás	3	2 423	2 420
	Egyéb ráfordítás	14	22	8
XV.2.	Jutaléktól eltérő egyéb ráfordítások	2 545	251 564	249 019
V.2.-XV.2.	Jutaléktól eltérő egyéb eredmény	3 798	-249 976	-253 774

A 2014. évi jutaléktól eltérő egyéb eredmény főbb elemei a következők:

- Pénzügyi támogatások soron a pénzügyi szakmai célokat szolgáló végleges, visszafizetési kötelezettség nélküli pénzáadások – nagyrészt alapítványok és iskolák részére –, valamint karitatív célú támogatások szerepelnek. Ennek döntő része (245 milliárd forint) az MNB által indított Pallas Athéné Közgondolkodási Programhoz kapcsolódó pénzbeli alapítói vagyonátadás. Erről lásd részletesebben a 4.23. pontot.
- A térítés nélkül átadott eszközökhöz kapcsolódó ráfordítás soron a Pallas Athéné Közgondolkodási Program keretében létrehozott alapítványoknak 2,4 milliárd forint nem pénzbeli (ingatlan) vagyon átadása szerepel.
- A befektetések után kapott osztalékbevételek 2013-hoz képest 0,4 milliárd forinttal csökkentek. 2014 I. félévében a Magyar Pénzverő Zrt. 52 millió forintot, a BÉT 39 millió forintot fizetett ki osztalékként az MNB számára. A BIS 650 millió forintos (2,1 millió eurós) osztalékának pénzügyi rendezésére júliusban került sor. A Pénzjegynyomda Zrt. és a GIRO a részvényes határozata alapján, valamint a KELER Zrt. és a KELER KSZF Zrt. közgyűlésük döntése értelmében a 2013. évi eredményükből osztalékot nem fizettek, a teljes összeget eredménytartalékba helyezték.
- Az emlék- és bevont forgalmi érmék értékesítéséből származó eredmény alapvetően az emlékérmek-kibocsátási program függvénye, nagyrészt az emlékérmék értékesítéséből származó bevétel (462 millió forint) és a névértékük kivezetéséből eredő ráfordítás (426 millió forint) különbségéből adódik. 2014-től megállapodás alapján az emlékérmék értékesítése névértéken történik a Pénzverő Zrt. felé, kivéve, ha a gyártási költség meghaladja a névértéket. Ebből adódóan az eredmény főként a piefort (vastagveretes) érmék kibocsátásán keletkezett. 2014-ben a kibocsátási program alapján 13 új emlékérmek-kibocsátás történt, míg 2013-ban 8 emlékérmek legyártására és kibocsátására került sor.
- Az értékesített munkavállalói kölcsönök miatti bevétel/ráfordítás sorokon a PSZÁF integráció során MNB-hez került munkavállalói kölcsönök kereskedelmi banknak történő értékesítéséből származó bevétel, illetve az eladott követelések könyv szerinti értéke szerepel.

4.23. PALLAS ATHÉNÉ KÖZGONDOLKODÁSI PROGRAM

A Pallas Athéné Közgondolkodási Program kiemelt célja, hogy a szakemberek számára elérhetővé váljanak a közgazdaságtan új megközelítései, a Program emelje a magyarországi közgazdasági oktatás színvonalát és növelje az általános közgazdasági műveltséget oktatási programok szervezésével, kiemelkedő tehetségek egyéni gondozásával és olyan képzőműhelyek (nemzetközi szintű doktori iskola, kutatóközpont) létrehozásával.

A fenti célok megvalósítása érdekében az MNB a közgondolkodási program keretében hat alapítványt hozott létre, melyeknek 2014-ben összesen 245 milliárd forint pénzbeli alapítói vagyont, valamint 2,4 milliárd forint nem pénzbeli (ingatlan) vagyont adott át az alábbiak szerint:

millió forint

Alapítvány neve	Pénzbeli vagyonátadás	Nem pénzbeli vagyonátadás
Pallas Athéné Domus Animae Alapítvány	56 000	1 850
Pallas Athéné Domus Scientiae Alapítvány	48 000	572
Pallas Athéné Domus Mentis Alapítvány	28 000	
Pallas Athéné Domus Concordiae Alapítvány	48 000	
Pallas Athéné Geopolitikai Alapítvány	28 000	
Pallas Athéné Domus Innovationis Alapítvány*	37 000	
Pallas Athéné alapítványok összesen	245 000	2 422

* Bejegyzése 2014. december 31-én folyamatban volt, bejegyzése 2015. április 10-én megtörtént.

A fenti 245 milliárd forint és 2,4 milliárd forint vagyonátadás a jutaléktól eltérő egyéb ráfordítások soron kerültek bemutatásra az eredménykimutatásban. Lásd a 4.22. pontot.

Az alapítványok az alábbi célok megvalósítására jöttek létre:

A Pallas Athéné Domus Animae Alapítvány célja

- a közgazdasági, pénzügyi szakemberképzés támogatása, elősegítése, közgazdasági, pénzügyi, valamint interdiszciplináris kutatások elősegítése, támogatása;
- a művelődés, az oktatás és a tudomány támogatása és fejlesztése felsőoktatási intézmények, valamint felsőoktatáshoz kapcsolódó egyéb intézmények és tevékenységek létrehozását, illetve lebonyolítását lehetővé tevő intézményes, anyagi és társadalmi keretek megteremtése révén;
- az oktatási tevékenység fejlesztése, valamint a kutatóhelyek létrehozása és támogatása;
- a felsőfokú oktatási intézmények és az ehhez kapcsolódó tudományos intézmények szakmai és anyagi támogatása;
- a hasonló célú szervezetekkel való belföldi és külföldi együttműködés elősegítése és támogatása, közös projektek, programok és intézmények működtetése, ezáltal Magyarország nemzetközi oktatási és kutatási együttműködéseinek, kapcsolatainak erősítése;
- nevelés, képességfejlesztés, ismeretterjesztés;
- a határon túli magyarság felsőoktatásának, és az ehhez kapcsolódó tudományos, kutatás-fejlesztési tevékenység támogatása.

A Pallas Athéné Domus Scientiae Alapítvány célja

- a közgazdasági, pénzügyi szakemberek, kiemelten bankszakmai szakemberek képzésének, fejlesztésének támogatása, elősegítése;
- bankszakmai tanfolyamok, akkreditált szakképesítést nyújtó, illetve nemzetközileg akkreditált banki, valamint az EU-pályázatkezeléshez kapcsolódó képzések szervezésének, a közgazdasági oktatási tevékenység fejlesztésének előmozdítása, támogatása;
- hitelintézeti szakkönyvek, szakfolyóiratok, szaklapok kiadása;
- a hasonló célú szervezetekkel való belföldi és külföldi együttműködés elősegítése és támogatása, közös projektek, programok és intézmények működtetése.

A Pallas Athéné Domus Mentis Alapítvány célja

- Bács-Kiskun megyében, kiemelten Kecskeméten a közgazdasági, pénzügyi szakemberképzés támogatása, elősegítése, közgazdasági, pénzügyi, valamint interdiszciplináris kutatások elősegítése, támogatása;
- a művelődés, az oktatás és a tudomány támogatása és fejlesztése kecskeméti felsőoktatási intézmények, valamint felsőoktatáshoz kapcsolódó egyéb intézmények és tevékenységek létrehozását, illetve lebonyolítását lehetővé tevő intézményes, anyagi és társadalmi keretek megteremtése révén;
- az oktatási tevékenység fejlesztése Bács-Kiskun megyében, elsősorban Kecskeméten, valamint a kutatóhelyek létrehozása és támogatása;
- a Bács-Kiskun megyei felsőoktatási intézmények és az ezekhez kapcsolódó tudományos intézmények szakmai és anyagi támogatása;
- a hasonló célú szervezetekkel való belföldi és külföldi együttműködés elősegítése és támogatása, közös projektek, programok és intézmények működtetése, ezáltal Magyarország nemzetközi oktatási és kutatási együttműködéseinek, kapcsolatainak erősítése;
- nevelés, képességfejlesztés, ismeretterjesztés;
- a Kecskeméti Főiskolával közösen a határon túli magyarság felsőoktatásának, és az ehhez kapcsolódó tudományos, kutatás-fejlesztési tevékenység támogatása.

A Pallas Athéné Domus Concordiae Alapítvány célja

- a határon túli, kiemelten a Kárpát-medencei közgazdasági, pénzügyi szakemberképzés támogatása, elősegítése, közgazdasági, pénzügyi, valamint interdiszciplináris kutatások elősegítése, támogatása;
- a művelődés, az oktatás és a tudomány támogatása és fejlesztése határon túli felsőoktatási intézmények, valamint felsőoktatáshoz kapcsolódó egyéb intézmények és tevékenységek létrehozását, illetve lebonyolítását lehetővé tevő intézményes, anyagi és társadalmi keretek megteremtése révén;
- a határon túli, elsődlegesen Kárpát-medencei oktatási tevékenység fejlesztése, valamint kutatóhelyek létrehozása és támogatása;
- határon túli felsőoktatási intézmények és az ehhez kapcsolódó tudományos intézmények szakmai és anyagi támogatása;

- a hasonló célú szervezetekkel való belföldi és külföldi együttműködés elősegítése és támogatása, közös projektek, programok és intézmények működtetése, ezáltal Magyarország nemzetközi oktatási és kutatási együttműködéseinek, kapcsolatainak erősítése;
- nevelés, képességfejlesztés, ismeretterjesztés;
- a határon túli, kiemelten a Kárpát-medencei magyarság felsőoktatásának, és az ehhez kapcsolódó tudományos, kutatás-fejlesztési tevékenységnek a támogatása.

A Pallas Athéné Geopolitikai Alapítvány célja

- olyan, a világ globális működését és a területi fejlődést leíró és prognosztizáló geostratégiai és geopolitikai tudásteremtés ösztönzése, amely segíti Magyarországot és térségeit, valamint a tágabb régió gazdasági fejlődésének előmozdítását;
- a geopolitikához kapcsolódó részterületek, mint pl. ágazati és politikai trendek, biztonságpolitika, gazdaságtörténet, városfejlődés stb. mélyebb feltárásának ösztönzése és nyomon követése;
- a tématerületen az ismeretek és tapasztalatok hálózatos megosztása, ennek érdekében nemzetközi geostratégiai intézetekkel („think tank” műhelyekkel) való együttműködések ösztönzése és nemzetközi programokban való magyar részvétel elősegítése, nemzetközi eredmények hazai becsatornázása;
- a legjelentősebb geostratégiai és geopolitikai szakértők, stratégiai gondolkodók hálózatának kiépítése és Magyarországra hívása;
- gazdaságföldrajzi és gazdaságtörténeti, területi gazdaságtani kutatások gazdaságpolitikában és társadalomirányításban és tervezésben alkalmazható eredményeinek ösztönzése;
- gazdaságstratégiával és tervezéssel kapcsolatos szakmai közélet ösztönzése, pl. műhelymunkák és kutatócsoportok, fórumok támogatásával;
- geostratégiai és geopolitikai intézmény kiépítése műhelyek bevonásával;
- geostratégiai és geopolitikai szakmai publikációs aktivitás ösztönzése;
- a közgazdaságtan, a kapcsolódó társadalomtudományi és geográfiai szakterületek és a geopolitikával kapcsolatos összefüggések szakmai vizsgálata;
- a legjelentősebb nemzetközi szakirodalmak megjelentetése magyar nyelven.

A Pallas Athéné Domus Innovationis Alapítvány célja

- tudományos, kutatás-fejlesztési, innovációs és modernizációs tudásközpont létrehozása és működtetése
- a tudásteremtés ösztönzése, a tudományos ismeretek és tapasztalatok megosztása
- a gazdaság és a hazai versenyképesség kitörési pontjait jelentő tématerületeken (bionika, robotika, egészségügy, egészségipar és egészségügyi szolgáltatások, turizmus, start-up vállalkozások) interdiszciplináris kutatások, új tudományos és gazdasági ismeretek, eredmények létrehozásának ösztönzése és támogatása;
- a gazdaságban alkalmazható kutatás-fejlesztés ösztönzése, azok eredményeinek elterjesztése, ezáltal a kis- és közepes méretű vállalkozások versenyképességének elősegítése;

- a magas hozzáadott értékű foglalkoztatás erősítése;
- hazai és nemzetközi együttműködések ösztönzése a tudomány-technológia, a kutatás-fejlesztés, az innováció és a modernizáció területén;
- tudományos, kutatás-fejlesztési, innovációs és modernizációs vállalkozói klaszterek és hálózatok építése, létrehozásának ösztönzése, támogatása;
- a magyar szellemi örökség gazdagítása;
- nemzetközi gazdasági kapcsolatok ösztönzése és fejlesztése, a nemzetközi eredmények becsatornázása;
- külföldi tapasztalatszerzés támogatása;
- az oktatási módszerek színvonalának fejlesztése;
- tudományos, innovációs, modernizációs tárgyú tankönyvek, szakkönyvek, szakfolyóiratok, szaklapok kiadása, kiadásának támogatása;
- hasonló célú szervezetekkel az együttműködés elősegítése és támogatása, közös projektek, programok működtetése;
- részvétel hazai és európai uniós támogatási és pályázati programokban;
- tanácsadás, információszolgáltatás biztosítása.

4.24. FELÜGYELETI TEVÉKENYSÉGBŐL SZÁRMAZÓ BEVÉTELEK

millió forint

Er.kim. sora	Megnevezés	2013	2014	Változás
	Felügyeleti díjbevétel és késedelmi kamat	1 982	8 503	6 521
	Hatósági eljárásból származó kapott bírság és költségtérítés	862	4 373	3 511
	Hatósági eljárás igazgatási szolgáltatási díja	26	126	100
V.3.	Felügyeleti tevékenységből származó bevételek	2 870	13 002	10 132

A felügyeleti tevékenységből származó bevételek 2014-ben 13 milliárd forintot tettek ki, 2013-hoz képest bekövetkezett növekedésük abból adódik, hogy az MNB-PSZÁF integráció 2013. október 1-jével valósult meg, így a 2013-ra vonatkozó összegek csak egy negyedév bevételeit tartalmazzák.

A felügyeleti tevékenységből származó bevételek legjelentősebb tétele a díjfizetésre kötelezett intézmények által fizetendő felügyeleti díj. 2014-ben az éves alapidíjak, valamint az esedékes negyedéves változó díjak előírásából 8,5 milliárd forint bevétel származott. Az MNB által határozatban kiszabott, jogerőre emelkedett bírságok és költségtérítések bevétele 2014 végén 4,4 milliárd forintot tett ki. A bírságkövetelések kapcsán a vizsgált időszakban 2 milliárd forintos értékvesztés is elszámolásra került a megtérülések, valamint a peresített tételek esetében a pervesztés valószínűsége alapján. (Lásd 4.13.) Az igazgatási-szolgáltatási díj sor a hatósági vizsgadíjakat tartalmazza.

4.25. A BANKÜZEMI BEVÉTELEK ÉS RÁFORDÍTÁSOK ALAKULÁSA

millió forint

Er.kim. sora	Megnevezés	2013	2014	Változás
	Eszközök és készletek miatti bevétel	174	90	-84
	Közvetített szolgáltatások bevétele	24	63	39
	Kiszámlázott szolgáltatások bevétele	115	364	249
	Egyéb bevételek	19	43	24
VIII.	Banküzem bevételei összesen	332	560	228
	Anyagjellegű ráfordítások	3 792	14 276	10 484
	Személyi jellegű ráfordítások	9 076	16 329	7 253
	Értékcsökkenési leírás	1 733	2 109	376
	Egyéb tevékenység önköltségének átvezetése	-249	-539	-290
	Banküzem működési költségei összesen	14 352	32 175	17 823
	Eszközök és készletek miatti ráfordítás	177	56	-121
	Közvetített szolgáltatások ráfordítása	23	63	40
	Kiszámlázott szolgáltatások ráfordítása	115	366	251
	Egyéb ráfordítások	92	79	-13
	Banküzem működési ráfordításai összesen	407	564	157
XVIII.	Banküzem működési költségei és ráfordításai mindösszesen	14 759	32 739	17 980
VIII.-XVIII.	Nettó banküzemi eredmény	-14 427	-32 179	-17 752

A banküzem 2014. évi nettó eredménye 32,2 milliárd forint veszteség volt, ami a 2013. évihez képest 17,8 milliárd forinttal emelkedett.

A banküzem 2014. évi működési költségei 124,2 százalékkal (17,8 milliárd forinttal) magasabbak az előző évinél. Ennek oka elsődlegesen az, hogy 2013. szeptember 30-ig az MNB még nem a jelenlegi – a felügyeleti tevékenységgel kibővült – feladatkört látta el. Emellett az előző évhez képest növelték a 2014. évi kiadásokat a Növekedési Hitelprogram (NHP) kommunikációjával kapcsolatos költségek, továbbá a személyi jellegű ráfordításoknál felmerült – főként a bérstruktúra harmonizációjával összefüggő – kiadások. A PSZÁF-MNB integráció a Bank működési költségeinek szinte minden összetevőjére növelő hatással volt.

A 2014. évi anyag jellegű ráfordítások közel 14,3 milliárd forintot tesznek ki, ami az alábbiak miatt lényegesen meghaladja az előző évben felmerült költségeket.

– Az előző évhez képest jelentősen emelkedtek a 2014. évi egyéb költségek. Ez döntően az MNB igazgatóságának döntése alapján megvalósított, az NHP kommunikációjával kapcsolatos kampányköltségéhez kötődik. Emellett a felügyeleti integrációból adódóan, a volt PSZÁF intézményi tagságok átvétele miatt jelentősen emelkedtek a tagdíjak. A tagságok közül a legnagyobb összegű tételek esetében EU-rendeletek írják elő a nemzeti hatóságok kötelező hozzájárulását az adott intézmények költségvetéséhez. Ugyancsak lényegesen növekedtek a jogi költségek, főként a jegybanki eszközkezelő létrehozásával, továbbá az ingatlanbeszerzésekkel kapcsolatos különféle jogi kiadások következtében.

– Az MNB könyvvizsgálatának 2014. évi díja 37,2 millió forintot tett ki.

- A 2013. évhez viszonyítva ugyancsak növekedtek az üzemeltetési költségek. Ez elsősorban a Krisztina körüti ingatlan teljes évi bérleti díjából adódik, de a saját tulajdonú ingatlanok számának évközben történt emelkedése miatt lényegesen magasabbak a közüzemi, az ingatlan-fenntartási, a takarítási és az őrzésvédelmi költségek is.
- Az előzőeknél kisebb mértékben emelkedtek a 2014. évi IT-költségek. A 2013-ban, év közben kötött támogatási szerződések és meghozott döntések hatása 2014-ben már a teljes évre vonatkozóan érvényesült. Ugyancsak magában foglalja a 2014. évi tényköltség a korábban a PSZÁF által kötött szerződések pénzügyi igényét, továbbá a megvalósított beruházások költségvonzatait.

A 2014. évi személyi jellegű ráfordítások a 2013. évihez képest 79,9 százalékkal (közel 7,3 milliárd forinttal) magasabbak. A 2014. évi költségek alakulására alapvetően a 2013. év eseményei voltak hatással. Ezek közül a legfontosabbak közé tartozik egyrészt a PSZÁF munkatársainak 2013. október 1-jén történt átvétele, másrészt a javadalmazási rendszer megváltozása, a korábbi bónuszrendszer kivezetése.

Az értékcsökkenési leírás 2014. évi összege 21,7 százalékkal (0,4 milliárd forinttal) magasabb az előző évinél, ami a PSZÁF-tól átvett eszközök teljes évi értékcsökkenése mellett az évközben vásárolt ingatlanok amortizációs költségének következménye.

Az önköltség-átvezetések annak érdekében csökkentik a banküzemi működési költségeket, hogy azok teljes összege csak az MNB-t ténylegesen terhelő kiadásokat mutassa. Az átvezetések abszolút értéke 2014-ben 0,6 milliárd forintot tett ki, ami több mint kétszerese a 2013 évinek. Ez egyrészt az évközben vásárolt irodaház bérelt területei értékcsökkenésének kivezetéséből adódik, másrészt a saját erőforrásból megvalósított beruházások teljesítményszámolásából ered, ami 2014 áprilisától került bevezetésre.

4.26. BÉR- ÉS LÉTSZÁMADATOK

millió forint

Megnevezés	2013	2014	Változás (%)
Állományba tartozók bérköltsége	5 580	10 625	90
Egyéb bérköltség*	599	429	-28
Kifizetett bérköltség	6 179	11 054	79
Személyi jellegű egyéb kifizetés	922	1 720	87
Járulékok	1 975	3 555	80
Személyi jellegű ráfordítás összesen	9 076	16 329	80

* Egyéb bérköltség tartalmazza: a felmentési illetményre, valamint az állományba nem tartozók és nem MNB-s munkavállalók részére kifizetett összegeket.

fő

Megnevezés	2013	2014	Változás (%)
Munkavállalók átlagos létszáma	727	1192	64

A vezető tisztségviselők javadalmazása

millió forint

Testület	Tiszteletdíj
Monetáris Tanács*	138
Felügyelőbizottság	28

* Tartalmazza a tanács, MNB tv. 9. § (4) bekezdés c) pontja alapján MNB-vel munkaviszonyban álló külső tagjainak keresetét és a munkáltatói önkéntes nyugdíjpénztári hozzájárulásokat számukra.

A vezető tisztségviselőknek (igazgatósági, felügyelőbizottsági tagoknak) 2014. december 31-én az MNB-vel szemben 68 millió forint munkáltatói hiteltartozása volt.

Az MNB-nek korábbi vezető tisztségviselőivel szemben nyugdíjfizetési kötelezettsége nincs.

Budapest, 2015. május 27.

Dr. Matolcsy György
a Magyar Nemzeti Bank elnöke

ÉVES JELENTÉS
A MAGYAR NEMZETI BANK 2014. ÉVRŐL SZÓLÓ ÜZLETI JELENTÉSE
ÉS BESZÁMOLÓJA

Nyomda: Prospektus–SPL konzorcium
8200 Veszprém, Tartu u. 6.

